

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W ŻELISŁAWICACH

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA KLAS IV-VIII Z POSZCZEGÓLNYCH PRZEDMIOTÓW W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. H. SIENKIEWICZA W ŻELISŁAWICACH

Klasa IV

JĘZYK POLSKI

(wymagania z języka polskiego w klasie IV są zgodne z nową podstawą programową 2026)

Ważne: wymagania mają charakter kumulatywny – uczeń ubiegający się o ocenę wyższą powinien również opanować umiejętności wymagane na oceny niższe. Ocena celująca nie oznacza treści spoza programu klasy IV, lecz bardzo samodzielne, twórcze i dojrzałe wykorzystanie poznanej wiedzy.

Najważniejsze obszary wymagań

1. Komunikacja – mówienie i słuchanie

- formułuje wypowiedzi ustne i pisemne odpowiednie do sytuacji, odbiorcy i celu;
- słucha uważnie, rozumie sens wypowiedzi innych osób i odpowiednio na nie reaguje;
- rozpoznaje podstawowe komunikaty niewerbalne, np. gest, mimikę i ton głosu;
- wyraża własne zdanie, a wraz z rozwojem umiejętności potrafi je uzasadnić argumentem i przykładem;
- stosuje zasady grzeczności językowej, szanuje odmienne opinie i dba o kulturę rozmowy;
- uczestniczy w rozmowie, dyskusji, pracy w parze i grupie.

2. Czytanie i odbiór tekstów kultury

- czyta ze zrozumieniem teksty literackie, użytkowe, popularnonaukowe oraz inne teksty kultury;
- wyszukuje informacje podane wprost, a na wyższych poziomach także informacje wynikające z kontekstu;
- określa temat, główną myśl, problematykę i intencję nadawcy;
- rozpoznaje bohaterów, czas i miejsce wydarzeń, narratora lub osobę mówiącą oraz układa wydarzenia w logicznej kolejności;
- odróżnia fikcję od rzeczywistości oraz elementy realistyczne od fantastycznych;
- rozpoznaje poznane gatunki, m.in. baśń, legendę, mit, opowiadanie, powieść, hymn i inne formy omawiane w klasie;
- rozpoznaje podstawowe środki artystyczne, np. epitet, porównanie, rym, powtórzenie, wyliczenie, metaforę lub wyraz dźwiękonaśladowczy – w zakresie poznanym na lekcjach;
- ocenia zachowanie bohaterów, nazywa ich cechy i emocje oraz uzasadnia swoje sądy;
- czyta głośno płynnie, zrozumiale i – wraz z rozwojem umiejętności – z odpowiednią intonacją i tempem.

3. Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych

- buduje wypowiedzi zgodne z tematem, logiczne i zrozumiałe;
- porządkuje treść, stosuje wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a w dłuższych tekstach także akapity;
- redaguje poznane formy wypowiedzi, m.in. notatkę, plan, opis postaci, przedmiotu lub miejsca, opowiadanie, list, pozdrowienia, zaproszenie, ogłoszenie oraz prostą wiadomość elektroniczną;
- w opowiadaniu zachowuje kolejność wydarzeń, a na wyższych poziomach stosuje dialog i elementy opisu;
- dobiera słownictwo odpowiednie do tematu i unika niepotrzebnych powtórzeń;
- przedstawia własną opinię, a stopniowo uczy się ją uzasadniać;
- przygotowuje krótką wypowiedź ustną, prezentację lub wystąpienie i przedstawia je w sposób zrozumiały.

4. Nauka o języku i słownictwo

- rozpoznaje poznane części mowy, przede wszystkim rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówki oraz inne wprowadzane w klasie IV;
- określa podstawowe formy gramatyczne poznanych części mowy, np. liczbę, rodzaj i przypadek rzeczownika – w zakresie realizowanego materiału;
- rozpoznaje różne rodzaje wypowiedzi, zdanie i równoważnik zdania, a także podmiot i orzeczenie w typowych przykładach;
- buduje poprawne zdania pojedyncze i złożone w zakresie poznanym na lekcjach;
- rozumie znaczenie dosłowne i przenośne oraz poznane związki frazeologiczne;
- rozpoznaje i stosuje synonimy i antonimy, wzbogacając własne słownictwo;
- korzysta ze słownika ortograficznego, słownika języka polskiego oraz innych wskazanych źródeł.

5. Ortografia i interpunkcja

- utrwała poznane zasady pisowni, m.in. wyrazów z ó/u, rz/ż, ch/h oraz innych zagadnień realizowanych w klasie IV;
- stosuje wielką literę zgodnie z poznanymi zasadami;
- poprawnie zapisuje typowe zakończenia i wyjątki omawiane na lekcjach;
- stosuje podstawowe znaki interpunkcyjne: kropkę, przecinek, znak zapytania, wykrzyknik i inne wprowadzane znaki;
- stosuje przecinek w poznanych sytuacjach, m.in. w wyliczeniach i przed wybranymi spójnikami lub zaimkami;
- wraz z rozwojem umiejętności samodzielnie odnajduje i poprawia błędy, korzystając ze słownika lub wskazówek nauczyciela.

6. Lektury i praktyki czytelnicze

- czyta uzgodnione dłuższe teksty literackie i przygotowuje się do rozmowy o nich;
- zna najważniejszych bohaterów, wydarzenia, miejsca i problemy omawianych utworów;
- poznaje wybrane mity, baśnie, legendy, krótsze utwory narracyjne i liryczne oraz teksty patriotyczne, w tym „Mazurek Dąbrowskiego”;
- dzieli się wrażeniami z lektury i potrafi wskazać elementy, które go zainteresowały, poruszyły lub zaskoczyły;

- na wyższych poziomach porównuje postacie i wydarzenia, formułuje wnioski oraz uzasadnia swoją ocenę tekstu;
- rozwija nawyk systematycznego czytania i korzystania z biblioteki oraz katalogów.

7. Media i bezpieczne korzystanie z informacji

- rozpoznaje media tradycyjne i cyfrowe oraz ich znaczenie w codziennym życiu;
- wyszukuje informacje w podanych źródłach i stopniowo uczy się oceniać ich wiarygodność;
- odróżnia fakt od opinii w typowych przykładach;
- rozpoznaje reklamę i jej podstawowy cel, a na wyższych poziomach zauważa sposoby wpływania na odbiorcę;
- zna zasady netykiety, ochrony danych osobowych i bezpiecznego zachowania w Internecie;
- rozumie znaczenie higieny cyfrowej, równowagi między aktywnością online i offline oraz ograniczania czasu przed ekranem.

8. Emocje, wartości, współpraca i uczenie się

- rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje własne i bohaterów tekstów;
- mówi o swoich mocnych stronach, potrzebach, wartościach i rolach pełnionych w rodzinie, klasie i grupie;
- rozumie znaczenie takich wartości jak szacunek, tolerancja, odpowiedzialność, przyjaźń, rodzina i współpraca;
- uczy się rozwiązywać konflikty i skutecznie komunikować się w grupie;
- planuje własną pracę, korzysta z notatek i innych sposobów ułatwiających uczenie się;
- potrafi wskazać, co już umie, a nad czym powinien jeszcze pracować.

Jak rozumieć wymagania na poszczególne oceny?

Ocena niedostateczna (1)

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności wymaganych na ocenę dopuszczającą w stopniu pozwalającym na dalsze uczenie się. Także przy odpowiednim wsparciu, wskazówkach nauczyciela i możliwości uzupełnienia braków nie wykonuje typowych zadań o elementarnym stopniu trudności lub nie przedstawia wystarczających dowodów opanowania podstawowych umiejętności z kilku obszarów. Ocena jest ustalana z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia oraz zasad obowiązujących w szkole.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń opanował najważniejsze, konieczne podstawy i przy odpowiednim wsparciu potrafi wykonać proste, typowe zadania.

- z pomocą nauczyciela rozumie krótki tekst i wskazuje najważniejszą informację;
- wskazuje podstawowe elementy świata przedstawionego i rozpoznaje proste emocje bohaterów;
- formułuje krótkie wypowiedzi dotyczące bliskich mu tematów;
- według wzoru lub planu tworzy bardzo prostą notatkę, opis, opowiadanie, list, zaproszenie lub ogłoszenie;

- rozpoznaje najważniejsze poznane części mowy i podstawowe typy zdań;
- stosuje część poznanych zasad ortograficznych i interpunkcyjnych, a wskazane błędy poprawia z pomocą;
- podejmuje pracę z lekturą i potrafi powiedzieć o niej kilka podstawowych informacji.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń opanował podstawowe wiadomości i umiejętności i zwykle radzi sobie z typowymi zadaniami, choć nadal potrzebuje wskazówek przy trudniejszych poleceniach.

- określa temat i ogólny sens tekstu, wyszukuje najważniejsze informacje;
- rozpoznaje bohaterów, narratora lub osobę mówiącą i porządkuje główne wydarzenia;
- rozpoznaje podstawowe cechy poznanych gatunków i środków artystycznych;
- tworzy krótkie, na ogół uporządkowane wypowiedzi oraz podstawowe formy pisemne według wskazówek;
- rozpoznaje poznane części mowy, podmiot i orzeczenie w typowych przykładach;
- stosuje podstawowe reguły ortograficzne i interpunkcyjne, mimo że popełnia jeszcze błędy;
- zna głównych bohaterów i najważniejsze wydarzenia w większości omawianych lektur;
- potrafi wyrazić własne zdanie i z pomocą podać proste uzasadnienie.

Ocena dobra (4)

Uczeń dobrze opanował większość wymagań i samodzielnie wykorzystuje wiedzę w typowych sytuacjach.

- rozumie sens tekstu, wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio oraz określa temat i intencję nadawcy;
- omawia elementy świata przedstawionego, porządkuje wydarzenia i ocenia zachowanie bohaterów;
- rozpoznaje poznane gatunki i środki artystyczne oraz zazwyczaj poprawnie objaśnia ich działanie;
- redaguje uporządkowane wypowiedzi z zachowaniem cech wymaganej formy i stosuje akapity;
- formułuje opinię i uzasadnia ją argumentem lub przykładem;
- poprawnie rozpoznaje większość poznanych zagadnień językowych i stosuje je w praktyce;
- na ogół poprawnie stosuje ortografię i interpunkcję oraz potrafi odnaleźć i poprawić większość własnych błędów;
- zna najważniejsze wydarzenia, bohaterów i problemy lektur oraz aktywnie uczestniczy w ich omawianiu.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń bardzo dobrze opanował wymagania i samodzielnie, poprawnie oraz świadomie wykorzystuje poznane wiadomości i umiejętności.

- bardzo dobrze rozumie sens dosłowny i przenośny tekstów oraz samodzielnie omawia ich najważniejsze elementy;
- formułuje uzasadnione wnioski i trafnie ocenia postępowanie bohaterów;
- rozpoznaje poznane gatunki i środki artystyczne oraz wyjaśnia ich funkcje;

- tworzy spójne, logiczne, poprawne językowo i właściwie skomponowane wypowiedzi;
- samodzielnie redaguje poznane formy pisemne i dba o bogate, odpowiednie słownictwo;
- poprawnie stosuje poznane wiadomości gramatyczne, ortograficzne i interpunkcyjne oraz skutecznie poprawia własne błędy;
- sprawnie korzysta ze słowników i różnych źródeł informacji;
- bardzo dobrze zna omawiane lektury i potrafi uzasadnić swoje wrażenia oraz opinie.

Ocena celująca (6)

Uczeń bardzo dobrze opanował wymagania przewidziane dla klasy IV i wykorzystuje je w sposób szczególnie samodzielny, twórczy i dojrzały. Nie musi realizować treści spoza programu.

- wnikliwie odczytuje teksty i formułuje trafne, samodzielne oraz niekiedy oryginalne propozycje interpretacyjne;
- łączy informacje, porównuje teksty, bohaterów lub problemy i wyciąga dojrzałe wnioski;
- swobodnie i precyzyjnie komunikuje się, uzasadnia swoje stanowisko przekonującymi argumentami;
- pisze spójne, rozbudowane i dobrze skomponowane teksty, świadomie dobierając słownictwo i środki językowe;
- sprawnie wykorzystuje wiedzę o języku, ortografii i interpunkcji także w mniej typowych zadaniach;
- samodzielnie redaguje i poprawia własne wypowiedzi, korzystając ze słowników i innych źródeł;
- krytycznie i odpowiedzialnie korzysta z informacji oraz mediów;
- aktywnie uczestniczy w rozmowach o lekturach i potrafi twórczo wykorzystać poznane teksty w wypowiedziach lub projektach.

Najważniejsze zasady oceniania

- Wymagania są kumulatywne: wyższa ocena obejmuje również wiadomości i umiejętności wymagane na oceny niższe.
- Ocena śródroczna i roczna wynika z rozpoznanego poziomu wiadomości i umiejętności ucznia w całym okresie klasyfikacyjnym. Pojedyncze zadanie lub pojedyncza ocena nie przesądza automatycznie o ocenie klasyfikacyjnej.
- Nauczyciel dostosowuje wymagania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Ocena celująca oznacza bardzo samodzielne, twórcze i dojrzałe wykorzystanie wiedzy i umiejętności przewidzianych dla klasy IV – nie wymaga realizowania materiału spoza programu.
- Szczegółowy zakres konkretnych lektur, form wypowiedzi i zagadnień językowych wynika z realizowanego programu nauczania i materiału omawianego na lekcjach.
- Celem oceniania jest pokazanie uczniowi, co już potrafi, jakie robi postępy i nad czym powinien jeszcze pracować.

Najważniejsze: uczeń powinien systematycznie czytać, uważnie pracować z tekstem, rozwijać umiejętność wypowiadania się, dbać o poprawność językową oraz korzystać z wiedzy w praktyce.

Klasa V

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania edukacyjne na ocenę bardzo dobrą oraz:

-w zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- wypowiedzi ustne i pisemne świadczą o systematycznym pogłębianiu zdobytej wiedzy,
- barwnie opisuje postać, stosując porównania, przenośnie, ciekawe epitety, związki frazeologiczne (stałe),
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach,
- prezentuje wysoki poziom merytoryczny prac pisemnych,
- tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych,
- wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi.

- w zakresie kształcenia językowego:

- biegle klasyfikuje części mowy, określa ich formę gramatyczną i funkcję składniową,
- omawia osobliwości w odmianie rzeczowników i czasowników,
- zna przyimki i łączy je bezbłędnie w wyrażenia przyimkowe,
- rozróżnia typy liczebników,
- poprawia błędnie sformułowane zdania,
- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki,
- zna wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, potrafi korzystać z odpowiednich słowników,
- samodzielnie tworzy bogate rodziny wyrazów.

- w zakresie kształcenia tworzenia wypowiedzi:

- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym, odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- wzorowo wykonuje zadania dodatkowe,
- wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne.

- w zakresie samokształcenia:

- twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy,
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach co najmniej międzyszkolnych,
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych,
- prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny,
- jest zawsze przygotowany do zajęć.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonych programem nauczania w V klasie, sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne językowo i merytorycznie,
- potrafi samodzielnie zanalizować i zinterpretować utwory literackie,
- analizuje i interpretuje utwory poetyckie ze szczególnym uwzględnieniem środków stylistycznych,
- wykazuje bardzo dobrą znajomość utworów literackich omawianych w danej klasie,
- wyraża własne sądy i przemyślenia, dotyczące różnych tekstów we właściwej formie gramatycznej,
- w odpowiedziach ustnych stosuje słownictwo oceniające, ożywiające relację, urozmaica wypowiedź dodatkowymi elementami językowymi,
- świadomie korzysta z książki jako źródła wiedzy, zaznacza ważne treści; samodzielnie sporządza notatki,
- bezbłędnie układa plan ramowy lektury oraz plan kompozycyjny własnej wypowiedzi, stosując równoważniki zdań,
- bardzo dobra znajomość przeczytanego tekstu pozwala na swobodne jego analizowanie treści, ocenę postępowania i poglądów bohaterów,
- opowiada o zdarzeniach, biorąc pod uwagę różne punkty widzenia,
- zwraca uwagę na problematykę moralną zawartą w poznanych lekturach,
- odróżnia ujęcia metaforyczne od dosłownych,
- wskazuje motywy wędrowne w utworze,
- posługuje się słownictwem charakterystycznym dla języka filmu, teatru, radia rozumie pojęcie adaptacji filmowej i teatralnej utworu,
- analizuje utwór liryczny, dostrzega specyfikę języka poetyckiego,
- potrafi porównać cechy gatunkowe bajki i baśni, opowiadania i powieści,
- biegle posługuje się „Słownikiem ortograficznym”, „Słownikiem wyrazów bliskoznacznych”,
- stosuje właściwe znaki interpunkcyjne przy zapisywaniu dat i zwrotów do adresata,
- samodzielnie dostrzega ogólny sens utworu, przesłanie ideę, temat,
- samodzielnie ocenia i motywuje postępowanie bohaterów.

W zakresie kształcenia językowego:

- biegle klasyfikuje części mowy (z klasy IV+ przymek, liczebnik), określa ich formy gramatyczne,
- rozróżnia zdanie od równoważnika zdania (stosuje w planie),
- wskazuje błędy gramatyczne z daniach i poprawia je,
- rozróżnia zdanie od równoważnika zdania, wskazuje błędy w zdaniach i poprawia je,
- wykonuje wykresy zdań złożonych,
- podaje poprawne formy liczebników,
- klasyfikuje rodzaje wypowiedzi, podaje ich przykłady,
- wyróżnia w zdaniu zespoły składniowe, wskazuje wyraz nadrzędny (określany) i podrzędny (określający),
- nazywa części zdania, wskazuje sposób ich wyrażenia,
- układa zdanie pojedyncze rozwinięte według podanego wykresu,
- z dużą swobodą posługuje się różnymi wypowiedziami złożonymi,
- tworzy rodziny wyrazów,
- potrafi korzystać ze słowników,
- opanował w stopniu bardzo dobrym zasady ortografii interpunkcji, potrafi je zastosować.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens,
- tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi,
- dokonuje selekcji informacji,
- zna zasady budowania akapitów,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, przepis, kartka pocztowa, kartka z pamiętnika, gratulacje, streszczenie, charakterystyka,
- wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz,
- tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu,
- redaguje notatki,
- opowiada o przeczytany tekście,
- rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej,
- tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji,
- wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

W zakresie samokształcenia:

- doskonalą ciche i głośne czytanie,
- doskonalą różne formy zapisywania pozyskanych informacji,
- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje,
- zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych), korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego,
- zwraca uwagę na typy definicji słownikowych,
- rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji,
- poznaje życie kulturalne swojego regionu,
- rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową dla klasy V.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- w zależności od celu kształtuje swoje wypowiedzi,
- osiąga spójność tekstu,
- samodzielnie potrafi poprawić większość błędów językowych,
- poprawnie redaguje wymagane formy wypowiedzi pisemnej,
- zna treść lektur,
- czyta tekst poprawnie, stosując zasady intonacji i akcentowania,
- pisze opowiadania na wskazany temat z zastosowaniem wybranego czasu narracji i chronologicznego układu zdarzeń,
- samodzielnie przekształca tekst ciągły na dialog i odwrotnie,
- w wypowiedziach próbuje oceniać i wartościować problemy, zjawiska dotyczące języka, literatury, kultury,

- układa słowniczek terminów filmowych, teatralnych, radiowych, stosuje te terminy w swych wypowiedziach,
- nazywa cechy gatunkowe mitu, legendy, bajki, opowiadania, powieści,
- rozumie pojęcie fikcji literackiej,
- rozpoznaje w tekście poetyckim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie,
- poprawnie sporządza plan ramowy i szczegółowy lektury,
- potrafi wyjaśnić, na czym polega chronologiczny i niechronologiczny układ zdarzeń,
- formułuje pytania ogólne i szczegółowe do czytanego tekstu,
- określa czas, przestrzeń i sytuację mówienia w utworze.

W zakresie kształcenia językowego:

- posiada usystematyzowane wiadomości o poznanych częściach mowy,
- poprawnie określa formę gramatyczną części mowy,
- wyodrębnia rodzaje zdań pojedynczych,
- odróżnia zdania pojedyncze od złożonych,
- tworzy czasownik dokonany od niedokonanego, wyróżnia cząstkę, za pomocą której tworzy ten czasownik,
- omawia budowę form trybu rozkazującego i przypuszczającego,
- wyjaśnia różnice w odmianie podanych rzeczowników, wyodrębnia temat i końcówkę,
- przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie,
- robi wykres zdania pojedynczego rozwiniętego (na łatwych przykładach),
- przekształca zdanie pojedyncze na złożone i odwrotnie,
- tworzy wyrazy pochodne,
- oddziela podstawę słowotwórczą od formantu,
- w stopniu dobrym opanował zasady ortograficzne i interpunkcyjne, potrafi je zastosować.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części,
- tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny,
- dokonuje selekcji informacji,
- zna zasady budowania akapitów,
- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, przepis, kartka pocztowa, kartka z pamiętnika, gratulacje, streszczenie, charakterystyka,
- wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym,
- tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu,
- redaguje notatki,
- opowiada o przeczytanym tekście,
- rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej,
- tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji,
- wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

W zakresie samokształcenia:

- doskonalą ciche i głośne czytanie,
- doskonalą różne formy zapisywania pozyskanych informacji,
- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach,
- zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych),
- korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego,

- rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji,
- poznaje życie kulturalne swojego regionu,
- rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami, internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej, w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- wypowiada się poprawnie pod względem językowym i merytorycznym,
- pisze poprawnie wymagane formy wypowiedzi pisemnej (dopuszczalne drobne błędy),
- wyodrębnia elementy utworu poetyckiego i prozatorskiego,
- umie zapisać dialog, poprawnie stosuje właściwe znaki interpunkcyjne,
- opanował technikę poprawnego czytania i doskonali je pod względem dykcji, intonacji, akcentowania,
- odnajduje w czytanim tekście fragmenty wskazujące na czas i miejsce akcji; poszukuje odpowiedzi na postawione pytania,
- opowiada o zdarzeniach tworzących akcję w utworze.

W zakresie kształcenia językowego:

- rozróżnia części mowy,
- wyróżnia w zdaniu podmiot i orzeczenie oraz określenia,
- rozróżnia zdania pojedyncze i złożone,
- tworzy bezokoliczniki od czasowników w formie osobowej i odwrotnie,
- rozróżnia czasowniki niedokonane i dokonane,
- rozpoznaje formy czasowników we wszystkich trybach,
- nazywa przypadki i pytania, na które odpowiadają,
- odmienia przez przypadki rzeczownik o typowej odmianie,
- rozpoznaje rzeczownik w roli podmiotu i określenia rzeczownika,
- rozróżnia zdanie i równoważnik zdania, podaje przykłady typów zdań,
- wpisuje zdanie w podany wykres (na prostych przykładach),
- rozpoznaje zdanie złożone na podstawie liczby orzeczeń,
- z podanych zdań pojedynczych tworzy zdanie złożone,
- tworzy wyrazy pochodne,
- wskazuje rodzinę wyrazów,
- popełnia nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- uczestniczy w rozmowie na zadany temat,
- tworzy logiczną wypowiedź,
- stara się tworzyć wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, przepis, kartka pocztowa, kartka z pamiątnika, gratulacje, streszczenie, charakterystyka,
- wygłasza z pamięci krótki tekst,
- tworzy plan odtwórczy tekstu,
- opowiada o przeczytanym tekście,
- rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje,

- tworzy opowiadania związane z treścią utworu.

W zakresie samokształcenia:

- doskonali ciche i głośne czytanie,
- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach,
- zna zasady korzystania z biblioteki szkolnej,
- poznaje życie kulturalne swojego regionu.

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadania o niewielkim stopniu trudności.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje proste zadania przewidziane programem nauczania,
- poprawnie redaguje proste formy wypowiedzi pisemnej,
- jego technika cichego i głośnego czytania pozwala na zrozumienie tekstu,
- względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia,
- błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie.

W zakresie kształcenia językowego:

- przy pomocy nauczyciela rozróżnia części mowy,
- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone na prostych przykładach,
- stopień opanowanych przez niego wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych, o niewielkim zakresie trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela, rozróżnia części mowy,
- wskazuje podmiot, orzeczenie i określenia,
- odmienia rzeczownik i przymiotnik przez przypadki (proste przykłady),
- odmienia czasownik przez osoby, liczby, czasy,
- odróżnia zdanie od równoważnika zdania, zdanie pojedyncze od złożonego,
- pod kierunkiem nauczyciela korzysta z właściwych słowników,
- rozpoznaje rodzinę wyrazów na prostych przykładach,
- błędy ortograficzne nie zakłócają komunikatywności prac.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- uczestniczy w rozmowie na zadany temat,
- stara się tworzyć wypowiedzi w znanych mu formach gatunkowych: dialog, opowiadanie, list, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, gratulacje,
- opowiada o przeczytanym tekście.

W zakresie samokształcenia:

- doskonali ciche i głośne czytanie zachęcany przez nauczyciela,
- sporadycznie korzysta z biblioteki szkolnej.

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą. Poziom jego wiadomości i umiejętności objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy V uniemożliwia osiągnięcie celów

polonistycznych. Nawet z pomocą nauczyciela nie potrafi wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności z zakresu podstawy programowej. Nie wykonuje zadań i poleceń nauczyciela. Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania. Nie stosuje w wypowiedziach pisemnych zasad ortograficznych. Nie bierze udziału w rozmowach na dany temat. Nie pozyskuje informacji.

Klasa VI

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania edukacyjne na ocenę bardzo dobrą oraz:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym,
- podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych,
- rozpoznaje literackie gry z konwencją, dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych,
- stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów,
- dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową a semantyczną utworów poetyckich,
- w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny,
- kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury,
- wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska,
- w wypowiedziach stara się posługiwać terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich,
- prezentuje szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury,
- dokonuje twórczego odczytania tekstów przez opracowanie adaptacji teatralnych, filmowych czy radiowych.

W zakresie kształcenia językowego:

- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki,
- swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy wypowiedzi i budowy tekstu w wypowiedziach ustnych i pisemnych,
- funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu,
- swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji,
- przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii,
- przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi,
- samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi,
- swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w wypowiedziach ustnych,
- operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych,
- w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi,

- zapisuje teksty w sposób przejrzysty z dbałością o stronę graficzną i kompozycję podkreśloną użyciem akapitów,
- podejmuje działalność literacką i kulturalną,
- tworzy prezentacje multimedialne,
- redaguje twórcze, oryginalne teksty o charakterze reklamowym,
- wzorcowo recytuje teksty poetyckie i prozatorskie.

W zakresie samokształcenia:

- wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji,
- opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików,
- wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego,
- zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności),
- przestrzega praw autorskich dotyczących zasobów Internetu,
- opisuje źródła internetowe.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- bezbłędnie wskazuje w tekście osobę opowiadającą i elementy świata przedstawionego,
- wykazuje się bardzo dobrą znajomością przeczytanego tekstu i porządkuje wydarzenia chronologicznie,
- określa temat tekstu oraz dokładnie omawia problematykę utworu,
- odczytuje przesłanie tekstu na poziomie dosłownym oraz przenośnym, analizuje obrazy poetyckie i interpretuje utwór,
- charakteryzuje podmiot liryczny, adresata, bohatera czytanych utworów
- rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecio osobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze,
- rozpoznaje fikcję literacką, rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne,
- wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście,
- identyfikuje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, mit, powieść, przypowieść, nowelę, opowiadanie i zna ich cechy,
- rozpoznaje odmiany powieści np.: obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy .
- rozpoznaje komiks jako tekst kultury i wskazuje jego cechy charakterystyczne,
- doskonale rozumie i ocenia motywy działań bohaterów, charakteryzuje postacie na podstawie ich postępowania. Wykorzystuje informacje wyrażone w utworze wprost i pośrednio,
- bezbłędnie wskazuje w utworze poetyckim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, pytanie retoryczne, zdrobnienie, zgrubienie i objaśnia ich funkcje w utworze,
- rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź i posługuje się pojęciami: wers, zwrotka, refren, rym, rytm; odróżnia wiersz rymowany i biały,
- omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu np. tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego,
- wyodrębnia elementy składające się na widowisko teatralne,
- rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: teatru, filmu, literatury, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych,
- rozróżnia gatunki filmu,
- używając bogatego słownictwa przekazuje treść obejrzanego filmu, przedstawienia, (uwzględniając poznane terminy) i dokonuje ich oceny,
- rozumie istotę adaptacji utworu literackiego i porównuje je z oryginałem,

- potrafi znakomicie przedstawić treść utworu literackiego w formie ilustracji, dramy, inscenizacji lub słuchowiska,
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera.

W zakresie kształcenia językowego:

- używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej,
- rozumie na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady,
- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny,
- używa bogatego słownictwa – świadomie stosuje synonimy, antonimy, wyrazy wartościujące i rozumie ich funkcję w tekstach,
- rozumie znaczenie poznanych związków frazeologicznych. Poprawnie stosuje je w wypowiedziach,
- biegle rozróżnia oraz stosuje odmienne i nieodmienne części mowy: czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, przysłówki, przyimek, spójnik, wykrzyknik, partykuła,
- wskazuje różnicę pomiędzy osobową i nieosobową formą czasownika, stosuje bezbłędnie formy liczby, osoby, rodzaju, czasu i trybu czasownika, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, bezbłędnie akcentuje różne formy czasownika,
- poprawnie stosuje w zdaniach różne formy rzeczownika i przymiotnika (prawidłowo określa przypadek, liczbę i rodzaj), zauważa zależność form przymiotnika od określanego rzeczownika,
- prawidłowo stosuje różne stopnie przysłówków i przymiotników,
- bezbłędnie rozpoznaje i potrafi zbudować różne rodzaje zdań pojedynczych,
- przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania pojedyncze w równoważniki zdania,
- biegle wskazuje części zdania (w tym rodzaje podmiotu, orzeczenia) i rozpoznaje sposoby ich wyrażania, poprawnie tworzy wykres zdania pojedynczego,
- rozumie konstrukcje strony czynnej i biernej oraz przekształca konstrukcję strony biernej na czynną i odwrotnie,
- rozróżnia i buduje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie,
- zna zasady ortograficzne poznane w kl. I – VI i bezbłędnie zapisuje wyrazy z czynnego zasobu słownictwa,
- potrafi wskazać słowa, których pisownię można wyjaśnić wymianami głosek w wyrazach i podaje przykłady ilustrujące to. Umie dopisać wyrazy pokrewne,
- bezbłędnie rozróżnia głoski ustne, nosowe, dźwięczne, bezdźwięczne, twarde, miękkie,
- zna i stosuje zasady akcentowania wyrazów,
- w budowanych przez siebie zdaniach, wypowiedziach właściwie stosuje wszystkie poznane znaki interpunkcyjne.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- potrafi po wysłuchaniu wypowiedzi dokonać jej oceny, włączyć się do rozmowy.
- wyszukuje informacje, fragmenty potrzebne do argumentacji,
- rozróżnia poprawnie typy argumentów np. odnoszące się do faktów , odwołujące się do emocji,
- dokonuje selekcji informacji według stopnia ich ważności,
- doskonale potrafi komunikować się w sytuacjach codziennych. Umie zaplanować własną wypowiedź ustną,
- samodzielnie formułuje argumenty, wnioski, i pouczenia wypływające z treści utworu (odczytuje wartości pozytywne i ich przeciwieństwa wpisane w teksty kultury),
- rozróżnia i wskazuje środki perswazji oraz rozumie ich funkcję,
- mówi z odpowiednią intonacją używając bogatego słownictwa (dobiera określenia oddające nastrój, cechy sytuacji, uczucia),
- charakteryzuje, ocenia postępowanie bohaterów i nazywa swoje reakcje czytelnicze.
- wygłasza z pamięci wiersz lub fragment prozy wyraziście, poprawnie artykułuje głoski, bezbłędnie akcentuje wyrazy, posługuje barwą głosu, uwydatnia sens utworu,

- formułuje i zapisuje wypowiedź skierowaną do konkretnego odbiorcy w imieniu własnym i różnych nadawców: prośbę, podziękowanie, przeprosiny, powitanie, dedykację, życzenia,
- doskonale potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV – VI i je redaguje. Uwzględnia właściwe dla tych form środki językowe,
- tworzy samodzielnie opis dzieła sztuki, stosuje słownictwo charakterystyczne dla tej formy wypowiedzi,
- pisze prace logiczne, spójne, całkowicie poprawnie pod względem merytorycznym, interpunkcyjnym, ortograficznym oraz stylistyczno – językowym,
- samodzielnie sporządza plan odtwórczy tekstu – ramowy i szczegółowy,
- komponuje trójdzielną wypowiedź, stosuje akapity,
- potrafi w wypowiedzi pisemnej wykorzystać środki leksykalne poznane w kl. VI (np. frazeologizmy, wyrazy nacechowane emocjonalnie, oceniające).

W zakresie samokształcenia:

- doskonalą technikę czytania i czyta nowy tekst płynnie, biegle z uwzględnieniem intencji nadawcy, akcentów logicznych, znaków interpunkcyjnych,
- samodzielnie, sprawnie posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego także specjalnymi oraz korzysta ze słownika terminów literackich,
- gromadzi i selekcionuje pozyskane informacje. Poddaje je krytycznej analizie.
- efektywnie posługuje się nowymi technologiami oraz zasobami internetowymi,
- poznaje życie kulturalne regionu.

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- wskazuje w tekście osobę opowiadającą (narratora) i elementy świata przedstawionego (bohaterów, czas, przestrzeń, wydarzenia),
- wyodrębnia wątki główne i poboczne w utworze,
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości,
- rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne,
- rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową,
- odbiera teksty na poziomie dosłownym i przenośnym,
- wymienia cechy gatunkowe bajki i baśni, legendy, mitu i opowiadania, przypowieści oraz powieści,
- wskazuje cechy charakterystyczne komiksu,
- wykazuje się dobrą znajomością przeczytanego tekstu i porządkuje wydarzenia chronologicznie,
- rozumie i potrafi wskazać motywy postępowania bohaterów,
- potrafi wskazać w utworze poetyckim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, pytanie retoryczne, zdrobnienie, zgrubienie i wie, w jakim celu je zastosowano,
- rozpoznaje wyróżniki wiersza i posługuje się pojęciami: wers, zwrotka, refren, rym, rytm, wiersz rymowany i biały,
- odróżnia pojęcie narratora i podmiotu lirycznego,
- wskazuje niektóre elementy składające się na widowisko teatralne (np. gra aktorska, reżyseria, dekoracje, kostiumy, rekwizyty),
- zna podstawowe różnice w sposobie przekazu między teatrem, filmem, a literaturą.
- Rozróżnia gatunki filmu fabularnego,
- używając poprawnego słownictwa przekazuje treść obejrzanego filmu, przedstawienia, (uwzględniając poznane terminy) i dokonuje ich kilkuzdaniowej oceny,
- potrafi ciekawie przedstawić treść utworu w formie ilustracji, dramy lub inscenizacji,
- rozumie pojęcie adaptacja utworu literackiego. Potrafi wymienić przykłady adaptacji.

W zakresie kształcenia językowego:

- używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej,
- rozumie na czym polega etykieta językowa,
- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny. Stosuje synonimy, antonimy, wyrazy wartościujące i rozumie ich funkcję w tekstach,
- rozumie znaczenie poznanych związków frazeologicznych. Stara się poprawnie stosować je w wypowiedziach,
- rozróżnia odmienne i nieodmienne części mowy: czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, przysłówki, przyimek, spójnik, wykrzyknik, partykuła,
- wskazuje różnicę pomiędzy osobową i nieosobową formą czasownika, stosuje formy liczby, osoby, rodzaju, czasu i trybu czasownika, odróżnia czasowniki dokonane i niedokonane.
- poprawnie stosuje w zdaniach różne formy rzeczownika i przymiotnika (na ogół prawidłowo określa przypadek, liczbę i rodzaj), zauważa zależność form przymiotnika od określanego rzeczownika.
- stopniuje przysłówki i przymiotniki,
- potrafi zbudować różne rodzaje zdań pojedynczych,
- przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania pojedyncze w równoważniki zdania,
- wskazuje części zdania (w tym rodzaje podmiotu, orzeczenia) i rozpoznaje sposoby ich wyrażania,
- tworzy wykres zdania pojedynczego,
- rozumie konstrukcje strony czynnej i biernej oraz przekształca konstrukcję strony biernej na czynną i odwrotnie,
- rozróżnia i buduje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie,
- zna zasady ortograficzne poznane w kl. I – VI i na ogół poprawnie zapisuje wyrazy z czynnego zasobu słownictwa,
- potrafi wskazać słowa, których pisownię można wyjaśnić wymianami głosek w wyrazach i podaje przykłady ilustrujące to. Umie dopisać wyrazy pokrewne,
- poprawnie rozróżnia głoski ustne, nosowe, dźwięczne, bezdźwięczne, twarde, miękkie,
- zna i stara się stosować zasady akcentowania wyrazów,
- w budowanych przez siebie zdaniach, wypowiedziach stara się właściwie stosować wszystkie poznane znaki interpunkcyjne.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- potrafi po wysłuchaniu wypowiedzi dokonać jej oceny, włączyć się do rozmowy,
- wyszukuje informacje, fragmenty potrzebne do argumentacji,
- rozróżnia typy argumentów np. odnoszące się do faktów, odwołujące się do emocji.
- stara się dokonywać selekcji informacji według stopnia ich ważności,
- potrafi komunikować się w sytuacjach codziennych. Umie zaplanować własną wypowiedź ustną,
- samodzielnie formułuje argumenty, wnioski, i pouczenia wypływające z treści utworu (odczytuje wartości pozytywne i ich przeciwieństwa wpisane w teksty kultury),
- wskazuje środki perswazji oraz rozumie ich funkcję,
- mówi z odpowiednią intonacją używając odpowiedniego słownictwa (dobiera określenia oddające nastrój, cechy sytuacji, uczucia),
- charakteryzuje, ocenia postępowanie bohaterów i nazywa swoje reakcje czytelnicze.
- wygłasza z pamięci wiersz lub fragment prozy,
- formułuje i zapisuje wypowiedź skierowaną do konkretnego odbiorcy w imieniu,
- własnym i różnych nadawców: prośbę, podziękowanie, przeprosiny, powitanie, dedykację, życzenia,
- potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV – VI i je redaguje. Uwzględnia właściwe dla tych form środki językowe.
- tworząc opis dzieła sztuki stosuje słownictwo charakterystyczne dla tej formy wypowiedzi,

- pisze prace logiczne, spójne, na ogół poprawne pod względem merytorycznym, interpunkcyjnym, ortograficznym oraz stylistyczno – językowym,
- samodzielnie sporządza plan odtwórczy tekstu – ramowy i szczegółowy,
- komponuje trójdzielną wypowiedź,
- stara się wykorzystać w wypowiedzi pisemnej środki leksykalne poznane w kl. VI.

W zakresie samokształcenia:

- doskonalą technikę czytania i czyta nowy tekst płynnie z uwzględnieniem intencji nadawcy, znaków interpunkcyjnych,
- samodzielnie, posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego także specjalnymi oraz korzysta ze słownika terminów literackich,
- gromadzi i selekcjonuje pozyskane informacje,
- posługuje się nowymi technologiami i zasobami internetowymi,
- poznaje życie kulturalne regionu.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- dostrzega w tekście osobę opowiadającą (narratora) i wskazuje niektóre elementy świata przedstawionego (bohaterów, czas, miejsce akcji, wydarzenia,
- wyodrębnia główne wątki utworu,
- potrafi wyodrębnić w tekście najważniejsze wydarzenia i układa je chronologicznie,
- wskazuje motywy postępowania bohaterów,
- odróżnia postaci i wydarzenia realistyczne od fantastycznych,
- odróżnia bajkę od baśni, mit od legendy, powieść od noweli,
- wymienia cechy przypowieści,
- rozumie przesłanie, pouczenie wypływające z tekstu,
- identyfikuje komiks,
- wskazuje w utworze poetyckim niektóre środki stylistyczne np. przenośnię, epitet, porównanie, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, pytanie retoryczne, zdrobnienie, zgrubienie,
- rozpoznaje utwór pisany wierszem i prozą,
- wskazuje wyróżniki wiersza: wers, zwrotka, refren, rym,
- rozpoznaje osobę mówiącą w tekście,
- rozumie wprowadzane terminy związane z teatrem i filmem,
- rozróżnia gatunki filmu (fabularny, dokumentalny, animowany),
- przekazuje prostym językiem treść obejrzanego filmu, przedstawienia (uwzględniając poznane terminy),
- potrafi przedstawić treść utworu literackiego w formie ilustracji, scenki dramatycznej,
- rozumie pojęcie adaptacja utworu literackiego.

W zakresie kształcenia językowego:

- używa słownictwa stosownego do sytuacji komunikacyjnej, rozumie pojęcie etykieta językowa,
- wskazuje różne typy komunikatów,
- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny,
- odróżnia wyrazy wartościujące, synonimy od antonimów i stosuje je w wypowiedziach,
- rozumie znaczenie poznanych związków frazeologicznych. Stara się poprawnie stosować je w wypowiedziach,
- rozróżnia oraz stosuje odmienne i nieodmienne części mowy: czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, przysłówek, przyimek, spójnik, wykrzyknik, partykuła,

- wskazuje różnicę pomiędzy osobową i nieosobową formą czasownika, stosuje formy liczby, osoby, rodzaju, czasu i trybu czasownika, rozumie różnicę pomiędzy czasownikami dokonanymi i niedokonanymi,
- stosuje w zdaniach różne formy rzeczownika i przymiotnika (na ogół prawidłowo określa przypadek, liczbę i rodzaj), stopniuje przysłówki i przymiotniki.
- rozpoznaje różne rodzaje zdań pojedynczych,
- przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania pojedyncze w równoważniki zdania,
- wskazuje części zdania (w tym rodzaje podmiotu, orzeczenia) i rozpoznaje sposoby ich wyrażania,
- tworzy wykres prostego zdania pojedynczego,
- rozumie konstrukcje strony czynnej i biernej oraz przekształca konstrukcję strony biernej na czynną i odwrotnie,
- rozróżnia złożone współrzędnie i podrzędnie,
- zna zasady ortograficzne poznane w kl. I – VI i na ogół poprawnie zapisuje wyrazy z czynnego zasobu słownictwa,
- potrafi wskazać słowa, których pisownię można wyjaśnić wymianami głosek w wyrazach. Umie dopisać wyrazy pokrewne,
- dzieli wyrazy na głoski, sylaby. Rozróżnia głoski ustne, nosowe, dźwięczne, bezdźwięczne, twarde, miękkie,
- zna i stara się stosować zasady akcentowania wyrazów,
- w budowanych przez siebie zdaniach, wypowiedziach stara się właściwie stosować wszystkie poznane znaki interpunkcyjne.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- potrafi po wysłuchaniu wypowiedzi dokonać jej oceny,
- wyszukuje informacje, fragmenty potrzebne do argumentacji,
- stara się dokonywać selekcji informacji według stopnia ich ważności,
- potrafi komunikować się w sytuacjach codziennych. Planuje własną wypowiedź ustną,
- formułuje wnioski i pouczenia wypływające z treści utworu, wskazuje środki perswazji,
- ocenia postępowanie bohaterów i nazywa swoje reakcje czytelnicze,
- wygłasza z pamięci wiersz lub fragment prozy,
- formułuje i zapisuje wypowiedź skierowaną do konkretnego odbiorcy w imieniu różnych nadawców: prośbę, podziękowanie, przeprosiny, powitanie, dedykację, życzenia,
- potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV – VI i je redaguje. Stara się uwzględniać właściwe dla tych form środki językowe,
- redaguje opis obrazu. Wykorzystuje słownictwo nazywające stosunki przestrzenne, określające rozmieszczenie elementów na obrazie,
- sporządza plan odtwórczy tekstu – ramowy i szczegółowy. Redaguje streszczenie,
- pisze prace logiczne, spójne. Stara się, aby były poprawne pod względem stylistycznym – językowym oraz interpunkcyjnym i ortograficznym,
- komponuje trójdzielną wypowiedź.

W zakresie samokształcenia:

- doskonalą technikę czytania i czyta nowy tekst z odpowiednią intonacją z uwzględnieniem akcentów logicznych, znaków interpunkcyjnych,
- posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz korzysta ze słownika terminów literackich,
- gromadzi i selekcjonuje pozyskane informacje,
- posługuje się nowymi technologiami i zasobami internetowymi,
- wymienia obyczaje i tradycje kulturowe regionu.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- dostrzega w tekście osobę opowiadającą,
- odróżnia postaci i wydarzenia realistyczne od fantastycznych,
- potrafi wyodrębnić w tekście najważniejsze wydarzenia. Określa miejsce i czas wydarzeń,
- ocenia bohaterów na podstawie ich postępowania,
- z pomocą nauczyciela odróżnia bajkę od baśni, mit od legendy, opowiadanie od powieści,
- identyfikuje komiks,
- wskazuje w utworze poetyckim środki stylistyczne np. epitet, porównanie, uosobienie, ożywienie, zdobienie, zgrubienie,
- rozpoznaje utwór pisany wierszem i prozą. Wskazuje wers, zwrotkę, rym,
- rozumie ogólny sens utworów,
- prostym językiem przekazuje treść obejrzanego filmu, przedstawienia,
- potrafi wymienić podstawowe elementy dzieła teatralnego i filmowego,
- rozumie wprowadzane terminy związane z teatrem i filmem,
- rozróżnia gatunki filmu.

W zakresie kształcenia językowego:

- stosuje słownictwo odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej,
- z pomocą nauczyciela rozróżnia części mowy: czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, przysłówki, przyimek, spójnik, wykrzyknik, partykuła,
- wskazuje różnicę pomiędzy osobową i nieosobową formą czasownika, odmienia czasowniki przez osoby, liczby i czasy,
- odmienia przez przypadki i liczby rzeczowniki i przymiotniki,
- stopniuje przysłówki i przymiotniki,
- wskazuje równoważniki zdań,
- rozpoznaje i buduje zdania pojedyncze, złożone,
- wskazuje części zdania,
- poprawnie tworzy wykres łatwego zdania pojedynczego,
- zna podstawowe zasady ortograficzne poznane w kl. I – VI,
- potrafi wskazać słowa, których pisownię można wyjaśnić wymianami głosek w wyrazach i podaje przykłady ilustrujące to,
- rozróżnia głoski, litery, dzieli wyrazy na sylaby,
- w budowanych przez siebie wypowiedziach stara się stosować poznane znaki interpunkcyjne.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- zamyka myśl w granicach zdania,
- mówi na temat, opowiada o zaobserwowanych wydarzeniach, akcji filmu, książki,
- wyszukuje w krótkim tekście potrzebne informacje,
- potrafi komunikować się w sytuacjach codziennych i używając odpowiedniego słownictwa,
- ocenia postępowanie bohaterów i nazywa swoje reakcje czytelnicze,
- wygłasza z pamięci krótki wiersz lub fragment prozy,
- formułuje i zapisuje prostą wypowiedź: prośbę, podziękowanie, przeprosiny, powitanie, dedykację, życzenia, gratulacje,
- potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV - VI. I korzystając ze wskazówek nauczyciela redaguje je.
- potrafi przy pomocy wskazówek nauczyciela zredagować charakterystykę, tekst o charakterze argumentacyjnym oraz notatkę,
- sporządza plan odtwórczy tekstu. Redaguje na podstawie planu krótkie streszczenie.
- komponuje trójdzielną wypowiedź,
- pisze prace na ogół poprawne pod względem merytorycznym, spójne.

W zakresie samokształcenia:

- doskonali technikę czytania i czytania ze zrozumieniem,
- przy pomocy nauczyciela posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego,
- gromadzi informacje na wskazany temat,
- posługuje się nowymi technologiami i zasobami internetowymi,
- wymienia obyczaje i tradycje kultywowane w jego domu.

Niedostateczny otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą. Nie opanował wiedzy i umiejętności zawartych w podstawie programowej. Nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności.

Klasa VII

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych,
- odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji,
- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu,
- czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym,
- samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji,
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego,
- krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego.

W zakresie kształcenia językowego:

- wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe, dowodzi przyjętych racji,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski,
- interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych,
- oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej,
- pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, w tym rozprawkę z hipotezą; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję,
- tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem,
- redaguje dłuższe formy wypowiedzi,

- podejmuje próby własnej twórczości literackiej.

W zakresie samokształcenia:

- rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji, rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- uczestniczy w projektach edukacyjnych oraz konkursach,
- rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy,
- rozwija nawyki systematycznego uczenia się,
- rozwija umiejętności krytycznego myślenia.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla kl. VII.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

-wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych,
 -poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych,
 -poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów,
 -wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
 -poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór,
 -interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze,
 -wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury,
 -twórczo wykorzystuje informacje z tekstu we własnej pracy,
 -funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi,
 -określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki,
 -samodzielnie określa cechy gatunków dziennikarskich (*wywiad, artykuł*),
 -analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich.

W zakresie kształcenia językowego:

-rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych,
 -rozumie zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów,
 -poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową,
 -odróżnia rdzeń od podstawy słotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów i analizuje strukturę wyrazów pochodnych,
 -wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłówów,
 -poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje,
 -określa funkcję skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa,
 -poprawnie używa różne style wypowiedzi i je rozpoznaje,
 -wyjaśnia zasady etykiety językowej,
 -pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

-tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi,
 -funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę,

- samodzielnie selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi,
- samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej,
- stosuje rytm akapitowy,
- samodzielnie formułuje tezę i hipotezę,
- swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów,
- podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty,
- podsumowuje rozważania, samodzielnie formułuje wnioski,
- rozpoznaje w tekstach reklamowych środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję,
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi,
- samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje),
- formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu, interpretuje głosowo utwór.

W zakresie samokształcenia:

- pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji,
- rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii,
- bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp.
- aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu.

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową w kl. VII.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach,
- posługuje się terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych,
- wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki,
- rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: *eufemizm, porównanie homeryckie, inwokację, symbol, alegorię*), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów,
- określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór,
- odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze,
- rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki,
- wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury,
- wydobywa i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- wyszukuje i porządkuje cytaty,
- wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa,
- zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (*wywiad, artykuł*),
- znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych.

W zakresie kształcenia językowego:

- rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji,
- poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek,
- rozpoznaje podstawowe rodzaje zjawisk fonetycznych,
- poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy,
- rozpoznaje i używa różne rodzaje formantów, poprawnie analizuje budowę słotwórczą wyrazu,

- rozumie zasady tworzenia imiesłowów,
- przekształca imiesłowowy równoważnik zdania na zdanie złożone i odwrotnie,
- używa poprawnych form skrótów i skrótowców,
- rozpoznaje różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi,
- świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej,
- pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne,
- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi,
- pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję,
- stosuje akapity jako spójne całości myślowe,
- formułuje tezę i hipotezę,
- wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów,
- przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego,
- podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty,
- formułuje wnioski wynikające z argumentacji,
- rozpoznaje w tekstach reklamowych użyte środki perswazji i manipulacji,
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi,
- dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje),
- formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu,
- głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację.

W zakresie samokształcenia:

- korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną,
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie,
- aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej, uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej dla kl. VII.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach,
- stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi,
- stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków,
- wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać,
- wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór,
- zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury,
- komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury,
- wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu,
- klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy,

-rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: *wywiad* i *artykuł*), znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych.

W zakresie kształcenia językowego:

- świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się,
- poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią,
- poprawnie akcentuje większość wyrazów,
- dzieli proste wyrazy na podstawie słotwórczą i formant, rozpoznaje wyrazy pokrewne,
- rozpoznaje rodzaje imiesłówów,
- tworzy imiesłowowy równoważnik zdania,
- podaje znaczenie powszechnie używanych skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa,
- zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi,
- stosuje zasady etykiety językowej,
- pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych,
- gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi,
- pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, starając się zachować wyznaczniki gatunku,
- stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy,
- formuluje tezę, wie, czym jest hipoteza,
- wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji,
- przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów,
- podaje przykłady ilustrujące argumenty,
- formuluje proste wnioski,
- rozpoznaje w tekstach reklamowych podstawowe środki perswazji i manipulacji,
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi,
- podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje),
- formuluje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej.

W zakresie samokształcenia:

- korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji,
- uczy się systematycznie,
- uczestniczy w projektach edukacyjnych,
- podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału,
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie,
- uczestniczy w wybranych wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie.

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- klasyfikuje czytany utwór jako należący do *epiki*, *liryki* lub *dramatu*,
- zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi,
- wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: *pamiętnik*, *komedia*, *fraszka*, *tren*, *ballada*, *epopeja*), odróżnia je od rodzajów literackich,
- wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych,
- zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami,
- wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem,

- wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki,
- wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał,
- czyta fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych,
- rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako artykuł prasowy,
- zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych.

W zakresie kształcenia językowego:

- komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny,
- zauważa różnice między wymową a pisownią wyrazów,
- poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem,
- rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne, rodzinę wyrazów, tworzy wyrazy pochodne według wzoru,
- rozdziela odmienne i nieodmienne części mowy, w tym imiesłowy,
- tworzy według wzoru imiesłowowy równoważnik zdania,
- zna podstawowe skróty i skrótowce, używa ich w wypowiedzi,
- stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi,
- stosuje podstawowe zasady etykiety językowej,
- nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- krótko wypowiada się ustnie na podany temat,
- stara się używać prostych środków retorycznych,
- z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi,
- pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad,
- stosuje akapity,
- formułuje prostą tezę,
- wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić,
- przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia,
- stara się podać przykłady ilustrujące argumenty,
- z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania,
- rozpoznaje w tekstach reklamowych niektóre środki perswazji i manipulacji,
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi,
- podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza),
- formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu,
- głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy.

W zakresie samokształcenia:

- korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela,
- rozwija nawyk systematycznego uczenia się,
- uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych,
- uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym.

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.

Klasa VIII

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania edukacyjne na ocenę bardzo dobrą oraz:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- ma wiedzę i umiejętności wykraczające poza podstawę programową, posługuje się nimi w różnych trudnych sytuacjach problemowych,
- szczegółowo zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej,
- czyta ze zrozumieniem trudny tekst literacki i samodzielnie go interpretuje,
- sprawnie wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo-skutkowe i wyciąga wnioski,
- hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie, uzasadnia swój wybór,
- bezbłędnie podaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz jego powiązania z kontekstami: historycznym, filozoficznym i artystycznym,
- zauważa rozmaite interpretacje tekstów kultury i je ocenia,
- samodzielnie dokonuje wnikliwej analizy i interpretacji wskazanego tekstu kultury,
- zna literaturę dotyczącą sztuki i wydarzeń kulturalnych, stosuje tę wiedzę w różnych sytuacjach problemowych,
- odnajduje i porównuje dane zawarte w różnych (nie tylko pisanych) źródłach, samodzielnie je interpretuje,
- przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji,
- sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej.

W zakresie kształcenia językowego:

- rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- określa funkcje tekstów (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną, poznawczą, komunikacyjną i społeczną);
- samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej, stosując zróżnicowane formy wypowiedzi,
- sprawnie redaguje teksty własne i cudze.

W zakresie samokształcenia :

- aktywnie słucha wykładu, potrafi go streścić, w punktach zapisać najważniejsze tezy i ich uzasadnienie,
- odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie i konfrontuje je z innymi poglądami,
- wyciąga wnioski,
- samodzielnie rozwija swoje zainteresowania,
- potrafi swoją wiedzę zainteresować innych,
- aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji i na zajęciach pozaszkolnych.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla kl. VIII.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- bezbłędnie rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat,
- określa wszystkie cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i klasyfikuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju,
- świadomie posługuje się terminami: pamiętnik, tren, epopeja; potrafi wymienić ich cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich,
- rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokację, alegorię i poprawnie określa ich funkcje,
- zna pojęcie ironii; rozpoznaje ją w tekście oraz określa jej funkcje, właściwie wskazuje w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji,
- samodzielnie określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich, by odwołać się do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji.
- prawidłowo wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- poprawnie porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- samodzielnie i twórczo interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię).

W zakresie kształcenia językowego:

- w większości bezbłędnie wykonuje zadania o dużej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII),
- sporządza wykresy rozbudowanych zdań wielokrotnie złożonych,
- rozumie i właściwie stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu,
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy),
- wyjaśnia różnice pomiędzy treścią a zakresem wyrazu; różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres,
- stosuje sposoby wzbogacania słownictwa,
- rozumie znaczenie homonimów i wyrazów wieloznacznych; potrafi wskazać różnice pomiędzy nimi,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i zawsze stosuje ją w wypowiedziach
- swobodnie wykorzystuje znane normy językowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych,
- bezbłędnie wykonuje zadania o dużej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII).

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- sprawnie gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- bezbłędnie redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- tworzy poprawną wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami,

- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie,
- poprawnie rozpoznaje i rozróżnia środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych oraz właściwie określa ich funkcję,
- rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie z filmu i spektaklu,
- poprawnie formułuje pytania do tekstu,
- dokonuje właściwej interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

W zakresie samokształcenia:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania, uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową w kl. VIII.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat,
- posługuje się terminami: pamiętnik, tren, epeja, potrafi wymienić ich najważniejsze cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich,
- posługuje się terminami: akt, scena, didaskalia, monolog, dialog,
- zazwyczaj rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, inwokację i stara się poprawnie określa ich funkcje,
- zna pojęcie ironii i rozpoznaje ją w tekście oraz określa jej podstawowe funkcje,
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich,
- zazwyczaj wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- stara się porządkować informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- w większości samodzielnie interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię),
- wskazuje różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i poprawnie wskazuje główne funkcje tych rodzajów piśmiennictwa,
- w większości przykładów rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, artykuł, felieton i właściwie określa ich podstawowe cechy.

W zakresie kształcenia językowego:

- poprawnie wykonuje zadania o średniej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII),
- tworzy wykresy wypowiedzi wielokrotnie złożonych,
- dostrzega realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu,
- właściwie stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguł akcentowania w języku polskim,

- zazwyczaj dostrzega różnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy, gwara),
- stosuje sposoby wzbogacania słownictwa,
- wskazuje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne (w większości przykładów),
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i zawsze stosuje ją w wypowiedziach,
- bezbłędnie wykonuje zadania o średniej skali trudności dotyczące wiadomości oraz umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII).

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- sprawnie gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi,
- w większości rozpoznaje środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych,
- potrafi wskazać manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie z filmu i spektaklu,
- stara się właściwie interpretować głosowo czytane i wygłaszane teksty.

W zakresie samokształcenia:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej dla kl. VIII .

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- zna pojęcia : liryka, epika , dramat,
- określa niektóre cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i klasyfikuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju,
- zazwyczaj poprawnie posługuje się terminami: pamiętnik, tren, eposeja, umiając wymienić ich podstawowe cechy,
- zna pojęcie ironii,
- z pomocą nauczyciela określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- w swoich wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich,
- w większości poprawnie wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- stara się samodzielnie interpretować dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię),
- wskazuje niektóre różnice pomiędzy literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką,
- zazwyczaj rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, felieton, artykuł.

W zakresie kształcenia językowego:

- poprawnie wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII),
- tworzy wykresy zdań wielokrotnie złożonych (łatwiejsze przykłady),

- zna zasady akcentowania w języku polskim i potrafi wskazać niektóre wyjątki od reguł,
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa,
- stosuje sposoby wzbogacania języka,
- rozpoznaje homonimy,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować,
- wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości oraz umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII).

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- zazwyczaj tworzy poprawną wypowiedź, stosuje kompozycję odpowiednią dla danej formy gatunkowej,
- umieszcza akapity w tworzonych wypowiedziach pisemnych,
- zna pojęcia argument i przykład, jednak nie zawsze je odróżnia,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, czasami uzasadnia własne zdanie,
- poprawnie rozpoznaje środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych.
- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie,
- poprawnie formułuje pytania do tekstu.

W zakresie samokształcenia:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat i potrafi podać przykłady każdego z nich,
- według wskazówek nauczyciela rozpoznaje w tekście literackim symbol,
- rzadko w swoich wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich,
- zgodnie z sugestiami nauczyciela wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- pomocą nauczyciela interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię),
- potrafi odróżnić literaturę piękną od tekstów nieliterackich.

W zakresie kształcenia językowego:

- z pomocą nauczyciela wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII),
- rozpoznaje wypowiedzenia wielokrotnie złożone,
- zna podstawowe zasady akcentowania w języku polskim
- z pomocą nauczyciela dostrzega zróżnicowanie słownictwa,
- odróżnia język ogólnonarodowy od gwary,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować w wypowiedziach,

- pod kierunkiem nauczyciela wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości oraz umiejętności i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII).

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

- przy pomocy nauczyciela gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- zgodnie ze wskazówkami nauczyciela tworzy wypowiedź; stosuje kompozycję odpowiednią dla danej formy gatunkowej,
- zazwyczaj umieszcza akapity w tworzonych przez siebie wypowiedziach,
- z pomocą nauczyciela formułuje własne zdanie na określony temat,
- według wskazówek nauczyciela tworzy poprawne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie,
- formułuje pytania do tekstu.

W zakresie samokształcenia:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- z pomocą nauczyciela rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych wypowiedzi.

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą. Poziom jego wiadomości i umiejętności objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy VIII uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych. Nawet z pomocą nauczyciela nie potrafi wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności.

JEZYK ANGIELSKI

Klasa IV

(wymagania edukacyjne w klasie IV są zgodne z nową podstawą programową 2026)

Celujący:

Znajomość środków językowych:

- uczeń swobodnie i bezbłędnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych przewidzianym dla klasy IV,
- poprawnie stosuje poznane słownictwo, struktury gramatyczne, zasady pisowni i wymowy.

Rozumienie wypowiedzi ustnych:

- bez trudu rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi oraz samodzielnie znajduje w nich szczegółowe informacje,
- z łatwością określa kontekst i intencje nadawcy oraz wyciąga proste wnioski.

Rozumienie wypowiedzi pisemnych:

- bez trudu rozumie ogólny sens prostych tekstów i samodzielnie znajduje w nich określone informacje,

- poprawnie określa kontekst, intencję autora oraz związki między częściami tekstu i wyciąga proste wnioski.

Tworzenie wypowiedzi ustnych:

- samodzielnie tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi na tematy związane z życiem codziennym,
- swobodnie opisuje osoby, miejsca, przedmioty i wydarzenia oraz wyraża swoje upodobania, opinie i potrzeby,
- poprawnie posługuje się poznanym słownictwem i strukturami.

Tworzenie wypowiedzi pisemnych:

- samodzielnie tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne,
- stosuje poznane słownictwo i struktury, zachowując poprawność językową.

Reagowanie ustne i pisemne:

- z łatwością i poprawnie reaguje w typowych sytuacjach komunikacyjnych,
- uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża opinie, uczucia, potrzeby i upodobania oraz stosuje odpowiednie zwroty grzecznościowe.

Przetwarzanie wypowiedzi:

- bez trudu przekazuje informacje sformułowane w języku polskim i angielskim oraz zawarte w materiałach wizualnych,
- sprawnie współtworzy wypowiedzi w parze i grupie.

Strategie, wiedza i postawy:

- samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji i strategii uczenia się, dokonuje samooceny i wykorzystuje informację zwrotną,
- aktywnie współpracuje z innymi oraz wykazuje wiedzę i wrażliwość międzykulturową.

Bardzo dobry:

Znajomość środków językowych:

- uczeń poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych przewidzianym dla klasy IV,
- poprawnie stosuje poznane słownictwo, struktury gramatyczne, zasady pisowni i wymowy.

Rozumienie wypowiedzi ustnych:

- z łatwością rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi i znajduje w nich określone informacje,
- poprawnie określa kontekst i intencje nadawcy oraz wyciąga proste wnioski.

Rozumienie wypowiedzi pisemnych:

- z łatwością rozumie ogólny sens prostych tekstów i znajduje w nich określone informacje,
- poprawnie określa kontekst, intencję autora oraz związki między częściami tekstu.

Tworzenie wypowiedzi ustnych:

- swobodnie tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi na znane tematy,
- opisuje osoby, miejsca, przedmioty i swoje zainteresowania oraz wyraża podstawowe opinie, uczucia i potrzeby,
- ewentualne drobne błędy nie zaburzają komunikacji.

Tworzenie wypowiedzi pisemnych:

- samodzielnie tworzy krótkie, proste i spójne wypowiedzi pisemne,
- stosuje poznane słownictwo i struktury, a ewentualne drobne błędy nie zaburzają zrozumienia.

Reagowanie ustne i pisemne:

- swobodnie reaguje w typowych sytuacjach komunikacyjnych,
- uzyskuje i przekazuje informacje oraz wyraża swoje opinie, uczucia, potrzeby i upodobania.

Przetwarzanie wypowiedzi:

- bez trudu przekazuje informacje sformułowane w języku polskim i angielskim oraz zawarte w materiałach wizualnych,
- współpracuje przy tworzeniu wypowiedzi w parze i grupie.

Strategie, wiedza i postawy:

- samodzielnie stosuje podstawowe strategie uczenia się, korzysta ze źródeł informacji i dokonuje samooceny,
- współpracuje z innymi i wykazuje podstawową wiedzę oraz wrażliwość międzykulturową.

Dobry:

Znajomość środków językowych:

- uczeń na ogół poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych przewidzianym dla klasy IV,
- popełniane błędy zazwyczaj nie utrudniają komunikacji.

Rozumienie wypowiedzi ustnych:

- rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi i na ogół znajduje w nich podstawowe informacje,
- zwykle poprawnie określa kontekst wypowiedzi.

Rozumienie wypowiedzi pisemnych:

- rozumie ogólny sens prostych tekstów i znajduje w nich podstawowe informacje,
- zwykle poprawnie określa kontekst i intencję autora.

Tworzenie wypowiedzi ustnych:

- tworzy krótkie, proste wypowiedzi na znane tematy,

- potrafi przekazać podstawowe informacje, opisać osoby, miejsca i przedmioty oraz wyrazić swoje upodobania,
- popełniane błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.

Tworzenie wypowiedzi pisemnych:

- tworzy krótkie, proste wypowiedzi pisemne na znane tematy,
- popełnia drobne błędy, które na ogół nie zaburzają zrozumienia.

Reagowanie ustne i pisemne:

- zwykle poprawnie reaguje w prostych sytuacjach komunikacyjnych,
- uzyskuje i przekazuje podstawowe informacje oraz wyraża swoje potrzeby i upodobania.

Przetwarzanie wypowiedzi:

- na ogół poprawnie przekazuje podstawowe informacje zawarte w materiałach wizualnych oraz sformułowane w języku polskim i angielskim,
- współpracuje przy tworzeniu wypowiedzi.

Strategie, wiedza i postawy:

- z pomocą stosuje podstawowe strategie uczenia się i korzysta ze źródeł informacji,
- współpracuje z innymi i zna podstawowe informacje dotyczące innych kultur.

Dostateczny:

Znajomość środków językowych:

- uczeń częściowo poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych przewidzianym dla klasy IV,
- popełnia dość liczne błędy w zakresie słownictwa, gramatyki, pisowni i wymowy.

Rozumienie wypowiedzi ustnych:

- rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi,
- z niewielką pomocą znajduje podstawowe informacje i określa kontekst wypowiedzi.

Rozumienie wypowiedzi pisemnych:

- przeważnie rozumie ogólny sens prostych tekstów,
- z niewielką pomocą znajduje podstawowe informacje i określa ich kontekst.

Tworzenie wypowiedzi ustnych:

- z pewnym trudem tworzy bardzo proste wypowiedzi na znane tematy,
- z pomocą przekazuje podstawowe informacje i wyraża swoje potrzeby oraz upodobania,
- popełniane błędy czasami zaburzają komunikację.

Tworzenie wypowiedzi pisemnych:

- tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne, korzystając z poznanego słownictwa lub wzoru,
- popełnia dość liczne błędy, częściowo zaburzające zrozumienie.

Reagowanie ustne i pisemne:

- reaguje w prostych sytuacjach komunikacyjnych, czasami popełniając błędy zaburzające komunikację,
- z pomocą uzyskuje i przekazuje podstawowe informacje.

Przetwarzanie wypowiedzi:

- z pomocą przekazuje podstawowe informacje zawarte w prostych materiałach wizualnych oraz sformułowane w języku polskim i angielskim,
- podejmuje współpracę przy tworzeniu wypowiedzi.

Strategie, wiedza i postawy:

- z pomocą nauczyciela korzysta z podstawowych strategii uczenia się i źródeł informacji,
- podejmuje współpracę z innymi i zna wybrane informacje dotyczące innych kultur.

Dopuszczający:

Znajomość środków językowych:

- uczeń słabo zna i posługuje się podstawowym zasobem środków językowych przewidzianym dla klasy IV,
- popełnia liczne błędy utrudniające komunikację.

Rozumienie wypowiedzi ustnych:

- słabo rozumie ogólny sens bardzo prostych wypowiedzi,
- z pomocą znajduje pojedyncze informacje.

Rozumienie wypowiedzi pisemnych:

- ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów,
- z pomocą znajduje pojedyncze informacje.

Tworzenie wypowiedzi ustnych:

- pomimo pomocy z trudem tworzy bardzo proste wypowiedzi,
- przekazuje pojedyncze informacje dotyczące znanych mu tematów, popełniając błędy zaburzające komunikację.

Tworzenie wypowiedzi pisemnych:

- pomimo pomocy tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne,
- korzysta z podanego wzoru lub słownictwa, popełniając liczne błędy.

Reagowanie ustne i pisemne:

- z trudem reaguje w bardzo prostych sytuacjach komunikacyjnych,
- z pomocą odpowiada na podstawowe pytania i przekazuje pojedyncze informacje.

Przetwarzanie wypowiedzi:

- z pomocą przekazuje pojedyncze informacje zawarte w prostych materiałach wizualnych oraz sformułowane w języku polskim i angielskim.

Strategie, wiedza i postawy:

- z pomocą nauczyciela korzysta z podstawowych strategii uczenia się,
- podejmuje próby współpracy z innymi.

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej i wymaganiach edukacyjnych, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę.

Uczeń:

- nie opanował podstawowego zasobu środków językowych,
- nie rozumie ogólnego sensu bardzo prostych wypowiedzi ustnych i pisemnych,
- nie potrafi tworzyć ani rozumieć nawet bardzo prostych wypowiedzi mimo pomocy,
- nie potrafi reagować w podstawowych sytuacjach komunikacyjnych,
- nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Klasa V**Celujący:****Znajomość środków językowych:**

- uczeń swobodnie i zawsze poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń bez trudu prawidłowo rozumie ogólny sens zarówno prostych, jak i złożonych wypowiedzi,
- zawsze bez problemu prawidłowo określa główną myśl wypowiedzi,
- zawsze samodzielnie i bezbłędnie znajduje w wypowiedzi proste i złożone informacje,
- zawsze z łatwością i bezbłędnie potrafi określić kontekst wypowiedzi (sytuację).

Czytanie:

- uczeń bez żadnych problemów rozumie ogólny sens prostych i złożonych tekstów oraz fragmentów tekstu,
- samodzielnie i z łatwością określa główną myśl tekstu,
- z łatwością samodzielnie znajduje w tekście określone informacje,
- rozumie tekst i potrafi z łatwością poprawnie określić kontekst tekstu (sytuację),
- z łatwością i bezbłędnie rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.

Mówienie:

- uczeń samodzielnie i z łatwością tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń z łatwością i zawsze prawidłowo reaguje w prostych i złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń swobodnie i bezbłędnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych,
- bez żadnych problemów, z łatwością przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w tym języku,
- z łatwością i swobodnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

Pisanie:

- uczeń swobodnie, bez pomocy nauczyciela i stosując urozmaicone słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Bardzo dobry:**Znajomość środków językowych:**

- uczeń poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń z łatwością rozumie ogólny sens zarówno prostych, jak i złożonych wypowiedzi,
- z łatwością określa główną myśl wypowiedzi,
- samodzielnie znajduje w wypowiedzi proste i złożone informacje,
- zawsze z łatwością potrafi określić kontekst wypowiedzi (sytuację).

Czytanie:

- uczeń bez trudu rozumie ogólny sens prostych i złożonych tekstów oraz fragmentów tekstu,
- bez problemu określa główną myśl tekstu,
- z łatwością znajduje w tekście określone informacje,
- rozumie tekst i potrafi poprawnie określić kontekst tekstu (sytuację),
- z łatwością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.

Mówienie:

- uczeń swobodnie tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi ustne, ewentualne drobne błędy nie zaburzają komunikacji.

Reagowanie:

- uczeń swobodnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń bez trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych,
- z łatwością przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w tym języku,
- poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

Pisanie:

- uczeń samodzielnie, stosując urozmaicone słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Dobry:

Znajomość środków językowych:

-uczeń na ogół poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- zazwyczaj poprawnie określa główną myśl wypowiedzi,
- na ogół znajduje proste informacje w wypowiedzi, przy wyszukiwaniu złożonych informacji zdarza mu się popełniać błędy,
- zwykle poprawnie określa kontekst wypowiedzi (sytuację).

Czytanie:

- uczeń rozumie sens prostych tekstów lub fragmentów tekstu,
- na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu,
- bez większego trudu znajduje w tekście określone informacje,
- zwykle poprawnie określa kontekst tekstu (sytuację),
- zwykle poprawnie rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.

Mówienie:

- uczeń tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając błędy nie zaburzające komunikacji.

Reagowanie:

- uczeń zwykle poprawnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach a drobne błędy nie zaburzają komunikacji.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń bez większego trudu, popełniając nieliczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych,
- na ogół poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w tym języku,
- zazwyczaj prawidłowo przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

Pisanie:

- uczeń, popełniając nieliczne błędy niezakłócające komunikacji, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Dostateczny:**Znajomość środków językowych:**

- uczeń częściowo poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi,
- nie zawsze poprawnie określa główną myśl wypowiedzi,
- z niewielką pomocą znajduje proste informacje w wypowiedzi, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia dość liczne błędy,
- nie zawsze poprawnie określa kontekst wypowiedzi (sytuację).

Czytanie:

- uczeń przeważnie rozumie ogólny sens prostych tekstów lub fragmentów tekstu,
- nie zawsze poprawnie określa główną myśl tekstu,
- z niewielką pomocą na ogół znajduje w tekście określone informacje,
- nie zawsze poprawnie określa kontekst tekstu (sytuację),
- nie zawsze poprawnie rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.

Mówienie:

- uczeń z pewnym trudem tworzy proste wypowiedzi ustne, błędy czasem zaburzają komunikację.

Reagowanie:

- uczeń reaguje w prostych sytuacjach, czasami popełniając błędy zaburzające komunikację.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, czasem popełniając błędy,
- przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w tym języku, popełniając dość liczne błędy,
- popełniając dość liczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

Pisanie:

- uczeń samodzielnie lub z pomocą nauczyciela tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne.

Dopuszczający:**Znajomość środków językowych:**

- uczeń słabo zna i posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń słabo rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi,
- ma trudności z określeniem głównej myśli wypowiedzi,
- mimo pomocy, z trudem znajduje proste informacje w wypowiedzi, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia liczne błędy,
- ma problem z poprawnym określeniem kontekstu wypowiedzi (sytuacji).

Czytanie:

- uczeń ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów lub fragmentów tekstu,
- mimo pomocy, z trudem określa główną myśl tekstu,
- z trudnością znajduje w prostym tekście określone informacje,
- ma problemy ze zrozumieniem i określeniem kontekstu tekstu (sytuacji),
- ma problem z poprawnym rozpoznaniem związków między poszczególnymi częściami tekstu.

Mówienie:

- uczeń pomimo pomocy z trudem tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając błędy zaburzające komunikację.

Reagowanie:

- uczeń z trudem reaguje w prostych sytuacjach, popełniając błędy zakłócające komunikację.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń z trudem przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, popełniając liczne błędy,
- popełniając liczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w tym języku,
- z trudnością, popełniając liczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

Pisanie:

- uczeń mimo pomocy, popełniając liczne błędy, z trudem tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne.

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę. Uczeń nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Klasa VI

Celujący:

Znajomość środków językowych:

- uczeń swobodnie i zawsze poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń zawsze rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- bez problemu samodzielnie znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje.

Czytanie:

- uczeń bez żadnych problemów rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów i fragmentów tekstu,
- z łatwością samodzielnie znajduje w tekście podstawowe oraz złożone informacje,
- z łatwością i zawsze poprawnie określa kontekst wypowiedzi.

Mówienie:

- uczeń swobodnie, używając bogatego słownictwa tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń swobodnie i bezbłędnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń swobodnie i zawsze poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych,
- z łatwością i bezbłędnie przekazuje w języku polskim informacje sformułowane w języku angielskim.

Pisanie:

- uczeń samodzielnie, stosując bogate słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Bardzo dobry:

Znajomość środków językowych:

- uczeń poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- samodzielnie znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje.

Czytanie:

- uczeń bez trudu rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów i fragmentów tekstu,
- samodzielnie znajduje w tekście podstawowe oraz złożone informacje,
- poprawnie określa kontekst wypowiedzi.

Mówienie:

- uczeń używając urozmaiconego słownictwa tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń swobodnie i niemal bezbłędnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń z łatwością i poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych.
- z łatwością i poprawnie przekazuje w języku polskim informacje sformułowane w języku angielskim.

Pisanie:

- uczeń stosując urozmaicone słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Dobry:**Znajomość środków językowych:**

- uczeń na ogół poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń zazwyczaj rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- popełniając nieliczne błędy, znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje.

Czytanie:

- uczeń na ogół rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów lub fragmentów tekstu,
- na ogół znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji zdarza mu się popełniać błędy.

Mówienie:

- uczeń popełniając nieliczne niezakłócające komunikacji błędy, tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń popełniając nieliczne błędy, reaguje w prostych i bardziej złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń bez większego trudu i na ogół poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych,
- na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim informacje sformułowane w języku angielskim.

Pisanie:

- uczeń popełniając nieliczne błędy niezakłócające komunikacji, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Dostateczny:**Znajomość środków językowych:**

- uczeń częściowo poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Sluchanie:

- uczeń na ogół rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi,
- z niewielką pomocą znajduje proste informacje w wypowiedzi, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia dość liczne błędy.

Czytanie:

- uczeń na ogół rozumie ogólny sens prostych tekstów lub fragmentów tekstu,
- z niewielką pomocą na ogół znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia dość liczne błędy.

Mówienie:

- uczeń sam lub z pomocą nauczyciela tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając dość liczne błędy częściowo zaburzające komunikację.

Reagowanie:

- uczeń reaguje w prostych sytuacjach, często popełniając błędy.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, popełniając dość liczne błędy,
- przekazuje w języku polskim informacje sformułowane w języku angielskim, czasem popełniając błędy.

Pisanie:

- uczeń sam lub z pomocą nauczyciela tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne.

Dopuszczający:**Znajomość środków językowych:**

- uczeń słabo zna i posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Sluchanie:

- uczeń ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych wypowiedzi,
- mimo pomocy z trudnością znajduje proste informacje w wypowiedzi, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia liczne błędy.

Czytanie:

- uczeń ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów lub fragmentów tekstu,
- mimo pomocy z trudem znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia liczne błędy.

Mówienie:

- uczeń mimo pomocy nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając liczne błędy zaburzające komunikację.

Reagowanie:

- uczeń nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając liczne błędy.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń nieudolnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, popełniając liczne błędy,
- z trudem i często niepoprawnie przekazuje w języku polskim informacje sformułowane w języku angielskim.

Pisanie:

- uczeń mimo pomocy, popełniając liczne błędy, nieudolnie tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę. Uczeń nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Klasa VII

Celujący:

Znajomość środków językowych:

- uczeń swobodnie i zawsze poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń zawsze rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- bez problemu samodzielnie znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje wypowiedzi,
- bez problemu samodzielnie określa intencje nadawcy wypowiedzi,
- bez problemu samodzielnie określa kontekst wypowiedzi,
- bez problemu samodzielnie określa główną myśl wypowiedzi.

Czytanie:

- uczeń bez żadnych trudności zawsze rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów i fragmentów tekstu,
- z łatwością samodzielnie znajduje w tekście podstawowe oraz złożone informacje,
- z łatwością samodzielnie określa główną myśl tekstu/fragmentu tekstu,
- z łatwością i zawsze poprawnie określa intencje autora tekstu.

Mówienie:

- uczeń samodzielnie, używając bogatego słownictwa tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń swobodnie i zawsze bezbłędnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń swobodnie i bezbłędnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku angielskim,
- swobodnie i bezbłędnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

Pisanie:

- uczeń samodzielnie, stosując bogate słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Bardzo dobry:

Znajomość środków językowych:

- uczeń poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- samodzielnie znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje wypowiedzi,
- samodzielnie określa intencje nadawcy wypowiedzi,
- samodzielnie określa kontekst wypowiedzi,

- samodzielnie określa główną myśl wypowiedzi.

Czytanie:

- uczeń bez trudu rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów i fragmentów tekstu,
- samodzielnie znajduje w tekście podstawowe oraz złożone informacje,
- samodzielnie określa główną myśl tekstu/fragmentu tekstu,
- z łatwością i poprawnie określa intencje autora tekstu.

Mówienie:

- uczeń używając urozmaiconego słownictwa tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń swobodnie i niemal bezbłędnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń z łatwością i poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku angielskim,
- z łatwością i poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

Pisanie:

- uczeń stosując urozmaicone słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Dobry:**Znajomość środków językowych:**

- uczeń na ogół poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń zazwyczaj rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- popełniając nieliczne błędy, znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje,
- popełniając nieliczne błędy, określa intencje nadawcy wypowiedzi,
- popełniając nieliczne błędy, określa kontekst wypowiedzi,
- popełniając nieliczne błędy, określa główną myśl wypowiedzi.

Czytanie:

- uczeń na ogół rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów lub fragmentów tekstu,
- na ogół znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji (np. w tekście ostrzeżenia dla alergików) zdarza mu się popełniać błędy,
- na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu/ fragmentu tekstu,
- na ogół poprawnie określa intencje autora tekstu.

Mówienie:

- uczeń popełniając nieliczne niezakłócające komunikacji błędy, tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń popełniając nieliczne błędy, reaguje w prostych i bardziej złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń na ogół poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim,
- na ogół poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku angielskim.

Pisanie:

- uczeń popełniając nieliczne błędy niezakłócające komunikacji, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Dostateczny:

Znajomość środków językowych:

- uczeń częściowo poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń na ogół rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi,
- z niewielką pomocą znajduje proste informacje w wypowiedzi, przy wyszukiwaniu złożonych informacji, popełnia dość liczne błędy,
- z niewielką pomocą stara się określić intencje nadawcy wypowiedzi,
- z niewielką pomocą stara się określić kontekst wypowiedzi,
- z niewielką pomocą stara się określić główną myśl wypowiedzi.

Czytanie:

- uczeń na ogół rozumie ogólny sens prostych tekstów lub fragmentów tekstu,
- z niewielką pomocą na ogół znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia dość liczne błędy,
- z niewielką pomocą na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu/fragmentu tekstu,
- na ogół poprawnie określa intencje autora tekstu.

Mówienie:

- uczeń sam lub z pomocą nauczyciela tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając dość liczne błędy częściowo zaburzające komunikację.

Reagowanie:

- uczeń reaguje w prostych sytuacjach, często popełniając błędy: uzyskuje i przekazuje informacje.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim, czasem popełniając błędy,
- przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, czasem popełniając błędy.

Pisanie:

- uczeń sam lub z pomocą nauczyciela tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne.

Dopuszczający:

Znajomość środków językowych:

- uczeń słabo zna i posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych wypowiedzi,
- mimo pomocy z trudnością znajduje proste informacje w wypowiedzi, przy wyszukiwaniu złożonych informacji, popełnia liczne błędy,
- mimo pomocy, z trudnością określa intencje nadawcy wypowiedzi,
- mimo pomocy, z trudnością określa kontekst wypowiedzi,
- mimo pomocy, z trudnością określa główną myśl wypowiedzi.

Czytanie:

- uczeń a trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów lub fragmentów tekstu,
- mimo pomocy z trudem znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia liczne błędy,
- mimo pomocy z trudem określa główną myśl tekstu/fragmentu tekstu,
- mimo pomocy z trudem określa intencje autora tekstu.

Mówienie:

- uczeń mimo pomocy nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając liczne błędy zaburzające komunikację.

Reagowanie:

- uczeń nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając liczne błędy.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń z trudem i często niepoprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim,
- z trudem i często niepoprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku angielskim.

Pisanie:

- uczeń mimo pomocy, popełniając liczne błędy, nieudolnie tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne.

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę. Uczeń nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Klasa VIII**Celujący:****Znajomość środków językowych:**

- uczeń swobodnie i zawsze poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń zawsze bez trudu rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- zawsze bez problemu znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje,
- samodzielnie bezbłędnie określa intencje nadawcy wypowiedzi,
- samodzielnie bezbłędnie określa kontekst wiadomości,
- samodzielnie bezbłędnie określa główną myśl wiadomości,
- zawsze bez trudu i bezbłędnie rozwiązuje zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie nagrania, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie,
- zawsze bez problemu jest w stanie udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w nagraniach.

Czytanie:

- uczeń zawsze bez trudu prawidłowo rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów i fragmentów tekstu,
- zawsze z łatwością samodzielnie znajduje w tekście podstawowe oraz złożone informacje,
- zawsze z łatwością samodzielnie określa główną myśl tekstu / fragmentu tekstu,
- zawsze z łatwością i bezbłędnie określa intencje autora tekstu,

- zawsze z łatwością i bezbłędnie rozwiązuje zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie tekstu, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie,
- zawsze bez problemu jest w stanie prawidłowo udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w tekstach.

Mówienie:

- uczeń swobodnie, używając bogatego słownictwa tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń swobodnie i bezbłędnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń swobodnie i bezbłędnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiale wizualnym i audiowizualnym,
- swobodnie i bezbłędnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim,
- swobodnie i bezbłędnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

Pisanie:

- uczeń samodzielnie, stosując bogate słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Bardzo dobry:

Znajomość środków językowych:

- uczeń poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Słuchanie:

- uczeń rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- bez problemu znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje,
- samodzielnie określa intencje nadawcy wypowiedzi,
- samodzielnie określa kontekst wiadomości,
- samodzielnie określa główną myśl wiadomości,
- bez trudu rozwiązuje zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie nagrania, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie,
- bez problemu jest w stanie udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w nagraniach.

Czytanie:

- uczeń bez trudu rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów i fragmentów tekstu,
- z łatwością samodzielnie znajduje w tekście podstawowe oraz złożone informacje,
- z łatwością samodzielnie określa główną myśl tekstu / fragmentu tekstu,
- z łatwością i poprawnie określa intencje autora tekstu,
- z łatwością i poprawnie rozwiązuje zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie tekstu, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie,
- bez problemu jest w stanie udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w tekstach.

Mówienie:

- uczeń używając urozmaiconego słownictwa tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń niemal bezbłędnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń z łatwością i poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiale wizualnym i audiowizualnym,
- z łatwością i poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim,
- z łatwością i poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

Pisanie:

- uczeń stosując urozmaicone słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Dobry:

Znajomość środków językowych:

- uczeń na ogół poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Sluchanie:

- uczeń zazwyczaj rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi,
- zazwyczaj znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje,
- na ogół samodzielnie określa intencje nadawcy wypowiedzi,
- zazwyczaj samodzielnie określa kontekst wiadomości,
- przeważnie samodzielnie określa główną myśl wiadomości,
- zazwyczaj poprawnie rozwiązuje zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie nagrania, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie,
- zazwyczaj jest w stanie udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w nagraniach.

Czytanie:

- uczeń na ogół rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów lub fragmentów tekstu,
- na ogół znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji,
- na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu / fragmentu tekstu,
- zazwyczaj poprawnie określa intencje autora tekstu,
- zazwyczaj poprawnie rozwiązuje zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie tekstu, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie,
- zazwyczaj jest w stanie udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w tekstach popełniając czasem niewielkie błędy.

Mówienie:

- uczeń popełniając nieliczne niezakłócające komunikacji błędy, tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.

Reagowanie:

- uczeń popełniając nieliczne błędy, reaguje w prostych i bardziej złożonych sytuacjach.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń na ogół poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiale wizualnym i audiowizualnym, czasem popełniając błędy,
- na ogół poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim,
- na ogół poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku angielskim.

Pisanie:

- uczeń popełniając nieliczne błędy niezakłócające komunikacji, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.

Dostateczny:

Znajomość środków językowych:

- uczeń częściowo poprawnie posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Sluchanie:

- uczeń na ogół rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi,
- z niewielką pomocą i czasem popełniając dość liczne błędy, znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje,
- z niewielką pomocą i czasem popełniając dość liczne błędy, określa intencje nadawcy wypowiedzi,
- z niewielką pomocą i czasem popełniając dość liczne błędy, określa kontekst wiadomości,
- z niewielką pomocą i czasem popełniając dość liczne błędy, określa główną myśl wiadomości,
- z niewielką pomocą i czasem popełniając dość liczne błędy, rozwiązuje zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie nagrania, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie,
- z niewielką pomocą i czasem popełniając dość liczne błędy, jest w stanie udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w nagraniach.

Czytanie:

- uczeń na ogół rozumie ogólny sens prostych tekstów lub fragmentów tekstu,
- z niewielką pomocą na ogół znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia dość liczne błędy,
- z niewielką pomocą na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu /fragmentu tekstu,
- z niewielką pomocą i czasem popełniając dość liczne błędy, określa intencje autora tekstu,
- z niewielką pomocą rozwiązuje zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie tekstu, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie, popełniając czasem dość liczne błędy,
- z niewielką pomocą i popełniając czasem dość liczne błędy, jest w stanie udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w tekstach.

Mówienie:

- uczeń sam lub z pomocą nauczyciela tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając dość liczne błędy częściowo zaburzające komunikację.

Reagowanie:

- uczeń reaguje w prostych sytuacjach, często popełniając błędy.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiale wizualnym i audiowizualnym, czasem popełniając błędy,
- przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim, czasem popełniając błędy,
- przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, czasem popełniając błędy.

Pisanie:

- uczeń sam lub z pomocą nauczyciela tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne.

Dopuszczający:

Znajomość środków językowych:

- uczeń słabo zna i posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych).

Sluchanie:

- uczeń ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych wypowiedzi,
- pomimo pomocy, popełnia liczne błędy w znajdowaniu w wypowiedzi zarówno prostych informacji,
- pomimo pomocy, popełnia liczne błędy, określając intencje nadawcy wypowiedzi,
- pomimo pomocy, popełnia liczne błędy, starając się określić kontekst wiadomości,
- pomimo pomocy, popełnia liczne błędy, starając się określić główną myśl wiadomości,

- pomimo pomocy, popełnia liczne błędy, starając się rozwiązywać zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie nagrania, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie,
- pomimo pomocy, czasem nie jest w stanie udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w nagraniach.

Czytanie:

- uczeń ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów lub fragmentów tekstu,
- mimo pomocy, z trudem znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia liczne błędy,
- mimo pomocy, z trudem określa główną myśl tekstu / fragmentu tekstu,
- mimo pomocy z trudem określa intencje autora tekstu,
- mimo pomocy popełnia liczne błędy, rozwiązując zadania typu: uzupełnianie luk na podstawie tekstu, poprawianie błędnych informacji, dopasowywanie,
- czasem, pomimo pomocy, nie jest w stanie udzielić szczegółowych informacji na tematy poruszone w tekstach lub popełnia bardzo liczne błędy.

Mówienie:

- uczeń mimo pomocy, nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając liczne błędy zaburzające komunikację.

Reagowanie:

- uczeń nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając liczne błędy.

Przetwarzanie tekstu:

- uczeń z trudem i nieudolnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiale wizualnym i audiowizualnym,
- z trudem i często niepoprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim,
- z trudem i często niepoprawnie przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku angielskim.

Pisanie:

- uczeń mimo pomocy, popełniając liczne błędy, nieudolnie tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne.

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę. Uczeń nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

JĘZYK NIEMIECKI

Klasa IV

WYMAGANIA PODSTAWOWE			WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE		
STOPIEŃ					
SPRAWNOŚCI	DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY	CELUJĄCY
1. SŁUCHANIE	Uczeń: - określa kontekst wypowiedzi ustnej - rozróżnia niektóre słowa w zdaniach obcego tekstu, - prawidłowo reaguje na podstawowe polecenia nauczyciela w języku obcym, - rozumie krótkie i łatwe teksty zgodne z tematyką programową.	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto: - rozumie krótkie zdania, krótkie, nieskomplikowane wypowiedzi, - rozpoznaje liczebniki, - wyszukuje określone informacje w tekście słuchanym, często przy pomocy nauczyciela.	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto: - rozumie pełną wypowiedź nauczyciela i kolegów na tematy objęte programem, - wyszukuje określone informacje w tekście słuchanym, niekiedy z pomocą nauczyciela, - selektywnie rozumie podany tekst.	Uczeń: - globalnie rozumie podany tekst, - prawidłowo wyszukuje określone informacje w tekście słuchanym, - rozumie w większości wypowiedzi nauczyciela na tematy objęte programem, - rozumie wszystkie ważne informacje w tekście słuchanym.	Uczeń posiada wiedzę wykraczającą poza program nauczania, swobodnie operuje poznanym słownictwem.
2. MÓWIENIE	Uczeń: - wita się i żegna z rówieśnikiem, - przedstawia się, - zna liczebniki główne, - zna nazwy członków rodziny, - mówi, że ma rodzeństwo / nie ma rodzeństwa - zna niektóre przymiotniki charakteryzujące osobę, - rozróżnia pytania	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto: - zna więcej słów do danego bloku tematycznego, - poprawnie wymawia poznane słownictwo, - pyta o wiek, - mówi, ile ma lat, - rozróżnia rodzajniki określone i nieokreślone, - poprawnie stosuje zaimek dzierżawczy <i>mein</i> i <i>dein</i>,	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto: - ma większy zasób słownictwa, - konstruuje kilkuzdaniową wypowiedź na dany temat bez popełniania rażących błędów, - nawiązuje i podtrzymuje dialog z kolegą/koleżanką, - tworzy pytania do odpowiedzi i	Uczeń: - formułuje dłuższą wypowiedź, - logicznie buduje odpowiedzi na zadane pytania, - poprawnie stosuje poznane słownictwo oraz struktury gramatyczne, - zna nazwy ważniejszych miast krajów niemieckojęzycznych, pokazuje je na mapie, - poprawnie stosuje rodzajnik określony	Uczeń posiada wiedzę wykraczającą poza program nauczania, swobodnie operuje poznanym słownictwem.

	kierowane do rówieśnika i osoby dorosłej, ▪ zna nazwy niektórych pomieszczeń w domu, ▪ zna nazwy niektórych mebli i przedmiotów codziennego użytku, ▪ pyta rówieśnika i osobę dorosłą o samopoczucie, mówi, jak sam się czuje, zna określenia do wyrażania samopoczucia, ▪ zna nazwy niektórych napojów, ▪ zna nazwy niektórych zwierząt domowych.	▪ zna odmianę czasownika <i>sein</i>, ▪ poprawnie stosuje zaimki osobowe, ▪ charakteryzuje osobę/ zwierzę za pomocą przymiotników, ▪ pyta o numer telefonu, ▪ potrafi podać swój numer telefonu, ▪ pyta koleżankę/kolegę, gdzie mieszka, ▪ udziela informacji o swoim miejscu zamieszkania, ▪ odpowiada ustnie na proste pytania, ▪ pyta o adres zamieszkania i adres e-mail, ▪ udziela informacji o miejscu zamieszkania i adresie e-mail, ▪ opisuje pomieszczenia w domu, używając przymiotników, ▪ pyta o wygląd danego pomieszczenia, ▪ pyta o konkretne przedmioty w celu ich rozpoznania i odpowiada (twierdząco i przecząco) na takie pytania, ▪ zna formy przeczące <i>kein</i> i <i>nicht</i>, ▪ proponuje coś do picia, ▪ stosuje formę <i>möchte-</i>, ▪ pyta rówieśnika, czy ma	poprawnie je wymawia, ▪ zna zasady tworzenia pytań przez inwersję i swobodnie je stosuje, ▪ opowiada o swojej rodzinie, ▪ pyta rówieśnika, ile osób jest w jego rodzinie i sam udziela takiej informacji, ▪ pyta, gdzie mieszkają różne osoby.	i nieokreślony, formy przeczące i zaimki osobowe, ▪ samodzielnie wykonuje ćwiczenia leksykalno-gramatyczne, ▪ opowiada o ulubionym zwierzęciu, ▪ formułuje krótką wypowiedź na temat swojej osoby ▪ właściwie reaguje w typowych sytuacjach komunikacyjnych	
--	---	---	--	---	--

		zwierzę i odpowiada na takie pytanie, ▪ zna przymikiin i <i>aus</i>, ▪ pyta o pochodzenie danej osoby i odpowiada na takie pytanie, ▪ zna nazwy niektórych państw oraz języków używanych w danych krajach.			
3. CZYTANIE	Uczeń: ▪ rozumie kontekst wypowiedzi pisemnej ▪ przeczyta krótki tekst z podręcznika, korzystając z pomocy nauczyciela, ▪ wyszukuje określone informacje w tekście często z pomocą nauczyciela, ▪ łączy obrazek z tekstem.	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto: ▪ wyszukuje określone informacje w tekście czytany z pomocą nauczyciela, ▪ poprawnie czyta dłuższy tekst na głos, korzysta z pomocy nauczyciela.	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto: ▪ czyta dłuższe partie tekstu z zachowaniem zasad poprawnej wymowy i właściwą intonacją ▪ wyszukuje określone informacje w wypowiedzi pisemnej.	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dobrą, ponadto: ▪ czyta dłuższe partie tekstu z zachowaniem zasad poprawnej wymowy i właściwą intonacją, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.	Uczeń posiada wiedzę wykraczającą poza program nauczania, swobodnie operuje poznanym słownictwem.
4. PISANIE	Uczeń: ▪ przyporządkowuje odpowiedzi pytaniom, ▪ zapisuje poprawnie poznane struktury, ▪ układa zdania z rozrzuconych elementów i	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto: ▪ uzupełnia tekst z lukami podanymi wyrazami, ▪ układa dialogi z podanych zdań, ▪ przyporządkowuje do siebie pary zdań,	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto: ▪ pisze z pamięci wyrazy oraz krótkie zdania bez rażących błędów, ▪ formułuje krótką wypowiedź pisemną na	Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dobrą, ponadto: ▪ pisze z pamięci wyrazy oraz krótkie zdania bez rażących błędów, ▪ formułuje krótką wypowiedź pisemną na temat swojej rodziny,	Uczeń posiada wiedzę wykraczającą poza program nauczania, swobodnie operuje poznanym słownictwem.

	poprawnie je zapisuje z pomocą nauczyciela.	▪ zapisuje poprawnie liczebniki z pomocą nauczyciela.	temat swojej rodziny i ulubionego zwierzęcia.	zwierząt domowych, swojej osoby, ▪ uzupełnia tekst z lukami podanymi wyrazami, ▪ układa dialogi z podanych zdań, ▪ przyporządkowuje do siebie pary zdań, ▪ zapisuje poprawnie liczebniki bez pomocy nauczyciela ▪ właściwie reaguje pisemnie w typowych sytuacjach komunikacyjnych.	
--	---	---	---	--	--

Klasa V

Działy tematyczne:

1. Szkoła – przybory i przedmioty szkolne, dni tygodnia.
2. Jedzenie i picie – artykuły spożywcze, zakupy, przepisy kulinarne.
3. Czas wolny – hobby, zainteresowania, spędzanie wolnego czasu.
4. Mój dzień – godziny, przebieg dnia codziennego.
5. Pory roku – pogoda, części ciała, elementy ubioru, choroby i dolegliwości.
6. Przebieg dnia – mój dzień w szkole, zakazy i nakazy.

Zagadnienia gramatyczne:

1. Rzeczowniki złożone, szyk wyrazów w zdaniu prostym, zaimek dzierżawczy w mianowniku i bierniku
2. Czasowniki: *essen, mögen*, stopniowanie przymiotnika
3. Czasowniki zwrotne, czasownik modalny *können*, rzeczowniki odczasownikowe
4. Czasowniki nieregularne np. *lesen, essen, sich treffen*, czasowniki rozdzielnie złożone
5. Zaimek nieosobowy *es*, tryb rozkazujący, czasownik modalny *essen*
6. Czasownik modalny *dürfen*, czas przeszły *Präteritum* czasowników *haben i sein*

Celujący:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie wszystkie polecenia i wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie wszystkie teksty słuchane i pisane łącznie ze słownictwem, jak i strukturami gramatycznymi
- Na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu określa główną myśl, wyszukuje szczegółowe informacje, określa intencje autora oraz rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

Sprawność mówienia

- Tworzy wypowiedzi zawierające bogate słownictwo i zróżnicowane struktury gramatyczne.
- Wypowiedzi są płynne, spójne, logiczne i poprawne fonetycznie, bez błędów zakłócających komunikację.
- Swobodnie reaguje w określonych sytuacjach, opisuje ludzi, miejsca, przedmioty i czynności, szczegółowo przedstawia fakty, wyraża opinie, uczucia oraz intencje.

Sprawność pisania

- Píše dłuższe i krótsze teksty użytkowe, takie jak wiadomość, opis, e-mail, zaproszenie czy wpis na blogu, stosując charakterystyczne środki wyrazu.
- Teksty są zgodne z tematem, bogate w treść, logiczne i spójne, z użyciem złożonych struktur gramatycznych.
- Wypowiedzi pisemne zawierają tylko sporadyczne błędy, które nie wpływają na zrozumienie tekstu, oraz są wolne od błędów interpunkcyjnych.

Gramatyka i słownictwo

- Bezbłędnie stosuje struktury gramatyczne zawarte w podstawie programowej oraz wykraczające poza podstawę programową.
- Stosuje bogaty zasób słownictwa w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Bardzo dobry:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie wszystkie polecenia i większość wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie teksty słuchane i pisane w około 90%, określa główną myśl, wyszukuje wymagane informacje i określa intencje autora.

Sprawność mówienia

- Tworzy płynne i poprawne wypowiedzi, stosując bogate słownictwo i złożone struktury gramatyczne.

- Wypowiedzi są logiczne, spójne i poprawne fonetycznie.
- Potrafi nawiązać i podtrzymać rozmowę, reagując spontanicznie w określonych sytuacjach.

Sprawność pisania

- Pisze spójne i logiczne teksty użytkowe, takie jak e-mail, opis czy zaproszenie, zgodnie z wymaganiami formy.
- Wypowiedzi pisemne zawierają bogate słownictwo i struktury gramatyczne, popełniając jedynie sporadyczne błędy.

Gramatyka i słownictwo

- Poprawnie stosuje struktury gramatyczne zawarte w podstawie programowej.
- Stosuje bogaty zasób słownictwa, buduje logiczne i złożone zdania.

Dobry:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie większość poleceń i wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu określa jego główną myśl i znajduje większość wymaganych informacji.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są spójne i logiczne, z drobnymi błędami, które nie zakłócają komunikacji.
- Uczeń korzysta z zasobu słownictwa i struktur gramatycznych zawartych w podstawie programowej.
- Wypowiedzi mogą być wspomagane przez nauczyciela, ale są poprawne fonetycznie.

Sprawność pisania

- Pisze poprawne teksty użytkowe, stosując struktury i słownictwo zawarte w podstawie programowej.
- Wypowiedzi są zgodne z tematem, spójne i logiczne, z nielicznymi błędami, które nie wpływają znacząco na ich zrozumienie.

Gramatyka i słownictwo

- Stosuje poprawnie większość struktur gramatycznych zawartych w podstawie programowej.
- Buduje spójne i logiczne zdania, używając odpowiedniego zasobu słów.

Dostateczny:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie proste polecenia i część wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie ogólną myśl tekstu i znajduje niektóre informacje w prostych wypowiedziach.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są krótkie i niespójne, z licznymi błędami, które czasami zakłócają komunikację.
- Uczeń stosuje pojedyncze słowa i proste struktury gramatyczne, często z pomocą nauczyciela.

Sprawność pisania

- Pisze krótkie teksty użytkowe z licznymi błędami gramatycznymi, ortograficznymi i interpunkcyjnymi.
- Wypowiedzi są zgodne z tematem tylko częściowo, zawierają podstawowe struktury i słownictwo.

Gramatyka i słownictwo

- Stosuje podstawowe struktury gramatyczne i ograniczony zasób słownictwa.
- Buduje proste zdania, które często są niespójne.

Dopuszczający:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie pojedyncze słowa i proste polecenia nauczyciela.
- Rozumie tylko niektóre informacje w tekstach słuchanych lub pisanych.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są krótkie, niespójne i zawierają liczne błędy, które utrudniają komunikację.

- Uczeń wymaga ciągłej pomocy nauczyciela i ma trudności z zastosowaniem podstawowego słownictwa.

Sprawność pisania

- Pisze proste teksty z licznymi błędami, które znacząco utrudniają zrozumienie.
- Wypowiedzi są tylko częściowo zgodne z tematem, zawierają bardzo ograniczony zasób struktur i słownictwa.

Gramatyka i słownictwo

- Nie stosuje poprawnie podstawowych struktur gramatycznych, a jego zasób słownictwa jest bardzo ograniczony.

Niedostateczny:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń nie rozumie poleceń ani wypowiedzi nauczyciela.
- Nie potrafi zrozumieć głównej myśli tekstu ani znaleźć wymaganych informacji.

Sprawność mówienia

- Nie potrafi wypowiedzieć się na temat ani odpowiedzieć na proste pytania.
- Wypowiedzi są niespójne, z licznymi błędami uniemożliwiającymi komunikację.

Sprawność pisania

- Pisze chaotyczne i niespójne teksty, które są niezgodne z tematem.
- Wypowiedzi zawierają liczne błędy gramatyczne i ortograficzne, uniemożliwiające ich zrozumienie.

Gramatyka i słownictwo

- Nie zna podstawowych struktur gramatycznych ani podstawowego słownictwa.
- Nie potrafi budować spójnych zdań ani odpowiednio dobierać słownictwa.
- Nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie zastosować jakichkolwiek struktur budując najprostsze zdanie.

Klasa VI

Działy tematyczne:

1. Wakacje już za nami – formy spędzania wolnego czasu, wyjazdy wakacyjne i wrażenia z nimi związane.
2. Moje obowiązki – obowiązki w domu i szkole.
3. Święta i uroczystości - nazwy miesięcy, pór roku, świąt i dni wolnych od zajęć szkolnych, urodziny.
4. Czas wolny – miejsca spędzania czasu wolnego, czas wolny w różnych porach roku, czynności wykonywane w czasie wolnym.
5. Przyjaciele – rodzina i przyjaciele, wygląd zewnętrzny przyjaciół, cechy ich charakteru i rodzaje zainteresowań.
6. Szkoła – dzień sportu, dyscypliny sportowe, środki transportu.

Zagadnienia gramatyczne:

1. *Präfix* czasowników mocnych i nieregularnych oraz rozdzielnie złożonych, czasowniki posiłkowe *haben* oraz *sein*.
2. Odmiana czasownika *helfen*, tryb rozkazujący.
3. Okolicznik miejsca w bierniku.
4. Odmiana czasownika *einladen*, zaimek osobowy w celowniku i bierniku.
5. Czasowniki: *sich interessieren*, *sammeln*, odmiana czasownika *wollen*.
6. Odmiana czasownika *fahren*, pytania *mit wem? womit?*.

Celujący:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie wszystkie polecenia i wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.

- Rozumie wszystkie teksty słuchane i pisane łącznie ze słownictwem, jak i strukturami gramatycznymi
- Na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu określa główną myśl, wyszukuje szczegółowe informacje, określa intencje autora oraz rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

Sprawność mówienia

- Tworzy wypowiedzi zawierające bogate słownictwo i zróżnicowane struktury gramatyczne.
- Wypowiedzi są płynne, spójne, logiczne i poprawne fonetycznie, bez błędów zakłócających komunikację.
- Swobodnie reaguje w określonych sytuacjach, opisuje ludzi, miejsca, przedmioty i czynności, szczegółowo przedstawia fakty, wyraża opinie, uczucia oraz intencje.

Sprawność pisania

- Píše dłuższe i krótsze teksty użytkowe, takie jak wiadomość, opis, e-mail, zaproszenie czy wpis na blogu, stosując charakterystyczne środki wyrazu.
- Teksty są zgodne z tematem, bogate w treść, logiczne i spójne, z użyciem złożonych struktur gramatycznych.
- Wypowiedzi pisemne zawierają tylko sporadyczne błędy, które nie wpływają na zrozumienie tekstu, oraz są wolne od błędów interpunkcyjnych.

Gramatyka i słownictwo

- Bezbłędnie stosuje struktury gramatyczne zawarte w podstawie programowej oraz wykraczające poza podstawę programową.
- Stosuje bogaty zasób słownictwa w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Bardzo dobry:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie wszystkie polecenia i większość wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie teksty słuchane i pisane w około 90%, określa główną myśl, wyszukuje wymagane informacje i określa intencje autora.

Sprawność mówienia

- Tworzy płynne i poprawne wypowiedzi, stosując bogate słownictwo i złożone struktury gramatyczne.
- Wypowiedzi są logiczne, spójne i poprawne fonetycznie.
- Potrafi nawiązać i podtrzymać rozmowę, reagując spontanicznie w określonych sytuacjach.

Sprawność pisania

- Píše spójne i logiczne teksty użytkowe, takie jak e-mail, opis czy zaproszenie, zgodnie z wymaganiami formy.
- Wypowiedzi pisemne zawierają bogate słownictwo i struktury gramatyczne, popełniając jedynie sporadyczne błędy.

Gramatyka i słownictwo

- Poprawnie stosuje struktury gramatyczne zawarte w podstawie programowej.
- Stosuje bogaty zasób słownictwa, buduje logiczne i złożone zdania.

Dobry:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie większość poleceń i wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu określa jego główną myśl i znajduje większość wymaganych informacji.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są spójne i logiczne, z drobnymi błędami, które nie zakłócają komunikacji.
- Uczeń korzysta z zasobu słownictwa i struktur gramatycznych zawartych w podstawie programowej.
- Wypowiedzi mogą być wspomagane przez nauczyciela, ale są poprawne fonetycznie.

Sprawność pisania

- Pisze poprawne teksty użytkowe, stosując struktury i słownictwo zawarte w podstawie programowej.
- Wypowiedzi są zgodne z tematem, spójne i logiczne, z nielicznymi błędami, które nie wpływają znacząco na ich zrozumienie.

Gramatyka i słownictwo

- Stosuje poprawnie większość struktur gramatycznych zawartych w podstawie programowej.
- Buduje spójne i logiczne zdania, używając odpowiedniego zasobu słów.

Dostateczny:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie proste polecenia i część wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie ogólną myśl tekstu i znajduje niektóre informacje w prostych wypowiedziach.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są krótkie i niespójne, z licznymi błędami, które czasami zakłócają komunikację.
- Uczeń stosuje pojedyncze słowa i proste struktury gramatyczne, często z pomocą nauczyciela.

Sprawność pisania

- Pisze krótkie teksty użytkowe z licznymi błędami gramatycznymi, ortograficznymi i interpunkcyjnymi.
- Wypowiedzi są zgodne z tematem tylko częściowo, zawierają podstawowe struktury i słownictwo.

Gramatyka i słownictwo

- Stosuje podstawowe struktury gramatyczne i ograniczony zasób słownictwa.
- Buduje proste zdania, które często są niespójne.

Dopuszczający:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie pojedyncze słowa i proste polecenia nauczyciela.
- Rozumie tylko niektóre informacje w tekstach słuchanych lub pisanych.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są krótkie, niespójne i zawierają liczne błędy, które utrudniają komunikację.
- Uczeń wymaga ciągłej pomocy nauczyciela i ma trudności z zastosowaniem podstawowego słownictwa.

Sprawność pisania

- Pisze proste teksty z licznymi błędami, które znacząco utrudniają zrozumienie.
- Wypowiedzi są tylko częściowo zgodne z tematem, zawierają bardzo ograniczony zasób struktur i słownictwa.

Gramatyka i słownictwo

- Nie stosuje poprawnie podstawowych struktur gramatycznych, a jego zasób słownictwa jest bardzo ograniczony.

Niedostateczny:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń nie rozumie poleceń ani wypowiedzi nauczyciela.
- Nie potrafi zrozumieć głównej myśli tekstu ani znaleźć wymaganych informacji.

Sprawność mówienia

- Nie potrafi wypowiedzieć się na temat ani odpowiedzieć na proste pytania.
- Wypowiedzi są niespójne, z licznymi błędami uniemożliwiającymi komunikację.

Sprawność pisania

- Pisze chaotyczne i niespójne teksty, które są niezgodne z tematem.
- Wypowiedzi zawierają liczne błędy gramatyczne i ortograficzne, uniemożliwiające ich zrozumienie.

Gramatyka i słownictwo

- Nie zna podstawowych struktur gramatycznych ani podstawowego słownictwa.
- Nie potrafi budować spójnych zdań ani odpowiednio dobierać słownictwa.
- Nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie zastosować jakichkolwiek struktur budując najprostsze zdanie

Klasa VII

Działy tematyczne:

1. Człowiek – dane personalne, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych, rodzina, zawody.
2. Szkoła – pomieszczenia szkolne, dni tygodnia, przybory i przedmioty szkolne, koła zainteresowań.
3. Dzień powszedni – pory dnia, czynności dnia codziennego, godziny zegarowe, czas wolny, rozkład dnia codziennego.
4. Jedzenie i picie – artykuły spożywcze, posiłki, wizyta w restauracji, ulubione potrawy i lokale gastronomiczne.
5. Sport – dyscypliny sportowe, sprzęty sportowe, uprawianie sportu, rekordy.
6. Pogoda – miesiące, pory roku, krajobrazy, opisywanie pogody, zwierzęta domowe.

Zagadnienia gramatyczne:

1. Czasowniki regularne, czasownik *sein*, liczebniki główne do 100, zaimki dzierżawcze, pytania rozstrzygające i szczegółowe.
2. Szyk wyrazów w zdaniu prostym, czasownik *haben*, rodzajniki określone i nieokreślone w mianowniku i bierniku, przeczenie *kein, keine*, czasownik *finden*, rzeczowniki złożone, zaimki dzierżawcze.
3. Czasowniki rozdzielnie złożone, czasowniki nieregularne np. *essen, lesen*, przyimki *in i auf* z dopełnieniem w bierniku, przyimki związane z określeniem czasu.
4. Zaimek nieosobowy *man*, rzeczowniki złożone, forma *möchte*, czasowniki zwrotne, tryb rozkazujący, czasownik *nehmen*.
5. Czasowniki modalne, stopniowanie przymiotników, zdania porównawcze ze spójnikami *als, so...wie*, liczebniki główne do 1 000 000.
6. Czasownik *werden*, zaimek nieosobowy *es*, liczebniki porządkowe, szyk prosty i przestawny w zdaniu.

Celujący:

ROZUMIENIE TEKSTU SŁUCHANEGO/CZYTANEGO

- Uczeń rozumie wszystkie polecenia i wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie wszystkie teksty słuchane i pisane łącznie ze słownictwem, jak i strukturami gramatycznymi
- Na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu określa główną myśl, wyszukuje szczegółowe informacje, określa intencje autora oraz rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

Sprawność mówienia

- Tworzy wypowiedzi zawierające bogate słownictwo i zróżnicowane struktury gramatyczne.
- Wypowiedzi są płynne, spójne, logiczne i poprawne fonetycznie, bez błędów zakłócających komunikację.
- Swobodnie reaguje w określonych sytuacjach, opisuje ludzi, miejsca, przedmioty i czynności, szczegółowo przedstawia fakty, wyraża opinie, uczucia oraz intencje.

Sprawność pisania

- Pisze dłuższe i krótsze teksty użytkowe, takie jak wiadomość, opis, e-mail, zaproszenie czy wpis na blogu, stosując charakterystyczne środki wyrazu.
- Teksty są zgodne z tematem, bogate w treść, logiczne i spójne, z użyciem złożonych struktur gramatycznych.

- Wypowiedzi pisemne zawierają tylko sporadyczne błędy, które nie wpływają na zrozumienie tekstu, oraz są wolne od błędów interpunkcyjnych.

Gramatyka i słownictwo

- Bezbłędnie stosuje struktury gramatyczne zawarte w podstawie programowej oraz wykraczające poza podstawę programową.
- Stosuje bogaty zasób słownictwa w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Bardzo dobry:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie wszystkie polecenia i większość wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie teksty słuchane i pisane w około 90%, określa główną myśl, wyszukuje wymagane informacje i określa intencje autora.

Sprawność mówienia

- Tworzy płynne i poprawne wypowiedzi, stosując bogate słownictwo i złożone struktury gramatyczne.
- Wypowiedzi są logiczne, spójne i poprawne fonetycznie.
- Potrafi nawiązać i podtrzymać rozmowę, reagując spontanicznie w określonych sytuacjach.

Sprawność pisania

- Píše spójne i logiczne teksty użytkowe, takie jak e-mail, opis czy zaproszenie, zgodnie z wymaganiami formy.
- Wypowiedzi pisemne zawierają bogate słownictwo i struktury gramatyczne, popełniając jedynie sporadyczne błędy.

Gramatyka i słownictwo

- Poprawnie stosuje struktury gramatyczne zawarte w programie nauczania.
- Stosuje bogaty zasób słownictwa, buduje logiczne i złożone zdania.

Dobry:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie większość poleceń i wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu określa jego główną myśl i znajduje większość wymaganych informacji.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są spójne i logiczne, z drobnymi błędami, które nie zakłócają komunikacji.
- Uczeń korzysta z zasobu słownictwa i struktur gramatycznych zawartych w podstawie programowej.
- Wypowiedzi mogą być wspomagane przez nauczyciela, ale są poprawne fonetycznie.

Sprawność pisania

- Píše poprawne teksty użytkowe, stosując struktury i słownictwo zawarte w podstawie programowej.
- Wypowiedzi są zgodne z tematem, spójne i logiczne, z nielicznymi błędami, które nie wpływają znacząco na ich zrozumienie.

Gramatyka i słownictwo

- Stosuje poprawnie większość struktur gramatycznych zawartych w podstawie programowej.
- Buduje spójne i logiczne zdania, używając odpowiedniego zasobu słów.

Dostateczny:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie proste polecenia i część wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie ogólną myśl tekstu i znajduje niektóre informacje w prostych wypowiedziach.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są krótkie i niespójne, z licznymi błędami, które czasami zakłócają komunikację.

- Uczeń stosuje pojedyncze słowa i proste struktury gramatyczne, często z pomocą nauczyciela.

Sprawność pisania

- Píše krótkie teksty użytkowe z licznymi błędami gramatycznymi, ortograficznymi i interpunkcyjnymi.
- Wypowiedzi są zgodne z tematem tylko częściowo, zawierają podstawowe struktury i słownictwo.

Gramatyka i słownictwo

- Stosuje podstawowe struktury gramatyczne i ograniczony zasób słownictwa.
- Buduje proste zdania, które często są niespójne.

Dopuszczający:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie pojedyncze słowa i proste polecenia nauczyciela.
- Rozumie tylko niektóre informacje w tekstach słuchanych lub pisanych.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są krótkie, niespójne i zawierają liczne błędy, które utrudniają komunikację.
- Uczeń wymaga ciągłej pomocy nauczyciela i ma trudności z zastosowaniem podstawowego słownictwa.

Sprawność pisania

- Píše proste teksty z licznymi błędami, które znacząco utrudniają zrozumienie.
- Wypowiedzi są tylko częściowo zgodne z tematem, zawierają bardzo ograniczony zasób struktur i słownictwa.

Gramatyka i słownictwo

- Nie stosuje poprawnie podstawowych struktur gramatycznych, a jego zasób słownictwa jest bardzo ograniczony.

Niedostateczny:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń nie rozumie poleceń ani wypowiedzi nauczyciela.
- Nie potrafi zrozumieć głównej myśli tekstu ani znaleźć wymaganych informacji.

Sprawność mówienia

- Nie potrafi wypowiedzieć się na temat ani odpowiedzieć na proste pytania.
- Wypowiedzi są niespójne, z licznymi błędami uniemożliwiającymi komunikację.

Sprawność pisania

- Píše chaotyczne i niespójne teksty, które są niezgodne z tematem.
- Wypowiedzi zawierają liczne błędy gramatyczne i ortograficzne, uniemożliwiające ich zrozumienie.

Gramatyka i słownictwo

- Nie zna podstawowych struktur gramatycznych ani podstawowego słownictwa.
- Nie potrafi budować spójnych zdań ani odpowiednio dobierać słownictwa.
- Nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie zastosować jakichkolwiek struktur budując najprostsze zdanie

Klasa VIII

Działy tematyczne:

1. Zdrowie – części ciała, wizyta u lekarza, dolegliwości, instytucje medyczne.
2. Domy i mieszkania – pomieszczenia w domu i czynności w nich wykonywane, meble, sprzęty domowe, opisywanie położenia rzeczy.
3. Święta i uroczystości – nazywanie świąt i uroczystości, przyjęcie urodzinowe, czynności wykonywane w domu, zwyczaje świąteczne.
4. Miasto i wieś – budynki i miejsca w mieście, środki transportu, pytanie o drogę i opisywanie drogi.

- Świat mody – części garderoby, zakupy online, wizyta w sklepie odzieżowym, problemy nastolatków.
- Nauka, praca i czas wolny – zainteresowania z dzieciństwa, ulubione programy telewizyjne, wymarzony zawód, nazywanie miejsc pracy i czynności tam wykonywanych.

Zagadnienia gramatyczne:

- Czasownik rozdzielnie złożony *wehtun*, rodzajniki określone i nieokreślone w celowniku, zaimki osobowe w celowniku, w bierniku, zaimki dzierżawcze w celowniku.
- Zaimki dzierżawcze w bierniku, przyimki z celownikiem lub z biernikiem, słówka pytające *wo* i *wohin*, dopełniacz rzeczownika, określanie roku.
- Czas przeszły złożony Perfekt.
- Przyimki z celownikiem, przyimki z biernikiem, pytania do wyrażen przyimkowych, forma grzecznościowa *Sie*.
- Odmiana przymiotnika po rodzajniku określonym i nieokreślonym, rekcja czasowników, spójniki wymagające szyku zdania podrzędnego.
- Czasowniki regularne i nieregularne w czasie *Präteritum*, haben i sein oraz czasowniki modalne w czasie *Präteritum*, zdania warunkowe rzeczywiste z *wenn*.

Celujący:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie wszystkie polecenia i wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie wszystkie teksty słuchane i pisane łącznie ze słownictwem, jak i strukturami gramatycznymi
- Na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu określa główną myśl, wyszukuje szczegółowe informacje, określa intencje autora oraz rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

Sprawność mówienia

- Tworzy wypowiedzi zawierające bogate słownictwo i zróżnicowane struktury gramatyczne.
- Wypowiedzi są płynne, spójne, logiczne i poprawne fonetycznie, bez błędów zakłócających komunikację.
- Swobodnie reaguje w określonych sytuacjach, opisuje ludzi, miejsca, przedmioty i czynności, szczegółowo przedstawia fakty, wyraża opinie, uczucia oraz intencje.

Sprawność pisania

- Pisze dłuższe i krótsze teksty użytkowe, takie jak wiadomość, opis, e-mail, zaproszenie czy wpis na blogu, stosując charakterystyczne środki wyrazu.
- Teksty są zgodne z tematem, bogate w treść, logiczne i spójne, z użyciem złożonych struktur gramatycznych.
- Wypowiedzi pisemne zawierają tylko sporadyczne błędy, które nie wpływają na zrozumienie tekstu, oraz są wolne od błędów interpunkcyjnych.

Gramatyka i słownictwo

- Bezbłędnie stosuje struktury gramatyczne zawarte w podstawie programowej oraz wykraczające poza podstawę programową.
- Stosuje bogaty zasób słownictwa w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Bardzo dobry:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie wszystkie polecenia i większość wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie teksty słuchane i pisane w około 90%, określa główną myśl, wyszukuje wymagane informacje i określa intencje autora.

Sprawność mówienia

- Tworzy płynne i poprawne wypowiedzi, stosując bogate słownictwo i złożone struktury gramatyczne.
- Wypowiedzi są logiczne, spójne i poprawne fonetycznie.

- Potrafi nawiązać i podtrzymać rozmowę, reagując spontanicznie w określonych sytuacjach.

Sprawność pisania

- Pisze spójne i logiczne teksty użytkowe, takie jak e-mail, opis czy zaproszenie, zgodnie z wymaganiami formy.
- Wypowiedzi pisemne zawierają bogate słownictwo i struktury gramatyczne, popełniając jedynie sporadyczne błędy.

Gramatyka i słownictwo

- Poprawnie stosuje struktury gramatyczne zawarte w podstawie programowej.
- Stosuje bogaty zasób słownictwa, buduje logiczne i złożone zdania.

Dobry:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie większość poleceń i wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu określa jego główną myśl i znajduje większość wymaganych informacji.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są spójne i logiczne, z drobnymi błędami, które nie zakłócają komunikacji.
- Uczeń korzysta z zasobu słownictwa i struktur gramatycznych zawartych w podstawie programowej.
- Wypowiedzi mogą być wspomagane przez nauczyciela, ale są poprawne fonetycznie.

Sprawność pisania

- Pisze poprawne teksty użytkowe, stosując struktury i słownictwo zawarte w podstawie programowej.
- Wypowiedzi są zgodne z tematem, spójne i logiczne, z nielicznymi błędami, które nie wpływają znacząco na ich zrozumienie.

Gramatyka i słownictwo

- Stosuje poprawnie większość struktur gramatycznych zawartych w podstawie programowej.
- Buduje spójne i logiczne zdania, używając odpowiedniego zasobu słów.

Dostateczny:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie proste polecenia i część wypowiedzi nauczyciela w języku niemieckim.
- Rozumie ogólną myśl tekstu i znajduje niektóre informacje w prostych wypowiedziach.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są krótkie i niespójne, z licznymi błędami, które czasami zakłócają komunikację.
- Uczeń stosuje pojedyncze słowa i proste struktury gramatyczne, często z pomocą nauczyciela.

Sprawność pisania

- Pisze krótkie teksty użytkowe z licznymi błędami gramatycznymi, ortograficznymi i interpunkcyjnymi.
- Wypowiedzi są zgodne z tematem tylko częściowo, zawierają podstawowe struktury i słownictwo.

Gramatyka i słownictwo

- Stosuje podstawowe struktury gramatyczne i ograniczony zasób słownictwa.
- Buduje proste zdania, które często są niespójne.

Dopuszczający:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń rozumie pojedyncze słowa i proste polecenia nauczyciela.
- Rozumie tylko niektóre informacje w tekstach słuchanych lub pisanych.

Sprawność mówienia

- Wypowiedzi są krótkie, niespójne i zawierają liczne błędy, które utrudniają komunikację.

- Uczeń wymaga ciągłej pomocy nauczyciela i ma trudności z zastosowaniem podstawowego słownictwa.

Sprawność pisania

- Pisze proste teksty z licznymi błędami, które znacząco utrudniają zrozumienie.
- Wypowiedzi są tylko częściowo zgodne z tematem, zawierają bardzo ograniczony zasób struktur i słownictwa.

Gramatyka i słownictwo

- Nie stosuje poprawnie podstawowych struktur gramatycznych, a jego zasób słownictwa jest bardzo ograniczony.

Niedostateczny:

Rozumienie tekstu słuchanego/czytanego

- Uczeń nie rozumie poleceń ani wypowiedzi nauczyciela.
- Nie potrafi zrozumieć głównej myśli tekstu ani znaleźć wymaganych informacji.

Sprawność mówienia

- Nie potrafi wypowiedzieć się na temat ani odpowiedzieć na proste pytania.
- Wypowiedzi są niespójne, z licznymi błędami uniemożliwiającymi komunikację.

Sprawność pisania

- Pisze chaotyczne i niespójne teksty, które są niezgodne z tematem.
- Wypowiedzi zawierają liczne błędy gramatyczne i ortograficzne, uniemożliwiające ich zrozumienie.

Gramatyka i słownictwo

- Nie zna podstawowych struktur gramatycznych ani podstawowego słownictwa.
- Nie potrafi budować spójnych zdań ani odpowiednio dobierać słownictwa.
- Nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie zastosować jakichkolwiek struktur budując najprostsze zdanie.

HISTORIA

Klasa IV

(wymagania edukacyjne z historii w klasie IV są zgodne z nową podstawą programową 2026)

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział I. Z historią na Ty						
1. Pierwsza lekcja historii	• różne znaczenia słowa historia (opowieść, przeszłość, nauka) • historia jako nauka o przeszłości • historia a baśnie i legendy • dlaczego warto uczyć się historii i czego uczymy się na historii, • znaczenie pojęć: przeszłość, baśń, legenda, historia	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: historia, przeszłość • odróżnia przeszłość od współczesności • potrafi krótko scharakteryzować, czym są baśnie i legendy	• poprawnie posługuje się pojęciami: historia, baśń, legenda • podaje przykłady postaci legendarnych i historycznych • przedstawia, czym zajmują się historycy	• wyjaśnia, czym jest historia i dlaczego ją poznajemy • potrafi wskazać elementy prawdziwe i fikcyjne w opowieściach	• wyjaśnia znaczenie uczenia się historii dla współczesnego życia • samodzielnie odróżnia historię od fikcji literackiej • podaje przykłady legend i baśni oraz wskazuje ich cechy	• samodzielnie i trafnie analizuje różnice między historią, legendą a fikcją literacką • porównuje różne formy przekazywania wiedzy o przeszłości (historia, opowieści, legendy)
2. Historia – nauka o przeszłości	• źródła historyczne, ich przykłady oraz podział • historia a archeologia • metody badania wiarygodności źródeł • związki przyczynowo-skutkowe • znaczenie pojęć: źródło historyczne, archeologia, przyczyna, skutek	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: archeologia, źródła historyczne • rozumie, że źródła nie zawsze mówią prawdę	• rozróżnia pracę historyków i archeologów • wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki • dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych	• rozumie różnicę między historią a archeologią • wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych • z pomocą nauczyciela ocenia, czy źródło jest wiarygodne	• omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów • dzieli źródła pisane i niepisane na podkategorie • wyjaśnia, jak sprawdza się wiarygodność źródeł	• samodzielnie ocenia wiarygodność źródła, uwzględniając autora oraz cel i kontekst historyczny jego powstania

3. Historia mojej rodziny	• znaczenie pamiątek rodzinnych i opowieści jako źródeł do historii rodziny • drzewo genealogiczne jako sposób przedstawienia historii rodziny • tradycje rodzinne jako czynnik łączący członków rodziny • znaczenie pojęć: pamiątki rodzinne, krewni, pokolenie, genealogia, tradycja rodzinna	• z pomocą nauczyciela poprawnie posługuje się pojęciami: pamiątki rodzinne, krewni, pokolenie • podaje przykłady pamiątek rodzinnych	• poprawnie posługuje się pojęciami: drzewo genealogiczne, tradycja rodzinna • z pomocą nauczyciela przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny lub wybranej postaci (historycznej lub literackiej) • podaje przykłady tradycji rodzinnych	• poprawnie posługuje się pojęciem: genealogia • wyjaśnia znaczenie pamiątek rodzinnych dla zachowania historii rodziny • poprawnie odczytuje proste drzewo genealogiczne	• wyjaśnia znaczenie pamiątek rodzinnych i ich rolę w przekazywaniu historii • omawia, jak tradycje rodzinne budują więzi między pokoleniami • samodzielnie tworzy proste drzewo genealogiczne • potrafi opisać historię swojej rodziny na podstawie drzewa genealogicznego	• samodzielnie porządkuje zebrane informacje o historii własnej (lub wybranej) rodziny w uporządkowaną opowieść • wyjaśnia rolę tradycji rodzinnych w budowaniu tożsamości i więzi międzypokoleniowych
4. Czas w historii	• chronologia i przedmiot jej badań • oś czasu i sposób umieszczania na niej dat • prehistoria i epoki historyczne oraz ich daty graniczne • cyfry rzymskie i arabskie • znaczenie pojęć: chronologia, oś czasu, stulecie, tysiąclecie, wiek, nasza era i czasy p.n.e., epoka historyczna	• z pomocą nauczyciela używa pojęć: oś czasu, tysiąclecie, stulecie, wiek • z pomocą nauczyciela tworzy prostą oś czasu	• poprawnie posługuje się pojęciami: chronologia, okres p.n.e. i n.e., epoka historyczna • zamienia cyfry arabskie na rzymskie • porządkuje epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie	• poprawnie odczytuje informacje z osi czasu • rozróżnia epoki historyczne • biegle odczytuje i zapisuje daty z wykorzystaniem cyfr rzymskich i arabskich	• poprawnie posługuje się osią czasu i umieszcza na niej wydarzenia • wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery • zna ramy czasowe epok historycznych i rozumie ich uznaniowość	• charakteryzuje główne epoki historyczne

5. Obliczanie czasu w historii	• obliczanie upływu lat między wydarzeniami z n.e., p.n.e. i obu er • określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia	• z pomocą nauczyciela określa, w którym wieku rozegrało się dane wydarzenie • oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery	• poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. • oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er	• określa początek i koniec wieku • poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu	• oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er	• przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych
Rozdział II: Mała i duża ojczyzna						
1. Mieszkamy w Polsce	• wspólnota państwowa (państwo) i wspólnota narodowa (naród) • polskie symbole narodowe i ich funkcje • polskie święta państwowe i ich funkcje • symbole UE • znaczenie pojęć: wspólnota, państwo, naród, ojczyzna, patriotyzm, symbole narodowe, Polonia	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: państwo, naród, ojczyzna, patriotyzm, symbole narodowe • rozpoznaje polskie symbole narodowe • wskazuje na mapie Europy Polskę	• poprawnie posługuje się pojęciami: wspólnota, Polonia • przedstawia polskie symbole narodowe • identyfikuje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn	• wyjaśnia, czym jest wspólnota państwowa i narodowa • przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych	• wyjaśnia znaczenie świąt państwowych dla budowania wspólnoty i podaje przykłady świąt • wyjaśnia znaczenie symboli narodowych dla wspólnoty narodowej i państwowej • wyjaśnia znaczenie symboli UE dla mieszkańców Polski	• analizuje znaczenie narodu w historii i współczesności • rozumie znaczenie symboli Unii Europejskiej w kontekście integracji europejskiej
2. Moja mała ojczyzna	• duża a mała ojczyzna • małe ojczyzny i ich tradycje • różnice kulturowo-historyczne między regionami (języki, obyczaje, stroje ludowe) • znaczenie pojęć: mała ojczyzna, region	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: region, mała ojczyzna, duża ojczyzna • podaje nazwę regionu, w którym mieszka, i wskazuje go na mapie Polski	• rozumie, że różne regiony Polski mają inne tradycje i zwyczaje • podaje proste przykłady tradycji lokalnych	• analizując mapę, wymienia główne regiony Polski oraz wskazuje ich położenie • rozumie różnicę między małą i dużą ojczyzną • wskazuje różnice kulturowe i historyczne między regionami	• wyjaśnia znaczenie obrzędów, tradycji i zwyczajów regionalnych dla budowania wspólnoty i wskazuje ich odmiennosc w różnych częściach Polski • omawia regiony Polski	• porównuje tradycje i kulturę różnych regionów Polski • omawia rolę gwary i dziedzictwa regionalnego
3. Historia mojej okolicy	• poznawanie historii lokalnej	• rozumie, czym są zabytki i dlaczego są	• z pomocą nauczyciela rozpoznaje ślady	• wymienia postacie szczególnie zasłużone dla	• samodzielnie rozpoznaje ślady	• samodzielnie odczytuje ślady

	- plan miasta jako źródło do historii lokalnej (zabytki, pomniki, patroni ulic i instytucji) - legenda jako źródło do historii regionalnej - zabytki i ich znaczenie	ważne z pomocą nauczyciela wskazuje zabytki w swoim miejscu zamieszkania	przeszłości w swojej miejscowości - podaje przykłady działań, które pomagają poznawać historię lokalną - dostrzega ograniczenia legend jako źródeł historycznych	małej ojczyzny i identyfikuje formy ich upamiętnienia - rozumie znaczenie i konieczność ochrony zabytków historycznych w swoim regionie - wyjaśnia, czego można dowiedzieć się z legend	przeszłości w swojej miejscowości i podejmuje próby ich odczytania przedstawia legendy związane ze swoją okolicą i wskazuje w nich elementy poświadczone historycznie i fikcyjne	przeszłości w swojej miejscowości w oparciu o zebrane informacje przedstawia historię swojej okolicy
4. Jak korzystać z mapy historycznej?	- znaczenie mapy w pracy historyka - podobieństwa i różnice między mapą a planem - odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej - odczytywanie skali i legendy mapy - znaczenie pojęć: mapa, plan, legenda, skala	- rozumie pojęcia: mapa, plan, legenda, skala - wymienia elementy mapy historycznej	- wyjaśnia, czym różni się mapa historyczna od planu historycznego - odczytuje podstawowe informacje z mapy i planu historycznego - poprawnie korzysta z legendy	- samodzielnie odczytuje informacje z mapy i planu historycznego - rozumie, czym jest skala i do czego służy - wyjaśnia znaczenie legendy mapy i poprawnie interpretuje jej symbole	- wyjaśnia, jak historycy wykorzystują mapy do badania przeszłości - wyciąga proste wnioski na podstawie mapy	- łączy informacje z mapy z innymi źródłami wiedzy - wyciąga trafne i złożone wnioski na podstawie mapy - podejmuje próbę stworzenia własnej mapy historycznej związanej z wybranym wydarzeniem lub procesem z historii małej ojczyzny
Rozdział III: Z najdawniejszych dziejów						
1. Jak żyli pierwsi ludzie?	- pochodzenie człowieka i jego ekspansja - życie człowieka pierwotnego - różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia - początki rolnictwa	- z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: koczowniczy i osiadły tryb życia, człowiek rozumny - opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym	- poprawnie posługuje się pojęciami: rewolucja neolityczna, Żywny Półksiężyc - opisuje początki rolnictwa i udomowienie zwierząt - wymienia korzyści, które dały człowiekowi	- wyjaśnia różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia - wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna - opisuje cechy i umiejętności przodków człowieka rozumnego	- wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia - wyjaśnia długofalowe skutki rewolucji neolitycznej - wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne	- analizuje znaczenie rewolucji neolitycznej dla rozwoju cywilizacji - wyciąga wnioski dotyczące zmian w sposobie życia człowieka

	i udomowienie zwierząt • znaczenie pojęć: człowiek rozumny, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna		umiejętności uprawy ziemi i hodowli zwierząt		kontynenty	
2. Pierwsze cywilizacje	• życie w dolinach wielkich rzek • kształtowanie się pierwszych miast i państw • powstanie pisma • znaczenie pojęć: miasto-państwo, Mezopotamia, cywilizacja, kanały nawadniające	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Mezopotamia, cywilizacja, kanały nawadniające • wskazuje na mapie obszar Mezopotamii • wyjaśnia zasadę oko za oko, ząb za ząb	• poprawnie posługuje się pojęciem: miasto-państwo • wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii i Babilonii • opisuje początki pierwszych miast i państw	• wyjaśnia rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji • wyjaśnia, do czego służyło pismo w dawnych czasach • wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym • charakteryzuje osiągnięcia pierwszych cywilizacji	• porównuje osiągnięcia pierwszych cywilizacji • ocenia kary zawarte w Kodeksie Hammurabiego • uzasadnia znaczenie osiągnięć pierwszych cywilizacji dla późniejszych epok	• wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii
3. W starożytnym Egipcie	• Egipt jako przykład antycznej cywilizacji • znaczenie Nilu dla państwa egipskiego • warunki życia w starożytnym Egipcie • struktura społeczna starożytnego Egiptu • znaczenie pojęć: faraon, społeczeństwo	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: faraon, społeczeństwo (grupa społeczna) • wskazuje na mapie Egipt oraz Nil • opisuje warunki życia w starożytnym Egipcie	• wyjaśnia znaczenie Nilu dla rolnictwa, życia i rozwoju państwa • wymienia grupy społeczne w Egipcie	• charakteryzuje strukturę społeczną Egiptu • wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a życiem ludzi w Egipcie • poprawnie opisuje własnymi słowami podstawowe role w społeczeństwie egipskim	• porównuje prawa i obowiązki różnych grup społecznych • wskazuje wady i zalety silnej pozycji faraona w Egipcie	• wskazuje podobieństwa i różnice między Egiptem a innymi cywilizacjami starożytnymi
4. Osiągnięcia starożytnych Egipcjan	• osiągnięcia cywilizacji egipskiej • wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: piramida, hieroglify • rozpoznaje podstawowe osiągnięcia	• poprawnie posługuje się pojęciami: politeizm, mumifikacja, życie pozagrobowe	• opisuje rozwój nauki egipskiej i jej znaczenie w życiu codziennym • podaje przykłady bogów i charakteryzuje	• wyjaśnia, jak politeizm wpływał na życie Egipcjan • wyjaśnia powiązania między wierzeniami	• wymienia i charakteryzuje najbardziej znane dzieła sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina

	- architektura, sztuka i nauka egipska - znaczenie pojęć: hieroglify, piramida, politeizm, mumifikacja, życie pozagrobowe	starożytnego Egiptu (budowle, pismo, mumie) opisuje wygląd piramid	- wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej - wyjaśnia, na czym polegała mumifikacja i jaki był cel tego procesu	wierzenia Egipcjan opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy	Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny	Krółów, grobowiec Tutanchamona, popiersie Nefertiti, piramidy w Gizie)
5. Od hieroglifów do alfabetu	- powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji - ewolucja pisma i wynalezienie alfabetu - znaczenie pojęć: pismo obrazkowe, hieroglify, pismo klinowe, pismo alfabetyczne	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: pismo obrazkowe, hieroglify, pismo klinowe, pismo alfabetyczne	- rozpoznaje różne rodzaje pisma - wymienia najważniejsze korzyści związane z wynalezieniem pisma	- charakteryzuje znaczenie pisma dla rozwoju cywilizacji - wyjaśnia proces ewolucji pisma (od piktogramów do alfabetu) - wyjaśnia rolę Fenicjan w stworzeniu alfabetu	- wskazuje związki między rozwojem pisma a rozwojem państw i społeczeństw - porównuje różne rodzaje pisma i wskazuje ich zalety oraz ograniczenia - porównuje znaczenie pisma w czasach starożytnych i współcześnie	- sytuuje w przestrzeni obszary związane z rozwojem pisma (Mezopotamia, Egipt, Fenicja) - ocenia znaczenie wynalezienia alfabetu dla rozwoju komunikacji i kultury
Rozdział IV: W starożytnej Grecji						
1. Świat starożytnych Greków	- warunki geograficzne Grecji - fundamenty wspólnoty greckiej - wierzenia Greków i greccy bogowie - znaczenie pojęć: Hellada, Hellenowie, polis, mity, mitologia, heros	- z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Hellada, Hellenowie, mit, heros - z pomocą nauczyciela opisuje warunki naturalne starożytnej Grecji - wymienia najważniejszych bogów greckich	- poprawnie posługuje się pojęciami: polis, mitologia - wskazuje na mapie Grecję i jej wyspy oraz otaczające morza - przedstawia wierzenia starożytnych Greków - wymienia czynniki łączące starożytnych Greków	- wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) - charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali	- porównuje warunki geograficzne Mezopotamii i Grecji i dostrzega ich wpływ na rozwój tych regionów - opisuje znaczenie wierzeń i mitów w życiu Greków - wyjaśnia, jak mity greckie wpływały i wpływają na sztukę i literaturę	- wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): pięta Achillesa itp. - wyjaśnia, jak mity greckie kształtowały sposób myślenia i wartości Greków
2. W starożytnych	cechy charakterystyczne	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: demokracja, obywatel,	poprawnie posługuje się pojęciami:	wyjaśnia, kim był Perykles	dostrzega podobieństwa i różnice między	porównuje demokrację ateńską ze współczesnymi

Atenach	demokracji ateńskiej • Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten • życie codzienne różnych warstw społecznych w Atenach • demokracja we współczesnym świecie • znaczenie pojęć: demokracja, obywatele, agora, Akropol, Partenon	agora • wymienia różne zajęcia mieszkańców Aten	Akropol, Partenon • wskazuje na mapie Ateny • wymienia cechy ustroju Aten	• opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach • wyjaśnia, czym była demokracja ateńska (udział obywateli w podejmowaniu decyzji) • opisuje rolę Peryklesa jako przywódcy Aten • porównuje położenie obywateli, kobiet i niewolników w Atenach	ustrojem Aten i Egiptu • podejmuje próby oceny ustroju Aten – wskazuje jego wady i zalety	systemami demokratycznymi
3. Osiągnięcia starożytnych Greków	• najważniejsze dokonania sztuki greckiej: architektura, rzeźba • zasięg cywilizacji greckiej • znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i jej najwybitniejsi przedstawiciele • dokonania greckiej nauki • postacie: Fidiasz, Sokrates, Platon, Arystoteles, Pitagoras • znaczenie pojęcia: filozofia	• wymienia różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji • z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciem filozofia	• podaje przykłady greckich dokonań w zakresie architektury i sztuki • wyjaśnia, czym zajmowali się filozofowie	• przedstawia dokonania nauki greckiej • łączy czołowych greckich twórców i uczonych (Fidiasza, Sofoklesa, Pitagorasa, Hipokratesa, Sokratesa, Platona, Arystotelesa) z właściwymi polami aktywności • wskazuje na mapie współczesnego świata zasięg cywilizacji greckiej	• omawia dokonania najważniejszych filozofów, wskazując podstawowe różnice między ich poglądami • wskazuje cechy charakterystyczne sztuki greckiej • wyjaśnia, jak filozofia wpłynęła na sposób myślenia Greków o świecie i człowieku	• podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę

4. W greckim teatrze i na stadionie	• narodziny teatru greckiego • początki literatury: „Iliada” i „Odyseja”, • rola sportu w życiu starożytnych Greków, • starożytne i współczesne igrzyska olimpijskie • postacie: Homer • znaczenie pojęć: tragedia, komedia, epos, igrzyska, olimpiada	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: igrzyska, olimpiada • przedstawia rolę sportu w starożytnej Grecji • z pomocą nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki	• poprawnie posługuje się pojęciami: tragedia, komedia, epos • wyjaśnia, kim był Homer	• dostrzega i wyjaśnia różnice między tragedią a komedią • przedstawia treść Iliady i Odysei • przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich	• dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy współczesnym i antycznym teatrem • dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy współczesnymi i antycznymi igrzyskami • wyjaśnia genezę i znaczenie frazeologizmu: koń trojański	• opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi • ocenia rolę sportu w życiu Greków i jego znaczenie społeczne oraz religijne
Rozdział V: Dzieje starożytnego Rzymu						
1. Jak powstało Cesarstwo Rzymskie?	• legendarne początki państwa rzymskiego • przemiany ustrojowe: królestwo, republika, cesarstwo • ekspansja terytorialna Rzymu • organizacja armii i rzymski legionista • kryzys i upadek Imperium Rzymskiego • znaczenie pojęć: republika, obywatele, cesarstwo, prowincje, legiony, barbarzyńcy	• wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński, Rzym • z pomocą nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca • przedstawia uzbrojenie rzymskiego legionisty	• poprawnie posługuje się pojęciami: republika, obywatele, cesarstwo, prowincje, legiony, barbarzyńcy • przedstawia legendarne początki Rzymu • porządkuje chronologicznie formy ustrojowe Rzymu • zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e. i 476 r. n.e.	• wskazuje charakterystyczne cechy ustroju Rzymu w czasach królestwa, republiki, cesarstwa • opisuje ekspansję terytorialną Rzymu i jej przyczyny • charakteryzuje życie i obowiązki rzymskiego legionisty • opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego	• wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium • wyjaśnia, co doprowadziło do załamania potęgi Rzymu • wyjaśnia, jak była zorganizowana rzymska armia i dlaczego była skuteczna • przedstawia na mapie najdalszy zasięg imperium	• wyjaśnia różnice w rozumieniu pojęcia republika w antyku i współcześnie • przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski • analizuje przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego
2. W starożytnym Rzymie	• społeczeństwo starożytnego Rzymu: obywatele,	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: amfiteatr, Koloseum,	• poprawnie posługuje się pojęciami: patrycjusze,	• wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem	• porównuje położenie patrycjuszy, plebejuszy	• porównuje starożytny Rzym ze współczesnymi

	patrycjusze, plebejusze, niewolnicy • życie codzienne i rozrywki w Rzymie • miasto Rzym jako stolica imperium • wierzenia Rzymian • znaczenie pojęć: • patrycjusze, plebejusze, niewolnicy, triumf, amfiteatr, Koloseum, Forum Romanum	Forum Romanum, triumf • z pomocą nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu	plebejusze, niewolnicy • wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały • charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego • charakteryzuje rozrywki starożytnych Rzymian	• opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum • wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw	i niewolników • podejmuje próby oceny położenia przedstawicieli różnych grup społecznych • opisuje Rzym jako centrum polityczne, społeczne i kulturalne imperium • wyjaśnia, jak wierzenia Greków wpłynęły na wierzenia Rzymian	wielkimi miastami • porównuje rozrywki starożytnych Rzymian ze współczesnymi i poddaje je ocenie moralnej
3. Dziedzictwo Cesarstwa Rzymskiego	• romanizacja i jej skutki • prawo rzymskie i jego znaczenie • największy zasięg imperium i jego współczesne ślady materialne (architektura, drogi i monety) i niematerialne (języki romańskie, alfabet) • znaczenie pojęć: romanizacja, łacina, Prawo XII tablic, prawo rzymskie, akwedukt, języki romańskie	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: łacina, Prawo XII tablic, prawo rzymskie, akwedukt • z pomocą nauczyciela wymienia najważniejsze dokonania starożytnych Rzymian	• poprawnie posługuje się pojęciami: romanizacja, języki romańskie • wyjaśnia sens powiedzenia: Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu • wymienia przykłady materialnych śladów imperium	• wyjaśnia, na czym polegała romanizacja • podaje przykłady wybitnych dzieł sztuki i architektury rzymskiej • przedstawia rolę prawa i okoliczności jego spisania w Rzymie • wyjaśnia, dlaczego Rzymianie przykładali dużą wagę do budowy sieci dróg	• wyjaśnia znaczenie łaciny dla rozwoju języków europejskich • podejmuje próby oceny procesu romanizacji z punktu widzenia imperium oraz mieszkańców prowincji • wyjaśnia, dlaczego ślady oddziaływania Rzymu odnajdujemy poza jego granicami	• opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie • ocenia, które z dokonań Rzymian było najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź • wyciąga wnioski dotyczące trwałości dziedzictwa rzymskiego
4. Początki chrześcijaństwa	• Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej • atrakcyjność chrześcijaństwa na tle	• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Dekalog, judaizm, Mesjasz, monoteizm, chrześcijaństwo, apostołowie	• podaje przynajmniej jedną przyczynę prześladowań chrześcijan • charakteryzuje działalność apostołów	• poprawnie posługuje się pojęciem: wolność religijna • wyjaśnia, dlaczego chrześcijaństwo było atrakcyjne dla członków	• opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie • analizuje przyczyny i skutki prześladowań	• potrafi uzasadnić atrakcyjność chrześcijaństwa dla różnych grup społecznych w Rzymie (np.

	religii rzymskiej • przyczyny prześladowania chrześcijan w Rzymie • ekspansja chrześcijaństwa • postać historyczna: Jezus z Nazaretu • znaczenie pojęć: Dekalog, judaizm, Mesjasz, monoteizm, chrześcijaństwo, apostołowie, wolność religijna	• dostrzega zasadnicze różnice między chrześcijaństwem a wierzeniami starożytnych Rzymian	po ukrzyżowaniu Jezusa • sytuje początki chrześcijaństwa we właściwym wieku	różnych grup społecznych • wyjaśnia, jaką zmianę wprowadził Edykt mediolański	chrześcijan • porównuje religię rzymską i chrześcijaństwo • analizując mapę, opisuje proces rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w imperium rzymskim	niewolników, ludzi ubogich)
--	---	---	--	--	--	------------------------------------

Doświadczenie edukacyjne i powiązane tematy lekcji	Wymagania na poszczególne oceny				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
przygotowanie obchodów święta lokalnego lub państwowego (doświadczenie grupowe) Rozdział II. Mała i duża ojczyzna, temat 1. Mieszkamy w Polsce	- wykonuje swoje zadania tylko przy dużej pomocy - ma trudności ze zrozumieniem znaczenia święta - rzadko angażuje się w pracę grupy - wykazuje minimalną wiedzę i aktywność	- wykonuje proste zadania podczas przygotowań do obchodów święta lokalnego lub państwowego z pomocą nauczyciela lub grupy - przygotowuje proste elementy obchodów - wykazuje pewne zaangażowanie	- wykonuje przydzielone zadania związane z przygotowaniem obchodów święta lokalnego lub państwowego, czasem z niewielką pomocą - rozumie ogólne znaczenie święta - przygotowuje poprawne, choć mniej rozbudowane materiały - współpracuje z grupą	- aktywnie uczestniczy w pracy grupy przy przygotowaniu obchodów święta lokalnego lub państwowego - wywiązuje się ze swoich zadań i współpracuje z zespołem - dobrze rozumie znaczenie święta i potrafi je wyjaśnić	- wykazuje inicjatywę i odgrywa wiodącą rolę w grupie podczas przygotowania obchodów święta lokalnego lub państwowego - aktywnie angażuje się w realizację wydarzenia i wspiera innych
przygotowanie plakatu/prezentacji na temat tradycji lokalnej (doświadczenie grupowe) Rozdział II. Mała i duża ojczyzna, temat 2. Moja mała ojczyzna	- wykonuje swoje zadania tylko przy dużej pomocy - ma trudności ze zrozumieniem tradycji - rzadko angażuje się w pracę grupy - wykazuje minimalną wiedzę i aktywność	- wykonuje proste zadania przy przygotowaniu plakatu na temat tradycji lokalnej z pomocą nauczyciela lub grupy - korzysta z jednego, wskazanego źródła informacji - ma podstawową wiedzę o tradycji, choć popełnia błędy - wykazuje pewne zaangażowanie	- wykonuje przydzielone zadania związane z przygotowaniem plakatu na temat tradycji lokalnej, czasem z niewielką pomocą - rozumie ogólne znaczenie tradycji lokalnej - przygotowuje poprawne, choć mniej rozbudowane materiały - współpracuje z grupą	- aktywnie uczestniczy w pracy grupy przy przygotowaniu plakatu związanego z tradycją lokalną - wywiązuje się ze swoich zadań i współpracuje z zespołem - korzysta z kilku źródeł informacji - dobrze rozumie znaczenie przedstawionej tradycji, dba o estetykę i poprawność plakatu	- wykazuje inicjatywę i odgrywa wiodącą rolę w grupie podczas przygotowania plakatu - samodzielnie wyszukuje różnorodne, wiarygodne informacje - tworzy oryginalny, estetyczny i kreatywny plakat (przemyślana kompozycja, ciekawe formy graficzne) - aktywnie wspiera pracę grupy i angażuje się w każdy etap realizacji - dba o poprawność merytoryczną i językową

przygotowanie opisu zabytku (doświadczenie indywidualne) Rozdział II. Mała i duża ojczyzna, temat 3. Historia mojej okolicy Rozdział IV. W starożytnej Grecji, temat 3. Osiągnięcia starożytnych Greków	• podejmuje działania jedynie przy dużej pomocy nauczyciela • ma trudności ze znalezieniem i wykorzystaniem informacji • przedstawia bardzo ograniczone lub niepoprawne treści • opis jest niepełny, chaotyczny lub zawiera liczne błędy • wykazuje minimalne zaangażowanie	• przygotowuje prosty opis zabytku z pomocą nauczyciela • korzysta z jednego, wskazanego źródła • ma podstawowe informacje o zabytku, choć nie zawsze poprawne • tworzy krótki i mało szczegółowy opis • popełnia błędy językowe i merytoryczne	• przygotowuje opis zabytku z niewielką pomocą • korzysta z podstawowych źródeł informacji • rozumie ogólne znaczenie zabytku • tworzy poprawny, lecz niezbyt rozbudowany opis • popełnia nieliczne błędy językowe lub rzeczowe	• samodzielnie przygotowuje opis zabytku • korzysta z kilku źródeł informacji • tworzy uporządkowany i poprawny opis • zachowuje poprawność językową i merytoryczną	• korzysta z różnorodnych, wiarygodnych źródeł informacji • bardzo dobrze rozumie znaczenie zabytku i potrafi je szeroko wyjaśnić • tworzy wyczerpujący, logiczny i ciekawy opis (uwzględnia np. funkcję, styl architektoniczny, ciekawostki) • dba o poprawność językową i bogate słownictwo • wykazuje się samodzielnością i zaangażowaniem
przygotowanie opisu postaci historycznej (doświadczenie indywidualne) Rozdział III. Z najdawniejszych dziejów, temat 3. W starożytnym Egipcie Rozdział V. Dzieje starożytnego Rzymu, temat 1. Jak powstało cesarstwo rzymskie?	• podejmuje działania jedynie przy dużej pomocy nauczyciela • ma trudności ze znalezieniem i wykorzystaniem informacji • przedstawia bardzo ograniczone lub niepoprawne treści • opis jest niepełny, chaotyczny lub zawiera liczne błędy • wykazuje minimalne zaangażowanie	• przygotowuje prosty opis postaci z pomocą nauczyciela • ma podstawowe informacje o postaci, choć nie zawsze poprawne • tworzy krótki i mało szczegółowy opis • popełnia błędy językowe i merytoryczne	• przygotowuje opis postaci z niewielką pomocą • korzysta z podstawowych źródeł informacji • rozumie ogólne znaczenie postaci • tworzy poprawny, lecz niezbyt szczegółowy opis • popełnia nieliczne błędy językowe lub rzeczowe	• samodzielnie przygotowuje opis postaci • korzysta z kilku źródeł informacji • tworzy uporządkowany i poprawny opis (zawierający najważniejsze informacje) • zachowuje poprawność językową i merytoryczną	• samodzielnie wybiera i opracowuje postać • korzysta z różnorodnych, wiarygodnych źródeł informacji • bardzo dobrze rozumie znaczenie postaci i jej rolę w historii • tworzy wyczerpujący, uporządkowany i ciekawy opis (uwzględnia m.in. życie, dokonania, znaczenie historyczne)

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę. Uczeń nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Klasa V

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który:

1. wykorzystując mapę, w pełnym zakresie posługuje się określeniami czasu historycznego i obszarów występowania praludzi, zasięgu cywilizacji starożytnych i granic państw,
2. analizuje związki przyczynowo- skutkowe i ich wpływ na współczesność w zakresie: osiągnięć kultury materialnej i duchowej, zmian ustrojowych zachodzących w państwach w starożytności i w średniowieczu, funkcjonowania systemu lennego i stanowego, układu politycznego w Europie od starożytności do XIV wieku,
3. krytycznie analizuje informacje zawarte w źródłach historycznych,
4. w pełnym zakresie posługuje się pojęciami historycznymi, porównując systemy polityczne i religijne oraz procesy zachodzące w kulturze i gospodarce w epoce starożytności i średniowiecza,
5. sprawnie porusza się w przestrzeni historycznej Krakowa, opisuje zasięg pierwszego osadnictwa,
6. samodzielnie przygotowuje i przedstawia prezentacje dobrowolnie, ustalając z nauczycielem temat oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

1. porządkuje procesy, zjawiska typowe dla epoki neolitu oraz cywilizacji starożytnych i państw Europy Afryki i Azji,
2. objaśnia związki przyczynowo- skutkowe w zakresie osiągnięć pierwszych ludzi i cywilizacji starożytnych i państw średniowiecza w tym Polski, opisuje wpływ osiągnięć na współczesność,
3. odnajduje informacje zawarte w zabytkach kultury materialnej i duchowej,
4. opisuje procesy społeczne oraz zmiany w gospodarce i kulturze w prehistorii, starożytności i w średniowieczu,
5. ocenia politykę władców państw Europy,
6. tworzy długie formy wypowiedzi oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

1. posługuje się określeniami rok, wiek, tysiąclecie, epoka, era dla porządkowania wydarzeń, zjawisk i procesów występujących w prehistorii, starożytności i średniowieczu,
2. ustala związki przyczynowo- skutkowe w zakresie kształtowania się państw w Europie i ich wzajemnych relacji,
3. omawia wydarzenia wynikające z upadku cesarstwa zachodnio –rzymskiego, w tym budowanie pozycji cesarstwa bizantyjskiego, kształtowania państwa Piastów oraz jego jednoczenia po rozbiciu dzielnicowym i początków dynastii Jagiellonów,

4. podejmuje elementy pracy typowe dla warsztatu historyka, korzystając z różnych materiałów źródłowych,
5. rozpoznaje zabytki kultur prehistorycznych i historycznych duchowe i materialne,
6. samodzielnie tworzy krótkie formy wypowiedzi (plan, notatka) oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

1. określa daty roczne oraz wiek, tysiąclecie, epoki, ery omawianych wydarzeń i porządkuje je, oblicza czas upływający pomiędzy wydarzeniami,
2. lokalizuje w przestrzeni omawiane cywilizacje i państwa, charakteryzuje ich relacje, organizację, religię, kulturę i dokonania, podejmuje próby porównania działań tych państw i dokonań omawianych cywilizacji,
3. posługuje się pojęciami historycznymi i wyjaśnia ich znaczenie,
4. rozpoznaje obiekty sztuki w prehistorii i cywilizacji starożytnych, Polski oraz państw Europy w średniowieczu (kultura o charakterze uniwersalnym społeczeństwa stanowego),
5. wskazuje na przyczyny i skutki omawianych wydarzeń w historii cywilizacji starożytnych i państw średniowiecznej Europy,
6. formułuje argumenty, by uzasadnić swoje stanowisko oraz spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą.

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, który:

1. lokalizuje w przestrzeni i porządkuje w układzie chronologicznym omawiane wydarzenia i obszary, korzysta z określeń czasu historycznego rok, wiek, tysiąclecie, epoka, okres p.n.e., okres n.e.,
2. charakteryzuje dokonania, cywilizacji starożytnych i mieszkańców Europy w tym Polski (ze szczególnym uwzględnieniem Mieszka I, Bolesława Chrobrego, Kazimierza Wielkiego, książąt dzielnicowych i Władysława Jagiełły), Afryki i Azji w średniowieczu do XIV stulecia, posługuje się pojęciami historycznymi związanymi z tymi dokonaniem,
3. na przykładach z historii starożytności i średniowiecza, opisuje ciągłość i zmiany w życiu ludzi i rozwoju cywilizacji,
4. podaje przykłady procesów z współczesności, których zrozumienie uzależnione jest od poznania przeszłości,
5. w źródłach odnajduje informacje, odróżnia je od opinii,
6. z powodzeniem podejmuje próby samodzielnej wypowiedzi ustnej i pisemnej.

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę. Uczeń nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który:

1. przy korzystaniu z mapy, w pełnym zakresie posługuje się określeniami czasu historycznego, opisuje granice państw i zasięg ich wpływów,
2. analizuje związki przyczynowo- skutkowe i ich wpływ na współczesność w zakresie: osiągnięć kultury materialnej i duchowej, zmian ustrojowych zachodzących w państwach w czasach nowożytnych, politycznego układu w Europie od XVI wieku,
3. krytycznie analizuje informacje zawarte w źródłach historycznych,
4. w pełnym zakresie posługuje się pojęciami historycznymi, porównując systemy polityczne i religijne oraz procesy zachodzące w kulturze i gospodarce w epoce renesansu, baroku i oświecenia,
5. sprawnie porusza się w przestrzeni historycznej Krakowa, identyfikując obiekty kultury renesansu i baroku, rozpoznaje historyczną przestrzeń Małopolski związaną z wydarzeniami konfederacji barskiej i insurekcją kościuszkowską,
6. samodzielnie przygotowuje i przedstawia prezentacje oparte o kompetencje cyfrowe oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

1. porządkuje procesy, zjawiska typowe dla XVI i XVII wieku,
2. objaśnia związki przyczynowo- skutkowe w zakresie polityki Rzeczypospolitej Obojga Narodów i państw Europy, ich recepcję na inne kontynenty, opisuje wpływ osiągnięć państw na współczesność,
3. odnajduje informacje zawarte w zabytkach kultury materialnej i duchowej doby renesansu oraz baroku,
4. opisuje procesy polityczne, społeczne oraz zmiany w gospodarce i kulturze w XVI, XVII i XVIII wieku,
5. ocenia politykę Jagiellonów i królów elekcyjnych na tle oraz władców państw Europy, opisuje zmiany po wojnach napoleońskich,
6. jest kreatywny tworząc długie formy wypowiedzi oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

1. posługuje się określeniami rok, wiek, tysiąclecie, epoka dla porządkowania wydarzeń, zjawisk i procesów występujących w czasach nowożytnych,
2. ustala związki przyczynowo- skutkowe w zakresie zmian ustrojów i granic państw na obszarze Rzeczypospolitej Obojga Narodów, Europy i Ameryki,
3. omawia wydarzenia polityczne i społeczno- gospodarcze wynikające ze specyfiki Rzeczypospolitej Obojga Narodów i państw czasów nowożytnych (monarchie nowożytne, absolutyzm, monarchie oświecenia, monarchia konstytucyjna, republika),
4. podejmuje elementy pracy typowe dla warsztatu historyka, korzystając z różnych materiałów źródłowych, odnajduje w materiałach źródłowych informacje dotyczące historii Polski w czasach królów

elekcyjnych i po utracie niepodległości (Legiony Polskie, Księstwo Warszawskie), podejmuje próby ich analizy,

5. rozpoznaje osiągnięcia polskiego i europejskiego renesansu, baroku (duchowe i materialne także związane z renesansem Zygmunta Augusta oraz kulturą sarmatyzmu i reformą kościoła w XVII wieku oraz kulturą oświecenia z uwzględnieniem czasu Sejmu Wielkiego),

6. samodzielnie tworzy krótkie formy wypowiedzi oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

1. określa daty roczne oraz wiek, tysiąclecie, nazwy epok omawianych wydarzeń i porządkuje je, oblicza czas upływający pomiędzy wydarzeniami,

2. lokalizuje w przestrzeni omawiane wydarzenia z historii państw Europy i świata oraz państwo Jagiellonów i królów elekcyjnych, zmiany terytorialne państwa polskiego do końca wieku XVIII charakteryzuje ich ustrój, organizację, religię, kulturę i dokonania,

3. posługuje się pojęciami historycznymi kultury renesansu, baroku, oświecenia i wyjaśnia ich znaczenie,

4. rozpoznaje obiekty sztuki renesansu, baroku, klasycyzmu,

5. wskazuje na przyczyny i skutki omawianych zmian od renesansu do czasów Napoleona Bonaparte,

6. formułuje argumenty, by uzasadnić swoje stanowisko oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny dopuszczający.

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, który:

1. lokalizuje w przestrzeni i porządkuje w układzie chronologicznym omawiane wydarzenia z historii Polski, Prus, Rosji, Austrii, Francji i Stanów Zjednoczonych, korzysta z określeń czasu historycznego: rok, wiek, renesans, barok, oświecenie, czasy nowożytne,

2. charakteryzuje dokonania społeczeństw na polu kultury, gospodarki i polityki (z uwzględnieniem Rzeczypospolitej Obojga Narodów do czasu Sejmu Wielkiego i konstytucji 3 Maja, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych), posługuje się pojęciami historycznymi związanymi z tymi dokonaniem,

3. na przykładach z historii nowożytnej opisuje ciągłość i zmiany w gospodarce, kulturze i życiu codziennym ludzi od odrodzenia (Złotego Wieku w Rzeczypospolitej) po oświecenie,

4. wymienia przykłady procesów z współczesności, których zrozumienie uzależnione jest od poznania przeszłości (parlamentaryzm, procesy rynkowe, wyznania w Europie, idea federacji narodów)

5. w źródłach odnajduje informacje, odróżnia je od opinii, wymienia tradycje lokalne

6. z powodzeniem rozwija kompetencje przy prezentowanych wypowiedziach ustnych i pisemnych, wymienia rodzaje i przykłady źródeł historycznych do historii Polski z okresu panowania królów elekcyjnych.

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę. Uczeń nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Klasa VII

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który:

1. przy korzystaniu z mapy, w pełnym zakresie posługuje się określeniami czasu historycznego, opisuje granice państw i zasięg ich wpływów po kongresie wiedeńskim do początku XX wieku, komunizm objaśnia związki przyczynowo- skutkowe w zakresie polityki mocarstw wobec państw Europy po kongresie wiedeńskim, opisuje wpływ nurtów politycznych i społecznych na kształtowanie nowoczesnych społeczeństw i współczesność),
2. krytycznie analizuje informacje zawarte w źródłach historycznych (zmiany w strukturze terytorialnej, społecznej i administracyjnej państw Europy i świata po zjednoczeniu Włoch i Niemiec, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości i po Wielkiej Wojnie do czasu wybuchu światowego konfliktu),
3. w pełnym zakresie posługuje się pojęciami historycznymi, porównując systemy polityczne i religijne oraz procesy zachodzące w kulturze i gospodarce w dobie po pierwszej rewolucji przemysłowej,
4. sprawnie porusza się w przestrzeni historycznej Krakowa, Małopolski i Polski identyfikując obiekty związane z czasem rozbiorów, powstań narodowych, kultury w dobie zaborów i odzyskania niepodległości,
5. samodzielnie przygotowuje i przedstawia prezentacje oparte o kompetencje cyfrowe w oparciu o materiały edukacyjne i źródła wiedzy historycznej oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

1. porządkuje procesy, zjawiska typowe dla XIX wieku,
2. analizuje związki przyczynowo- skutkowe i ich wpływ na współczesność w zakresie: osiągnięć kultury materialnej i duchowej okresu romantyzmu, pozytywizmu, zmian ustrojowych i politycznych zachodzących w państwach Europy i świata po kongresie wiedeńskim, dokonujących się pod wpływem przemian społeczno-kulturalnych oraz idei politycznych, kształtowania się powszechnego prawa wyborczego, ustrojów republikańskich, polityki kolonialnej, imperialnej i totalitarnej (faszyzm, nazizm),
3. odnajduje informacje zawarte w zabytkach kultury materialnej i duchowej,
4. opisuje procesy polityczne, społeczne oraz zmiany w gospodarce i kulturze w XIX wieku,
5. ocenia politykę państw zaborczych wobec Polaków, oraz władców państw Europy, opisuje zmieniający się pod wpływem tej polityki układ sił politycznych w Europie i na świecie,
6. jest kreatywny tworząc długie formy wypowiedzi oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

1. posługuje się określeniami rok, wiek, epoka dla porządkowania wydarzeń, zjawisk i procesów,
2. ustala związki przyczynowo- skutkowe w zakresie zmian ustrojów i granic ziem zaborów i sytuacji w niej panujących,
3. omawia wydarzenia polityczne i społeczno- gospodarcze wynikające ze specyfiki pierwszej rewolucji przemysłowej i procesów jednoczenia państw ,
4. podejmuje elementy pracy typowe dla warsztatu historyka, korzystając z różnych materiałów źródłowych,
5. rozpoznaje cechy polskiej i europejskiej myśli politycznej, wojskowości, oraz kultury i nauki, przypisując im działalność właściwych postaci, w przestrzeni lokalnej i państwowej wskazuje miejsca i obiekty związane z ideą insurekcyjną i pozytywistyczną,
6. formułuje argumenty, by uzasadnić swoje stanowisko oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

1. określa daty roczne oraz wiek omawianych wydarzeń porządkuje je, oblicza czas upływający pomiędzy wydarzeniami od kongresu wiedeńskiego, wojny secesyjnej, zjednoczenia Włoch i Niemiec, Wielkiej Wojny, odzyskania przez Polskę niepodległości,
2. lokalizuje w przestrzeni omawiane wydarzenia z historii państw i społeczeństw, charakteryzuje ich ustrój, organizację, religię, kulturę i dokonania czasu rewolucji przemysłowej (na ziemiach polskich w czasie rusyfikacji, germanizacji, autonomii Galicji i kształtowania nowoczesnego społeczeństwa),
3. posługuje się pojęciami historycznymi i wyjaśnia ich znaczenie,
4. rozpoznaje obiekty sztuki i opisuje osiągnięcia kultury i nauki,
5. wskazuje i porządkuje przyczyny i skutki omawianych wydarzeń,
6. samodzielnie tworzy krótkie formy wypowiedzi, oraz spełnia wymagania na ocenę dopuszczający.

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, który:

1. lokalizuje w przestrzeni i porządkuje w układzie chronologicznym wydarzenia z historii Polski: polityka państw zaborczych, stanowisko Polaków wobec zaborców, powstania narodowe, rozwój kultury, sztuki i nauki, pozytywizm, ruchy polityczne na ziemiach polskich, działania Polaków prowadzące do odzyskania niepodległości państwa, wskazuje na mapie Europy i świata zmiany granic państw, zakres wpływów politycznych państw, opisuje przyczyny i cechy zmian, zjawisk i wydarzeń w II połowie XIX wieku do lat dwudziestych wieku XX
2. charakteryzuje dokonania społeczeństw, posługuje się pojęciami historycznymi związanymi z tymi dokonaniem, wymienia polskie powstania narodowe, zjednoczenia Włoch i Niemiec, wybuch I wojny światowej, odzyskania przez Polskę niepodległości
3. na przykładach z historii XIX wieku opisuje ciągłość i zmiany w życiu codziennym i politycznym ludzi po kongresie wiedeńskim

4. podaje przykłady procesów z współczesności, których zrozumienie uzależnione jest od poznania przeszłości, np. parlamentaryzm, liberalizm, procesy rynkowe, struktura zatrudnienia, tradycja insurekcyjna, tożsamość narodowa,

5. w źródłach odnajduje informacje,

6. z powodzeniem pisze plan wydarzeń i notatkę.

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę. Uczeń nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Klasa VIII

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który:

1. korzystając z mapy, w pełnym zakresie posługuje się określeniami czasu historycznego, opisuje wydarzenia prowadzące do wybuchu II wojny światowej i utrwalenia wpływów Rosji po jej zakończeniu, przedstawia wydarzenia zimnej wojny, czasu komunizmu, jego upadku i wyzwolenia się Polski i państw Europy spod dominacji Rosji oraz obszary współczesnych konfliktów wraz z podejmowanymi próbami ich rozwiązania,

2. analizuje związki przyczynowo- skutkowe i ich wpływ na współczesność i w dążeniach społeczeństw państw Europy Środkowej i Wschodniej do wyzwolenia się spod dominacji sowieckiej, roli mocarstw światowych i ich rywalizacji, integracji europejskiej oraz oddziaływaniu organizacji międzynarodowych.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

1. porządkuje procesy, zjawiska typowe dla XX wieku, korzystając z mapy objaśnia związki przyczynowo- skutkowe z zakresu II wojny światowej, a po jej zakończeniu układ sił politycznych i jego wpływ na życie ludzi,

2. odnajduje informacje zawarte w źródłach,

3. opisuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego w strukturach cywilnych i wojskowych oraz walkę i życie codzienne Polaków żyjących na ziemiach okupowanych oraz utraconych, przedstawia kontekst procesów od czasu wybuchu II wojny światowej, zmiany granic państw, wydarzenia zimnej wojny, neokolonializmu, kształtowania nowych potęg gospodarczych świata, upadku żelaznej kurtyny i demokratyzacji życia z uwzględnieniem roli kultury drugiego obiegu oraz tworzonej na emigracji,

4. ocenia politykę państw europejskich i mocarstw światowych od roku 1943 do upadku muru berlińskiego i dekolonizacji,

5. ocenia politykę państw Niemiec i Rosji wobec polskich elit i eksterminacji narodu a wobec niej postawę polskiego społeczeństwa cywilnego i wojska,

6. jest kreatywny tworząc długie formy wypowiedzi oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

1. posługuje się określeniami z zakresu chronologii dla porządkowania wydarzeń, zjawisk i procesów,
2. ustala związki przyczynowo- skutkowe w zakresie etapów II wojny światowej i utraty suwerenności państwa polskiego,
3. omawia wydarzenia polityczne i społeczno- ekonomiczne charakterystyczne dla czasu wojny i okresu powojennego na obszarze Europy i świata,
4. podejmuje elementy pracy typowe dla warsztatu historyka, korzystając z różnych materiałów źródłowych, odnajduje w materiałach źródłowych informacje dotyczące historii Polski w czasie II wojny światowej, okupacji, ziem wcielonych do Związku Radzieckiego, oraz dążeń do wyzwolenia spod wpływów Rosji i budowania struktur państwa demokratycznego po upadku żelaznej kurtyny, przemianach demokratycznych w Polsce, wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej i NATO,
5. rozpoznaje osiągnięcia polskiej myśli politycznej, kultury, nauki oraz walki, wskazuje postacie z nimi związane, opisuje i ocenia ich działalność, wskazuje miejsca i obiekty w Polsce związane z walką o niepodległość i budowaniem struktur państwa i społeczeństwa demokratycznego, w przestrzeni lokalnej rozpoznaje miejsca związaną z historią opozycji demokratycznej (NZS, NSZZ Solidarność),
6. formułuje argumenty, by uzasadnić swoje stanowisko oraz spełnia wymagania na wszystkie oceny niższe.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

1. określa daty wydarzeń, porządkuje je, logicznie uzasadnia zaproponowany układ,
2. lokalizuje w przestrzeni omawiane wydarzenia z historii państw i społeczeństw, podejmuje skuteczne próby porównania, lokalizuje w czasie i przestrzeni geograficznej wydarzenia na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką i zajętych przez ZSRR, działania polskiego rządu na uchodźstwie w odniesieniu do kraju i aliantów, działania aliantów wobec Polski i Związku Radzieckiego także po zainstalowaniu przez Związek Radziecki wasalnego rządu w Polsce,
3. posługuje się pojęciami historycznymi i wyjaśnia ich znaczenie, podejmuje próbę oceny dokonań w dziedzinie gospodarki, nauki, kultury, polityki, w pełnym zakresie posługując się pojęciami historycznymi związanymi z tymi dokonaniem, dostrzega zagrożenia związane z komunizmem i nazizmem,
4. rozpoznaje materialne i niematerialne źródła wiedzy,
5. wskazuje przyczyny i skutki omawianych wydarzeń w historii państw i społeczeństw, łączy z wydarzeniami postacie dowódców wojskowych, żołnierzy, polityków, ludzi ze świata kultury w kraju i na emigracji, ocenia znaczenie podejmowanych przez nich wysiłków dla odzyskania niepodległości i budowania narodowej tożsamości i tradycji.

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, który:

1. lokalizuje w przestrzeni i porządkuje w układzie chronologicznym omawiane wydarzenia, wskazuje na mapie Europy i świata zmiany granic państw, zakres wpływów politycznych mocarstw, współczesne konflikty i zagrożenia, opisuje przyczyny, cechy omawianych zmian, zjawisk, wydarzeń, dostrzega szanse tworzenia ładu zapewniającego suwerenność państw,
2. charakteryzuje i porównuje życie społeczeństw w czasie wojny na terenach okupowanej Europy i Polski, posługuje się terminami opisującymi tą sytuację i politykę Niemiec i Rosji oraz aliantów,

3. na przykładach z historii II wojny światowej opisuje ciągłość i zmiany, wyjaśnia okoliczności zainstalowania państw wasalnych Rosji, tworzenia przez Polaków opozycji demokratycznej (do powstania NSZZ Solidarność, upadku muru berlińskiego), roli pontyfikatu papieża Jana Pawła II, wpływu na przemiany demokratyczne w państwach Europy, budowania struktur demokratycznego państwa, aktywnego udziału Polski w organizacjach międzynarodowych Europy i świata, pokojowych i stabilizacyjnych misjach po powstaniu ONZ i dekolonizacji,

4. podaje przykłady faktów z współczesności, których dostrzeganie uzależnione jest od poznania przeszłości, m. in. granice Polski, ośrodki i zasoby polskiej kultury,

5. w źródłach odnajduje informacje, odróżnia fakty od opinii, wymienia lokalne tradycje patriotyczne związane z walką o odzyskanie suwerenności i działalnością demokratyczną środowisk robotniczych i akademickich,

6. z powodzeniem rozwija kompetencje przy prezentowanych wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Niedostateczny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę. Uczeń nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

PRZYRODA

(wymagania edukacyjne z przyrody w klasie IV są zgodne z nową podstawą programową 2026)

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń opanował wymagania edukacyjne na ocenę dopuszczającą, a ponadto	ocena dobra uczeń opanował wymagania edukacyjne na ocenę dostateczną, a ponadto	ocena bardzo dobra uczeń opanował wymagania edukacyjne na ocenę dobłą ,a ponadto	ocena celująca uczeń opanował wymagania edukacyjne na ocenę bardzo dobrą, a ponadto
Uczeń				
DZIAŁ I. Okiem badacza				
wymienia zasady właściwej organizacji miejsca nauki wymienia cechy organizmów	wymienia czynniki wspierające naukę określa zasady bezpieczeństwa podczas zajęć terenowych nazywa składniki przyrody żywej i nieżytwej	dzieli elementy środowiska na żywe i nieżytwe	posługuje się pojęciem „antropogeniczny” – wskazuje czynniki wspierające naukę i je wykorzystuje odróżnia elementy żywe od nieżytwych	projektuje miejsce przyjazne nauce analizuje wpływ człowieka na przyrodę
wymienia narządy zmysłów rozpoznaje i nazywa przyrządy wspierające narządy zmysłów w poznawaniu przyrody	wymienia narządy zmysłów i podaje jakim zmysłem odpowiadają	ocenia, które zmysły służą do poznawania przyrody	bada współpracę węchu i smaku	projektuje doświadczenia badające działanie zmysłów

rozpoznaje kompas i wskazuje, do czego służy podaje nazwy kierunków głównych (N, S, E, W) odszukuje na mapie/planie tytuł i legendę	wyznacza kierunki świata za pomocą kompasu (wg instrukcji) odczytuje z legendy podstawowe znaki i wskazuje je w treści mapy	określa swoje położenie i położenie obiektów w okolicy, używając kompasu posługuje się mapą/planem najbliższej okolicy (również cyfrową) wymienia kierunki pośrednie i wskazuje ich ułożenie na różnych kierunków	orientuje mapę za pomocą kompasu lub obiektów w terenie odszukuje na mapie wszystkie główne elementy (tytuł, legenda, treść, skala) i wyjaśnia ich rolę poprawnie określa kierunki położenia kilku obiektów względem siebie na mapie i w terenie	samodzielnie dobiera najlepszą metodę orientowania mapy i uzasadnia wybór rozwiązuje zadania problemowe wykrywa i wyjaśnia typowe błędy (np. nieprawidłowe ustawienie kompasu, brak orientacji mapy) wyjaśnia, czym jest widnokrąg
wymienia etapy prowadzenia doświadczeń przyrodniczych nazywa próbę kontrolną i badawczą	wyjaśnia pojęcia hipoteza, problem badawczy prezentuje wyniki doświadczeń w postaci notatek z obserwacji wykonuje doświadczenia wg instrukcji	dokumentuje wyniki doświadczeń w oczekiwanej formie porównuje i rozróżnia próby kontrolną i badawczą	stawia i weryfikuje hipotezy analizuje wyniki doświadczeń na podstawie prezentacji wyników	planuje własne doświadczenia przyrodnicze argumentuje wpływ detergentów na środowisko przyrodnicze
nazywa szkiełka niezbędne do wykonania preparatu (podstawowe, nakrywkowe) podaje etapy wykonania preparatu mikroskopowego, wymienia poziomy organizacji życia	ilustruje obraz widziany pod mikroskopem prawidłowo wykonuje preparat mikroskopowy	proponuje obiekty, z których można wykonać preparat mikroskopowy planuje obserwacje mikroskopowe	analizuje obraz widziany pod mikroskopem przyporządkowuje obserwowany obiekt na zdjęciu/rycinie do odpowiedniego poziomu organizacji życia	prawidłowo wykonuje preparat mikroskopowy z zaproponowanych przez siebie obiektów
wymienia etapy prowadzenia doświadczeń przyrodniczych nazywa próbę kontrolną i badawczą	wyjaśnia pojęcia hipoteza, problem badawczy prezentuje wyniki doświadczeń w postaci notatek z obserwacji wykonuje	dokumentuje wyniki doświadczeń w oczekiwanej formie porównuje i rozróżnia próby	stawia i weryfikuje hipotezy analizuje wyniki doświadczeń na podstawie prezentacji	planuje własne doświadczenia przyrodnicze argumentuje wpływ detergentów na środowisko przyrodnicze

	doświadczenia wg instrukcji	kontrolną i badawczą	wyników	
nazywa szkiełka niezbędne do wykonania preparatu (podstawowe, nakrywkowe) podaje etapy wykonania preparatu mikroskopowego, wymienia poziomy organizacji życia	ilustruje obraz widziany pod mikroskopem prawidłowo wykonuje preparat mikroskopowy	proponuje obiekty, z których można wykonać preparat mikroskopowy planuje obserwacje mikroskopowe	analizuje obraz widziany pod mikroskopem przyporządkowuje obserwowany obiekt na zdjęciu/rycinie do odpowiedniego poziomu organizacji życia	prawidłowo wykonuje preparat mikroskopowy z zaproponowanych przez siebie obiektów
DZIAŁ II. Na lądzie				
wyjaśnia, czym jest skała dzieli skały na lite, zwarte i luźne wskazuje, że gleba różni się od skały	bada podstawowe właściwości skał (barwa, spójność, twardość, odporność na wodę) wg instrukcji korzysta z atlasu/kłucza do rozpoznawania skał (z pomocą) pobiera próbkę gleby i opisuje jej cechy w prosty sposób	rozpoznaje skały w najbliższej okolicy i podaje ich cechy charakteryzuje glebę w okolicy (np. barwa, ziarnistość, domieszki) porównuje próbkę gleby z ziemią ogrodową na podstawie obserwacji	porównuje skały z okolicy z przykładami skał występujących w Polsce opisuje sposoby powstawania wybranych skał (na przykładach) podaje przykłady wykorzystania skał przez człowieka i uzasadnia je właściwościami	wyjaśnia pojęcie litosfery i odnosi je do skał/minerałów podaje przykłady minerałów (w tym skałotwórczych i kamieni szlachetnych) oraz ich zastosowań wyjaśnia i uzasadnia stwierdzenie „życie zaczyna się na skale”
wymienia królestwa organizmów żywych odszukuje zdjęcia i nazwy organizmów w poradnikach i kluczach	wnioskuje o przynależności do zwierząt lub roślin na podstawie cech organizmu klasyfikuje rośliny do zarodnikowych lub nasiennych	zna przykłady pospolitych gatunków roślin i zwierząt w swojej okolicy korzysta z kluczy dichotomicznych do oznaczania roślin lub zwierząt	weryfikuje przynależność organizmu do przypisanej grupy na podstawie jego cech budowy	tworzy listę pospolitych gatunków spotykanych w okolicy

	klasyfikuje zwierzęta do kręgowych lub bezkręgowych	korzysta z aplikacji do oznaczania gatunków		
wymienia przystawania do sposobów odżywiania rozpoznaje na grafice/zdjęciu organizm samożywny i cudzożywny wymienia elementy łańcuchów pokarmowych spasilania	wyjaśnia pojęcia: samożywność, cudzożywność wymienia przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych interpretuje proste sieci troficzne	wskazuje producentów i konsumentów kolejnych rzędów w łańcuchach i sieciach troficznych analizuje przystosowania do sposobu odżywiania organizmu okazanego na ilustracji lub okazy wg jego cech budowy	konstruuje łańcuchy pokarmowe analizuje sieci troficzne	projektuje proste sieci troficzne

DZIAŁ III. W wodzie

wymienia właściwości wody wymienia stany skupienia (stały, ciekły i gazowy)	wymienia przemiany pomiędzy stanami skupienia: parowanie, skraplanie, krzepnięcie i topienie, wyjaśnia znaczenie gęstości wody w temp. 4° C dla funkcjonowania organizmów wodnych zimą	wyjaśnia jakim zmianom stanów skupienia ulega woda w przyrodzie – opisuje anomalie gęstości wody w 0°C bada i opisuje właściwości stanów skupienia materii (kształt i ściślność) i łączy je z drobinowym modelem budowy materii	bada i określa właściwości wody (stan skupienia, barwę, mętność, zapach) bada tonięcie i pływanie ciał w wodzie, łączy je z pojęciem gęstości	projektuje własne doświadczenia a dotycząc wody i zmiany stanów jej skupienia
wymienia cechy środowiska wodnego dzieli wody powierzchniowe na płynące i stojące	wymienia przystosowania różnych organizmów do życia w wodzie wyjaśnia czym różni się środowisko lądowe od wodnego	wykonuje obserwacje w terenie organizmów przystosowanych do życia w wodzie rozpoznaje i nazywa organizmy wodne	porównuje wody stojące i płynące porównuje warunki panujące w środowiskach wodnych do warunków środowisk lądowych rozpoznaje i	korzysta z dychotomicznego klucza do oznaczania roślin i zwierząt wodnych

		po zdjęciach/rysunkach	nazywa organizmy wodne w terenie	
wskazuje na mapie rzekę i jej ujście lub źródło rozpoznaje na ilustracjach wybrane organizmy żyjące w rzece podaje 1–2 przykłady wykorzystania rzek przez człowieka	wskazuje elementy systemu rzeczno: rzeka główna, dopływ, źródło, ujście określa kierunek płynięcia rzeki na podstawie mapy ocenia stan wody na podstawie prostych obserwacji makroskopowych próbki	rozpoznaje w terenie lub na modelu elementy doliny rzecznej rozróżnia składniki krajobrazu stworzone przez rzekę (np. zakola, dolina, brzegi) omawia funkcje rzeki i jej doliny (dla przyrody i człowieka)	charakteryzuje warunki życia organizmów w różnych biegach rzeki (górny/środkowy/dolny) rozróżnia dopływy lewo i prawobrzeżne omawia walory przyrodnicze wybranej rzeki	formułuje wnioski o sposobie działania rzeki jako „rzeźbiarza krajobrazu” proponuje działania chroniące rzekę i uzasadnia ich znaczenie bada w terenie prędkość nurtu (z użyciem pomiaru odległości i czasu) i zapisuje wynik

DZIAŁ IV. Wokół Ziemi

odczytuje skład powietrza z dostępnych źródeł odczytuje z mapy internetowej stan powietrza w swojej okolicy	wymienia właściwości tlenu i dwutlenku węgla (barwa, zapach, palność) wyjaśnia pojęcie smog	omawia przyczyny i czynniki sprzyjające powstawaniu smogu rozpoznaje tlen i dwutlenek węgla po ich właściwościach	bada właściwości (stan skupienia, barwę, rozpuszczalność w wodzie, zapach, palność) powietrza i jego wybranych składników: tlenu i dwutlenku węgla bada i ocenia jakość powietrza w najbliższej okolicy, wyjaśnia jego wpływ na zdrowie człowieka	równuje właściwości (stan skupienia, barwę, rozpuszczalność w wodzie, zapach, palność) powietrza i jego wybranych składników: tlenu i dwutlenku węgla proponuje działania ograniczające ryzyko wystąpienia smogu w swojej okolicy
omawia znaczenie tlenu dla organizmów żywych i środowiska wykrywa dwutlenek węgla	wyjaśnia rolę fotosyntezy dla świata organizmów żywych wyjaśnia rolę oddychania	bada wpływ różnych czynników na intensywność fotosyntezy wg instrukcji odróżnia fakty od	stawia hipotezy i problemy badawcze podczas badania wpływu różnych czynników na intensywność	projektuje doświadczenia, w których można zbadać wpływ różnych czynników na intensywność

w wydychanym powietrzu	wewnątrzkomórkowego analizuje na podstawie mapy, warunki dla fotosyntezy, jakie występują w różnych miejscach na świecie	opinii, ocenia wiarygodność źródeł, rodzaj przedstawionych dowodów oraz charakter przekazu	fotosyntezy	fotosyntezy i oddychania tlenowego
podaje przykłady konwekcji opisuje, że chmury powstają z pary wodnej w powietrzu rozpoznaje na ilustracjach wybrane rodzaje chmur	wyjaśnia na czym polega konwekcja demonstruje powstawanie „chmury” korzysta z atlasu/klucza do rozpoznawania chmur dzieli chmury wg kształtu lub wysokości (podaje przykłady)	wyjaśnia pojęcia: atmosfera bada i opisuje konwekcję w cieczach i gazach (co się dzieje i kiedy) wyjaśnia rolę konwekcji w powstawaniu chmur i w systemach grzewczych	porównuje ze sobą kilka typów chmur wnioskuje o nadchodzącej pogodzie na podstawie typów chmur poprawnie stosuje poznane pojęcia w wypowiedzi	wyjaśnia powstawanie bryzy morskiej, wyszukuje informacje o chmurach i krytycznie dobiera przykłady do własnej notatki tworzy prostą instrukcję obserwacji chmur
demonstruje zjawisko elektryzowania obiektów omawia zasady bezpiecznego zachowania się podczas trwania burzy	omawia powstawanie chmury burzowej opisuje etapy powstawania wyładowania atmosferycznego przewiduje możliwość wystąpienia burzy na podstawie obserwacji	wyjaśnia zjawisko elektryzowania na podstawie wzajemnych oddziaływań ładunków elektrycznych korzysta z różnych źródeł informacji, by zdobyć informacje o burzy	posługuje się pojęciem elektronu jako naładowanej elektrycznie cząstki elementarnej budującej materię bada zachowanie ciał naelektryzowanych wskazując metal połączony z ziemią, jako element umożliwiający rozładowanie ciał naelektryzowanych	określa sposób elektryzowania pocieranych substancji na podstawie szeregu tryboelektrycznego opisuje procesy elektryzowania ciał przez tarcie i indukcję

wymienia składniki pogody wykonuje prosty pomiar temperatury powietrza termometrem podaje nazwy przyrządów służących do badania składników pogody np. barometr, wiatromierz, deszczomierz rozróżnia opady i osady atmosferyczne	dokonuje pomiaru wybranych składników pogody, używając właściwych przyrządów i jednostek odczytuje z mapy aktualne dane pogodowe wyjaśnia pojęcie ciśnienia korzystając z określeń (nacisk/odkształcanie) rozróżnia stany skupienia opadów i osadów atmosferycznych	wyjaśnia, czym są niższe i wyższe baryczne i jak mogą wpływać na pogodę bada skutki działania siły nacisku (proste doświadczenie/obserwacja) i opisuje wyniki omawia panujące warunki atmosferyczne na podstawie pomiarów i danych internetowych	wyjaśnia zasadę działania termometru cieczowego (rozszerzalność cieplna) podaje przykład wzajemnego oddziaływania składników pogody (np. wiatr ↔ opady ↔ ciśnienie) opisuje zjawiska typu: mżawka/ulewa/zaśniejenie	wyjaśnia, jak tworzy się prognozy pogody wskazuje na mapie miejsca ekstremalnych temperatur (najwyższe/najniższe) i interpretuje informacje tworzy krótką prognozę dla okolicy na podstawie danych
--	--	--	---	--

DZIAŁ V. Krajobrazy bliższe i dalsze

mierzy odległość w terenie w linii prostej za pomocą np. kroków/taśmy mierniczej korzysta z planu/mapy, aby wskazać dwa miejsca w okolicy wskazuje na mapie/planie skalę mapy	korzysta z map i planów do określenia odległości planuje prostą trasę z użyciem mapy/planów i kompasu odczytuje ze skali, ile razy zmniejszono odległości na mapie	dokonuje pomiaru odległości różnymi sposobami i porównuje wyniki podaje różnice między planem a mapą opisuje, na co zwrócić uwagę przy planowaniu trasy	przelicza jednostki długości w zadaniach praktycznych wyjaśnia, jak odczytać odległości z różnych rodzajów skal wykonuje szkic przebytej drogi z zachowaniem kierunków i podstawowych proporcji	samodzielnie dobiera narzędzia (cyfrowe/analogowe) do pomiaru odległości i uzasadnia wybór ocenia możliwe błędy pomiaru (np. kroki, zakręty, skala) i proponuje poprawę
rozpoznaje na ilustracjach przykłady ekosystemów naturalnych i sztuczny opisuje krajobraz najbliższej okolicy, używając prostych określeń wskazuje elementy ożywione, nieożywione i	podaje przykłady krajobrazów naturalnych i kulturowych omawia proste zależności między elementami krajobrazu podaje przykłady zmian w krajobrazie spowodowanych działalnością	rozpoznaje na ilustracjach i w terenie antropogeniczne formy wypukłe i wklęsłe podaje przykłady form terenu powstałych przy udziale wody jako „rzeźbiarza” krajobrazu porównuje dwa krajobrazy	porównuje różne krajobrazy w Polsce, korzystając ze źródeł internetowych uzasadnia, jak elementy antropogeniczne zmieniają funkcjonowanie ekosystemu i krajobrazu krytycznie ocenia	tworzy pełny opis krajobrazu z logiczną strukturą (składniki + zależności + wpływ człowieka) proponuje działania ograniczające negatywny wpływ

antropogeniczne krajobrazu	człowieka	podając cechy wspólne i różnice	źródła (np. różne zdjęcia/opisy tego samego miejsca) i wyciąga wnioski	człowieka na krajobraz i uzasadnia wyjaśnia pojęcia: biotop, biocenoza i stosuje je do opisu ekosystemu
opisuje po dwie cechy krajobrazu wsi i miasta, wyjaśnia co to jest niebiesko – zielona infrastruktura wskazuje, gdzie można skorzystać ze zdjęć satelitarnych	wyjaśnia, kiedy miejscowość można uznać za miasto porównuje krajobraz miasta i wsi wskazując minimum trzy różnice omawia podstawowe warunki życia w mieście i na wsi wskazuje na mapie największe miasta w Polsce	podaje przykłady działań poprawiających jakość życia w mieście (zielono-niebieska infrastruktura) porównuje zdjęcia satelitarnych „kiedyś i dziś” i wskazuje zmiany dyskutuje o wpływie działalności człowieka na krajobraz stosując przynajmniej jeden argument + przykład	opisuje, jak na przestrzeni lat zmieniał się krajobraz wsi i miast proponuje co najmniej dwie zmiany poprawiające komfort życia mieszkańców i uzasadnia swój wybór wymienia funkcje i korzyści zielono-niebieskiej infrastruktury, odszukuje jej przykłady w najbliższym otoczeniu	samodzielnie interpretuje zdjęcia satelitarne planuje i wykonuje proste badanie terenowe (np. wpływ drzew na nagrzewanie powierzchni) oraz omawia ich wyniki tworzy krótką prezentację plakat lub infografikę „Wieś vs miasto”

DZIAŁ VI. Człowiek i przyroda

wymienia fazy rozwoju człowieka w porządku chronologicznym – wymienia oznaki dojrzenia wymienia substancje uzależniające	wymienia układy narządów budujące organizm człowieka wyjaśnia czym jest uzależnienie wymienia skutki uzależnień	opisuje fazy rozwoju człowieka w porządku chronologicznym	identyfikuje u siebie oznaki dojrzenia	przygotowuje prezentację na temat wpływu różnych substancji i zachowań na organizm
wskazuje organy roślinne : korzeń łodygę i liście oraz kwiat wskazuje na rysunku/modelu/okazie okwiat, słupek, pręcik	omawia budowę obupłciowego kwiatu rośliny nasiennej funkcje i znaczenie kwiatu i innych organów roślinnych w	wyjaśnia dlaczego należy unikać spożywania nieznanych roślin wyjaśnia pojęcie alergen omawia sposoby	analizuje budowę zewnętrzną rośliny na podstawie obserwacji porównuje kwiaty traw z kwiatami z okwiatem	wyszukuje, przetwarza, tworzy i prezentuje informacje na temat przyczyn powstawania

wymienia przykłady roślin trujących	życiu rośliny wymienia objawy alergii wziewnych -wykonuje wg instrukcji preparat mikroskopowy pyłku roślin	przemieszczania się alergenów rozpoznaje na zdjęciu/obrazku lub w terenie przykłady trujących roślin wykonuje samodzielnie preparat mikroskopowy pyłku roślin	i wyjaśnia, dlaczego kwiaty traw nie wabią owadów sprawdza w kalendarzu pyleń, jakie rośliny pyłą w danym okresie roku	alergii wziewnych u człowieka
wymienia zwierzęta jadowite, które można spotkać w Polsce	rozpoznaje na ilustracji zwierzęta jadowite wymienia przykłady organizmów z przeobrażeniem i bez przeobrażenia	wymienia drobnoustroje chorobotwórcze i łączy je z wywołaną chorobą wyjaśnia działanie szczepionek	analizuje cykle rozwojowe pasożytów analizuje kalendarz obowiązkowych szczepień	proponuje profilaktyczne działania zapobiegające chorobom zakaźnym i pasożytniczym

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę.

BIOLOGIA

Klasa V

Celujący:

Uczeń:

- samodzielnie wykonuje preparaty,
- rysuje dokładny obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem,
- uzasadnia konieczność klasyfikacji organizmów,
- na żywych okazach lub ilustracji wykazuje podobieństwa i różnice przystosowania łądygi różnych form morfologicznych (roślin zielnych, krzewów, drzew) do pełnionych funkcji,
- na materiale zielnikowym lub ilustracji wykazuje różnorodność budowy iści,
- wykazuje na podstawie ilustracji lub żywych okazów różnorodność paprociowych,
- rozpoznaje rodzime gatunki roślin nagonasiennych
- wykazuje związek budowy kwiatu ze sposobem zapylania,
- wyjaśnia wpływ różnych czynników na kiełkowanie nasion,
- wykazuje na dowolnych przykładach różnorodność roślin okrytonasiennych i ich znaczenie.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- szczegółowo przedstawia hierarchiczną organizację budowy organizmów z przykładami,
- dokonuje precyzyjnych obserwacji mikroskopowych i rysunków komórek,
- dokładnie porównuje budowę różnych typów komórek, wskazując funkcje organelli, podając przykłady różnic między komórkami, np. między komórką zwierzęcą a roślinną,
- samodzielnie planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ różnych czynników na fotosyntezę,

- szczegółowo opisuje mechanizmy oddychania tlenowego i fermentacji,
- przedstawia powiązania między czynnościami życiowymi organizmów,
- analizuje zasady klasyfikacji organizmów na przykładach,
- samodzielnie przyporządkowuje organizmy do królestw na podstawie ich cech,
- wyjaśnia dlaczego wirusy nie są organizmami,
- charakteryzuje sposoby profilaktyki chorób wirusowych i bakteryjnych,
- szczegółowo omawia znaczenie bakterii w ekosystemach i w biotechnologii,
- opisuje i analizuje znaczenie różnych grup roślin,
- przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ czynników środowiskowych na kiełkowanie nasion,
- identyfikuje i opisuje budowę grzybów oraz ich znaczenie dla ekosystemów.

Dobry:

Uczeń:

- szczegółowo omawia hierarchiczną organizację budowy organizmów,
- dokonuje obserwacji mikroskopowych komórek i opisuje ich elementy,
- szczegółowo porównuje budowę komórek bakterii, roślin i zwierząt,
- planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ czynników na fotosyntezę,
- opisuje przebieg oddychania tlenowego i fermentacji,
- przedstawia znaczenie czynności życiowych organizmów,
- szczegółowo omawia zasady klasyfikacji organizmów,
- opisuje charakterystyczne cechy organizmów różnych królestw,
- uzasadnia, dlaczego wirusy nie są organizmami, podając kilka argumentów,
- omawia profilaktykę chorób wirusowych,
- przedstawia szczegółowe czynności życiowe bakterii i ich znaczenie,
- rozpoznaje i opisuje przedstawicieli mchów i paprociowych,
- opisuje znaczenie paprociowych w przyrodzie,
- rozpoznaje przedstawicieli drzew nagonasiennych i okrytonasiennych,
- opisuje budowę kwiatu i jego rolę w rozmnażaniu,
- przeprowadza doświadczenie dotyczące kiełkowania nasion,
- omawia znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka.

Dostateczny:

Uczeń:

- przedstawia hierarchiczną organizację budowy organizmów z krótkim opisem,
- rozpoznaje pod mikroskopem podstawowe elementy budowy komórki,
- porównuje budowę komórki bakterii, roślin i zwierząt,
- przedstawia podstawowe warunki fotosyntezy,
- przedstawia warunki przebiegu oddychania tlenowego i fermentacji,
- podaje przykłady czynności życiowych organizmów,
- opisuje zasady klasyfikacji organizmów,
- wskazuje cechy charakterystyczne organizmów różnych królestw,
- wyjaśnia, dlaczego wirusy nie są organizmami,
- opisuje drogi zakażenia wirusami i sposoby profilaktyki,
- wymienia czynności życiowe bakterii,
- podaje znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka,
- opisuje budowę mchów na podstawie ilustracji,
- identyfikuje paprociowe na podstawie ilustracji,
- rozpoznaje przedstawicieli roślin nagonasiennych i okrytonasiennych,
- określa funkcje kwiatu w rozmnażaniu płciowym,
- rozróżnia formy morfologiczne roślin okrytonasiennych
- wskazuje organy roślin okrytonasiennych i określa ich funkcje
- wymienia sposoby rozprzestrzeniania nasion,
- wymienia podstawowe cechy budowy grzybów i ich czynności życiowe.

Dopuszczający:

Uczeń:

- przedstawia hierarchiczną organizację budowy organizmów,
- rozpoznaje podstawowe elementy budowy komórki na schemacie,
- wymienia podstawowe różnice między komórką bakterii, roślin i zwierząt,
- podaje substraty i produkty fotosyntezy,
- podaje substraty i produkty oddychania tlenowego,
- wymienia czynności życiowe organizmów,
- wymienia podstawowe zasady klasyfikacji organizmów,
- wymienia podstawowe królestwa organizmów,
- podaje przynajmniej jedną cechę, dlatego wirusy nie są organizmami,
- wymienia drogi zakażenia wirusami i sposoby profilaktyki,
- podaje przykłady miejsc występowania bakterii,
- wymienia przykłady chorób bakteryjnych i sposoby ich profilaktyki,
- rozpoznaje przedstawiciela mchów i przedstawiciela paprociowych
- dokonuje obserwacji rośliny okrytonasiennej, rozpoznaje jej organy
- podaje podstawowe cechy roślin nagonasiennych,
- podaje podstawowe cechy roślin okrytonasiennych,
- rozpoznaje przedstawicieli rodzimych drzew liściastych i iglastych
- rozróżnia elementy budowy kwiatu,
- wymienia podstawowe środowiska życia grzybów,
- wskazuje elementy budowy grzybów, podaje przykłady znaczenia grzybów.

Niedostateczny:

Uczeń, nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawą programową.

Klasa VI**Celujący:**

Uczeń:

- analizuje budowę ciała zwierząt na różnych poziomach, przyporządkowuje zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej na podstawie opisu,
- analizuje budowę tkanek zwierzęcych, wykonuje model tkanki zwierzęcej z dowolnego materiału,
- analizuje różnorodność budowy stawonogów i ich trybu życia, omawia przystosowania stawonogów do różnych środowisk,
- omawia różnice w budowie ślimaków, małży i głowonogów,
- omawia znaczenie mięczaków,
- wyjaśnia, jak przebiega wymiana gazowa u ryb,
- omawia rozmnażanie ryb, wyjaśniając tarło, omawia cykl rozwojowy żaby,
- charakteryzuje płazy ogoniaste i bezogonowe, omawia zagrożenia dla płazów,
- omawia proces wymiany gazowej u gadów,
- porównuje grupy kręgowców pod względem cech morfologicznych, rozmnażania i rozwoju oraz wykazuje związek tych cech z opanowaniem środowisk ich życia;
- przedstawia przykłady działań człowieka wpływających na różnorodność ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- charakteryzuje bezkręgowce i kręgowce oraz pokrycie ciała bezkręgowców i kręgowców,
- podaje przykłady szkieletów bezkręgowców, charakteryzuje budowę tkanek zwierzęcych oraz rozpoznaje rodzaje tkanek zwierzęcych na ilustracji,

- przedstawia budowę i funkcje tkanek
- charakteryzuje czynności życiowe płazińców, omawia sposoby zapobiegania zarażeniom tasiemcem,
- charakteryzuje objawy chorób wywołanych przez nicienie oraz omawia profilaktykę,
- charakteryzuje czynności życiowe pierścienic, stawonogów oraz omawia cechy umożliwiające ich rozpoznanie,
- przedstawia adaptacje stawonogów do różnych środowisk, wyjaśnia, czym jest oko złożone,
- omawia różnice w budowie ślimaków, małży i głowonogów, omawia znaczenie mięczaków,
- wyjaśnia, jak przebiega wymiana gazowa u ryb, omawia rozmnażanie ryb, wyjaśniając tarło,
- omawia cykl rozwojowy żaby, charakteryzuje płazy ogoniaste i bezogonowe, omawia zagrożenia dla płazów,
- charakteryzuje gady, omawia proces wymiany gazowej u gadów, charakteryzuje gady występujące w Polsce,
- wyjaśnia przyczyny wymierania gadów, analizuje budowę piór ptaków, wyjaśnia związek wymiany gazowej z lataniem ptaków,
- omawia rozmnażanie ptaków oraz ich znaczenie, wskazuje zagrożenia ptaków,
- analizuje zróżnicowanie ssaków, omawia opiekę nad potomstwem u ssaków,
- rozpoznaje wytwory skóry ssaków, omawia zagrożenia ssaków, wskazuje sposoby ich ochrony oraz przynależność człowieka do ssaków.

Dobry:

Uczeń:

- przyporządkowuje zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej,
- określa miejsca występowania tkanek,
- przedstawia przystosowanie tasiemca do pasożytniczego trybu życia, rolę żywiciela pośredniego i ostatecznego w cyklu rozwojowym tasiemca,
- omawia tryb życia dżdżownicy i pijawki, omawia różnorodność miejsc bytowania stawonogów oraz przedstawia kryteria ich podziału,
- omawia funkcje odnóży stawonogów, różnice w budowie owadów, przedstawia znaczenie owadów dla człowieka,
- omawia sposób odżywiania pajęczaków, omawia czynności życiowe mięczaków,
- przyporządkowuje ryby na podstawie ich cech charakterystycznych oraz omawia czynności życiowe ryb i strategie zdobywania pokarmu,
- charakteryzuje przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie, omawia wybrane czynności życiowe płazów,
- rozpoznaje płazy ogoniaste i bezogonowe oraz omawia zagrożenia dla płazów,
- opisuje przystosowania gadów do życia na lądzie, omawia tryb życia gadów i zdobywanie pokarmu,
- wskazuje sposoby ochrony gadów, wyjaśnia pojęcie stałocieplności,
- omawia przystosowania ptaków do lotu oraz wyjaśnia rozmnażanie i rozwój ptaków,
- omawia znaczenie ptaków w przyrodzie i zagrożenia dla ptaków,
- wskazuje cechy charakterystyczne ssaków, omawia zależność budowy skóry ssaków a ich stałocieplnością, omawia rozmnażanie i rozwój ssaków.

Dostateczny:

Uczeń:

- podaje przykłady zwierząt kręgowych i bezkręgowych,
- wymienia najważniejsze funkcje tkanek zwierzęcych,
- przedstawia budowę wskazanej tkanki,
- przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy,
- wskazuje elementy budowy tasiemca, nicieni, pierścienic, stawonogów, ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków,
- rozróżnia stawonogi (skorupiaki, owady, pajęczaki) oraz wskazuje cechy budowy owadów i omawia ich znaczenie,

- omawia sposób odżywiania pajęczaków, przedstawia czynności życiowe mięczaków,
- wskazuje zagrożenia dla płazów, zagrożenia dla gadów i ptaków,
- wskazuje wytwory skóry ssaków i omawia zależność między budową ssaków a ich środowiskiem.

Dopuszczający:

Uczeń:

- wymienia wspólne cechy zwierząt,
- wyjaśnia różnice między zwierzętami kręgowymi a bezkręgowymi,
- wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych,
- przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych
- rozpoznaje tasiemca, nicienie, pierścienice, stawonogi (w tym skorupiaki, owady, pajęczaki), ryby, płazy ogoniaste i bezogonowe, gady, ptaki oraz ssaki na ilustracjach,
- wskazuje podstawowe elementy budowy i środowisko życia płazińców, nicieni, pierścienic, stawonogów, ślimaków, ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków.

Niedostateczny:

Uczeń, nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawą programową.

Klasa VII

Celujący:

Uczeń:

- analizuje zależności między budową a funkcją narządów w organizmach,
- ocenia rolę różnych czynników w zdrowiu człowieka,
- prezentuje informacje o znaczeniu diety, aktywności fizycznej oraz profilaktyki zdrowotnej,
- wyszukuje i analizuje informacje o chorobach i ich zapobieganiu,
- ocenia rolę układów ciała w funkcjonowaniu organizmu,
- wyjaśnia procesy biologiczne, takie jak oddychanie komórkowe czy przemiany substancji odżywczych,
- ocenia wpływ środowiska na zdrowie,
- analizuje wyniki badań laboratoryjnych,
- przedstawia znaczenie badań profilaktycznych i leczenia,
- omawia funkcję hormonów i układu nerwowego w organizmach,
- wyjaśnia procesy zmysłowe, jak widzenie i słyszenie,
- porównuje budowę i funkcjonowanie układów narządów u różnych płci.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- opisuje budowę i funkcje układów: odpornościowego, pokarmowego, oddechowego, krwionośnego, wydalniczego oraz nerwowego,
- wyjaśnia rolę składników odżywczych, procesów metabolicznych oraz wpływ diety na zdrowie,
- omawia znaczenie profilaktyki zdrowotnej, w tym szczepień, higieny, higieny odżywiania, oraz badań kontrolnych,
- demonstruje udzielanie pierwszej pomocy w różnych sytuacjach (krwotoki, oparzenia, urazy mechaniczne),
- analizuje wpływ czynników zewnętrznych (np. promieniowanie UV, alkohol, hałas) na zdrowie,
- charakteryzuje procesy fizjologiczne związane z cyklem menstruacyjnym, ciążą i układem rozrodczym,

- wyjaśnia mechanizmy odbioru bodźców (wzrok, słuch) oraz procesy związane z pamięcią i uczeniem się.

Dobry:

Uczeń:

- omawia związki między budową i funkcją skóry oraz podstawowe problemy zdrowotne związane ze skórą,
- pisuje budowę i funkcje układu ruchu, w tym kości, mięśnie i stawy,
- wyjaśnia rolę szkieletu, mięśni i ich wpływ na ruchomość ciała,
- omawia rolę układu pokarmowego, w tym składników odżywczych i funkcje trawienne,
- charakteryzuje procesy trawienia, wchłaniania i ich wpływ na zdrowie,
- wyjaśnia rolę krwi, układu krwionośnego oraz mechanizm krążenia,
- omawia układ odpornościowy i zasady profilaktyki chorób zakaźnych,
- przedstawia funkcjonowanie układu oddechowego, procesy wymiany gazowej oraz wpływ środowiska na zdrowie,
- omawia funkcje układu wydalniczego i hormony w organizmie,
- wyjaśnia działanie układu nerwowego, impulsy nerwowe i wpływ stresu na organizm,
- omawia funkcje zmysłów oraz wpływ wad wzroku i słuchu na codzienne funkcjonowanie,
- przedstawia cechy płciowe i funkcje układów rozrodczych, w tym cykl miesięczkowy
- omawia zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową

Dostateczny:

Uczeń:

- omawia funkcje elementów układów oddechowego, krwionośnego, pokarmowego, wydalniczego, nerwowego, odpornościowego, rozrodczego i skóry,
- wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej, zawartość gazów w powietrzu oraz drogi wydalania produktów przemiany materii,
- wyjaśnia pojęcia wydalanie, defekacja, hormony oraz wpływ substancji psychoaktywnych na zdrowie,
- opisuje elementy budowy komórki nerwowej, nerwy czuciowe i ruchowe, funkcje aparatu ochronnego oka i ucha,
- wymienia przyczyny wad wzroku, funkcje układu rozrodczego,
- omawia wpływ czynników na rozwój płodu, kontakt płciowy jako źródło zakażenia, różnice między nosicielstwem HIV a chorobą AIDS,
- omawia funkcje skóry, grzybicę skóry i metody zapobiegania jej,
- wskazuje części bierne i czynne aparatu ruchu, funkcje kości i mięśni, urazy kończyn i zasady pierwszej pomocy,
- klasyfikuje składniki odżywcze, rolę tłuszczów, witamin, wody i minerałów,
- opisuje rolę zębów, wskazuje elementy przewodu pokarmowego, wątrobę i trzustkę,
- omawia zależność diety od warunków, choroby układu pokarmowego oraz zasady pierwszej pomocy, omawia funkcję krwi, grupy krwi i funkcję naczyń krwionośnych.

Dopuszczający:

Uczeń:

- rozpoznaje narządy i układy narządów organizmu oraz przykładowe funkcje,
- rozpoznaje niektóre choroby układów,

- wskazuje elementy układów: ruchu, pokarmowego, krwionośnego, oddechowego, nerwowego, odpornościowego, zmysłów, rozrodczego,
- rozpoznaje problemy zdrowotne, takie jak choroby skóry, układu pokarmowego, serca, oddychania, wzroku czy słuchu,
- wymienia podstawowe funkcje układów i rolę w organizmie,
- wskazuje znaczenie prawidłowego odżywiania dla zdrowia organizmu,
- rozpoznaje podstawowe objawy chorób zakaźnych,
- omawia znaczenie aktywności fizycznej dla funkcjonowania układu ruchu,
- wskazuje podstawowe sposoby dbania o higienę osobistą,
- wymienia podstawowe funkcje skóry i jej rolę w organizmie.

Niedostateczny:

Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawą programową.

Klasa VIII

Celujący:

Uczeń:

- uczeń biegle operuje wiedzą i terminologią genetyczną, potrafi łączyć wiadomości z różnych dziedzin biologii i stosować je w nowych kontekstach,
- samodzielnie analizuje i interpretuje zjawiska genetyczne, wskazuje przykłady zastosowania genetyki w życiu codziennym i medycynie,
- wykazuje związek między budową dna a jego funkcją i procesem replikacji,
- dokładnie omawia procesy mitozy i mejozy, wskazując ich biologiczne znaczenie,
- szczegółowo analizuje choroby genetyczne, ich mechanizmy dziedziczenia oraz metody diagnostyki i leczenia,
- wykazuje dogłębną znajomość teorii ewolucji i potrafi wskazać przykłady dowodów ewolucyjnych,
- prezentuje związki między ekologią a ochroną środowiska, formułuje i uzasadnia sposoby ochrony różnorodności biologicznej.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- uczeń poprawnie opisuje strukturę i funkcję dna, wskazuje znaczenie podwójnej helisy,
- zna etapy i znaczenie mitozy i mejozy oraz ich rolę w organizmach żywych,
- rozróżnia podstawowe pojęcia genetyczne i poprawnie przedstawia mechanizmy dziedziczenia cech,
- opisuje choroby genetyczne oraz wyjaśnia znaczenie mutacji i czynników mutagennych,
- rozwiązuje krzyżówki genetyczne i formułuje wnioski
- wyjaśnia mechanizmy doboru naturalnego i sztucznego oraz potrafi podawać ich przykłady,
- omawia strukturę troficzną ekosystemów i wskazuje rolę organizmów w obiegu materii,
- wskazuje główne zagrożenia środowiskowe i sposoby ich ograniczania.

Dobry:

Uczeń:

- uczeń poprawnie definiuje podstawowe pojęcia genetyczne i omawia znaczenie dna,
- opisuje proces replikacji i jego znaczenie dla organizmów,

- podaje podstawowe informacje o mitozie i mejozie oraz ich roli w organizmach,
- wymienia przykłady chorób genetycznych i czynników mutagennych,
- rozwiązuje krzyżówki genetyczne
- opisuje podstawy teorii ewolucji oraz wyjaśnia mechanizmy doboru naturalnego,
- wskazuje podstawowe zależności w ekosystemach i charakteryzuje poziomy troficzne,
- rozumie potrzebę ochrony różnorodności biologicznej i podaje sposoby jej zachowania,
- analizuje wpływ działalności rolniczej na środowisko,
- wyjaśnia znaczenie recyklingu i gospodarki odpadami,
- przedstawia skutki wylesiania i sposoby jego ograniczania,
- wskazuje zagrożenia wynikające ze zmiany klimatu,
- omawia rolę organizacji ekologicznych w ochronie przyrody.

Dostateczny:

Uczeń:

- uczeń zna podstawowe elementy budowy dna i potrafi wskazać jego funkcję,
- wymienia podstawowe cechy mitozy i mejozy,
- definiuje podstawowe pojęcia genetyczne i rozróżnia dziedziczenie jedno genowe,
- wskazuje kilka przykładów chorób genetycznych,
- uzupełnia krzyżówki genetyczne
- podaje przykłady doboru naturalnego i sztucznego,
- opisuje podstawowe zależności w ekosystemie,
- zna podstawowe sposoby ochrony środowiska i różnorodności biologicznej,
- wyjaśnia wpływ człowieka na zmiany w ekosystemach,
- wymienia skutki działalności przemysłowej na środowisko,
- wskazuje źródła odnawialne i nieodnawialne oraz ich znaczenie,
- omawia konsekwencje zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby,
- przedstawia sposoby ograniczania negatywnego wpływu człowieka na środowisko.

Dopuszczający:

Uczeń:

- uczeń rozpoznaje dna jako nośnik informacji genetycznej,
- podaje podstawowe informacje o chromosomach i mitozie,
- zna kilka pojęć genetycznych i umie je poprawnie zastosować,
- potrafi wymienić przykłady chorób genetycznych,
- wskazuje na istnienie doboru naturalnego,
- uzupełnia brakujące elementy w krzyżówce genetycznej
- wymienia kilka zależności w ekosystemie,
- podaje kilka sposobów ochrony środowiska,
- rozumie, że genetyka ma zastosowanie w codziennym życiu, np. w medycynie,
- potrafi wymienić podstawowe cechy organizmów podlegających ewolucji,
- wie, jakie są podstawowe przyczyny zmian klimatu i ich skutki.

Niedostateczny:

Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawą programową.

GEOGRAFIA

Klasa V

Celujacy:

Uczeń:

- Posługuje się planem miasta w terenie, podaje przykłady map o różnej treści, analizuje mapy ukształtowania powierzchni Polski, czyta mapy najbliższego otoczenia szkoły i projektuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta.
- Proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu okolicy, prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły.
- Przygotowuje prezentację multimedialną o Wybrzeżu Słowińskim, przedstawia zróżnicowanie krajobrazu w pasie pojezierzy, analizuje zmiany krajobrazu Wyżyny Śląskiej spowodowane działalnością człowieka.
- Analizuje warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej i Wyżynie Lubelskiej, planuje wycieczkę po Warszawie, przedstawia historię zamków na Szlaku Orlich Gniazd.
- Przedstawia znaczenie odkryć geograficznych, analizuje wpływ turystyki na środowisko Tatr, oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem a najgłębszym miejscem w oceanach.
- Przedstawia zróżnicowanie temperatury i opadów na podstawie map tematycznych, omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi.
- Porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami strefy umiarkowanej, analizuje strefy sawann i stepów pod względem klimatu i krajobrazu, przedstawia podobieństwa i różnice między pustyniami gorącymi i lodowymi.
- Opisuje zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej, porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Dobiera odpowiednią mapę do uzyskania informacji geograficznych, przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową, oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej i podziałki liniowej, oblicza długość trasy złożonej z odcinków.
- Rozpoznaje formy terenu na mapach poziomicowych i hipsometrycznych.
- Omawia zastosowanie map cyfrowych, różnice między mapą turystyczną a planem miasta.
- Ocena krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem ład i estetyki zagospodarowania.
- Porównuje rzeźbę terenu w poszczególnych pasach na mapie Polski, wyjaśnia powstawanie jeziora przybrzeżnego na ilustracji.
- Wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Lubelskiej, Tatr.
- Wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim, omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki, Szlaku Orlich Gniazd.
- Opisuje rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej, budownictwo i gospodarowanie w strefach wilgotnych lasów równikowych, pustyni gorących, śródziemnomorskich, tajgi i tundry.
- Opisuje podróże odkrywcze w XVII-XX w., oblicza średnią roczną temperaturę powietrza, różnice między temperaturą w najcieplejszym i najzimniejszym miesiącu, roczną sumę opadów.
- Porównuje cechy krajobrazu sawann, stepów, pustyni, tajgi, tundry oraz wpływ warunków klimatycznych Himalajów na życie ludności.

Dobry:

Uczeń:

- Rozróżnia znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe na mapie.
- Rysuje podziałkę liniową, oblicza odległość na mapie za pomocą skali liczbowej, wyjaśnia rolę skali na mapie.
- Wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa, różnice między mapami ogólnogeograficzną a krajobrazową, orientuje mapę w terenie.
- Charakteryzuje pasy rzeźby terenu, opisuje krajobraz w odniesieniu do pasów rzeźby, wpływ wody i wiatru na krajobraz nadmorski.
- Przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim, wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy, cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej.
- Omawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy, znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej.
- Charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej, rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, piętra roślinności w Tatrach.
- Podaje przyczyny odkryć geograficznych, wskazuje na mapie trasy wypraw geograficznych (Marco Polo, Magellan, Kolumb).
- Wskazuje na mapie klimatycznej obszary z najwyższą i najniższą temperaturą, opadami; porównuje klimat morski i kontynentalny.
- Wymienia kryteria wydzielania stref krajobrazowych, przedstawia układ stref krajobrazowych na półkuli północnej.
- Charakteryzuje krajobrazy wilgotnego lasu równikowego, sawann, stepów, pustyń gorących i lodowych, śródziemnomorskiego, tajgi, tundry, Himalajów.

Dostateczny:

Uczeń:

- Odczytuje znaki kartograficzne, skalę mapy, różne rodzaje skali oraz informacje z mapy poziomicowej i hipsometrycznej.
- Oblicza wysokość względną, wyszukuje mapy w atlasie (ogólnogeograficzna, krajobrazowa, turystyczna, plan miasta).
- Rozróżnia krajobraz naturalny od kulturowego, omawia cechy krajobrazu różnych regionów Polski (nadmorskiego, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Śląskiej, Wyżyny Lubelskiej, Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Tatr).
- Wymienia rośliny charakterystyczne dla wybranych regionów oraz atrakcje turystyczne (np. Pojezierze Mazurskie, Tatry).
- Wyjaśnia pojęcia siatki geograficznej i kartograficznej, wskazuje kierunki geograficzne na globusie.
- Porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów, wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych.
- Wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem, odczytuje dane z klimatogramu, omawia klimat strefy wilgotnych lasów równikowych, lasów liściastych, sawann, stepów, pustyń, klimatu śródziemnomorskiego, tajgi i tundry.
- Opisuje świat roślin i zwierząt w różnych strefach klimatycznych (pustynie gorące, lodowe, lasy, sawanny, Himalaje).

- Wskazuje najwyższe szczyty Tatr i innych łańcuchów górskich, omawia krajobraz wysokogórski oraz cechy klimatu w Himalajach.

Dopuszczający:

Uczeń:

- Wyjaśnia pojęcia mapa, skala, legenda; wymienia elementy mapy, rodzaje map i barwy hipsometryczne.
- Wyjaśnia pojęcia wysokość bezwzględna i względna, odczytuje wysokość na mapie poziomicowej.
- Wyjaśnia termin krajobraz; wymienia składniki krajobrazu i elementy krajobrazu najbliższej okolicy.
- Wskazuje pasy rzeźby terenu Polski na mapie oraz charakterystyczne elementy (np. Wybrzeże Słowińskie, Pojezierze Mazurskie, Niziny, Wyżyny, Tatry).
- Podaje przykłady roślin, zwierząt, gleb, upraw oraz obiektów turystycznych w wybranych regionach Polski.
- Wskazuje na globusie i mapie bieguny, równik, południki, zwrotniki, koła podbiegunowe, kontynenty i oceany.
- Wymienia największych podróżników odkryć geograficznych.
- Wyjaśnia pojęcia pogoda i klimat; wymienia składniki pogody, strefy klimatyczne i krajobrazowe Ziemi.
- Rozpoznaje rośliny i zwierzęta oraz wskazuje na mapie: wilgotne lasy równikowe, lasy liściaste, sawanny, stepy, pustynie, krajobrazy śródziemnomorskie, tajgę, tundrę.
- Podaje nazwy warstw lasu równikowego, gatunki charakterystyczne dla sawann, stepów, pustyń, tajgi, tundry i Himalajów.
- Wskazuje na mapie strefy krajobrazowe, Himalaje, strefy pustyń gorących i lodowych, strefy śródziemnomorskie i kraje nad Morzem Śródziemnym.

Niedostateczny:

Uczeń nie spełnił wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

Klasa VI

Celujący:

Uczeń:

- Wyznacza współrzędne geograficzne za pomocą mapy i GPS; określa czas strefowy z mapy; wyjaśnia związek ruchu Ziemi z zjawiskami jak wędrówka i górowanie Słońca, strefy czasowe, dobowy rytm życia.
- Wyjaśnia związki między ruchem obrotowym i obiegowym Ziemi a oświetleniem, klimatem i krajobrazami; podaje zależności między strefami oświetlenia a strefami klimatycznymi.
- Wyjaśnia wpływ lądolodu na północ Europy, wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii oraz różnorodność klimatów na tej samej szerokości geograficznej.
- Omawia rolę UE w przemianach społecznych i gospodarczych; analizuje starzenie się społeczeństw Europy, przyczyny i skutki imigracji, działania zmniejszające tempo starzenia się.

- Ocenia znaczenie Paryża i Londynu jako metropolii; omawia rolę nowoczesnego przemysłu i usług we Francji; wyjaśnia wpływ środowiska na źródła energii w Europie; ocenia sektor kreatywny i gospodarkę Niemiec.
- Uzasadnia atrakcyjność turystyczną Czech, Słowacji i Ukrainy; analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie; uzasadnia potrzebę dobrych relacji z sąsiadami Polski.
- Przygotowuje pracę (album, plakat, prezentację) na temat inicjatyw w najbliższym euroregionie.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Określa położenie punktów i obszarów na mapie, wyznacza współrzędne geograficzne z map i aplikacji, oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową.
- Opisuje budowę Układu Słonecznego.
- Wyjaśnia zależność między kątem padania promieni a długością cienia, różnicę między czasem strefowym a słonecznym, przyczyny dnia i nocy polarnej.
- Charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi, uwzględniając kąt padania promieni, długość dnia i nocy, pory roku.
- Porównuje ukształtowanie powierzchni części Europy, wyjaśnia przyczyny gejzerów na Islandii, omawia strefy klimatyczne i roślinność, wpływ prądów morskich i ukształtowania powierzchni na klimat.
- Porównuje piramidy wieku społeczeństw młodych i starzejących się, omawia korzyści i zagrożenia migracji.
- Porównuje znaczenie Paryża i Londynu na świecie.
- Wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług i turystyki we Francji, omawia transport, zalety i wady elektrowni jądrowych, skutki różnych źródeł energii.
- Omawia wpływ rozwoju turystyki na zatrudnienie i infrastrukturę w Europie Południowej.
- Przedstawia zmiany i cechy przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii.
- Porównuje środowisko Czech i Słowacji, wymienia ich atrakcje turystyczne, porównuje walory Litwy i Białorusi.
- Podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie, opisuje relacje Polski z sąsiadami.

Dobry:

Uczeń:

- Odczytuje współrzędne geograficzne punktów, odnajduje obiekty na mapie na ich podstawie.
- Rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich na ilustracjach.
- Opisuje dzienną i sezonową wędrówkę Słońca, zmiany w oświetleniu Ziemi w dniach astronomicznych pór roku.
- Omawia przebieg linii zmiany daty.
- Wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi, wyjaśnia wyróżnianie stref oświetlenia.
- Opisuje powierzchnię Europy i położenie Islandii względem płyt litosfery.
- Wymienia obszary trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na podstawie map.
- Omawia czynniki zróżnicowania klimatycznego Europy, różnice między strefami klimatycznymi.
- Charakteryzuje zmiany liczby ludności, analizuje strukturę wieku i płci na podstawie piramid.
- Przedstawia zalety i wady życia w dużych miastach, omawia układ Londynu i Paryża.
- Wyjaśnia cechy nowoczesnego przemysłu we Francji, zmiany w wykorzystaniu energii w Europie, zmiany w przemyśle Niemiec w latach 60. XX w., analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle Niemiec.

- Omawia znaczenie turystyki w Europie Południowej, atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi.
- Charakteryzuje środowisko Czech, Słowacji, Litwy, Białorusi i Rosji.
- Podaje przyczyny spadku liczby ludności Ukrainy, omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji i relacje Polski z Rosją.

Dostateczny:

Uczeń:

- Wymienia cechy południków i równoleżników, podaje ich wartości w miarach kątowych oraz wyjaśnia terminy: długość i szerokość geograficzna, rozciągłość południkowa i równoleżnikowa.
- Wyjaśnia pojęcia: gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa; podaje różnicę między gwiazdą a planetą.
- Opisuje ruch obrotowy i obiegowy Ziemi, ich cechy oraz skutki (dzień, noc, strefy oświetlenia).
- Omawia granicę Europy i Azji, długość linii brzegowej, największe krainy geograficzne oraz położenie geograficzne Islandii.
- Wyjaśnia pojęcia: wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt; omawia strefy i typy klimatu Europy.
- Wymienia państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX wieku, omawia rozmieszczenie i liczbę ludności Europy, przyczyny migracji oraz kraje imigracyjne i emigracyjne.
- Wskazuje największe miasta Europy i świata, wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego, porównuje miasta Europy z miastami świata.
- Opisuje rozwój przemysłu we Francji i Niemczech, przykłady nowoczesnego przemysłu, strukturę produkcji energii i typy elektrowni.
- Wymienia walory kulturowe i turystyczne Europy Południowej, Czech, Słowacji, Litwy, Białorusi; rozpoznaje obiekty UNESCO.
- Opisuje cechy środowiska sprzyjające gospodarce, wskazuje obszary utracone przez Ukrainę, wymienia euroregiony.

Dopuszczający:

Uczeń:

- Wskazuje równik, południki, półkule, kierunki geograficzne i wyjaśnia zastosowanie współrzędnych geograficznych.
- Wymienia rodzaje ciał niebieskich, planety Układu Słonecznego i wyjaśnia ruch obrotowy oraz obiegowy Ziemi.
- Wskazuje strefy oświetlenia Ziemi, położenie Europy, granice między Europą a Azją oraz elementy krajobrazu i strefy klimatyczne na mapach.
- Wyjaśnia gęstość zaludnienia, wskazuje obszary o różnej gęstości, starzejące się kraje, Londyn i Paryż na mapie.
- Wymienia funkcje rolnictwa, przemysłu, francuskie wyroby przemysłowe, źródła energii i typy elektrowni.
- Opisuje walory przyrodnicze i atrakcje turystyczne Europy Południowej, Czech, Słowacji, Litwy, Białorusi i Rosji.
- Omawia przemysł w Niemczech, surowce Ukrainy i Rosji, oraz współpracę Polski z sąsiednimi krajami.
- Wskazuje na mapie sąsiadów Polski i omawia przykłady współpracy z nimi.

Niedostateczny:

Uczeń nie spełnił wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

Klasa VII

Celujący:

Uczeń:

- Wyjaśnia konsekwencje rozciągłości geograficznej Polski i Europy, analizuje wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni Polski.
- Opisuje wpływ wydobycia surowców na środowisko, ocenia gospodarcze znaczenie rzek, jezior, lasów i gleb oraz główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego.
- Wskazuje wpływ zmienności pogody na gospodarkę, omawia przyczyny i skutki powodzi w Polsce oraz planuje działania ochronne.
- Ocenia przyrodniczą i gospodarczą rolę lasów, podaje argumenty za ochroną przyrody i planuje wycieczki do obszarów chronionych.
- Analizuje przyczyny i skutki niskiego przyrostu naturalnego, starzenia się społeczeństwa, nierównomiernego rozmieszczenia ludności oraz migracji w Polsce i Europie. Omawia problemy mniejszości narodowych.
- Analizuje zmiany urbanizacyjne, wpływ migracji podmiejskich na demografię, zabudowę i użytkowanie terenu.
- Omawia korzyści dla rolnictwa wynikające z członkostwa w UE, analizuje zmiany w hodowli zwierząt i przemianach gospodarczych Polski.
- Wyjaśnia warunki rozwoju energetyki odnawialnej i nieodnawialnej, ocenia związki transportu morskiego z lokalizacją inwestycji.
- Ocenia rozwój turystyki zagranicznej, zmiany w wymianie międzynarodowej Polski i projektuje trasy wycieczek po regionie.
- Wykazuje zależności między elementami środowiska w regionie, projektuje działania na rzecz ochrony środowiska i poprawy jakości życia.
- Podaje przykłady sukcesów Polaków na arenie międzynarodowej.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Analizuje konsekwencje położenia Polski, wskazuje jednostki geologiczne i obszary ruchów górotwórczych, omawia rzeźbę terenu, czynniki ją kształtujące oraz występowanie i wykorzystanie surowców mineralnych.
- Opisuje klimat Polski, wpływ mas powietrza, rozkład temperatury i opadów, omawia powódzie, ochronę przeciwpowodziową oraz typy jezior. Analizuje działalność Bałtyku.
- Wyjaśnia procesy glebotwórcze, opisuje typy lasów i unikalne obiekty przyrodnicze.
- Analizuje przyrost naturalny, piramidy wieku, rozmieszczenie ludności, migracje oraz strukturę narodowościową i wyznaniową Polski. Omawia strukturę zatrudnienia i skutki urbanizacji.
- Analizuje rozmieszczenie miast, skutki migracji podmiejskich i zmiany w użytkowaniu tych stref (np. Kraków, Warszawa).
- Omawia mechanizację rolnictwa, rozmieszczenie upraw i produkcji roślinnej i zwierzęcej w Polsce i Europie. Analizuje rozwój i restrukturyzację przemysłu oraz zmiany w energetyce, w tym OZE.
- Wyjaśnia zróżnicowanie sieci transportowej, ocenia problemy transportu wodnego i lotniczego, znaczenie handlu zagranicznego.

- Analizuje wpływ przyrody i kultury na turystykę, ocenia atrakcyjność regionów Polski oraz ruch turystyczny (Bałtyk, Małopolska).
- Prezentuje walory przyrodnicze, kulturowe i gospodarcze swojego regionu w dowolnej formie, promując jego atrakcyjność.

Dobry:

Uczeń:

- Oblicza rozciągłość Europy i Polski, opisuje dzieje Ziemi, powstawanie węgla kamiennego i typy gór. Omawia lodowce, rzeźbę terenu i ukształtowanie powierzchni na mapach Polski i Europy.
- Charakteryzuje klimat Europy i Polski, wpływ mas powietrza, wiatry lokalne, asymetrię dorzeczy, cechy Wisły i Odry oraz typy wybrzeży Bałtyku.
- Opisuje powstawanie gleby, typy gleb, funkcje lasów, rolę parków narodowych oraz zmiany środowiska w regionie.
- Oblicza przyrost naturalny i gęstość zaludnienia, omawia rozmieszczenie ludności, migracje i ich skutki, strukturę narodowościową oraz różnice między regionami.
- Analizuje funkcje, rozwój, rozmieszczenie miast, zmiany w strefach podmiejskich oraz wskaźnik urbanizacji w Polsce i Europie.
- Charakteryzuje rolnictwo i przemysł jako sektory gospodarki, analizuje strukturę użytkowania ziemi, chowu zwierząt, rozmieszczenie przemysłu oraz produkcję energii.
- Omawia rolę usług w gospodarce, rodzaje transportu, ruch pasażerski w portach lotniczych, dostęp do łączności i bilans handlu zagranicznego.
- Wskazuje atrakcje turystyczne Polski, obiekty UNESCO i walory środowiska przyrodniczego regionów.
- Opisuje walory środowiska, genezę rzeźby terenu, cechy gospodarki i historię małej ojczyzny.

Dostateczny:

Uczeń:

- Omawia położenie Europy i Polski, granicę Europy z Azją, granice Polski. Odczytuje współrzędne geograficzne punktów.
- Opisuje proces powstawania gór, wymienia ruchy górotwórcze, rodzaje gór, formy polodowcowe i krzywą hipsograficzną Polski i Europy.
- Podaje cechy klimatu Polski, okres wegetacyjny, typy ujść rzecznych. Opisuje powódzie, rozmieszczenie zbiorników wodnych, wielkość i cechy Bałtyku.
- Opisuje typy i rozmieszczenie gleb, strukturę lasów. Wymienia rezerваты, parki krajobrazowe i pomniki przyrody.
- Omawia zmiany liczby ludności, przyrost naturalny, średnią długość życia, gęstość zaludnienia i migracje w Polsce. Wskazuje kierunki migracji i regiony wzrostu ludności. Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne.
- Wyjaśnia rozwój miast, typy zespołów miejskich, migracje podmiejskie i różnice między aglomeracjami.
- Opisuje warunki rolnictwa, strukturę gospodarstw, znaczenie upraw i produkcji zwierzęcej. Wymienia rejon upraw i chowu zwierząt.
- Omawia cechy przemysłu, zmiany po 1989 roku, lokalizację elektrowni i rozwój energetyki odnawialnej.
- Charakteryzuje transport lądowy, gęstość dróg i kolei, flotę morską, handel zagraniczny oraz rozwój turystyki. Wskazuje polskie obiekty UNESCO.

- Podaje cechy środowiska i gospodarki regionu, określa swoją małą ojczyznę, rozpoznaje obiekty lokalne.

Dopuszczający:

Uczeń:

- Określa położenie Polski i regionów na mapach (ogólnogeograficznej, topograficznej, administracyjnej). Wskazuje sąsiadujące kraje, województwa, największe rzeki, lasy, parki narodowe oraz elementy rzeźby terenu.
- Wymienia cechy klimatu Polski, masy powietrza, czynniki klimatyczne, rodzaje gleb, lasów i form terenu. Wyjaśnia pojęcia związane z hydrologią i klimatem.
- Analizuje dane demograficzne (przyrost naturalny, gęstość zaludnienia, struktura płci i wieku, migracje). Wskazuje regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe i skupiska Polonii.
- Wymienia największe miasta, wskaźnik urbanizacji, funkcje miast i aglomeracji. Omawia przyczyny wyludniania wsi i migracji do stref podmiejskich.
- Wymienia warunki i regiony rolnicze, główne uprawy, zwierzęta gospodarskie, rodzaje przemysłu, źródła energii oraz elektrownie w Polsce.
- Omawia rodzaje transportu, porty, lotniska, łączność, centra logistyczne oraz głównych partnerów handlowych Polski.
- Wskazuje regiony turystyczne, główne atrakcje oraz walory przyrodnicze wybrzeża Bałtyku i Małopolski.
- Określa położenie swojego regionu i sąsiednich regionów na mapie. Przedstawia walory środowiska i źródła informacji o małej ojczyźnie.

Niedostateczny:

Uczeń nie spełnił wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

Klasa VIII

Celujący:

Uczeń:

- Wyjaśnia występowanie wulkanów na wschodnich wybrzeżach Azji, rowów tektonicznych, trzęsień ziemi i tsunami. Analizuje skutki trzęsień ziemi na obszarach gęsto zaludnionych. Omawia ochronę przed cyklonami i ochronę walorów Amazonii.
- Wskazuje związki klimatu monsunowego z rolnictwem w Azji. Wyjaśnia strefowość klimatyczno-roślinno-glebową w Afryce i wpływ klimatu na wody powierzchniowe w Australii.
- Omawia problemy społeczne Indii, życie w slumsach i konflikty na Bliskim Wschodzie. Analizuje rozmieszczenie ludności w Australii oraz rozwój turystyki w Kenii.
- Ocenia rolę Japonii, Chin i Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej. Omawia znaczenie chińskich inwestycji w Afryce. Wskazuje cechy gospodarki Australii i jej związki z przyrodą.
- Przedstawia działania na rzecz ochrony środowiska w Amazonii i sposoby walki z głodem w Afryce. Wyjaśnia skutki zmian klimatu w obszarach polarnych.
- Wyjaśnia cechy ukształtowania powierzchni Ameryk, znaczenie gruntów ornych w Azji i ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii w USA.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Opisuje budowę geologiczną, czynniki klimatyczne, sieć rzeczną, strefy roślinne oraz ekstremalne zjawiska klimatyczne kontynentów i regionów (Azji, Japonii, Chin, Indii, Bliskiego Wschodu, Afryki, Ameryki, Australii, obszarów polarnych).
- Omawia problemy demograficzne, system kastowy, zróżnicowanie religijne, edukację, migracje, rozwój miast oraz życie rdzennych ludów.
- Analizuje dane statystyczne dotyczące PKB, rolnictwa, przemysłu, usług oraz nowoczesnych działów gospodarki w różnych regionach.
- Wyjaśnia mechanizmy trzęsień ziemi, tsunami, tornad, cyklonów oraz zjawiska takie jak dzień polarny i noc polarna.
- Charakteryzuje tradycyjne i nowoczesne rolnictwo w Azji, Afryce, Ameryce i Australii oraz omawia wpływ warunków przyrodniczych na jego rozwój.
- Omawia znaczenie transportu i turystyki dla gospodarek regionów.
- Wymienia walory kulturowe i obiekty wpisane na listę UNESCO (np. Kenia).
- Interpretuje mapy tematyczne, klimatogramy i wykresy w kontekście środowiska, gospodarki i demografii.

Dobry:

Uczeń:

- Opisuje budowę geologiczną, czynniki klimatyczne, sieć rzeczną, strefy roślinne oraz ekstremalne zjawiska klimatyczne kontynentów i regionów (Azji, Japonii, Chin, Indii, Bliskiego Wschodu, Afryki, Ameryki, Australii, obszarów polarnych).
- Omawia problemy demograficzne, system kastowy, zróżnicowanie religijne, edukację, migracje, rozwój miast oraz życie rdzennych ludów.
- Analizuje dane statystyczne dotyczące PKB, rolnictwa, przemysłu, usług oraz nowoczesnych działów gospodarki w różnych regionach.
- Wyjaśnia mechanizmy trzęsień ziemi, tsunami, tornad, cyklonów oraz zjawiska takie jak dzień polarny i noc polarna.
- Charakteryzuje tradycyjne i nowoczesne rolnictwo w Azji, Afryce, Ameryce i Australii oraz omawia wpływ warunków przyrodniczych na jego rozwój.
- Omawia znaczenie transportu i turystyki dla gospodarek regionów.
- Wymienia walory kulturowe i obiekty wpisane na listę UNESCO (np. Kenia).
- Interpretuje mapy tematyczne, klimatogramy i wykresy w kontekście środowiska, gospodarki i demografii.

Dostateczny:

Uczeń:

- Lokalizuje i opisuje cechy środowiska geograficznego kontynentów, regionów i państw (np. Azji, Japonii, Chin, Indii, Bliskiego Wschodu, Afryki, Ameryki, Australii, obszarów polarnych).
- Omawia strefy klimatyczne, czynniki klimatyczne, ukształtowanie terenu, sieć rzeczną oraz warunki przyrodnicze wpływające na działalność człowieka.
- Wskazuje obszary rolnicze, główne uprawy, znaczenie chowu zwierząt, surowce mineralne oraz ich rozmieszczenie na mapach tematycznych.
- Analizuje rozmieszczenie ludności, struktury zatrudnienia, urbanizację, nierówności społeczne (np. słamsy, głód, niedożywienie) oraz różnorodność etniczno-kulturową.

- Charakteryzuje rozwój przemysłu (np. Doliny Krzemowej, wydobywania ropy naftowej) oraz strukturę użytkowania ziemi.
- Wyjaśnia przyczyny tornad, cyklonów, wulkanizmu i wskazuje ich lokalizację.
- Interpretuje mapy, wykresy i dane statystyczne w kontekście środowiska, rolnictwa, ludności i gospodarki.
- Opisuje cechy środowiska Amazonii, Kenii, Arktyki i Antarktyki, uwzględniając zagrożenia i ruch turystyczny.

Dopuszczający:

Uczeń:

- Lokalizuje na mapie: kontynenty, państwa, regiony, rzeki, jeziora, wulkany, strefy klimatyczne, obszary rolnictwa, przemysłu, konflikty zbrojne i atrakcje turystycznych.
- Wymienia: formy ukształtowania powierzchni, strefy klimatyczne, czynniki wpływające na rolnictwo, główne uprawy, surowce mineralne, największe miasta, aglomeracje i odmiany człowieka w różnych regionach świata.
- Wyjaśnia: terminy geograficzne (np. wulkanizm, urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, technopolia, produkt światowy brutto, tornado, cyklon tropikalny, slamsy, głód, niedożywienie).
- Analizuje dane: odczytuje informacje z map tematycznych, wykresów i danych statystycznych (np. ludność, rozmieszczenie upraw, gęstość zaludnienia).
- Określa cechy środowiska i położenia geograficznego: państw (np. Japonii, Chin, Indii, Stanów Zjednoczonych, Australii, Oceanii) oraz regionów (np. Amazonii, Bliskiego Wschodu, Kenii, Afryki).
- Ocenia wpływ środowiska przyrodniczego na działalność człowieka: rolnictwo, przemysł, turystykę.
- Omawia florę, faunę i specyfikę wybranych regionów (np. lasy równikowe, endemity Australii).

Niedostateczny:

Uczeń nie spełnił wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

MATEMATYKA

Klasa IV

(wymagania edukacyjne z matematyki w klasie IV są zgodne z nową podstawą programową 2026)

Dopuszczający

Uczeń:

- odczytuje liczby naturalne wielocyfrowe,
- porównuje liczby naturalne,
- dodaje i odejmuje liczby z zerami na końcu – o jednakowej liczbie zer,
- mnoży i dzieli przez 10, 100, 1000,
- porównuje i porządkuje wielkości (kwoty, długości, masy produktów) podane w tych samych jednostkach,
- liczby w zakresie do 30 zapisane w systemie rzymskim przedstawia w systemie dziesiętnym, a zapisane w systemie dziesiętnym przedstawia w systemie rzymskim,
- wyrażając upływ czasu w różnych jednostkach,
- dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne w zakresie 200,
- przedstawia liczby naturalne na osi liczbowej, odczytuje współrzędne punktów na osi liczbowej,

- dodaje i odejmuje pisemnie liczby bez przekraczania progu dziesiątkowego i przekraczaniem jednego progu dziesiątkowego,
- mnoży i dzieli liczbę naturalną przez liczbę naturalną jednocyfrową sposobem pisemnym, w pamięci (w najprostszych przykładach) oraz za pomocą kalkulatora,
- zapisuje i odczytuje ułamki zwykłe, liczby mieszane i ułamki dziesiętne,
- porównuje ułamki zwykłe o równych mianownikach,
- dodaje i odejmuje ułamki zwykłe o takich samych mianownikach,
- dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci (w przykładach najprostszych),
- rozpoznaje i nazywa figury: punkt, prosta, półprosta, odcinek,
- rozpoznaje proste i odcinki prostopadłe i równoległe oraz kreśli je na papierze w kratkę,
- mierzy i rysuje odcinki z dokładnością do 1 mm,
- wskazuje w dowolnym kącie ramię i wierzchołek,
- rozpoznaje i kreśli poszczególne rodzaje kątów (kąt ostry, prosty, rozwarty i półpełny),
- mierzy z dokładnością do 1° kąty wypukłe,
- rozpoznaje i nazywa kwadraty i prostokąty,
- rysuje prostokąt, kwadrat od danych wymiarach – na papierze w kratkę,
- oblicza obwód i pole prostokąta i kwadratu,
- oblicza obwód wielokąta od danych długościach boków,
- wyróżnia spośród figur płaskich koła i okręgi,
- wskazuje na rysunku cięciwę, średnicę oraz promień koła i okręgu,
- wyróżnia prostopadłościanny spośród figur przestrzennych,
- czyta ze zrozumieniem tekst zawierający informacje liczbowe,
- zna pojęcie objętości figury i jednostki objętości,
- zna wzór na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu,
- umie obliczać objętości sześcianów, umie obliczać objętości prostopadłościanów

Dostateczny, jeśli spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- zapisuje liczby naturalne wielocyfrowe,
- dodaje i odejmuje liczby z zerami na końcu – o różnej liczbie zer,
- mnoży i dzieli przez liczby z zerami na końcu,
- zamienia jednostki np. złote na grosze, grosze na złote i grosze,
- zamienia i prawidłowo stosuje jednostki długości: mm, cm, dm, m, km i jednostki masy: g, dag, kg, t,
- rozwiązuje zadania tekstowe związane z zakupami (oblicza koszt kilku kilogramów lub połowy kilograma produktu o podanej cenie za kilogram, oblicza łączny koszt kilku produktów o różnych cenach, oblicza resztę),
- zapisuje wyrażenia dwumianowane przy pomocy jednej jednostki,
- oblicza sumy i różnice odległości zapisanych w postaci wyrażen dwumianowanych,
- wykonuje proste obliczenia zegarowe nad godzinach, minutach i sekundach,
- wykonuje proste obliczenia kalendarzowe nad dniami, tygodniami, miesiącami, latach,
- liczby w zakresie do 100 zapisane w systemie rzymskim przedstawia w systemie dziesiętnym, a zapisane w systemie dziesiętnym przedstawia w systemie rzymskim,
- dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne powyżej 100,
- oblicza liczbę wiedząc, o ile jest większa (mniejsza) od danej,
- pamięciowo mnoży liczby przez pełne dziesiątki, setki,
- wykonuje dzielenie z resztą liczb naturalnych,
- rozwiązuje jedno-działaniowe zadania tekstowe,
- oblicza wartość prostych wyrażeń arytmetycznych, stosuje reguły dotyczące kolejności wykonywania działań,
- interpretuje liczby naturalne na osi liczbowej,
- dodaje i odejmuje pisemnie liczby z przekroczeniem kolejnych progów dziesiątkowych oraz za pomocą kalkulatora,

- mnoży i dzieli liczbę naturalną przez liczbę naturalną dwucyfrową sposobem pisemnym, w pamięci (w najprostszych przykładach) oraz za pomocą kalkulatora,
- opisuje część danej całości za pomocą ułamka,
- przedstawia ułamek jako iloraz liczb naturalnych, a iloraz liczb naturalnych jako ułamek zwykły,
- zaznacza i odczytuje ułamki zwykłe, liczby mieszane i ułamki dziesiętne na osi liczbowej,
- porównuje ułamki zwykłe o równych licznikach,
- różnicuje ułamki właściwe od niewłaściwych,
- zamienia całość na ułamek niewłaściwy,
- skraca i rozszerza ułamki zwykłe,
- dodaje i odejmuje liczby mieszane o takich samych mianownikach,
- dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne pisemnie i za pomocą kalkulatora,
- zapisuje ułamki dziesiętne skończone w postaci ułamków zwykłych,
- zapisuje podane kwoty w postaci ułamków dziesiętnych,
- stosuje ułamki dziesiętne do wyrażania długości i masy w różnych jednostkach.
- umie wyróżniać sześciany spośród figur przestrzennych,
- umie wskazywać w prostopadłościanie ściany prostopadłe i równoległe oraz krawędzie prostopadłe i równoległe na modelu,
- oblicza sumę długości krawędzi sześcianu,
- zna pojęcie siatki prostopadłościanu i umie rysować siatki prostopadłościanów i sześcianów
- zna sposób obliczania pól powierzchni prostopadłościanów i sześcianów,
- umie obliczać pola powierzchni sześcianów,
- umie obliczać pola powierzchni prostopadłościanów na podstawie siatki,
- umie rozwiązywać proste zadania tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni prostopadłościanów
- rozumie różnicę między polem powierzchni a objętością,
- umie obliczać objętości brył, znając liczbę mieszczących się w nich sześcianów jednostkowych,
- umie obliczać objętości prostopadłościanów.

Dobry, jeśli spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

- rozwiązuje zadania tekstowe związane z pojęciami masy brutto, netto i tara,
- liczby w zakresie do 1000 zapisane w systemie rzymskim przedstawia w systemie dziesiętnym, a zapisane w systemie dziesiętnym przedstawia w systemie rzymskim,
- oblicza dzielną (lub dzielnik), mając liczbę oraz dzielnik (lub dzielną),
- porównuje liczby naturalne z wykorzystaniem ich różnic lub ilorazu,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia z resztą,
- oblicza kwadraty i sześciany liczb naturalnych,
- oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych z uwzględnieniem kolejności działań, nawiasów i potęg,
- odpowiada na pytania dotyczące liczebności różnych rodzajów liczb wśród liczb z pewnego niewielkiego zakresu,
- ustala jednostkę osi liczbowej na podstawie danych o współrzędnych punktów,
- mnoży i dzieli liczbę naturalną przez liczbę naturalną trzycyfrową sposobem pisemnym, w pamięci (w najprostszych przykładach) oraz za pomocą kalkulatora.
- umie obliczać sumę długości krawędzi prostopadłościanu
- umie rysować prostopadłościan w rzucie równoległym,
- umie obliczać długość krawędzi sześcianu, znając sumę wszystkich jego krawędzi,
- umie projektować siatki prostopadłościanów,

Bardzo dobry, jeśli spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

- liczby w zakresie do 3000 zapisane w systemie rzymskim przedstawia w systemie dziesiętnym, a zapisane w systemie dziesiętnym przedstawia w systemie rzymskim,
- dostrzega zasady zapisu ciągów liczb naturalnych,
- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące własności liczb,

- rozpoznaje kwadraty, sześciiany danej liczby,
- stosuje przemienność i łączność dodawania i mnożenia oraz rozdzielność mnożenia względem dodawania,
- rozwiązuje wielodziałaniowe zadania tekstowe,
- mnoży i dzieli liczbę naturalną przez liczbę naturalną wielocyfrową sposobem pisemnym,
- wyznacza wynik dzielenia z resztą liczby a przez liczbę b i zapisuje liczbę w postaci: $a = b \cdot q + r$, gdzie $0 \leq r < b$,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem działań pisemnych,
- zaznacza i odczytuje ułamki o różnych mianownikach na jednej osi liczbowej,
- znajduje ułamki spełniające zadane warunki,
- oblicza współrzędną liczby zaznaczonej na osi liczbowej, mając dane współrzędne dwóch innych liczb,
- oblicza miary kątów przyległych.
- umie rozwiązywać zadania z treścią dotyczące długości krawędzi prostopadłościanów
- umie obliczać długość krawędzi sześcianu, znając jego pole powierzchni
- zna zależności pomiędzy jednostkami objętości (R – D)
- umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z objętościami brył i zamieniać jednostki objętości.

Celujący, jeśli spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące własności liczb, zastosowania dzielenia z resztą, potęg,
- zapisuje w systemie rzymskim liczby największe lub najmniejsze, używając podanych znaków,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z upływem czasu,
- porównuje ułamki zwykłe o różnych mianownikach,
- ustala zależności pomiędzy nietypowymi jednostkami długości,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące prostokątów,
- oblicza skalę mapy na podstawie długości odpowiedniego odcinka podanego w innej skali,
- wskazuje wśród prostokątów ten, którego obwód jest najmniejszy,
- oblicza pole powierzchni brył złożonych z prostopadłościanów,
- oblicza pole bryły powstałej w wyniku wycięcia sześcianu,
- rozwiązuje złożone zadania tekstowe.

Uczeń otrzyma ocenę niedostateczną, jeśli nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawą programową.

Klasa V

Dopuszczający:

Uczeń:

- odczytuje liczby naturalne wielocyfrowe,
- porównuje liczby naturalne,
- dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne w zakresie 100,
- dodaje i odejmuje pisemnie liczby bez przekraczania progu dziesiątkowego i z przekraczaniem jednego progu dziesiątkowego,
- mnoży pisemnie liczby wielocyfrowe przez dwucyfrowe,
- rozpoznaje liczby podzielne przez 2, 5, 10, 100,
- rozkłada liczby dwucyfrowe na czynniki pierwsze,
- podaje praktyczne przykłady stosowania liczb ujemnych,
- opisuje część danej całości za pomocą ułamka,
- skraca i rozszerza ułamki zwykłe,
- porównuje ułamki o równych mianownikach,
- dodaje i odejmuje ułamki o jednakowych mianownikach,
- mnoży i dzieli ułamki zwykłe,
- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli ułamki dziesiętne w pamięci – w najprostszych przykładach,

- korzysta z nieskomplikowanych wzorów, w których występują oznaczenia literowe, opisuje wzór słowami,
- rozpoznaje i nazywa figury: punkt, prosta, półprosta, odcinek,
- rozpoznaje proste i odcinki prostopadłe i równoległe,
- mierzy odcinek z dokładnością do 1 mm,
- wskazuje w dowolnym kącie ramiona i wierzchołek,
- mierzy z dokładnością do 1° kąty wypukłe,
- rozpoznaje i nazywa trójkąty ostrokątne, prostokątne, rozwartokątne, równoboczne i równoramienne,
- rozpoznaje i nazywa: kwadrat, prostokąt, romb, równoległobok i trapez,
- wskazuje na rysunku cięciwę, średnicę oraz promień koła i okręgu,
- wskazuje wśród graniastosłupów prostopadłościanny i sześcianny,
- rysuje siatki prostopadłościannów,
- oblicza obwody wielokątów o danych długościach boków,
- oblicza pola prostokąta i kwadratu,
- interpretuje 100% danej wielkości jako całość, 50% jako połowę, 25% jako jedną czwartą,
- czyta ze zrozumieniem tekst zawierający informacje liczbowe.

Dostateczny:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- zapisuje liczby naturalne wielocyfrowe,
- dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne powyżej 100,
- dodaje i odejmuje pisemnie liczby z przekroczeniem kolejnych progów dziesiątkowych oraz za pomocą kalkulatora,
- mnoży pisemnie liczby wielocyfrowe,
- stosuje reguły dotyczące kolejności wykonywania działań,
- rozpoznaje liczby podzielne przez 3 i 9,
- rozpoznaje liczbę złożoną, gdy jest ona jednocyfrowa lub dwucyfrowa, a także gdy na istnienie dzielnika właściwego wskazuje cecha podzielności,
- rozkłada liczby dwucyfrowe na czynniki pierwsze,
- znajduje NWD i NWW dla dwóch liczb naturalnych metodą rozkładu na czynniki,
- interpretuje liczby naturalne na osi liczbowej,
- przedstawia ułamek jako iloraz liczb naturalnych a iloraz liczb naturalnych jako ułamek zwykły,
- sprowadza ułamki zwykłe do wspólnego mianownika,
- zapisuje ułamki dziesiętne skończone w postaci ułamków zwykłych,
- porównuje ułamki o równych licznikach,
- dodaje i odejmuje ułamki o różnych mianownikach,
- dodaje i odejmuje liczby mieszane o takich samych mianownikach,
- mnoży liczby mieszane przez liczby mieszane,
- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli ułamki dziesiętne pisemnie i za pomocą kalkulatora,
- oblicza wartość prostych wyrażeń arytmetycznych z uwzględnieniem reguły dotyczących kolejności wykonywania działań,
- wykonuje działania na ułamkach dziesiętnych, używając własnych, poprawnych strategii lub za pomocą kalkulatora,
- rysuje pary odcinków prostopadłych i równoległych,
- rysuje kąty mniejsze od 180°
- rozpoznaje kąt ostry, prosty i rozwarty,
- porównuje kąty,
- stosuje twierdzenie o sumie kątów wewnętrznych trójkąta,

- rysuje cięciwę koła i okręgu, a także, jeśli dany jest środek okręgu, promień i średnicę,
- wskazuje wśród graniastosłupów prostopadłościany i sześciiany i uzasadnia swój wybór,
- oblicza pole trójkąta, rombu, równoległoboku, trapezu,
- stosuje jednostki pola $\text{mm}^2, \text{cm}^2, \text{dm}^2, \text{m}^2, \text{km}^2, \text{a}, \text{ha}$ (bez zamiany jednostek w trakcie obliczeń),
- oblicza objętość i pole powierzchni prostopadłościanu przy danych długościach krawędzi,
- stosuje jednostki objętości i pojemności: mililitr, litr, $\text{cm}^3, \text{dm}^3, \text{m}^3$
- interpretuje 10% danej wielkości jako jedną dziesiątą, 1% jako jedną setną część danej wielkości liczbowej,
- odczytuje temperaturę (dodatnią i ujemną),
- wykonuje proste obliczenia zegarowe na godzinach, minutach i sekundach,
- wykonuje proste obliczenia kalendarzowe na dniach, tygodniach, miesiącach i latach,
- wykonuje wstępne czynności ułatwiające rozwiązanie zadania, w tym rysunek pomocniczy lub wygodne dla niego zapisanie informacji i danych z treści zadania.

Dobry:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

- interpretuje liczby całkowite na osi liczbowej, odczytuje współrzędne punktów na osi,
- liczbę jednocyfrową dodaje do dowolnej liczby naturalnej i odejmuje od dowolnej liczby naturalnej,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia pisemnego,
- wykonuje dzielenie z resztą liczb naturalnych,
- porównuje liczby naturalne z wykorzystaniem ich różnicy lub ilorazu,
- szacuje wyniki działań,
- rozpoznaje liczby podzielne przez 4,
- znajduje NWW dwóch liczb naturalnych co najwyżej 3-cyfrowych metodą rozkładu na czynniki pierwsze,
- odpowiada na pytania dotyczące liczebności różnych rodzajów liczb wśród liczb z pewnego niewielkiego zakresu,
o ile liczba w odpowiedzi jest na tyle mała, że wszystkie rozważane liczby uczeń może wypisać,
- rozkłada liczby naturalne na czynniki pierwsze co najwyżej trzycyfrowe w przypadkach gdy jeden z tych czynników jest liczbą większą niż 10,
- porównuje liczby całkowite,
- wykonuje proste rachunki pamięciowe na liczbach całkowitych,
- przedstawia ułamki niewłaściwe w postaci liczby mieszanej, a liczbę mieszaną w postaci ułamka niewłaściwego,
- zapisuje wyrażenia dwumianowane w postaci ułamka dziesiętnego i odwrotnie,
- zaznacza i odczytuje ułamki zwykłe i dziesiętne na osi liczbowej oraz odczytuje ułamki zwykłe i dziesiętne zaznaczone na osi liczbowej,
- zamienia ułamki zwykłe o mianownikach będących dzielnikami liczb 10, 100, 1000 itd. na ułamki dziesiętne skończone dowolną metodą,
- porównuje ułamki zwykłe i dziesiętne,
- wykonuje cztery działania na ułamkach zwykłych i liczbach mieszanych,
- wykonuje nieskomplikowane rachunki, w których występują jednocześnie ułamki zwykłe i dziesiętne,
- porównuje ułamki z wykorzystaniem ich różnicy,
- oblicza ułamek danej liczby całkowitej,
- znajduje odległość punktu od prostej,
- rysuje kąt o danej mierze stopniowej,

- rozpoznaje kąty wierzchołkowe i przyległe oraz korzysta z ich własności,
- konstruuje trójkąt o danych trzech bokach i ustala możliwość zbudowania trójkąta,
- zna najważniejsze własności kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku i trapezu,
- w trójkącie równoramiennym wyznacza przy danym jednym kącie miary pozostałych kątów oraz przy danym obwodzie i długości jednego boku długości pozostałych boków,
- rozpoznaje siatki graniastosłupów prostych i ostrosłupów,
- zamienia jednostki pola,
- oblicza miary kątów, stosując przy tym poznane własności kątów i wielokątów,
- zamienia i prawidłowo stosuje jednostki długości: mm, cm, dm, m, km i jednostki masy: g, dag, kg, t
- dostrzega zależności między podanymi informacjami,
- dzieli rozwiązanie zadania na etapy, stosując własne, poprawne, wygodne dla niego strategie rozwiązania.

Bardzo dobry:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

- zapisuje liczby, których cyfry spełniają podane warunki,
- rozwiązuje mniej typowe zadania tekstowe wielodziałaniowe,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem działań pisemnych,
- stosuje przemienność i łączność dodawania i mnożenia oraz rozdzielność mnożenia względem dodawania,
- rozpoznaje liczby podzielne przez 12, 15 itd.
- rozkłada na czynniki pierwsze liczby zapisane w postaci iloczynu,
- wyznacza wynik dzielenia z resztą liczby a przez b i zapisuje liczbę a w postaci $a = b \cdot q + r$

znajduje liczby wymierne dodatnie leżące między dwiema danymi na osi liczbowej,

- oblicza liczbę, której część jest podana,
- wyznacza liczbę, która powstaje po powiększeniu lub pomniejszeniu o pewną część innej liczby,
- oblicza kwadraty i sześciany ułamków zwykłych i dziesiętnych oraz liczb mieszanych,
- rozwiązuje zadania tekstowe związane z prostopadłością i równoległością,
- rysuje czworokąty o danych kątach,
- rozpoznaje figury osiowosymetryczne i wskazuje osie symetrii figur,
- oblicza pola wielokątów metodą podziału na mniejsze wielokąty lub uzupełniania do większych wielokątów,
- rozwiązuje zadania tekstowe związane z zegarem,
- do rozwiązywania zadań osadzonych w kontekście praktycznym stosuje poznaną wiedzę z zakresu arytmetyki i geometrii oraz nabyte umiejętności rachunkowe, a także własne poprawne metody,
- weryfikuje wynik zadania tekstowego, oceniając sensowność rozwiązania np. poprzez szacowanie, sprawdzanie wszystkich warunków zadania, ocenianie rzędu wielkości otrzymanego wyniku.

Celujący:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- tworzy liczby przez dopisywanie cyfr do danej liczby na początku i na końcu oraz porównuje utworzoną liczbę z daną,
- uzupełnia brakujące liczby w wyrażeniu arytmetycznym, tak aby otrzymać ustalony wynik,
- rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem NWD i NWW trzech liczb naturalnych,
- rozwiązuje zadania tekstowe związane z rozszerzaniem, skracaniem i porównywaniem ułamków,
- rozwiązuje zadania tekstowe związane z zegarem,
- układa zadania i łamigłówki, rozwiązuje je, stawia nowe pytania związane z sytuacją w rozwiązany zadaniu,
- rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące porównań różnicowych i ilorazowych,
- wstawia znaki działań, tak aby wyrażenie arytmetyczne miało maksymalną wartość,
- rysuje wielokąty o danych polach,
- rozpoznaje siatki graniastosłupów,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych.

Uczeń otrzyma ocenę niedostateczną jeśli nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawą programową.

Klasa VI

Dopuszczający:

Uczeń:

- zapisuje i odczytuje liczby naturalne wielocyfrowe,
- porównuje liczby naturalne,
- dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne dwucyfrowe lub większe, liczbę jednocyfrową dodaje do dowolnej liczby naturalnej i odejmuje od dowolnej liczby naturalnej,
- interpretuje liczby naturalne na osi liczbowej,
- dodaje i odejmuje liczby naturalne wielocyfrowe sposobem pisemnym i za pomocą kalkulatora,
- mnoży i dzieli liczbę naturalną przez liczbę naturalną jednocyfrową, dwucyfrową lub trzycyfrową sposobem pisemnym, w pamięci (w najprostszych przykładach) oraz za pomocą kalkulatora,
- stosuje reguły dotyczące kolejności wykonywania działań,
- podaje praktyczne przykłady stosowania liczb ujemnych,
- interpretuje liczby całkowite na osi liczbowej,

- porównuje liczby całkowite,
- wykonuje proste rachunki pamięciowe na liczbach całkowitych,
- opisuje część danej całości za pomocą ułamka,
- przedstawia ułamek jako iloraz liczb naturalnych, a iloraz liczb naturalnych jako ułamek zwykły,
- skraca i rozszerza ułamki zwykłe,
- sprowadza ułamki zwykłe do wspólnego mianownika,
- przedstawia ułamki niewłaściwe w postaci liczby mieszanej, a liczbę mieszaną w postaci ułamka niewłaściwego,
- zapisuje ułamki dziesiętne skończone w postaci ułamków zwykłych,
- zamienia ułamki zwykłe o mianownikach będących dzielnikami liczb 10, 100, 1000 itd. na ułamki dziesiętne skończone dowolną metodą,
- porównuje ułamki zwykłe o równych mianownikach lub równych licznikach,
- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli ułamki zwykłe o mianownikach jednocyfrowych, a także liczby mieszane,
- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli ułamki dziesiętne w pamięci (w najprostszych przykładach), pisemnie (w przypadku gdy ułamki mają razem co najwyżej 6 cyfr różnych od zera) i za pomocą kalkulatora (w przykładach trudniejszych),
- korzysta z nieskomplikowanych wzorów, w których występują oznaczenia literowe, opisuje wzór słowami,
- rozwiązuje równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą występującą po jednej stronie równania (poprzez zgadywanie),
- rozpoznaje i nazywa figury: punkt, prosta, półprosta, odcinek,
- rozpoznaje i rysuje proste i odcinki prostopadłe i równoległe,
- mierzy i rysuje odcinki z dokładnością do 1 mm,
- wskazuje w dowolnym kącie ramiona i wierzchołek,
- rozpoznaje i kreśli poszczególne rodzaje kątów (kąt ostry, prosty, rozwarty i półpełny),
- mierzy i rysuje z dokładnością do 1° kąty mniejsze od 180°
- porównuje kąty,
- rozpoznaje i nazywa trójkąty ostrokątne, prostokątne, rozwartokątne, równoboczne i równoramienne,
- rozpoznaje i nazywa: kwadrat, prostokąt, romb, równoległobok i trapez,
- wskazuje na rysunku cięciwę, średnicę oraz promień koła i okręgu,
- rysuje cięciwę koła i okręgu, a także, jeśli dany jest środek okręgu, promień i średnicę,
- stosuje twierdzenie o sumie kątów wewnętrznych trójkąta,
- rozpoznaje graniastosłupy proste, ostrosłupy, walce, stożki i kule w sytuacjach praktycznych i wskazuje te bryły wśród innych modeli brył,
- wskazuje wśród graniastosłupów prostopadłościanny i sześcianny i uzasadnia swój wybór,
- rysuje siatki prostopadłościannów,
- oblicza obwody wielokątów o danych długościach boków,
- oblicza pola: trójkąta, kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku, trapezu,

- stosuje jednostki pola (bez zamiany jednostek w trakcie obliczeń),
- oblicza objętość i pole powierzchni prostopadłościanu przy danych długościach krawędzi,
- stosuje jednostki objętości i pojemności: mililitr, litr, cm^3 , dm^3 , m^3 ,
- interpretuje 100 % danej wielkości jako całość, 50% - jako połowę, 25% - jako jedną czwartą, 10% - jako jedną dziesiątą, 1 % - jako jedną setną część danej wielkości liczbowej.
- w przypadkach osadzonych w kontekście praktycznym oblicza procent danej wielkości w stopniu trudności typu 50%, 20%, 10%
- wykonuje proste obliczenia zegarowe na godzinach, minutach i sekundach,
- wykonuje proste obliczenia kalendarzowe na dniach, tygodniach, miesiącach, latach,
- odczytuje temperaturę (dodatnią i ujemną),
- oblicza rzeczywistą długość odcinka, gdy dana jest jego długość w skali oraz długość odcinka w skali, gdy dana jest jego rzeczywista długość,
- na podstawie podanej prędkości wyznacza długość drogi przebytej w jednostce czasu,
- porównuje prędkości dwóch ciał, które przebyły jednakowe drogi w różnych czasach,
- gromadzi dane,
- odczytuje dane przedstawione w tekstach, tabelach, na diagramach i na wykresach,
- czyta ze zrozumieniem tekst zawierający informacje liczbowe,
- wykonuje wstępne czynności ułatwiające rozwiązanie zadania, w tym rysunek pomocniczy lub wygodne dla niego zapisanie informacji i danych z treści zadania.

Dostateczny:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- stosuje wygodne dla siebie sposoby ułatwiające obliczenia, w tym przemienność i łączność dodawania i mnożenia oraz rozdzielną mnożenia względem dodawania,
- ustala jednostkę osi liczbowej na podstawie danych o współrzędnych punktów, oblicza współrzędną liczby zaznaczonej na osi liczbowej, mając dane współrzędne dwóch innych liczb,
- porównuje liczby naturalne z wykorzystaniem ich różnicy lub ilorazu,
- zaokrągla liczby naturalne,
- oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych z uwzględnieniem kolejności działań i nawiasów,
- szacuje wyniki działań,
- rozpoznaje wielokrotności danej liczby, kwadraty, sześciany, liczby pierwsze, liczby złożone,
- odpowiada na pytania dotyczące liczebności różnych rodzajów liczb wśród liczb z pewnego niewielkiego zakresu, o ile liczba w odpowiedzi jest na tyle mała, że wszystkie rozważane liczby uczeń może wypisać,
- oblicza wartość bezwzględną liczby,
- ustala znak iloczynu i ilorazu kilku liczb wymiernych,
- obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego cztery działania na liczbach wymiernych dodatnich,
- zapisuje wyrażenia dwumianowane w postaci ułamka dziesiętnego i odwrotnie,
- zaznacza i odczytuje ułamki zwykłe i dziesiętne na osi liczbowej oraz odczytuje ułamki zwykłe i dziesiętne zaznaczone na osi liczbowej,
- zapisuje ułamki zwykłe o mianownikach nie będących dzielnikami liczb 10, 100, 1000 itd. w postaci rozwinięcia dziesiętnego nieskończonego, uzyskane w wyniku dzielenia licznika przez mianownik w pamięci, pisemnie lub za pomocą kalkulatora,
- porównuje ułamki zwykłe i dziesiętne,
- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli ułamki zwykłe o mianownikach dwucyfrowych, a także liczby mieszane,
- wykonuje działania na ułamkach dziesiętnych, używając własnych, poprawnych strategii lub za pomocą kalkulatora,
- porównuje ułamki z wykorzystaniem ich różnicy,
- oblicza ułamek danej liczby całkowitej,
- stosuje oznaczenia literowe nieznanymi wielkościami liczbowymi i zapisuje proste wyrażenia algebraiczne na podstawie informacji osadzonych w kontekście praktycznym,

- rozwiązuje równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą występującą po jednej stronie równania,
- znajduje odległość punktu od prostej,
- rozpoznaje kąty wierzchołkowe i przyległe oraz korzysta z ich własności,
- konstruuje trójkąt o danych trzech bokach i ustala możliwość zbudowania trójkąta o zadanych bokach,
- zna najważniejsze własności kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku i trapezu,
- w trójkącie równoramiennym wyznacza przy danym jednym kącie miary pozostałych kątów, przy danym obwodzie i długości jednego boku długości pozostałych boków,
- oblicza miary kątów, stosując przy tym poznane własności kątów i wielokątów,
- rozpoznaje siatki graniastosłupów prostych i ostrosłupów,
- określa liczbę ścian, wierzchołków, krawędzi danego graniastosłupa i ostrosłupa,
- oblicza objętość graniastosłupa prostego, którego dane są elementy podstawy i wysokość,
- wykorzystuje podane zależności między długościami krawędzi graniastosłupa do wyznaczania długości poszczególnych krawędzi,
- oblicza pola: trójkąta, kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku, trapezu w sytuacjach wymagających zamiany jednostek,
- oblicza pole kwadratu o danym obwodzie i odwrotnie,
- oblicza wysokość równoległoboku, znając jego pole i długość podstawy na którą opuszczona jest ta wysokość, oblicza długość podstawy równoległoboku, znając jego pole i wysokość opuszczoną na tę podstawę,
- zamienia i prawidłowo stosuje jednostki długości: mm, cm, dm, m, km i jednostki masy: g, dag, kg, t
- rozwiązuje zadanie tekstowe związane ze skalą,
- w sytuacji praktycznej oblicza: drogę przy danej prędkości i czasie, prędkość przy danej drodze i czasie oraz stosuje jednostki prędkości km/h i m/s,
- porządkuje dane,
- interpretuje dane przedstawione w tekstach, tabelach, na diagramach i na wykresach,
- dostrzega zależności między podanymi informacjami.

Dobry:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

- zapisuje liczby, których cyfry spełniają podane warunki,
- oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych z uwzględnieniem kolejności działań, nawiasów i potęg,
- rozwiązuje wielodziałaniowe zadania tekstowe zastosowaniem działań pisemnych, z zachowaniem kolejności wykonywania działań,
- wyznacza wynik dzielenia z resztą liczby a przez b i zapisuje liczbę a w postaci $a=b \cdot q+r$
- w sytuacjach praktycznych zaokrągla ułamki dziesiętne do co najwyżej drugiego miejsca po przecinku,
- oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych, wymagających stosowania działań arytmetycznych na liczbach całkowitych lub liczbach zapisanych za pomocą ułamków zwykłych, liczb mieszanych i ułamków dziesiętnych, także wymiernych ujemnych z uwzględnieniem reguł dotyczących kolejności wykonywania działań,
rozwiązuje zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych, ułamkach zwykłych i dziesiętnych,
- oblicza liczbę, której część jest podana,
- wyznacza liczbę, która powstaje po powiększeniu lub pomniejszeniu o pewną część innej liczby,
- oblicza ułamek z ułamka lub liczby mieszanej,
- oblicza wartość ułamka piętrowego,
- porównuje rozwinięcia dziesiętne liczb zapisanych w skróconej postaci,
- porządkuje liczby wymierne,
- znajduje liczby wymierne dodatnie leżące między dwiema danymi na osi liczbowej,
- oblicza kwadraty i sześciany liczb całkowitych ułamków zwykłych i dziesiętnych oraz liczb

mieszanych,

- rozwiązuje zadanie tekstowe związane z prostymi przekształceniami algebraicznymi,
- zapisuje zadanie tekstowe za pomocą równania i rozwiązuje je,
- wskazuje równanie, które nie ma rozwiązania,
- oblicza brakujące miary kątów odpowiadających, naprzemianległych
- oblicza brakujące miary kątów trójkąta lub czworokąta na rysunku z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych, naprzemianległych, odpowiadających oraz własności trójkątów lub czworokątów,
- sprawdza, czy z odcinków o danych długościach można zbudować trójkąt,
- rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z obwodem trójkąta, czworokąta lub innego wielokąta,
- rozpoznaje figury osiowosymetryczne i wskazuje osie symetrii figur,
- oblicza pola wielokątów metodą podziału na mniejsze wielokąty lub uzupełniania do większych wielokątów,
- rysuje wysokość do wskazanego boku w trójkącie lub równoległoboku, rysuje wysokość w trapezie,
- rozwiązuje zadanie tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych,
- zamienia jednostki pola i objętości,
- oblicza liczbę na podstawie danego jej procentu,
- oblicza liczbę większą / mniejszą o dany procent,
- w sytuacji praktycznej oblicza czas przy danej drodze i prędkości,
- rozwiązuje proste zadanie tekstowe typu prędkość – droga – czas,
- dzieli rozwiązanie zadania na etapy, stosując własne, poprawne, wygodne dla niego strategie rozwiązania.

Bardzo dobry:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

- oblicza wartości trudniejszych wyrażeń arytmetycznych, wymagających stosowania działań arytmetycznych na liczbach całkowitych lub liczbach zapisanych za pomocą ułamków zwykłych,
- liczb mieszanych i ułamków dziesiętnych, także wymiernych ujemnych,
- znajduje liczby wymierne leżące między dwiema danymi na osi liczbowej,
- uzupełnia brakujące liczby w wyrażeniu arytmetycznym, tak by otrzymać ustalony wynik,
- określa ile jest liczb o podanym zaokrągleniu, spełniających dane warunki,
- określa, jakim procentem jednej liczby jest druga,
- rozwiązuje zadanie tekstowe związane z obliczaniem liczby na podstawie danego jej procentu,
- rozwiązuje zadanie tekstowe związane z podwyżkami i obniżkami o dany procent,
- rozwiązuje zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych, ułamkach zwykłych i dziesiętnych,
- rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z budowaniem oraz obliczaniem wartości wyrażeń algebraicznych,
- zapisuje zadanie tekstowe za pomocą równania i rozwiązuje to równanie,
- określa miarę kąta przyległego, wierzchołkowego, odpowiadającego, naprzemianległego na podstawie rysunku lub treści zadania,
- rozwiązuje zadanie tekstowe związane z miarami kątów w trójkątach i czworokątach,
- rozwiązuje zadanie tekstowe dotyczące pola powierzchni prostopadłościanu złożonego z kilku sześciątów,
- rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych,
- rozwiązuje trudniejsze zadanie tekstowe związane z kalendarzem i czasem,
- rozwiązuje trudniejsze zadanie tekstowe typu prędkość – droga – czas,
- rozwiązuje zadanie tekstowe, w którym potrzebne informacje odczytuje z diagramu, wykresu, tabeli lub mapy,
- do rozwiązywania zadań osadzonych w kontekście praktycznym stosuje poznaną wiedzę z

zakresu arytmetyki i geometrii oraz nabyte umiejętności rachunkowe, a także własne poprawne metody,

- weryfikuje wynik zadania tekstowego, oceniając sensowność rozwiązania np. poprzez szacowanie, sprawdzanie wszystkich warunków zadania, ocenianie rzędu wielkości otrzymanego wyniku.

Celujący:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- stosuje obliczenia wartości wyrażeń arytmetycznych w sytuacjach problemowych,
- rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach wymiernych,
- rozwiązuje zadania związane z wartością bezwzględną,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem procentów i równań,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z obliczaniem pól wielokątów,
- stosuje wzory na pole powierzchni całkowitej i objętość graniastosłupa i ostrosłupa w sytuacjach problemowych,
- rozwiązuje trudniejsze zadanie tekstowe związane z kalendarzem i zegarem,
- rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe typu prędkość – droga – czas,
- układa zadania i łamigłówki, rozwiązuje je, stawia nowe pytania związane z sytuacją w rozwiązującym zadaniu.

Uczeń otrzyma ocenę niedostateczną jeśli nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawą programową.

Klasa VII

Dopuszczający:

Uczeń:

- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby wymierne zapisane w postaci ułamków zwykłych lub rozwinięć dziesiętnych skończonych (także z wykorzystaniem kalkulatora)
- zamienia ułamki zwykłe na ułamki dziesiętne (także okresowe), zamienia ułamki dziesiętne skończone na ułamki zwykłe
- zaokrągla rozwinięcia dziesiętne liczb
- zaznacza na osi liczbowej zbiory liczb spełniających warunek taki jak np. $x \geq 1,5$ lub taki jak $x \leq \frac{4}{5}$
- przedstawia część wielkości jako procent tej wielkości
- oblicza liczbą a równą p procent danej liczby b
- zna i stosuje twierdzenie o równości kątów wierzchołkowych (z wykorzystaniem zależności między kątami przyległymi)
- zna i stosuje własności trójkątów równoramiennych (równość kątów przy podstawie)
- zna pojęcie wielokąta foremnego
- zapisuje wyniki podanych działań w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych
- redukuje wyrazy podobne
- sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania z jedną niewiadomą
- zapisuje iloczyn jednakowych czynników w postaci potęgi o wykładniku całkowitym dodatnim

- oblicza wartości pierwiastków kwadratowych i sześciennych z liczb, które są odpowiednio kwadratami lub sześcianami liczb wymiernych
- oblicza pierwiastek z iloczynu i ilorazu dwóch liczb
- rozpoznaje graniastosłupy – w tym proste i prawidłowe
- interpretuje dane przedstawione za pomocą tabel, diagramów słupkowych i kołowych, wykresów, w tym także wykresów w układzie współrzędnych

Dostateczny:

Uczeń spełni wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- porównuje liczby wymierne
- określa na podstawie rozwinięcia dziesiętnego, czy dana liczba jest liczbą wymierną
- zaokrągla liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu
- szacuje wartości wyrażeń arytmetycznych
- interpretuje liczby wymierne na osi liczbowej. Oblicza odległość między dwiema liczbami na osi liczbowej
- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby wymierne
- oblicza wartości nieskomplikowanych wyrażeń arytmetycznych zawierających liczby wymierne
- oblicza, jaki procent danej liczby b stanowi liczba a
- oblicza liczbę b , której p procent jest równe a
- przedstawia na płaszczyźnie dwie proste o różnych położeniach względem siebie, w szczególności proste prostopadłe i proste równoległe
- zna i stosuje cechy przystawania trójkątów
- stosuje wzory na pole trójkąta, prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu, trapezu
- znajduje współrzędne danych na rysunku punktów kratowych w układzie współrzędnych na płaszczyźnie
- oblicza wartości liczbowe wyrażeń algebraicznych
- zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych
- porządkuje jednomiany
- rozwiązuje równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych
- mnoży i dzieli potęgi o wykładnikach całkowitych dodatnich
- szacuje wielkość danego pierwiastka kwadratowego lub sześciennego oraz wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki
- wyłącza liczbę przed znak pierwiastka i włącza liczbę pod znak pierwiastka
- oblicza objętości i pola powierzchni graniastosłupów prostych i prawidłowych

- tworzy diagramy słupkowe i kołowe oraz wykresy liniowe na podstawie zebranych przez siebie danych lub danych pochodzących z różnych źródeł.

Dobry:

Uczeń spełni wymagania na ocenę dostateczną oraz:

- oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających ułamki zwykłe i dziesiętne
- zapisuje podane słownie wyrażenie arytmetyczne i oblicza jego wartość
- tworzy wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i oblicza ich wartość
- wskazuje na osi liczbowej zbiór liczb spełniających warunek typu: $x \geq 3$, $x < 5$
- oblicza, o ile procent jedna liczba jest większa od drugiej liczby
- stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym, również w przypadkach wielokrotnych podwyżek lub obniżek danej wielkości
- korzysta z własności prostych równoległych, w szczególności stosuje równość kątów odpowiadających i naprzemianległych
- zna nierówność trójkąta $AB+BC \geq AC$ i wie, kiedy zachodzi równość
- wykonuje proste obliczenia geometryczne wykorzystując sumę kątów wewnętrznych trójkąta i własności trójkątów równoramiennych
- stosuje wzory na pola wielokątów także do wyznaczania długości odcinków
- rysuje w układzie współrzędnych na płaszczyźnie punkty kratowe o danych współrzędnych całkowitych (dowolnego znaku)
- zapisuje rozwiązania zadań w postaci wyrażeń algebraicznych jak w przykładzie: „Bartek i Grześ zbierali kasztany. Bartek zebrał n kasztanów, Grześ zebrał 7 razy więcej. Następnie Grześ w drodze do domu zgubił 10 kasztanów, a połowę pozostałych oddał Bartkowi. Ile kasztanów ma teraz Bartek, a ile Grześ?”
- dodaje i odejmuje sumy algebraiczne, redukując wyrazy podobne
- mnoży sumy algebraiczne przez jednomian i dodaje wyrażenia powstałe z mnożenia sum algebraicznych przez jednomiany
- rozwiązuje równania, które po prostych przekształceniach wyrażeń algebraicznych sprowadzają się do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą
- przekształca proste wzory, aby wyznaczyć zadaną wielkość we wzorach geometrycznych i fizycznych
- mnoży potęgi o różnych podstawach i jednakowych wykładnikach
- podnosi potęgę do potęgi
- porównuje wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki z daną liczbą wymierną oraz znajduje liczby wymierne większe lub mniejsze od takiej wartości, na przykład znajduje liczbę całkowitą a taką, że: $a \leq \sqrt{137}$

Bardzo dobry:

Uczeń spełni wymagania na ocenę dobrą oraz:

- oblicza wartości ułamków piętrowych
- wstawia nawiasy tak, by w wyrażeniu otrzymać żądany wynik
- stosuje obliczenia na liczbach wymiernych do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym, w tym do zamiany jednostek (jednostek prędkości, gęstości itp.)
- odczytuje z diagramu informacje potrzebne w rozwiązaniu trudniejszego zadania
- rozwiązuje trudniejsze zadania związane z procentami
- stosuje własności procentów w sytuacji ogólnej
- rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące kątów
- uzasadnia przystawanie trójkątów
- stosuje własności czworokątów do rozwiązywania trudniejszych zadań
- rozwiązuje zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów na płaszczyźnie
- mnoży dwumian przez dwumian, dokonując redukcji wyrazów podobnych
- rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, w tym także z obliczeniami procentowymi
- odczytuje i zapisuje liczby w notacji wykładniczej $a \cdot 10^k$, gdy $1 \leq a$

Celujący:

Uczeń spełni wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe związane z procentami
- rozwiązuje równania z wartością bezwzględną
- rozwiązuje zadania tekstowe związane z wielokątami foremnymi
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z potęgami
- stosuje mnożenie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych
- umie wykorzystać wyrażenia algebraiczne do rozwiązywania zadań związanych z podzielnością i dzieleniem z resztą
- wyznacza dowolną wielkość z podanego wzoru – również w trudniejszych przykładach
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z potęgami i pierwiastkami
- rozwiązuje zadania na dowodzenie.

Uczeń otrzyma ocenę niedostateczną jeśli nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawą programową.

Klasa VIII

Dopuszczający:

Uczeń:

- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby wymierne zapisane w postaci ułamków zwykłych lub rozwinięć dziesiętnych skończonych (także z wykorzystaniem kalkulatora)
- zamienia ułamki zwykłe na ułamki dziesiętne (także okresowe), zamienia ułamki dziesiętne skończone na ułamki zwykłe
- zaokrągla rozwinięcia dziesiętne liczb
- zaznacza na osi liczbowej zbiory liczb spełniających warunek taki jak np. $x \geq 1,5$ lub taki jak $x \leftarrow 4$
- przedstawia część wielkości jako procent tej wielkości
- oblicza liczbę a równą p procent danej liczby b
- zna i stosuje twierdzenie o równości kątów wierzchołkowych (z wykorzystaniem zależności między kątami przyległymi)
- zna i stosuje własności trójkątów równoramiennych (równość kątów przy podstawie)
- zna pojęcie wielokąta foremnego
- zapisuje wyniki podanych działań w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych
- redukuje wyrazy podobne
- sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania z jedną niewiadomą
- zapisuje iloczyn jednakowych czynników w postaci potęgi o wykładniku całkowitym dodatnim
- oblicza wartości pierwiastków kwadratowych i sześciennych z liczb, które są odpowiednio kwadratami lub sześciانami liczb wymiernych
- oblicza pierwiastek z iloczynu i ilorazu dwóch liczb
- rozpoznaje graniastosłupy – w tym proste i prawidłowe
- interpretuje dane przedstawione za pomocą tabel, diagramów słupkowych i kołowych, wykresów, w tym także wykresów w układzie współrzędnych

Dostateczny:

Uczeń spełni wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- porównuje liczby wymierne
- określa na podstawie rozwinięcia dziesiętnego, czy dana liczba jest liczbą wymierną
- zaokrągla liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu
- szacuje wartości wyrażeń arytmetycznych
- interpretuje liczby wymierne na osi liczbowej. Oblicza odległość między dwiema liczbami na osi liczbowej
- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby wymierne
- oblicza wartości nieskomplikowanych wyrażeń arytmetycznych zawierających liczby wymierne
- oblicza, jaki procent danej liczby b stanowi liczba a
- oblicza liczbę b , której p procent jest równe a
- przedstawia na płaszczyźnie dwie proste o różnych położeniach względem siebie, w szczególności proste prostopadłe i proste równoległe
- zna i stosuje cechy przystawiania trójkątów
- stosuje wzory na pole trójkąta, prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu, trapezu
- znajduje współrzędne danych na rysunku punktów kratowych w układzie współrzędnych na płaszczyźnie
- oblicza wartości liczbowe wyrażeń algebraicznych
- zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych
- porządkuje jednomiany
- rozwiązuje równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych
- mnoży i dzieli potęgi o wykładnikach całkowitych dodatnich
- szacuje wielkość danego pierwiastka kwadratowego lub sześciennego oraz wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki
- wyłącza liczbę przed znak pierwiastka i włącza liczbę pod znak pierwiastka
- oblicza objętości i pola powierzchni graniastosłupów prostych i prawidłowych
- tworzy diagramy słupkowe i kołowe oraz wykresy liniowe na podstawie zebranych przez siebie danych lub danych pochodzących z różnych źródeł pochodzących z różnych źródeł

Dobry:

Uczeń spełni wymagania na ocenę dostateczną oraz:

- oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających ułamki zwykłe i dziesiętne,
- zapisuje podane słownie wyrażenie arytmetyczne i oblicza jego wartość,
- tworzy wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i oblicza ich wartość,
- wskazuje na osi liczbowej zbiór liczb spełniających warunek typu: $x \geq 3$, $x < 5$,
- oblicza, o ile procent jedna liczba jest większa od drugiej liczby,
- stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym, również w przypadkach wielokrotnych podwyżek lub obniżek danej wielkości,
- korzysta z własności prostych równoległych, w szczególności stosuje równość kątów odpowiadających i naprzemianległych,
- zna nierówność trójkąta $AB + BC \geq AC$ i wie, kiedy zachodzi równość,
- wykonuje proste obliczenia geometryczne, wykorzystując sumę kątów wewnętrznych trójkąta i własności trójkątów równoramiennych,
- stosuje wzory na pola wielokątów, także do wyznaczania długości odcinków,
- rysuje w układzie współrzędnych na płaszczyźnie punkty kratowe o danych współrzędnych całkowitych (dowolnego znaku),
- zapisuje rozwiązania zadań w postaci wyrażeń algebraicznych, jak w przykładzie:
„Bartek i Grześ zbierali kasztany. Bartek zebrał n kasztanów, Grześ zebrał 7 razy więcej. Następnie Grześ w drodze do domu zgubił 10 kasztanów, a połowę pozostałych oddał Bartkowi. Ile kasztanów ma teraz Bartek, a ile Grześ?”
- dodaje i odejmuje sumy algebraiczne, redukując wyrazy podobne,
- mnoży sumy algebraiczne przez jednomiany i dodaje wyrażenia powstałe z mnożenia sum algebraicznych przez jednomiany,
- rozwiązuje równania, które po prostych przekształceniach wyrażeń algebraicznych sprowadzają się do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą,
- przekształca proste wzory, aby wyznaczyć zadaną wielkość we wzorach geometrycznych i fizycznych,
- mnoży potęgi o różnych podstawach i jednakowych wykładnikach,
- podnosi potęgę do potęgi,
- porównuje wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki z daną liczbą wymierną oraz znajduje liczby wymierne większe lub mniejsze od takiej wartości, na przykład znajduje liczbę całkowitą a taką, że: $a \leq \sqrt{137} < a + 1$,
- mnoży i dzieli pierwiastki tego samego stopnia,
- rozpoznaje siatkę graniastosłupa,
- oblicza objętości i pola powierzchni graniastosłupów prostych, prawidłowych i takich, które nie są prawidłowe,
- oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb.

Bardzo dobry:

Uczeń spełni wymagania na ocenę dobrą oraz:

- oblicza wartości ułamków piętrowych,
- wstawia nawiasy tak, by w wyrażeniu otrzymać żądany wynik,
- stosuje obliczenia na liczbach wymiernych do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym, w tym do zamiany jednostek (jednostek prędkości, gęstości itp.),
- odczytuje z diagramu informacje potrzebne w rozwiązaniu trudniejszego zadania,
- rozwiązuje trudniejsze zadania związane z procentami, stosuje własności procentów w sytuacji ogólnej,
- rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące kątów, uzasadnia przystawanie trójkątów,
- stosuje własności czworokątów do rozwiązywania trudniejszych zadań,
- rozwiązuje zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów na płaszczyźnie,
- mnoży dwumian przez dwumian, dokonując redukcji wyrazów podobnych,
- rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, w tym także z obliczeniami procentowymi,
- odczytuje i zapisuje liczby w notacji wykładniczej $a \cdot 10^k$, gdy $1 \leq a < 10$, k jest liczbą całkowitą,

- rozwiązuje zadania tekstowe związane z polem powierzchni i objętością graniastosłupa,
- umie prezentować dane w korzystnej formie.

Celujący:

Uczeń spełni wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe związane z procentami,
- rozwiązuje równania z wartością bezwzględną,
- rozwiązuje zadania tekstowe związane z wielokątami foremnymi,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z potęgami,
- stosuje mnożenie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych,
- umie wykorzystać wyrażenia algebraiczne do rozwiązywania zadań związanych z podzielnością i dzieleniem z resztą,
- wyznacza dowolną wielkość z podanego wzoru – również w trudniejszych przykładach,
- rozwiązuje złożone zadania tekstowe
- rozwiązuje zadania na dowodzenie.

Uczeń otrzyma ocenę niedostateczną jeśli nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawą programową.

FIZYKA

Klasa VII

Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

Symbolem^R oznaczono treści spoza podstawy programowej.

Wymagania na kolejne oceny się **kumulują** – obejmują również wymagania na oceny niższe.

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
I. PIERWSZE SPOTKANIE Z FIZYKĄ				
Uczeń: - określa, czym zajmuje się fizyka - wymienia podstawowe metody badań stosowane w fizyce - rozdziela pojęcia: ciało fizyczne i substancja - oraz podaje odpowiednie przykłady - przelicza jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) - wybiera właściwe przyrządy pomiarowe (np. do pomiaru	Uczeń: - podaje przykłady powiązań fizyki z życiem codziennym, techniką, medycyną oraz innymi dziedzinami wiedzy - rozdziela pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie - wyjaśnia, co to są wielkości fizyczne i na czym polegają pomiary wielkości fizycznych; rozdziela pojęcia wielkość fizyczna i jednostka danej wielkości - charakteryzuje układ jednostek SI - przelicza wielokrotności	Uczeń: - podaje przykłady wielkości fizycznych wraz z ich jednostkami w układzie SI; zapisuje podstawowe wielkości fizyczne (posługując się odpowiednimi symbolami) wraz z jednostkami (długość, masa, temperatura, czas) - szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru, np. długości, czasu - wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku pomiaru lub doświadczenia	Uczeń: - podaje przykłady osiągnięć fizyków cennych dla rozwoju cywilizacji (współczesnej techniki i technologii) - wyznacza niepewność pomiarową przy pomiarach wielokrotnych - przewiduje skutki różnego rodzaju oddziaływań - podaje przykłady	Uczeń: rozwiązuje zadania złożone, nietypowe dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i>

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
długości, czasu) • oblicza wartość średnią wyników pomiaru (np. długości, czasu) • wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe • przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń • wymienia i rozróżnia rodzaje oddziaływań (elektrostatyczne, grawitacyjne, magnetyczne, mechaniczne) oraz podaje przykłady oddziaływań • podaje przykłady skutków oddziaływań w życiu codziennym • posługuje się pojęciem siły jako miarą oddziaływań	i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, hekto-, kilo-, mega-) • przeprowadza wybrane pomiary i doświadczenia, korzystając z ich opisów (np. pomiar długości ołówka, czasu staczania się ciała po pochylni) • wyjaśnia, dlaczego żaden pomiar nie jest idealnie dokładny i co to jest niepewność pomiarowa oraz uzasadnia, że dokładność wyniku pomiaru nie może być większa niż dokładność przyrządu pomiarowego • wyjaśnia, w jakim celu powtarza się pomiar kilka razy, a następnie z uzyskanych wyników oblicza średnią • wyjaśnia, co to są cyfry znaczące • zaokrągla wartości wielkości fizycznych do podanej liczby cyfr znaczących • wykazuje na przykładach,	• posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności • wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących • ^Rklasyfikuje podstawowe oddziaływania występujące w przyrodzie • opisuje różne rodzaje oddziaływań • wyjaśnia, na czym polega wzajemność oddziaływań • porównuje siły na podstawie ich wektorów • oblicza średnią siłę i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących • buduje prosty siłomierz i wyznacza przy jego użyciu wartość siły, korzystając z opisu doświadczenia • szacuje rząd wielkości	rodzajów i skutków oddziaływań (bezpośrednich i na odległość) inne niż poznane na lekcji • szacuje niepewność pomiarową wyznaczonej wartości średniej siły • buduje siłomierz według własnego projektu i wyznacza przy jego użyciu wartość siły • wyznacza i rysuje siłę równoważącą kilka sił działających wzdłuż tej samej prostej o różnych zwrotach, określa jej cechy	

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
- wykonuje doświadczenie (badanie rozciągania gumki lub sprężyny), korzystając z jego opisu - posługuje się jednostką siły; wskazuje siłomierz jako przyrząd służący do pomiaru siły - odróżnia wielkości skalarne (liczbowe) od wektorowych i podaje odpowiednie przykłady - rozpoznaje i nazywa siłę ciężkości - rozpoznaje i nazywa siły ciężkości i sprężystości - rozróżnia siłę wypadkową i siłę równoważącą - określa zachowanie się ciała w przypadku	że oddziaływania są wzajemne - wymienia i rozróżnia skutki oddziaływań (statyczne i dynamiczne) - odróżnia oddziaływania bezpośrednie i na odległość, podaje odpowiednie przykłady tych oddziaływań - stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły - przedstawia siłę graficznie (rysuje wektor siły) - doświadczalnie wyznacza wartość siły za pomocą siłomierza albo wagi analogowej lub cyfrowej (mierzy wartość siły za pomocą siłomierza) - zapisuje wynik pomiaru siły wraz z jej jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności - wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla dwóch sił	spodziewanego wyniku pomiaru siły - wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla kilku sił o jednakowych kierunkach; określa jej cechy - określa cechy siły wypadkowej kilku (więcej niż dwóch) sił działających wzdłuż tej samej prostej - rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i> - selekcjonuje informacje uzyskane z różnych źródeł, np. na lekcji, z podręcznika, z literatury popularnonaukowej, z internetu - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstu: <i>Jak mierzono czas i jak mierzy się go obecnie</i> lub innego		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
działania na nie sił równoważących się	o jednakowych kierunkach • opisuje i rysuje siły, które się równoważą • określa cechy siły wypadkowej dwóch sił działających wzdłuż tej samej prostej i siły równoważącej inną siłę • podaje przykłady sił wypadkowych i równoważących się z życia codziennego • przeprowadza doświadczenia: – badanie różnego rodzaju oddziaływań, – badanie cech sił, wyznaczanie średniej siły, – wyznaczanie siły wypadkowej i siły równoważącej za pomocą siłomierza, korzystając z opisów doświadczeń • opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę			

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	użytych przyrządów, ilustruje wyniki) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego problemu • rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i> • wyznaczanie siły wypadkowej i siły równoważącej za pomocą siłomierza, korzystając z opisów doświadczeń • opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, ilustruje wyniki) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego problemu • rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału:			

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	<i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i>			
II. WŁAŚCIWOŚCI I BUDOWA MATERII				
Uczeń: • podaje przykłady zjawisk świadczące o cząsteczkowej budowie materii • posługuje się pojęciem napięcia powierzchniowego • podaje przykłady występowania napięcia powierzchniowego wody • określa wpływ detergentu na napięcie powierzchniowe wody • wymienia czynniki zmniejszające napięcie powierzchniowe wody i wskazuje sposoby ich wykorzystywania w codziennym życiu	Uczeń: • podaje podstawowe założenia cząsteczkowej teorii budowy materii • ^Rpodaje przykłady zjawiska dyfuzji w przyrodzie i w życiu codziennym • posługuje się pojęciem oddziaływań międzycząsteczkowych; odróżnia siły spójności od sił przylegania, rozpoznaje i opisuje te siły • wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą oddziaływań międzycząsteczkowych (sił spójności i przylegania) • wyjaśnia napięcie powierzchniowe jako skutek	Uczeń: • posługuje się pojęciem hipotezy • wyjaśnia zjawisko zmiany objętości cieczy w wyniku mieszania się, opierając się na doświadczeniu modelowym • ^Rwyjaśnia, na czym polega zjawisko dyfuzji i od czego zależy jego szybkość • ^Rwymienia rodzaje menisków; opisuje występowanie menisku jako skutek oddziaływań międzycząsteczkowych • ^Rna podstawie widocznego menisku danej cieczy w cienkiej rurce określa, czy większe są siły przylegania czy siły spójności	Uczeń: • projektuje i przeprowadza doświadczenia (inne niż opisane w podręczniku) wykazujące cząsteczkową budowę materii • projektuje i wykonuje doświadczenia wykazujące właściwości ciał stałych, cieczy i gazów • projektuje doświadczenia związane z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz	Uczeń: • uzasadnia kształt spadającej kropli wody • projektuje i wykonuje doświadczenie potwierdzające istnienie napięcia powierzchniowego wody • rozwiązuje nietypowe (złożone) zadania, (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem związku między

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
człowieka - rozróżnia trzy stany skupienia substancji; podaje przykłady ciał stałych, cieczy, gazów - rozróżnia substancje kruche, sprężyste i plastyczne; podaje przykłady ciał plastycznych, sprężystych, kruchych - posługuje się pojęciem masy oraz jej jednostkami, podaje jej jednostkę w układzie SI - rozróżnia pojęcia: masa, ciężar ciała - posługuje się pojęciem siły ciężkości, podaje wzór na ciężar - określa pojęcie gęstości; podaje związek gęstości z masą i objętością oraz jednostkę gęstości	działania sił spójności - doświadczalnie demonstruje zjawisko napięcia powierzchniowego, korzystając z opisu - ilustruje istnienie sił spójności i w tym kontekście opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego (na wybranym przykładzie) - ilustruje działanie sił spójności na przykładzie mechanizmu tworzenia się kropli; tłumaczy formowanie się kropli w kontekście istnienia sił spójności - charakteryzuje ciała sprężyste, plastyczne i kruche; posługuje się pojęciem siły sprężystości - opisuje budowę mikroskopową ciał stałych, cieczy i gazów (strukturę mikroskopową substancji w różnych jej fazach) - określa i porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów - analizuje różnice gęstości	- wyjaśnia, że podział na ciała sprężyste, plastyczne i kruche jest podziałem nieostрым; posługuje się pojęciem twardości minerałów - analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów; posługuje się pojęciem powierzchni swobodnej - analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów (analizuje zmiany gęstości przy zmianie stanu skupienia, zwłaszcza w przypadku przejścia z cieczy w gaz, i wiąże to ze zmianami w strukturze mikroskopowej) - wyznacza masę ciała za pomocą wagi laboratoryjnej; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku - przeprowadza doświadczenia:	ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach realizuje projekt: <i>Woda – białe bogactwo</i> (lub inny związany z treściami rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i>)	siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym (wzoru na ciężar) oraz związku gęstości z masą i objętością

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
w układzie SI • posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania gęstości substancji; porównuje gęstości substancji • wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe • mierzy: długość, masę, objętość cieczy; wyznacza objętość dowolnego ciała za pomocą cylindra miarowego • przeprowadza doświadczenie (badanie zależności wskazania siłomierza od masy obciążników), korzystając z jego opisu; opisuje wyniki i formułuje wnioski • opisuje przebieg przeprowadzonych	(ułożenia cząsteczek) substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów • stosuje do obliczeń związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym • oblicza i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących • posługuje się pojęciem gęstości oraz jej jednostkami • stosuje do obliczeń związek gęstości z masą i objętością • wyjaśnia, dlaczego ciała zbudowane z różnych substancji mają różną gęstość • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, dm-, kilo-, mega-); przelicza jednostki: masy, ciężaru, gęstości • rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie	– badanie wpływu detergentu na napięcie powierzchniowe, – badanie, od czego zależy kształt kropli, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; formułuje wnioski • planuje doświadczenia związane z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach • szacuje wyniki pomiarów; ocenia wyniki doświadczeń, porównując wyznaczone gęstości z odpowiednimi wartościami tabelarycznymi • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, ale typowe, dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem związku między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
doświadczeń	danych (wyników doświadczenia); rozpoznaje proporcjonalność prostą oraz posługuje się proporcjonalnością prostą - wyodrębnia z tekstów lub rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu - przeprowadza doświadczenia: - wykazanie cząsteczkowej budowy materii, - badanie właściwości ciał stałych, cieczy i gazów, - wykazanie istnienia oddziaływań międzycząsteczkowych, - wyznaczanie gęstości substancji, z jakiej wykonany jest przedmiot o kształcie regularnym za pomocą wagi i przymiaru lub o nieregularnym kształcie za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego oraz wyznaczanie gęstości cieczy za pomocą	grawitacyjnym (wzoru na ciężar) oraz ze związku gęstości z masą i objętością)		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	wagi i cylindra miarowego, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; przedstawia wyniki i formułuje wnioski • opisuje przebieg doświadczenia; wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów • posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności • rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (stosuje związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym oraz korzysta ze związku gęstości z masą i objętością)			

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
III. HYDROSTATYKA I AEROSTATYKA				
Uczeń: - rozpoznaje i nazywa siły ciężkości i nacisku, podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych (w otaczającej rzeczywistości); wskazuje przykłady z życia codziennego obrazujące działanie siły nacisku - rozdziela parcie i ciśnienie - formułuje prawo Pascala, podaje przykłady jego zastosowania - wskazuje przykłady występowania siły wyporu w otaczającej rzeczywistości i życiu	Uczeń: - posługuje się pojęciem parcia (nacisku) - posługuje się pojęciem ciśnienia wraz z jego jednostką w układzie SI - posługuje się pojęciem ciśnienia w cieczech i gazach wraz z jego jednostką; posługuje się pojęciem ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego - doświadczalnie demonstruje: - zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy, - istnienie ciśnienia atmosferycznego, - prawo Pascala, - prawo Archimedesesa (na tej podstawie analizuje pływanie ciał)	Uczeń: - wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru ciśnienia - wyjaśnia zależność ciśnienia atmosferycznego od wysokości nad poziomem morza - opisuje znaczenie ciśnienia hydrostatycznego i ciśnienia atmosferycznego w przyrodzie i w życiu codziennym - Opisuje paradoks hydrostatyczny - opisuje doświadczenie Torricellego - opisuje zastosowanie prawa Pascala w prasie hydraulicznej i hamulcach hydraulicznych - wyznacza gęstość cieczy, korzystając z prawa Archimedesesa	Uczeń: - uzasadnia, kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone, korzystając z wzorów na siły wyporu i ciężkości oraz gęstość - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących wykorzystywania prawa Pascala	Uczeń: rozwiązuje złożone, nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, prawa Pascala, prawa Archimedesesa, warunków

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
codziennym - wymienia cechy siły wyporu, ilustruje graficznie siłę wyporu - przeprowadza doświadczenia: – badanie zależności ciśnienia od pola powierzchni, – badanie zależności ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy, – badanie przenoszenia w cieczy działającej na nią siły zewnętrznej, – badanie warunków pływania ciał, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa, formułuje wnioski - przelicza	- posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost ciśnienia w całej objętości cieczy lub gazu - wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą praw i zależności dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego - przelicza wielokrotności i podwielokrotności (centy-, hekto-, kilo-, mega-); przelicza jednostki ciśnienia - stosuje do obliczeń: – związek między parciem a ciśnieniem, – związek między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony	- rysuje siły działające na ciało, które pływa w cieczy, tkwi w niej zanurzone lub tonie; wyznacza, rysuje i opisuje siłę wypadkową - wyjaśnia, kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone na podstawie prawa Archimidesa, posługując się pojęciami siły ciężkości i gęstości - planuje i przeprowadza doświadczenie w celu zbadania zależności ciśnienia od siły nacisku i pola powierzchni; opisuje jego przebieg i formułuje wnioski - projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające słuszność prawa Pascala dla cieczy lub gazów, opisuje jego przebieg oraz analizuje i ocenia wynik; formułuje komunikat o swoim	w otaczającej rzeczywistości i w życiu codziennym	pływania ciał)

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	do zadanej liczby cyfr znaczących - analizuje siły działające na ciała zanurzone w cieczach lub gazach, posługując się pojęciem siły wyporu i prawem Archimedesesa - oblicza wartość siły wyporu dla ciał zanurzonych w cieczy lub gazie - podaje warunki pływania ciał: kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie zanurzone w cieczy - opisuje praktyczne zastosowanie prawa Archimedesesa i warunków pływania ciał; wskazuje przykłady wykorzystywania w otaczającej rzeczywistości - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących pływania ciał	doświadczeniu - rozwiązuje typowe zadania obliczeniowe z wykorzystaniem warunków pływania ciał; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących - rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału: <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, prawa Pascala, prawa Archimedesesa) - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego oraz prawa Archimedesesa, a w szczególności		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	- wyodrębnia z tekstów lub rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu - przeprowadza doświadczenia: - wyznaczanie siły wyporu, - badanie, od czego zależy wartość siły wyporu i wykazanie, że jest ona równa ciężarowi wypartej cieczy, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; wyciąga wnioski i formułuje prawo Archimiedesa - rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: - <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem	informacjami pochodzącymi z analizy tekstu: <i>Podciśnienie, nadciśnienie i próżnia</i>		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, prawa Pascala, prawa Archimiedesa, warunków pływania ciał)			
IV. KINEMATYKA				
Uczeń: - wskazuje przykłady ciał będących w ruchu w otaczającej rzeczywistości - wyróżnia pojęcia toru i drogi i wykorzystuje je do opisu ruchu; podaje jednostkę drogi w układzie SI; przelicza jednostki drogi - odróżnia ruch prostoliniowy od ruchu krzywoliniowego; podaje przykłady ruchów:	Uczeń: - wyjaśnia, na czym polega względność ruchu; podaje przykłady układów odniesienia - opisuje i wskazuje przykłady względności ruchu - oblicza wartość prędkości i przelicza jej jednostki; oblicza i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących - wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego oraz rysuje te wykresy na podstawie	Uczeń: - rozdziela układy odniesienia: jedno-, dwu- i trójwymiarowy - planuje i przeprowadza doświadczenie w celu wyznaczenia prędkości z pomiaru czasu i drogi z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych bądź programu do analizy materiałów wideo; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; opisuje	Uczeń: - planuje i demonstruje doświadczenie związane z badaniem ruchu z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych, programu do analizy materiałów wideo; opisuje przebieg doświadczenia, analizuje i ocenia wyniki - posługuje się informacjami	Uczeń: rozwiązuje nietypowe, złożone zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Kinematyka</i> (z wykorzystaniem wzorów: $s = \frac{at^2}{2}$ i $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ oraz związane z analizą wykresów zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchów

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
prostoliniowego i krzywoliniowego • nazywa ruchem jednostajnym ruch, w którym droga przebyta w jednostkowych przedziałach czasu jest stała; podaje przykłady ruchu jednostajnego w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu prostoliniowego; opisuje ruch jednostajny prostoliniowy; podaje jednostkę prędkości w układzie SI • odczytuje prędkość i przebytą odległość z wykresów zależności drogi i prędkości od czasu • odróżnia ruch	podanych informacji • rozpoznaje na podstawie danych liczbowych lub na podstawie wykresu, że w ruchu jednostajnym prostoliniowym droga jest wprost proporcjonalna do czasu oraz posługuje się proporcjonalnością prostą • nazywa ruchem jednostajnie przyspieszonym ruch, w którym wartość prędkości rośnie jednostkowych przedziałach czasu o tę samą wartość, a ruchem jednostajnie opóźnionym – ruch, w którym wartość prędkości maleje w jednostkowych przedziałach czasu o tę samą wartość • oblicza wartość przyspieszenia wraz z jednostką; przelicza jednostki przyspieszenia • wyznacza zmianę prędkości dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub	przebieg doświadczenia i ocenia jego wyniki • sporządza wykresy zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego na podstawie podanych informacji (oznacza wielkości i skale na osiach; zaznacza punkty i rysuje wykres; uwzględnia niepewności pomiarowe) • wyznacza przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego) • ^Ropisuje zależność drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym, gdy prędkość początkowa jest równa zero; stosuje tę zależność do obliczeń • analizuje ruch ciała na podstawie filmu	pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących ruchu (np. urządzeń do pomiaru przyspieszenia) • realizuje projekt: <i>Prędkość wokół nas</i> (lub inny związany z treściami rozdziału <i>Kinematyka</i>)	prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie zmiennego) • ^Ranalizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego z prędkością początkową i na tej podstawie wyprowadza wzór na obliczanie drogi w tym ruchu

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
niejednostajny (zmienny) od ruchu jednostajnego; podaje przykłady ruchu niejednostajnego w otaczającej rzeczywistości - rozróżnia pojęcia: prędkość chwilowa i prędkość średnia - posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego; podaje jednostkę przyspieszenia w układzie SI - odczytuje przyspieszenie i prędkość z wykresów zależności przyspieszenia	opóźnionego); oblicza prędkość końcową w ruchu jednostajnie przyspieszonym - stosuje do obliczeń związek przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ($\Delta v = a \cdot \Delta t$); wyznacza prędkość końcową - analizuje wykresy zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnego; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu zależności drogi od czasu do osi czasu - analizuje wykresy zależności prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu prędkości do osi czasu - analizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie opóźnionego; oblicza prędkość	^Rposługuje się wzorem: $s = \frac{at^2}{2}$, ^Rwyznacza przyspieszenie ciała na podstawie wzoru $a = \frac{2s}{t^2}$ - wyjaśnia, że w ruchu jednostajnie przyspieszonym bez prędkości początkowej odcinki drogi pokonywane w kolejnych sekundach mają się do siebie jak kolejne liczby nieparzyste - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzorów $s = \frac{at^2}{2}$ i $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ - analizuje wykresy zależności ^Rdrogi od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego bez prędkości początkowej; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu zależności drogi od czasu do osi czasu		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
i prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego; rozpoznaje proporcjonalność prostą - rozpoznaje zależność rosnącą na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym - identyfikuje rodzaj ruchu na podstawie wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu; rozpoznaje proporcjonalność prostą - odczytuje dane z wykresów zależności	kończącą w tym ruchu - przeprowadza doświadczenia: - wyznaczanie prędkości ruchu pęcherzyka powietrza w zamkniętej rurce wypełnionej wodą, - badanie ruchu staczającej się kulki, - korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki pomiarów i obliczeń w tabeli zaokrąglone do zadanej liczby cyfr znaczących; formułuje wnioski - rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy związane z treścią rozdziału: <i>Kinematyka</i> (dotyczące względności ruchu oraz z wykorzystaniem: zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym prostoliniowym, związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, zależności prędkości i drogi	- wyjaśnia, że droga w dowolnym ruchu jest liczbowo równa polu pod wykresem zależności prędkości od czasu - sporządza wykresy zależności prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego - rozwiązuje typowe zadania związane z analizą wykresów zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie zmiennego - rozwiązuje bardziej złożone zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Kinematyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym prostoliniowym, związku przyspieszenia ze		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie przyspieszonego • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) oraz jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	od czasu w ruchu prostoliniowym jednostajnie przyspieszonym)	zmianą prędkości i czasem, zależności prędkości i drogi od czasu w ruchu prostoliniowym jednostajnie zmiennym)		
V. DYNAMIKA				
Uczeń: • posługuje się symbolem siły; stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek	Uczeń: • wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o jednakowych kierunkach • wyjaśnia, na czym polega bezwładność ciał; wskazuje przykłady bezwładności	Uczeń: • ^Rwyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o różnych kierunkach • ^Rpodaje wzór na obliczanie siły tarcia • analizuje opór powietrza	Uczeń: • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych)	Uczeń: • rozwiązuje nietypowe złożone zadania, (problemy) dotyczące treści rozdziału:

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
i zwrot wektora siły • wyjaśnia pojęcie siły wypadkowej; opisuje i rysuje siły, które się równoważą • rozpoznaje i nazywa siły oporów ruchu; podaje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości • podaje treść pierwszej zasady dynamiki Newtona • podaje treść drugiej zasady dynamiki Newtona; definiuje jednostkę siły w układzie SI (1 N) i posługuje się jednostką siły • rozpoznaje i nazywa siły działające na spadające ciała (siły ciężkości i oporów ruchu)	w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem masy i wyjaśnia jej związek z bezwładnością ciał • analizuje zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki • analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki • opisuje spadek swobodny jako przykład ruchu jednostajnie przyspieszonego • porównuje czas spadania swobodnego i rzeczywistego różnych ciał z danej wysokości • opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki • opisuje zjawisko odrzutu i wskazuje jego przykłady w otaczającej rzeczywistości • analizuje i wyjaśnia wyniki przeprowadzonego doświadczenia; podaje	podczas ruchu spadochroniarza • planuje i przeprowadza doświadczenia: – w celu zilustrowania I zasady dynamiki, – w celu zilustrowania II zasady dynamiki, – w celu zilustrowania III zasady dynamiki; • opisuje ich przebieg, formułuje wnioski • analizuje wyniki przeprowadzonych doświadczeń (oblicza przyspieszenia ze wzoru na drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym i zapisuje wyniki zaokrąglone do zadanej liczby cyfr znaczących; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla przebiegu doświadczeń) • rozwiązuje bardziej złożone zadania (lub problemy)	dotyczących przykładów wykorzystania zasady odrzutu w przyrodzie i technice	<i>Dynamika</i> (stosując do obliczeń związek między siłą i masą a przyspieszeniem oraz związek: $\Delta v = a \cdot \Delta t$)

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
• podaje treść trzeciej zasady dynamiki Newtona • posługuje się pojęciem sił oporów ruchu; podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych i opisuje wpływ na poruszające się ciała • rozróżnia tarcie statyczne i kinetyczne • rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą oraz proporcjonalność prostą na podstawie danych z tabeli; posługuje się proporcjonalnością prostą • przeprowadza doświadczenia: – badanie spadania ciał, – badanie wzajemnego oddziaływania ciał	przyczynę działania siły tarcia i wyjaśnia, od czego zależy jej wartość • stosuje pojęcie siły tarcia jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot siły tarcia • opisuje i rysuje siły działające na ciało wprawiane w ruch (lub poruszające się) oraz wyznacza i rysuje siłę wypadkową • opisuje znaczenie tarcia w życiu codziennym; wyjaśnia na przykładach, kiedy tarcie i inne opory ruchu są pożyteczne, a kiedy niepożądane oraz wymienia sposoby zmniejszania lub zwiększania oporów ruchu (tarcia) • stosuje do obliczeń: – związek między siłą i masą a przyspieszeniem, – związek między siłą ciężkości, masą	dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (z wykorzystaniem: pierwszej zasady dynamiki Newtona, związku między siłą i masą a przyspieszeniem i związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ()) oraz dotyczące: swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał, występowania oporów ruchu) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: bezwładności ciał, spadania ciał, występowania oporów ruchu, a w szczególności tekstu: <i>Czy opór powietrza zawsze przeszkadza sportowcom</i>		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
– badanie, od czego zależy tarcie, korzystając z opisów doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki i formułuje wnioski • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	i przyspieszeniem grawitacyjnym; oblicza i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących • przeprowadza doświadczenia: – badanie bezwładności ciał, – badanie ruchu ciała pod wpływem działania sił, które się nie równoważą, – demonstracja zjawiska odrzutu, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności, analizuje je i formułuje wnioski • rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (z wykorzystaniem: pierwszej zasady dynamiki Newtona,			

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	związku między siłą i masą a przyspieszeniem oraz zadania dotyczące swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał i występowania oporów ruchu			
VI. PRACA, MOC, ENERGIA				
Uczeń: • posługuje się pojęciem energii, podaje przykłady różnych jej form • odróżnia pracę w sensie fizycznym od pracy w języku potocznym; wskazuje przykłady wykonania pracy mechanicznej w otaczającej rzeczywistości • podaje wzór na obliczanie pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły	Uczeń: • posługuje się pojęciem pracy mechanicznej wraz z jej jednostką w układzie SI; wyjaśnia, kiedy została wykonana praca 1 J • posługuje się pojęciem oporów ruchu • posługuje się pojęciem mocy wraz z jej jednostką w układzie SI; wyjaśnia, kiedy urządzenie ma moc 1 W; porównuje moce różnych urządzeń • wyjaśnia, kiedy ciało ma energię potencjalną grawitacji, a kiedy ma energię potencjalną sprężystości; opisuje wykonaną	Uczeń: • wyjaśnia kiedy, mimo działającej na ciało siły, praca jest równa zero; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości • ^Rwyjaśnia sposób obliczania pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły nie jest zgodny z kierunkiem jego ruchu • ^Rwyjaśnia, co to jest koń mechaniczny (1 KM) • podaje, opisuje i stosuje wzór na obliczanie mocy chwilowej ($P = F \cdot v$) • wyznacza zmianę energii	Uczeń: • ^Rwykazuje, że praca wykonana podczas zmiany prędkości ciała jest równa zmianie jego energii kinetycznej (wyprowadza wzór) • rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe: – dotyczące energii i pracy (wykorzystuje ^Rgeometrię interpretację pracy) oraz mocy; – z wykorzystaniem wzorów na energię	Uczeń: • rozwiązuje nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i>

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
jest zgodny z kierunkiem jego ruchu - rozróżnia pojęcia: praca i moc; odróżnia moc w sensie fizycznym od mocy w języku potocznym; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości - podaje i opisuje wzór na obliczanie mocy (iloraz pracy i czasu, w którym praca została wykonana) - rozróżnia pojęcia: praca i energia; wyjaśnia co rozumiemy przez pojęcie energii oraz kiedy ciało zyskuje energię, a kiedy ją traci; wskazuje	pracę jako zmianę energii - opisuje przemiany energii ciała podniesionego na pewną wysokość, a następnie upuszczonego - wykorzystuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk - podaje i opisuje zależność przyrostu energii potencjalnej grawitacji ciała od jego masy i wysokości, na jaką ciało zostało podniesione ($\Delta E = m \cdot g \cdot h$) - opisuje i wykorzystuje zależność energii kinetycznej ciała od jego masy i prędkości; podaje wzór na energię kinetyczną i stosuje go do obliczeń - opisuje związek pracy wykonanej podczas zmiany prędkości ciała ze zmianą energii kinetycznej ciała (opisuje wykonaną pracę jako	potencjalnej grawitacji ciała podczas zmiany jego wysokości (wyprowadza wzór) - wyjaśnia, jaki układ nazywa się układem izolowanym; podaje zasadę zachowania energii - planuje i przeprowadza doświadczenia związane z badaniem, od czego zależy energia potencjalna sprężystości i energia kinetyczna; opisuje ich przebieg i wyniki, formułuje wnioski - rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone (w tym umiarkowanie trudne zadania obliczeniowe) dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem: związku pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, związku	potencjalną grawitacji i energię kinetyczną; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń realizuje projekt: <i>Statek parowy</i> (lub inny związany z treściami rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i>)	

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem energii potencjalnej grawitacji (ciężkości) i potencjalnej sprężystości wraz z ich jednostką w układzie SI • posługuje się pojęciami siły ciężkości i siły sprężystości • posługuje się pojęciem energii kinetycznej; wskazuje przykłady ciał posiadających energię kinetyczną w otaczającej rzeczywistości • wymienia rodzaje energii mechanicznej; • wskazuje przykłady przemian energii mechanicznej	zmianę energii); wyznacza zmianę energii kinetycznej • wykorzystuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk oraz wskazuje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości • stosuje do obliczeń: – związek pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, – związek mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, – związek wykonanej pracy ze zmianą energii oraz wzory na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną, – związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym; wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących	mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, związku wykonanej pracy ze zmianą energii oraz wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: energii i pracy, mocy różnych urządzeń, energii potencjalnej i kinetycznej oraz zasady zachowania energii mechanicznej		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem energii mechanicznej jako sumy energii kinetycznej i potencjalnej; podaje zasadę zachowania energii mechanicznej • doświadczalnie bada, od czego zależy energia potencjalna ciężkości, korzystając z opisu doświadczenia i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje wyniki i formułuje wnioski • przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu • wyodrębnia z prostych tekstów i rysunków informacje kluczowe	• rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem: związku pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, związku mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, związku wykonanej pracy ze zmianą energii, wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną) • wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu			

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
VII. TERMODYNAMIKA				
Uczeń: • posługuje się pojęciem energii kinetycznej; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii • posługuje się pojęciem temperatury • podaje przykłady zmiany energii wewnętrznej spowodowanej wykonaniem pracy lub przepływem ciepła w otaczającej rzeczywistości • podaje warunek i kierunek przepływu ciepła; stwierdza, że ciała o równej temperaturze pozostają w stanie równowagi termicznej • rozróżnia materiały	Uczeń: • wykonuje doświadczenie modelowe (ilustracja zmiany zachowania się cząsteczek ciała stałego w wyniku wykonania nad nim pracy), korzystając z jego opisu; opisuje wyniki doświadczenia • posługuje się pojęciem energii wewnętrznej; określa jej związek z liczbą cząsteczek, z których zbudowane jest ciało; podaje jednostkę energii wewnętrznej w układzie SI • wykazuje, że energię układu (energiię wewnętrzną) można zmienić, wykonując nad nim pracę • określa temperaturę ciała jako miarę średniej energii kinetycznej cząsteczek, z których ciało jest zbudowane • analizuje jakościowo związek między	Uczeń: • wyjaśnia wyniki doświadczenia modelowego (ilustracja zmiany zachowania się cząsteczek ciała stałego w wyniku wykonania nad nim pracy) • wyjaśnia związek między energią kinetyczną cząsteczek i temperaturą • ^Ropisuje możliwość wykonania pracy kosztem energii wewnętrznej; podaje przykłady praktycznego wykorzystania tego procesu • wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej • uzasadnia, odwołując się do wyników doświadczenia, że przyrost temperatury ciała jest wprost proporcjonalny do ilości pobranego przez	Uczeń: • rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe związane ze zmianą energii wewnętrznej; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń	Uczeń: • rozwiązuje nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> • ^Rsporządza i analizuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębiania dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia na podstawie danych (opisuje oś układu współrzędnych, uwzględnia niepewności pomiarów)

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
o różnym przewodnictwie; wskazuje przykłady w otaczającej rzeczywistości - wymienia sposoby przekazywania energii w postaci ciepła; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości - informuje o przekazywaniu ciepła przez promieniowanie; wykonuje i opisuje doświadczenie ilustrujące ten sposób przekazywania ciepła - rozdziela i nazywa zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację oraz	- temperaturą a średnią energią kinetyczną (ruchu chaotycznego) cząsteczek - posługuje się skalami temperatur (Celsjusza, Kelvina); wskazuje jednostkę temperatury w układzie SI; podaje temperaturę zera bezwzględnego - przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie - posługuje się pojęciem przepływu ciepła jako przekazywaniem energii w postaci ciepła oraz jednostką ciepła w układzie SI - wykazuje, że nie następuje przekazywanie energii w postaci ciepła (wymiana ciepła) między ciałami o tej samej temperaturze - wykazuje, że energię układu (energię wewnętrzną) można zmienić, wykonując nad nim pracę lub przekazując energię	ciało ciepła oraz, że ilość pobranego przez ciało ciepła do uzyskania danego przyrostu temperatury jest wprost proporcjonalna do masy ciała ^Rrysuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębiania odpowiednio dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia na podstawie danych ^Rposługuje się pojęciem ciepła topnienia wraz z jednostką w układzie SI; podaje wzór na ciepło topnienia - wyjaśnia, co dzieje się z energią pobieraną (lub oddawaną) przez mieszaninę substancji w stanie stałym i ciekłym (np. wody i lodu) podczas topnienia (lub krzepnięcia) w stałej temperaturze ^Rposługuje się pojęciem ciepła parowania wraz z jednostką		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
wskazuje przykłady tych zjawisk w otaczającej rzeczywistości • posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania temperatury topnienia i temperatury wrzenia oraz ^Rciepła topnienia i ^Rciepła parowania; porównuje te wartości dla różnych substancji • doświadczalnie demonstruje zjawisko topnienia • wyjaśnia, od czego zależy szybkość parowania • posługuje się pojęciem temperatury wrzenia • przeprowadza doświadczenia: – obserwacja zmian temperatury ciał w wyniku wykonania	w postaci ciepła • analizuje jakościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem pracy i przepływem ciepła • podaje treść pierwszej zasady termodynamiki ($\Delta E = W + Q$) • doświadczalnie bada zjawisko przewodnictwa cieplnego i określa, który z badanych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła (planuje, przeprowadza i opisuje doświadczenie) • opisuje zjawisko przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej • opisuje ruch cieczy i gazów w zjawisku konwekcji • stwierdza, że przyrost temperatury ciała jest wprost proporcjonalny do ilości pobranego przez ciało ciepła oraz, że ilość pobranego przez ciało ciepła do uzyskania	w układzie SI; podaje wzór na ciepło parowania • ^Rwyjaśnia zależność temperatury wrzenia od ciśnienia • przeprowadza doświadczenie ilustrujące wykonanie pracy przez rozprężający się gaz, korzystając z opisu doświadczenia i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; analizuje wyniki doświadczenia i formułuje wnioski • planuje i przeprowadza doświadczenie w celu wykazania, że do uzyskania jednakowego przyrostu temperatury różnych substancji o tej samej masie potrzebna jest inna ilość ciepła; opisuje przebieg doświadczenia i ocenia je • rozwiązuje bardziej złożone zadania lub problemy (w tym umiarkowanie trudne zadania)		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
nad nimi pracy lub ogrzania, – badanie zjawiska przewodnictwa cieplnego, – obserwacja zjawiska konwekcji, – obserwacja zmian stanu skupienia wody, – obserwacja topnienia substancji, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki obserwacji i formułuje wnioski • rozwiązuje proste, nieobliczeniowe zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> – związane z energią wewnętrzną	danego przyrostu temperatury jest wprost proporcjonalna do masy ciała • opisuje jakościowo zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację • analizuje zjawiska: topnienia i krzepnięcia, sublimacji i resublimacji, wrzenia i skraplania jako procesy, w których dostarczanie energii w postaci ciepła nie powoduje zmiany temperatury • wyznacza temperaturę: – topnienia wybranej substancji (mierzy czas i temperaturę, zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami i z uwzględnieniem informacji o niepewności), – wrzenia wybranej substancji, np. wody • porównuje topnienie kryształów i ciał bezpostaciowych	obliczeniowe) dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> (związane z energią wewnętrzną i temperaturą, zmianami stanu skupienia ciał, wykorzystaniem wzorów na R ciepło topnienia i R ciepło parowania) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: – energii wewnętrznej i temperatury, – wykorzystania (w przyrodzie i w życiu codziennym) przewodnictwa cieplnego (przewodników i izolatorów ciepła), – zjawiska konwekcji (np. prądy konwekcyjne), – promieniowania słonecznego (np. kolektory słoneczne), – zmian stanu skupienia ciał,		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
i zmianami stanów skupienia ciał: topnieniem lub krzepnięciem, parowaniem (wrzeniem) lub skraplaniem • przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	• na schematycznym rysunku (wykresie) ilustruje zmiany temperatury w procesie topnienia dla ciał krystalicznych i bezpostaciowych • doświadczalnie demonstruje zjawiska wrzenia i skraplania • przeprowadza doświadczenia: – badanie, od czego zależy szybkość parowania, – obserwacja wrzenia, • korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki i formułuje wnioski • rozwiązuje proste zadania (w tym obliczeniowe) lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> (związane z energią wewnętrzną i temperaturą, przepływem ciepła oraz z wykorzystaniem: związków $\Delta E = W$ i $\Delta E = Q$, zależności $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$ oraz wzorów na $R_{\text{ciepło}}$ topnienia i $R_{\text{ciepło}}$	a w szczególności tekstu: <i>Dom pasywny, czyli jak zaoszczędzić na ogrzewaniu i klimatyzacji</i> (lub innego tekstu związanego z treściami rozdziału: <i>Termodynamika</i>)		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	parowania); wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu			

Klasa VIII

Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

Symbolem^R oznaczono treści spoza podstawy programowej.

Wymagania na kolejne oceny się **kumulują** – obejmują również wymagania na oceny niższe.

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
I. ELEKTROSTATYKA				
Uczeń: - informuje, czym zajmuje się elektrostatyka; wskazuje przykłady elektryzowania ciał w otaczającej rzeczywistości - posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego; rozróżnia dwa rodzaje ładunków elektrycznych (dodatnie i ujemne) - wyjaśnia, z czego składa się atom; przedstawia model budowy atomu na schematycznym rysunku - posługuje się pojęciami: przewodnika jako substancji, w której łatwo mogą się przemieszczać ładunki elektryczne, i izolatora jako substancji, w której ładunki elektryczne nie mogą się przemieszczać - odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich	Uczeń: - doświadczalnie demonstruje zjawiska elektryzowania przez potarcie lub dotyk oraz wzajemne oddziaływanie ciał naelektryzowanych - opisuje sposoby elektryzowania ciał przez potarcie i dotyk; informuje, że te zjawiska polegają na przemieszczaniu się elektronów; ilustruje to na przykładach - opisuje jakościowo oddziaływanie ładunków jednoimiennych i różnoimiennych; podaje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (poznane na lekcji) - posługuje się pojęciem ładunku elementarnego; podaje symbol ładunku elementarnego oraz wartość: $e \approx 1,6 \cdot 10^{-19}$	Uczeń: - wskazuje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (inne niż poznane na lekcji) - opisuje budowę i zastosowanie maszyny elektrostatycznej - porównuje oddziaływania elektrostatyczne i grawitacyjne - wykazuje, że 1 C jest bardzo dużym ładunkiem elektrycznym (zawiera $6,24 \cdot 10^{18}$ ładunków elementarnych: $1 \text{ C} = 6,24 \cdot 10^{18} e$) - analizuje tzw. szereg tryboelektryczny - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem zależności, że każdy ładunek elektryczny jest wielokrotnością ładunku elementarnego; przelicza	Uczeń: - rozwiązuje zadania złożone dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i> - realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>	Uczeń: - rozwiązuje zadania nietypowe dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i> - posługuje się pojęciem dipolu elektrycznego do wyjaśnienia skutków indukcji elektrostatycznej

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
przykłady • posługuje się pojęciem układu izolowanego; podaje zasadę zachowania ładunku elektrycznego • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywane-go zjawiska lub problemu • współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i do-świadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa • rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>	C • posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego jako wielokrotności ładunku elementarnego; stosuje jednostkę ładunku (1 C) • wyjaśnia na przykładach, kiedy ciało jest naładowane dodatnio, a kiedy jest naładowane ujemnie • posługuje się pojęciem jonu; wyjaśnia, kiedy powstaje jon dodatni, a kiedy – jon ujemny • doświadczalnie odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich przykłady • informuje, że dobre przewodniki elektryczności są również dobrymi przewodnikami ciepła; wymienia przykłady zastosowań przewodników i izolatorów w otaczającej rzeczywistości • stosuje zasadę zachowania ładunku elektrycznego • analizuje działanie elektroskopu na podstawie opisu jego budowy; posługuje się elektroskopem • opisuje przemieszczanie	podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących • posługuje się pojęciem elektronów swobodnych; wykazuje, że w metalach znajdują się elektrony swobodne, a w izo-latorach elektrony są związane z atomami; na tej podstawie uzasadnia podział substancji na przewodniki i izolatory • wyjaśnia wyniki obserwacji przeprowadzo-nych doświadczeń związanych z elektryzowaniem przewodników; uzasadnia na przykładach, że przewodnik można naelektryzować wtedy, gdy odizoluje się go od ziemi • wyjaśnia, na czym polega uziemienie ciała naelektryzowanego i zubożenie zgrumowanego na nim ładunku elektrycznego • opisuje działanie i zastosowanie pioruno-chronu • projektuje i przeprowadza:		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	się ładunków w przewodnikach pod wpływem oddziaływania ładunku zewnętrznego (indukcja elektrostatyczna) • podaje przykłady skutków i wykorzystania indukcji elektrostatycznej • przeprowadza doświadczenia: - doświadczenie ilustrujące elektryzowanie ciał przez pocieranie oraz oddziaływanie ciał naelektryzowanych, - doświadczenie wykazujące, że przewo-dnik można naelektryzować, - elektryzowanie ciał przez zbliżenie ciała naelektryzowanego, korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróż-nia kluczowe kroki i sposób postępowania, wyjaśnia rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki i formułuje wnioski na podstawie tych wyników) • rozwiązuje proste	- doświadczenie ilustrujące właściwości ciał naelektryzowanych, - doświadczenie ilustrujące skutki indukcji elektrostatycznej, krytycznie ocenia ich wyniki; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczeń • rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe, dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i> • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i> (w szczególności tekstu: <i>Gdzie wykorzystuje się elektryzowanie ciał</i>)		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	zadania dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>			
II. PRĄD ELEKTRYCZNY				
Uczeń: - określa umowny kierunek przepływu prądu elektrycznego - przeprowadza doświadczenie modelowe ilustrujące, czym jest natężenie prądu, korzystając z jego opisu - posługuje się pojęciem natężenia prądu wraz z jego jednostką (1 A) - posługuje się pojęciem obwodu elektrycznego; podaje warunki przepływu prądu elektrycznego w obwodzie elektrycznym - wymienia elementy prostego obwodu elektrycznego: źródło energii elektrycznej, odbiornik (np. żarówka, opornik), przewody, wyłącznik, mierniki (amperomierz, woltomierz); rozróżnia symbole graficzne tych elementów - wymienia przyrządy służące do pomiaru napięcia elektrycznego i natężenia prądu elektrycznego; wyjaśnia, jak włącza się je do obwodu elektrycznego (amperomierz szeregowo, woltomierz równolegle) - wymienia formy energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wymienia źródła energii elektrycznej i odbiorniki; podaje ich	Uczeń: - posługuje się pojęciem napięcia elektrycznego jako wielkości określającej ilość energii potrzebnej do przeniesienia jednostkowego ładunku w obwodzie; stosuje jednostkę napięcia (1 V) - opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach - stosuje w obliczeniach związek między natężeniem prądu a ładunkiem i czasem jego przepływu przez poprzeczny przekrój przewodnika - rozdziela sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego: szeregowy i równoległy - rysuje schematy obwodów elektrycznych składających się z jednego źródła energii, jednego odbiornika, mierników i wyłączników; posługuje się symbolami graficznymi tych elementów - posługuje się pojęciem oporu elektrycznego	Uczeń: - porównuje oddziaływania elektrostatyczne i grawitacyjne - porównuje ruch swobodnych elektronów w przewodniku z ruchem elektronów wtedy, gdy do końców przewodnika podłączymy źródło napięcia - rozdziela węzły i gałęzie; wskazuje je w obwodzie elektrycznym - doświadczalnie wyznacza opór przewodnika przez pomiary napięcia na jego końcach oraz natężenia płynącego prądu; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących - stosuje w obliczeniach zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego	Uczeń: - sporządza wykres zależności natężenia prądu od przyłożonego napięcia $I(U)$ - rozwiązuje zadania złożone dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i> - realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału <i>Prąd elektryczny</i> (inny niż opisany w podręczniku)	Uczeń: - rozwiązuje zadania nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i> - projektuje i przeprowadza doświadczenie (inne niż opisane w podręczniku) wykazujące zależność $R = \rho \frac{l}{S}$; krytycznie ocenia jego wynik; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla jego wyniku; formułuje wnioski - ilustruje na wykresie zależność napięcia od czasu w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
przykłady - wyjaśnia, na czym polega zwarcie; opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci elektrycznej - opisuje warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej - wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu - rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu - współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa - rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>	jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu ($1\ \Omega$). - stosuje w obliczeniach związek między napięciem a natężeniem prądu i oporem elektrycznym - posługuje się pojęciem pracy i mocy prądu elektrycznego wraz z ich jednostkami; stosuje w obliczeniach związek między tymi wielkościami oraz wzory na pracę i moc prądu elektrycznego - posługuje się pojęciem mocy znamionowej; analizuje i porównuje dane na tabliczkach znamionowych różnych urządzeń elektrycznych - wyjaśnia różnicę między prądem stałym i przemiennym; wskazuje baterię, akumulator i zasilacz jako źródła stałego napięcia; odróżnia to napięcie od napięcia w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań - opisuje skutki działania prądu na organizm człowieka i inne organizmy żywe; wskazuje zagrożenia porażeniem prądem elektrycznym; podaje	długości, pola przekroju poprzecznego i rodzaju materiału, z jakiego jest wykonany; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących - posługuje się pojęciem oporu właściwego oraz tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania jego wartości dla danej substancji; analizuje i porównuje wartości oporu właściwego różnych substancji - opisuje zależność napięcia od czasu w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań; posługuje się pojęciem napięcia skutecznego; wyjaśnia rolę zasilaczy - stwierdza, że elektrownie wytwarzają prąd przemienny, który do mieszkań jest dostarczany pod napięciem 230 V - rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i> - posługuje się		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	podstawowe zasady udzielenia pierwszej pomocy - przeprowadza doświadczenia: - doświadczenie wykazujące przepływ ładunków przez przewodniki, - łączy według podanego schematu obwód elektryczny składający się ze źródła (baterii), odbiornika (żarówki), amperomierza i woltomierza, - bada zależność natężenia prądu od rodzaju odbiornika (żarówki) przy tym samym napięciu oraz zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego długości, pola przekroju poprzecznego i rodzaju materiału, z jakiego jest wykonany, - wyznacza moc żarówki zasilanej z baterii za pomocą woltomierza	informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i> realizuje projekt: <i>Żarówka czy świetlówka</i> (opisany w podręczniku)		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	i amperomierza, korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; odczytuje wskazania mierników; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki doświadczenia lub przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących, formułuje wnioski na podstawie tych wyników) • rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i> (rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu, przelicza wielokrotności i pod wielokrotności oraz jednostki czasu, przeprowadza obliczenia			

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących)			
III. MAGNETYZM				
Uczeń: • nazywa bieguny magnesów stałych, opisuje oddziaływanie między nimi • doświadczalnie demonstruje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu • opisuje zachowanie się igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem • posługuje się pojęciem zwojnicy; stwierdza, że zwojnica, przez którą płynie prąd elektryczny, zachowuje się jak magnes • wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu • współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa	Uczeń: • opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu (podaje czynniki zakłócające jego prawidłowe działanie); posługuje się pojęciem biegunów magnetycznych Ziemi • opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne; stwierdza, że w pobliżu magnesu każdy kawałek żelaza staje się magnesem (namagnesowuje się), a przedmioty wykonane z ferromagnetyku wzmacniają oddziaływanie magnetyczne magnesu • podaje przykłady wykorzystania oddziaływania magnesów	Uczeń: • porównuje oddziaływania elektrostatyczne i magnetyczne • wyjaśnia, na czym polega namagnesowanie ferromagnetyku; posługuje się pojęciem domen magnetycznych • stwierdza, że linie, wzdłuż których igła kompasu lub opiłki układają się wokół prostoliniowego przewodnika z prądem, mają kształt współśrodkowych okręgów • opisuje sposoby wyznaczania biegunowości magnetycznej przewodnika kołowego i zwojnicy (reguła śruby prawoskrętnej, reguła prawej dłoni, na podstawie ułożenia strzałek oznaczających kierunek prądu –	Uczeń: • rozwiązuje zadania złożone dotyczące treści rozdziału <i>Magnetyzm</i> • realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału <i>Magnetyzm</i>	Uczeń: • rozwiązuje zadania nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Magnetyzm</i>

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału <i>Magnetyzm</i>	- na materiały magnetyczne - opisuje właściwości ferromagnetyków; podaje przykłady ferromagnetyków - opisuje doświadczenie Oersteda; podaje wnioski wynikające z tego doświadczenia - doświadczalnie demonstruje zjawisko oddziaływania przewodnika z prądem na igłę magnetyczną - opisuje wzajemne oddziaływanie przewodników, przez które płynie prąd elektryczny, i magnesu trwałego - opisuje jakościowo wzajemne oddziaływanie dwóch przewodników, przez które płynie prąd elektryczny (wyjaśnia, kiedy przewodniki się przyciągają, a kiedy odpychają) - przeprowadza doświadczenia:	- metoda liter S i N); stosuje wybrany sposób wyznaczania biegunowości przewodnika kołowego lub zwojnicy - opisuje działanie dzwonka elektromagnetycznego lub zamka elektrycznego, korzystając ze schematu przedstawiającego jego budowę - rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Magnetyzm</i> - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Magnetyzm</i> (w tym tekstu: <i>Właściwości magnesów i ich zastosowania</i> zamieszczonego w podręczniku)		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	– bada wzajemne oddziaływanie magnesów oraz oddziaływanie magnesów na żelazo i inne materiały magnetyczne, – bada zachowanie igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem, – bada oddziaływania magnesów trwałych i przewodników z prądem oraz wzajemne oddziaływanie przewodników z prądem, – bada zależność magnetycznych właściwości zwojnicy od obecności w niej rdzenia z ferromagnetyku oraz liczby zwojów i natężenia prądu płynącego przez zwoje, korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad			

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników • rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Magnetyzm</i>			
IV. DRGANIA i FALE				
Uczeń: • opisuje ruch okresowy wahadła; wskazuje położenie równowagi i amplitudę tego ruchu; podaje przykłady ruchu okresowego w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciami okresu i częstotliwości wraz z ich jednostkami do opisu ruchu okresowego • wyznacza amplitudę i okres drgań na podstawie wykresu zależności położenia od czasu • wskazuje drgające ciało jako źródło fali mechanicznej; posługuje się pojęciami: amplitudy, okresu,	Uczeń: • opisuje ruch drgający (drgania) ciała; wskazuje położenie równowagi i amplitudę drgań • posługuje się pojęciem częstotliwości jako liczbą pełnych drgań (wahnięć) wykonanych w jednostce czasu ($f = \frac{n}{t}$) i na tej podstawie określa jej jednostkę ($1 \text{ Hz} = \frac{1}{s}$); stosuje w obliczeniach związki	Uczeń: • posługuje się pojęciami: wahadła matematycznego, częstotliwości drgań własnych • analizuje wykresy zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; na podstawie tych wykresów porównuje drgania ciał • analizuje wykres fali; wskazuje oraz	Uczeń: • projektuje i przeprowadza doświadczenie (inne niż opisane w podręczniku) w celu zbadania, od czego (i jak) zależą, a od czego nie zależą okres i częstotliwość w ruchu okresowym; opracowuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia;	Uczeń: rozwiązuje zadania nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Drgania i fale</i>

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
częstotliwości i długości fali do opisu fal; podaje przykłady fal mechanicznych w otaczającej rzeczywistości • stwierdza, że źródłem dźwięku jest drgające ciało, a do jego rozchodzenia się potrzebny jest ośrodek (dźwięk nie rozchodzi się w próżni); podaje przykłady źródeł dźwięków w otaczającej rzeczywistości • stwierdza, że fale dźwiękowe można opisać za pomocą tych samych związków między długością, prędkością, częstotliwością i okresem fali, jak w przypadku fal mechanicznych; porównuje wartości prędkości fal dźwiękowych w różnych ośrodkach, korzystając z tabeli tych wartości • wymienia rodzaje fal elektromagnetycznych: radiowe, mikrofae, promieniowanie podczerwone, światło widzialne, promieniowanie nadfioletowe, rentgenowskie i gamma; podaje przykłady ich zastosowania • przeprowadza doświadczenia: – demonstruje ruch drgający ciężarka zawieszonego na nici; wskazuje położenie równo-wagi i amplitudę drgań, – demonstruje powstawanie fali na sznurze i wodzie, – wytwarza dźwięki	między częstotliwością a okresem drgań ($f = \frac{1}{T}$) • doświadczalnie wyznacza okres i częstotliwość w ruchu okresowym; bada jakościowo zależność okresu wahadła od jego długości i zależność okresu drgań ciężarka od jego masy (korzystając z opisu doświadczeń); wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostką, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wyniki zaokrąglone do zadanej liczby cyfr znaczących; formułuje wnioski • przedstawia na schematycznym rysunku wykres zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; zaznacza na nim amplitudę i okres drgań • opisuje rozchodzenie się fali mechanicznej jako	wyznacza jej długość i amplitudę; porównuje fale na podstawie ich ilustracji • omawia mechanizm wytwarzania dźwięków w wybranym instrumencie muzycznym • Rpodaje wzór na natężenie fali oraz jednostkę natężenia fali • Rpostępuje się pojęciem poziomu natężenia dźwięku wraz z jego jednostką (1 dB); określa progi słyszalności i bólu oraz poziom natężenia hałasu szkodliwego dla zdrowia • Rwyjaśnia ogólną zasadę działania radia, telewizji i telefonów komórkowych, korzystając ze schematu przesyłania fal elektromagnetycznych • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści	formułuje wnioski i prezentuje efekty przeprowadzonego badania • rozwiązuje zadania złożone dotyczące treści rozdziału <i>Drgania i fale</i> • realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału <i>Drgania i fale</i> (inny niż opisany w podręczniku)	

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
i wykazuje, że do rozchodzenia się dźwięku potrzebny jest ośrodek, – wytwarza dźwięki; bada jakościowo zależność ich wysokości od częstotliwości drgań i zależność ich głośności od amplitudy drgań, korzystając z ich opisów; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia, przedstawia wyniki i formułuje wnioski • wyodrębnia z tekstów, tabel i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu; rozpoznaje zależność rosnącą i malejącą na podstawie danych z tabeli • współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa • rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału <i>Drgania i fale</i>	proces przekazywania energii bez przenoszenia materii • posługuje się pojęciem prędkości rozchodzenia się fali; opisuje związek między prędkością, długością i częstotliwością (lub okresem) fali: $v = \lambda \cdot f$ (lub $v = \frac{\lambda}{T}$) • stosuje w obliczeniach związki między okresem, częstotliwością i długością fali wraz z ich jednostkami • doświadczalnie demonstruje dźwięki o różnych częstotliwościach z wykorzystaniem drgającego przedmiotu lub instrumentu muzycznego • opisuje mechanizm powstawania i rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu • posługuje się pojęciami energii i natężenia fali; opisuje jakościowo związek między energią fali a amplitudą fali • opisuje jakościowo	rozdziału <i>Drgania i fale</i> • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Drgania i fale</i> • realizuje projekt: <i>Prędkość i częstotliwość dźwięku</i> (opisany w podręczniku)		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	związki między wysokością dźwięku a częstotliwością fali i między natężeniem dźwięku (głośnością) a energią fali i amplitudą fali - rozróżnia dźwięki słyszalne, ultradźwięki i infradźwięki; podaje przykłady ich źródeł i zastosowania; opisuje szkodliwość hałasu - stwierdza, że źródłem fal elektromagnetycznych są drgające ładunki elektryczne oraz prąd, którego natężenie zmienia się w czasie - opisuje poszczególne rodzaje fal elektromagnetycznych; podaje odpowiadające im długości i częstotliwości fal, korzystając z diagramu przedstawiającego widmo fal elektromagnetycznych - podaje wartość prędkości fal elektromagnetycznych w próżni - rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Drgania i fale</i> (przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz			

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	jednostki czasu, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących)			
V. OPTYKA				
Uczeń: - wymienia źródła światła; posługuje się pojęciami: promień świetlny, wiązka światła, ośrodek optyczny, ośrodek optycznie jednorodny; rozróżnia rodzaje źródeł światła (naturalne i sztuczne) oraz rodzaje wiązek światła (zbieżna, równoległa i rozbieżna) - ilustruje prostoliniowe rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady prostoliniowego biegu promieni światła w otaczającej rzeczywistości - opisuje mechanizm powstawania cienia i półcienia jako konsekwencje prostoliniowego rozchodzenia się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady powstawania cienia i półcienia w otaczającej rzeczywistości - porównuje zjawiska odbicia	Uczeń: - opisuje rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym - opisuje światło jako rodzaj fal elektromagnetycznych; podaje przedział długości fal świetlnych oraz przybliżoną wartość prędkości światła w próżni - przedstawia na schematycznym rysunku powstawanie cienia i półcienia - opisuje zjawiska zaćmienia Słońca i Księżyca - posługuje się pojęciami: kąta padania, kąta odbicia i normalnej do opisu zjawiska odbicia światła od powierzchni płaskiej; opisuje związek między kątem padania a kątem odbicia; podaje i stosuje prawo odbicia - opisuje zjawisko odbicia światła od powierzchni chropowatej - analizuje bieg promieni wychodzących z punktu w różnych kierunkach,	Uczeń: - wskazuje prędkość światła jako maksymalną prędkość przepływu informacji; porównuje wartości prędkości światła w różnych ośrodkach przezroczystych - wyjaśnia mechanizm zjawisk zaćmienia Słońca i Księżyca, korzystając ze schematycznych rysunków przedstawiających te zjawiska - projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające równość kątów padania i odbicia; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczenia; prezentuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia	Uczeń: - rozwiązuje zadania złożone dotyczące treści rozdziału <i>Optyka</i> - realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału <i>Optyka</i>	Uczeń: - rozwiązuje zadania nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Optyka</i> - Ropisuje zagadkowe zjawiska optyczne występujące w przyrodzie (np. miraże, błękit nieba, widmo Brockenu, halo) - Ropisuje wykorzystanie zwierciadeł i soczewek w przyrządach optycznych (np. mikroskopie, lunecie)

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
i rozproszenia światła; podaje przykłady odbicia i rozproszenia światła w otaczającej rzeczywistości - rozróżnia zwierciadła płaskie i sferyczne (wklęsłe i wypukłe); podaje przykłady zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości - posługuje się pojęciami osi optycznej i promienia krzywizny zwierciadła; wymienia cechy obrazów wytworzonych przez zwierciadła (pozarne lub rzeczywiste, proste lub odwrócone, powiększone, pomniejszone lub tej samej wielkości co przedmiot) - rozróżnia obrazy: rzeczywisty, pozorny, prosty, odwrócony, powiększony, pomniejszony, tej samej wielkości co przedmiot - opisuje światło lasera jako jedno-barwne i ilustruje to brakiem rozszczepienia w pryzmacie; porównuje przejście światła jednobarwnego i światła białego przez pryzmat - rozróżnia rodzaje soczewek (skupiające i rozpraszające); posługuje się pojęciem osi	a następnie odbitych od zwierciadła płaskiego - opisuje i konstruuje graficznie bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów pozornych wytwarzanych przez zwierciadło płaskie; wymienia trzy cechy obrazu (pozorny, prosty i tej samej wielkości co przedmiot); wyjaśnia, kiedy obraz jest rzeczywisty, a kiedy – pozorny - opisuje skupianie się promieni w zwierciadle wklęsłym; posługuje się pojęciem ogniska zwierciadła - podaje przykłady wykorzystania zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości - opisuje jakościowo zjawisko załamania światła na granicy dwóch ośrodków różniących się prędkością rozchodzenia się światła; wskazuje kierunek załamania; posługuje się pojęciem kąta załamania - podaje i stosuje prawo załamania światła (jakościowo) - opisuje światło białe jako mieszankę barw; ilustruje to rozszczepieniem światła	- wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po odbiciu od zwierciadła tworzą wiązkę promieni równoległych do osi optycznej) - przewiduje rodzaj i położenie obrazu wytwarzanego przez zwierciadła sferyczne w zależności od odległości przedmiotu od zwierciadła - wyjaśnia mechanizm rozszczepienia światła w pryzmacie, posługując się związkiem między prędkością światła a długością fali świetlnej w różnych ośrodkach i odwołując się do widma światła białego - posługuje się pojęciem zdolności skupiającej soczewki wraz z jej jednostką (1 D) - porównuje obrazy w zależności od odległości przedmiotu od soczewki skupiającej		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
optycz- nej soczewki; rozróżnia symbole soczewki skupiającej i rozpraszającej; podaje przykłady soczewek w otaczającej rzeczywistości oraz przykłady ich wykorzystania • opisuje bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów rzeczywistych i pozornych wytwarzanych przez soczewki, znając położenie ogniska • przeprowadza doświadczenia: – obserwuje bieg promieni światła i wykazuje przekazywanie energii przez światło, – obserwuje powstawanie obszarów cienia i półcienia, – bada zjawiska odbicia i rozpro-szenia światła, – obserwuje obrazy wytwarzane przez zwierciadło płaskie, obserwuje obrazy wytwarzane przez zwierciadła sferyczne, – obserwuje bieg promienia światła po przejściu do innego ośrodka w zależności od kąta padania oraz przejście światła jedno-barwnego i światła białego przez pryzmat, – obserwuje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, – obserwuje obrazy	w pryzmacie • opisuje i ilustruje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, posługując się pojęciem ogniska; rozróżnia ogniska rzeczywiste i pozorne • wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po załamaniu w soczewce skupiającej tworzą wiązkę promieni równoległych do osi optycznej) • opisuje budowę oka oraz powstawanie obrazu na siatkówce, korzystając ze schematycznego rysunku przedstawia-jącego budowę oka; posługuje się pojęciem akomodacji oka • posługuje się pojęciami krótkowzroczności i dalekowzroczności; opisuje rolę soczewek w korygowaniu tych wad wzroku • przeprowadza doświadczenia: – demonstruje zjawisko prostoliniowego rozchodzenia się światła,	i rodzaju soczewki • przewiduje rodzaj i położenie obrazu wy-tworzonego przez soczewki w zależności od odległości przedmiotu od soczewki, znając położenie ogniska (i odwrotnie) • Rposługuje się pojęciami astygmatyzmu i daltonizmu • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Optyka</i> • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Optyka</i> (w tym tekstu: <i>Zastosowanie prawa odbicia i prawa załamania światła zamieszczonego</i>		

Stopień				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
wytwarzane przez soczewki skupiające, korzystając z ich opisu i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg doświadczenia (wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń); formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczenia - wyodrębnia z tekstów, tabel i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu - współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa - rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału <i>Optyka</i>	- skupia równoległą wiązką światła za pomocą zwierciadła wklęsłego i wyznacza jej ognisko, - demonstruje powstawanie obrazów za pomocą zwierciadeł sferycznych, - demonstruje zjawisko załamania światła na granicy ośrodków, - demonstruje rozszczepienie światła w pryzmacie, - demonstruje powstawanie obrazów za pomocą soczewek, przestrzegając zasad bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników - rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Optyka</i>	w podręczniku)		

CHEMIA

Klasa VII

Wyróżnione wymagania programowe odpowiadają wymaganiom ogólnym i szczegółowym zawartym w treściach nauczania podstawy programowej.

Dział 1. Substancje i ich przemiany

Dopuszczający [1]	Dostateczny [1 + 2]	Dobry [1 + 2 + 3]	Bardzo dobry [1 + 2 + 3 + 4]	Celujący [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
------------------------------------	----------------------------	------------------------------------	---	---

Uczeń: – zalicza chemię do nauk przyrodniczych – stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej – nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie – zna sposoby opisywania doświadczeń chemicznych – opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami produktów stosowanych na co dzień – definiuje pojęcie <i>gęstość</i> – podaje wzór na gęstość	Uczeń: – omawia, czym zajmuje się chemia – wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom – wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia – przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości) – wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się od substancji – opisuje właściwości substancji – wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki – sporządza mieszaninę – dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki – opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – projektuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – definiuje pojęcie <i>stopy</i>	Uczeń: – podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego – identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwość – podaje sposób rozdzielania wskazanej mieszaniny na składniki – wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielanie – projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski	Uczeń: – omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną – projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski) – przeprowadza doświadczenia z działu <i>Substancje i ich przemiany</i> – projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy	Uczeń: – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o korozji i sposobach zabezpieczania produktów zawierających żelazo przed rdzewieniem
--	--	--	--	--

– przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć <i>masa, gęstość, objętość</i> – wymienia jednostki gęstości – odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych – definiuje pojęcie <i>mieszanina substancji</i> – opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych – podaje przykłady mieszanin – opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki – definiuje pojęcia <i>zjawisko fizyczne i reakcja chemiczna</i> – definiuje pojęcia <i>pierwiastek chemiczny i związek chemiczny</i> – dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i związki chemiczne	<i>metali</i> – podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych – rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne – wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną	– wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne – wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny – wyjaśnia różnicę między mieszaniną a związkiem chemicznym – odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne – opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji – przeprowadza wybrane doświadczenia		
---	---	--	--	--

– podaje przykłady związków chemicznych – dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale – podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetałi) – odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości – posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Br, Cu, Al, Pb, Ag, Ba, I)				
---	--	--	--	--

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności. **Dział 2. Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają**

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
[1]	[1 + 2]	[1 + 2 + 3]	[1 + 2 + 3 + 4]	[1 + 2 + 3 + 4 + 5]

Uczeń: – opisuje skład i właściwości powietrza – określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenku węgla(IV) oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych – podaje, że woda jest związkiem chemicznym wodoru i tlenu – tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody – definiuje pojęcie <i>wodorki</i> – określa znaczenie powietrza – podaje, jak można wykryć tlenek węgla(IV) – określa, jak zachowują się substancje higroskopijne – omawia, na czym polega spalanie – definiuje pojęcia <i>substrat</i> i <i>produkt reakcji chemicznej</i> – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – określa, co to są tlenki i zna ich podział – wskazuje różnicę między reakcjami egzo- i endotermiczną – podaje przykłady reakcji egzo- i endotermicznych – wymienia niektóre efekty towarzyszące reakcjom chemicznym	Uczeń: – projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów – wymienia stałe i zmienne składniki powietrza – oblicza przybliżoną objętość tlenu i azotu, np. w sali lekcyjnej – opisuje, jak można otrzymać tlen – podaje przykłady wodorków niemetali – podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem) – definiuje pojęcie <i>reakcja charakterystyczna</i> – planuje doświadczenie umożliwiające wykrycie obecności tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc – opisuje rolę wody i pary wodnej w przyrodzie – wymienia właściwości wody – wyjaśnia pojęcie <i>higroskopijność</i> – zapisuje słownie przebieg reakcji chemicznej – wskazuje w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej substraty i produkty, pierwiastki i związki chemiczne – podaje sposób otrzymywania wodoru (w reakcji kwasu chlorowodorowego z metalem) – opisuje sposób identyfikowania gazów: wodoru, tlenu, tlenku węgla(IV) – definiuje pojęcia reakcje egzo- i endotermiczne	Uczeń: – określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne – wykonuje obliczenia dotyczące zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu – wykrywa obecność tlenku węgla(IV) – projektuje doświadczenia, w których otrzyma tlen, tlenek węgla(IV), wodór – projektuje doświadczenia, w których zbada właściwości tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – zapisuje słownie przebieg różnych reakcji chemicznych – wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu – omawia sposoby otrzymywania wodoru – podaje przykłady reakcji egzo- i endotermicznych – zalicza przeprowadzone na lekcjach reakcje do egzo- lub endotermicznych	Uczeń: – otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym – wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – projektuje doświadczenia dotyczące powietrza i jego składników – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że tlenek węgla(IV) jest związkiem chemicznym węgla i tlenu – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru – identyfikuje substancje na podstawie schematów reakcji chemicznych	Uczeń: – odczytuje informacje o właściwościach tlenu i wodoru i ich zastosowań – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach gazów szlachetnych – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o źródłach, rodzajach i skutkach zanieczyszczeń powietrza, oraz o sposobach postępowania pozwalających chronić powietrze przed zanieczyszczeniami – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o przyczynach i skutkach spadku ozonu w stratosferze ziemskiej oraz sposobach zapobiegania powiększaniu się „dziury ozonowej” – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu kwaśnych opadów
---	--	---	--	---

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 3. Atomy i cząsteczki

Dopuszczający [1]	Dostateczny [1 + 2]	Dobry [1 + 2 + 3]	Bardzo dobry [1 + 2 + 3 + 4]	Celujący [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
Uczeń: – definiuje pojęcie <i>materia</i> – definiuje pojęcie dyfuzji – opisuje ziarnistą budowę materii – opisuje, czym atom różni się od cząsteczki – definiuje pojęcia: <i>jednostka masy atomowej, masa atomowa, masa cząsteczkowa</i> – opisuje i charakteryzuje skład atomu pierwiastka chemicznego (jądro – protony i neutrony, powłoki elektronowe – elektrony) – wyjaśnia, co to są nukleony – definiuje pojęcie <i>elektrony walencyjne</i> – wyjaśnia, co to są <i>liczba atomowa, liczba masowa</i> – ustala liczbę protonów i neutronów w jądrze atomowym oraz liczbę elektronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa	Uczeń: – planuje doświadczenie potwierdzające ziarnistość budowy materii – wyjaśnia zjawisko dyfuzji – opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej <i>Z</i> – wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopów wodoru – korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych – wykorzystuje informacje odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych – podaje maksymalną liczbę elektronów naposzczególnych powłokach (<i>K, L, M</i>) – zapisuje konfiguracje elektronowe – rysuje modele atomów	Uczeń: – wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym – korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych – oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach – zapisuje konfiguracje elektronowe – rysuje uproszczone modele atomów – określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie	Uczeń: – wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych	Uczeń: – wyszukuje informacje na temat zastosowań izotopów

– podaje, czym jest konfiguracja elektronowa – definiuje pojęcie <i>izotop</i> – opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych – podaje treść prawa okresowości – odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych – określa rodzaj pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo właściwości pierwiastków w grupie	- pierwiastków chemicznych – określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie			
---	---	--	--	--

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 4. Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych

Dopuszczający [1]	Dostateczny [1 + 2]	Dobry [1 + 2 + 3]	Bardzo dobry [1 + 2 + 3 + 4]	Celujący [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
----------------------	------------------------	----------------------	---------------------------------	---------------------------------

Uczeń: – wymienia typy wiązań chemicznych – podaje definicje: <i>wiązania kowalencyjnego, wiązania jonowego</i> – definiuje pojęcia: jon, kation, anion – definiuje pojęcie elektroujemność – posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych – podaje, co występuje we wzorze elektronowym – odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego – na przykładzie cząsteczek o budowie kowalencyjnej: H₂, Cl₂, N₂, CO₂, H₂O, HCl, NH₃, CH₄, zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne tych cząsteczek – wskazuje jony z	Uczeń: – opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów – odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych – określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek – podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i jonowym – określa wartościowość na podstawie układu okresowego pierwiastków – zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych – podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru – określa wartościowość	Uczeń: – określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie – wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych – opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce – wykorzystuje pojęcie <i>wartościowości</i> – nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw – zapisuje i odczytuje równania reakcji	Uczeń: – wykorzystuje pojęcie elektroujemności do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach – uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że masa substratów jest równa masie produktów – wskazuje podstawowe różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności	– wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności)
--	---	--	--	--

atomów na przykładach: Na, Mg, Al, O, Cl, S – wskazuje jony w związkach o budowie jonowej (np. NaCl, MgO) – definiuje pojęcie wartościowości – podaje wartościowość pierwiastków chemicznych w stanie wolnym – odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość pierwiastków chemicznych względem wodoru i tlenu grup 1, 2 i 13–17 – wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku dwu pierwiastkowego na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych – określa na podstawie wzoru liczbę atomów pierwiastków w związku chemicznym – interpretuje zapisy	pierwiastków w związku chemicznym – zapisuje wzory cząsteczek, korzystając z modeli – wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego – wyjaśnia pojęcie <i>równania reakcji chemicznej</i> – odczytuje proste równania reakcji chemicznych – zapisuje równania reakcji chemicznych – dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych	chemicznych – przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej		
---	---	---	--	--

(odczytuje ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: H_2, $2H$, $2H_2$ itp. – ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwu pierwiastkowych związków chemicznych – ustala na podstawie nazw wzory sumaryczne prostych dwu pierwiastkowych związków chemicznych – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – podaje treść prawa zachowania masy				
--	--	--	--	--

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 5. Woda i roztwory wodne

Dopuszczający [1]	Dostateczny [1 + 2]	Dobry [1 + 2 + 3]	Bardzo dobry [1 + 2 + 3 + 4]	Celujący [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
----------------------	------------------------	----------------------	---------------------------------	---------------------------------

Uczeń: – charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie – wymienia stany skupienia wody – nazywa przemiany stanów skupienia wody – opisuje właściwości wody – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki wody – definiuje pojęcie <i>dipol</i> – identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol – wyjaśnia podział substancji na dobrze, średnio oraz trudno rozpuszczalne w wodzie – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie – wyjaśnia pojęcia: <i>rozpuszczalnik</i> i <i>substancja rozpuszczana</i> – projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie – definiuje pojęcie rozpuszczalność – wymienia czynniki, które wpływają na rozpuszczalność substancji – określa, co to jest krzywa rozpuszczalności – odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność	Uczeń: – opisuje budowę cząsteczki wody – wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna – wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń – planuje doświadczenie udowadniające, że woda: z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami – proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą – tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania – określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem – charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie – planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie – porównuje rozpuszczalność różnych substancji w tej samej temperaturze – oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego – spolaryzowanego w cząsteczce wody – wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody – określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej – przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru – podaje rozmiary cząstek substancji wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawiesinie – wykazuje doświadczalnie wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie – posługuje się wykresem rozpuszczalności – wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności – oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe – prowadzi obliczenia z wykorzystaniem pojęcia <i>gęstości</i> – oblicza stężenie procentowe	Uczeń: – proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkiem wodoru i tlenu – określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody – porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych – wykazuje doświadczalnie, czy roztwór jest nasycony, czy nienasycony – rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe dotyczące stężenia procentowego – oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze	Uczeń: – podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zatężenie i rozcieńczenie roztworu – oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach – opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym i stężonym
---	--	---	---	--

danej substancji w podanej temperaturze – wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie – definiuje pojęcia: <i>roztwór właściwy, koloid i zawiesina</i> – podaje przykłady substancji tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid – definiuje pojęcia: <i>roztwór nasycony, roztwór nienasycony, roztwór stężony, roztwór rozcieńczony</i> – definiuje pojęcie <i>kryształizacja</i> – podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie – definiuje <i>stężenie procentowe roztworu</i> – podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu – prowadzi proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu	objętości wody w podanej temperaturze – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe – podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy lub zawiesiny – wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną – opisuje różnice między roztworami: nasyconym i nienasyconym – przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu – oblicza masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu, znając stężenie procentowe roztworu – wyjaśnia, jak sporządzić roztwór o określonym stężeniu procentowym, np. 100 g 20-procentowego roztworu soli kuchennej	roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności) – wymienia czynności prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym – sporządza roztwór o określonym stężeniu procentowym		
---	---	---	--	--

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 6. Tlenki i wodorotlenki

Dopuszczający [1]	Dostateczny [1 + 2]	Dobry [1 + 2 + 3]	Bardzo dobry [1 + 2 + 3 + 4]	Celujący [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
Uczeń: – definiuje pojęcie <i>katalizator</i> – definiuje pojęcie <i>tlenek</i> – podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetalu – zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetalu – wymienia zasady BHP dotyczące pracy z zasadami – definiuje pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> – odczytuje z tabeli rozpuszczalności, rozpuszczalność wodorotlenków w wodzie – opisuje budowę wodorotlenków – zna wartościowość grupy	Uczeń: – podaje sposoby otrzymywania tlenków – podaje wzory i nazwy wodorotlenków – wymienia wspólne właściwości zasad i wyjaśnia, z czego one wynikają – wymienia dwie główne metody otrzymywania wodorotlenków – zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku sodu i wapnia – wyjaśnia pojęcia <i>woda wapienna</i> – odczytuje proste równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad – definiuje pojęcie <i>odczyn</i>	Uczeń: – wyjaśnia pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> – wymienia przykłady wodorotlenków i zasad – wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z zasadami należy zachować szczególną ostrożność – wymienia poznane tlenki metali, z których otrzymać zasady – zapisuje równania reakcji otrzymywania wybranego wodorotlenku – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenki sodu lub wapnia – planuje sposób otrzymywania wodorotlenków trudno	Uczeń: – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także trudno rozpuszczalne w wodzie – zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków – identyfikuje wodorotlenki na podstawie podanych informacji – odczytuje równania reakcji chemicznych	Uczeń: – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań wodorotlenków sodu, potasu i wapnia – wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach fizycznych i zastosowaniach wybranych tlenków

wodorotlenowej – rozpoznaje wzory wodorotlenków – zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, Ca(OH)₂, Al(OH)₃, Cu(OH)₂ – definiuje pojęcia: <i>elektrolit, nieelektrolit</i> – definiuje pojęcia: <i>dysocjacja elektrolityczna (jonowa), wskaźnik</i> – wymienia rodzaje odczynów roztworów – podaje barwy wskaźników w roztworze o podanym odczynie – wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna (jonowa) zasad – zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad (proste przykłady) – podaje nazwy jonów powstałych w wyniku	<i>zasadowy</i> – bada odczyn – zapisuje obserwacje do przeprowadzanych na lekcji doświadczeń	rozpuszczalnych w wodzie – zapisuje i odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad – określa odczyn roztworu zasadowego – opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach(schemat, obserwacje, wnioski) – opisuje zastosowania wskaźników – planuje doświadczenie, które umożliwi zbadanie odczynu produktów używanych w życiu codziennym		
---	---	---	--	--

dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) – odróżnia zasady od innych substancji za pomocą wskaźników – rozróżnia pojęcia <i>wodorotlenek i zasada</i>				
--	--	--	--	--

Stopień celując otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Klasa VIII

Wyróżnione wymagania programowe odpowiadają wymaganiom ogólnym i szczegółowym zawartym w treściach nauczania podstawy programowej.

VII. Kwasy

Dopuszczający [1]	Dostateczny [1 + 2]	Dobry [1 + 2 + 3]	Bardzo dobry [1 + 2 + 3 + 4]	Celujący [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
Uczeń: –wymienia zasady bhp dotyczące obchodzenia się z kwasami –zalicza kwasy do elektrolitów –definiuje pojęcie kwasy –opisuje budowę kwasów –opisuje różnice w budowie kwasów beztlenowych i kwasów tlenowych –zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HCl, H₂S, H₂SO₄, H₂SO₃, HNO₃, H₂CO₃, H₃PO₄ –podaje nazwy poznanych kwasów –wskazuje wodór i resztę kwasową we wzorze kwasu –wyznacza wartościowość reszty kwasowej –wyjaśnia, jak można otrzymać kwas chlorowodorowy, fosforowy(V) –wyjaśnia, co to jest tlenek	Uczeń: –udowadnia, dlaczego w nazwie danego kwasu pojawia się wartościowość –wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych –zapisuje równania reakcji otrzymywania poznanych kwasów –wyjaśnia pojęcie <i>tlenek kwasowy</i> –wskazuje przykłady tlenków kwasowych –wyjaśnia pojęcie dysocjacja elektrolityczna –zapisuje wybrane równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów –nazywa kation H⁺ i aniony reszt kwasowych –określa odczyn roztworu (kwasowy) –zapisuje obserwacje z przeprowadzanych	Uczeń: –zapisuje równania reakcji otrzymywania wskazanego kwasu –wyjaśnia, dlaczego podczas pracy ze stężonymi roztworami kwasów należy zachować szczególną ostrożność –projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać omawiane na lekcjach kwasy –wymienia poznane tlenki kwasowe –wyjaśnia zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI) –zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów –zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej	Uczeń: –nazywa dowolny kwas tlenowy (określenie wartościowości pierwiastków chemicznych, uwzględnienie ich w nazwie) –projektuje i przeprowadza doświadczenia, w których wyniku można otrzymać kwasy –identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji –odczytuje równania reakcji chemicznych –planuje doświadczenia wykrycie białka w próbce żywności (np.: w serze, mleku, jajku) –opisuje reakcję ksantoproteinową	Uczeń: –wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu i skutkach kwaśnych opadów oraz o sposobach ograniczających ich powstawanie –wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań niektórych kwasów, np. HCl, H₂SO₄

kwasowy –stosuje zasadę rozcieńczania kwasów –wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna(jonowa) kwasów –definiuje pojęcia: <i>jon</i>, <i>kation</i> i <i>anion</i> –zapisuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów (proste przykłady) –wymienia rodzaje odczynu roztworu –wymienia poznane wskaźniki –określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów –rozdziela doświadczalnie odczyny roztworów za pomocą wskaźników	doświadczeń –posługuje się skalą pH –bada odczyn i pH roztworu	w formie stopniowej dla H_2S, H_2CO_3 –opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach(schemat, obserwacje, wnioski) –interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny) –opisuje zastosowania wskaźników –planuje doświadczenie, które pozwala zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym		
---	---	--	--	--

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

VIII. Sole

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Uczeń: –opisuje budowę soli –tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli (np. chlorków, siarczków) –wskazuje metal i resztę kwasową we wzorze soli –tworzy nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych (proste przykłady) –tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazw (np. wzory soli kwasów: chlorowodorowego, siarkowodorowego i metali, np. sodu, potasu i wapnia) –wskazuje wzory soli wśród wzorów różnych związków chemicznych –definiuje pojęcie <i>dysocjacja elektrolityczna (jonowa) soli</i> –dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie –ustala rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie	Uczeń: –wymienia cztery najważniejsze sposoby otrzymywania soli –podaje nazwy i wzory soli (typowe przykłady) –zapisuje równania reakcji zobojętniania w formach: cząsteczkowej, jonowej oraz jonowej skróconej –podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrolitycznej soli –odczytuje równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady) –korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie –zapisuje równania reakcji otrzymywania soli (reakcja strąceniowa) w formach cząsteczkowej i jonowej (proste przykłady) –zapisuje i odczytuje wybrane równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej	Uczeń: –tworzy i zapisuje nazwy i wzory soli: chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V) (ortofosforanów (V)) –zapisuje i odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej soli –otrzymuje sole doświadczalnie –wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania i reakcji strąceniowej –zapisuje równania reakcji otrzymywania soli –ustala, korzystając z szeregu aktywności metali, które metale reagują z kwasami według schematu: metal + kwas → sól + wodór –projektuje i przeprowadza reakcję zobojętniania (HCl+NaOH)	Uczeń: –wymienia metody otrzymywania soli –przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (poznane metody, tabela rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie, szereg aktywności metali) –zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania dowolnej soli –wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w odczynie roztworów poddanych reakcji zobojętniania –proponuje reakcję tworzenia soli średnio i trudno rozpuszczalnej –przewiduje wynik reakcji strąceniowej –identyfikuje sole na podstawie podanych informacji –podaje zastosowania reakcji strąceniowych	Uczeń: –wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach najważniejszych soli: chlorków, węglanów, azotanów(V), siarczanów(VI) i fosforanów(V) (ortofosforanów(V)).

tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie –zapisuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej(jonowej) soli rozpuszczalnych w wodzie(proste przykłady) –podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrolitycznej soli (proste przykłady) –opisuje sposób otrzymywania soli trzema podstawowymi metodami (kwas + wodorotlenek, metal + kwas, tlenek metalu + kwas) –zapisuje cząsteczkowo równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady) –definiuje pojęcia <i>reakcja zobojętniania</i> i <i>reakcja strąceniowa</i> –odróżnia zapis cząsteczkowy od zapisu jonowego równania reakcji chemicznej –określa związek ładunku jonu z wartościowością metalu i reszty kwasowej	soli –dzieli metale ze względu na ich aktywność chemiczną (szereg aktywności chemicznej metali) –opisuje sposoby zachowania się metali w reakcji z kwasami(np. miedź i magnez w reakcji z kwasem chlorowodorowym) –zapisuje obserwacje z doświadczeń przeprowadzanych na lekcji	–swobodnie posługuje się tabelą rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie –projektuje doświadczenia pozwalające otrzymać substancje średnio i trudno rozpuszczalne(sole i wodorotlenki) w reakcjach strąceniowych –zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej i jonowej (reakcje otrzymywania substancji średnio i trudno rozpuszczalnych w reakcjach strąceniowych) –podaje przykłady soli występujących w przyrodzie –opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach(schemat, obserwacje, wnioski)	–projektuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące otrzymywania soli –przewiduje efekty zaprojektowanych doświadczeń dotyczących otrzymywania soli (różne metody) –opisuje zaprojektowane doświadczenia	
--	--	---	--	--

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

IX. Związki węgla z wodorem

Dopuszczający [1]	Dostateczny [1 + 2]	Dobry [1 + 2 + 3]	Bardzo dobry [1 + 2 + 3 + 4]	Celujący [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
Uczeń: –wyjaśnia pojęcie <i>związek organiczne</i> –podaje przykłady związków chemicznych zawierających węgiel –stosuje zasady BHP w pracy z tlenkiem węgla(II) –definiuje pojęcie <i>węglowodory</i> –definiuje pojęcie <i>szereg homologiczny</i> –definiuje pojęcia: węglowodory nasycone, węglowodory nienasycone, alkany, alkeny, alkiny –zalicza alkany do węglowodorów nasyconych, a alkeny i alkiny – do nienasyconych –zapisuje wzory sumaryczne: alkanów, alkenów i alkinów o podanej liczbie atomów	Uczeń: –wyjaśnia pojęcie <i>szereg homologiczny</i> –tworzy nazwy alkenów i alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów –zapisuje wzory: sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe); podaje nazwy: alkanów, alkenów i alkinów –buduje model cząsteczki: metanu, etenu, etynu –wyjaśnia różnicę między spalaniem całkowitym a spalaniem niecałkowitym –opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie) alkanów (metanu, etanu) oraz etenu i etynu –zapisuje i odczytuje	Uczeń: –tworzy wzory ogólne alkanów, alkenów, alkinów (na podstawie wzorów kolejnych związków chemicznych w danym szeregu homologicznym) –proponuje sposób doświadczalnego wykrycia produktów spalania węglowodorów –zapisuje równania reakcji spalania alkanów przy ograniczonym i nieograniczonym dostępie tlenu –zapisuje równania reakcji spalania etenu i etynu –zapisuje równania reakcji otrzymywania etynu –odczytuje podane równania reakcji chemicznej –zapisuje równania reakcji etenu i etynu z bromem,	Uczeń: –analizuje właściwości węglowodorów –porównuje właściwości węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych –opisuje wpływ wiązania wielokrotnego w cząsteczce węglowodoru na jego reaktywność –zapisuje równania reakcji przyłączania (np. bromowodoru, wodoru, chloru) do węglowodorów zawierających wiązanie wielokrotne –projektuje doświadczenia chemiczne dotyczące węglowodorów –analizuje znaczenie węglowodorów w życiu codziennym	Uczeń: –wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o naturalnych źródłach węglowodorów oraz o produktach destylacji ropy naftowej i ich zastosowaniach –wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów, etenu i etynu –wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i zastosowaniu polietylenu

węgla –rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe): alkanów, alkenów i alkinów o łańcuchach prostych (do czterech atomów węgla w cząsteczce) –podaje nazwy systematyczne alkanów (do czterech atomów węgla w cząsteczce) –podaje wzory ogólne: alkanów, alkenów i alkinów –podaje zasady tworzenia nazw alkenów i alkinów –przyporządkowuje dany węglowodór do odpowiedniego szeregu homologicznego –opisuje budowę i występowanie metanu –opisuje właściwości fizyczne i chemiczne metanu, etanu –wyjaśnia, na czym polegają spalanie całkowite i spalanie niecałkowite –zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i spalania niecałkowitego metanu, etanu	równania reakcji spalania metanu, etanu, przy ograniczonym i nieograniczonym dostępie tlenu –pisze równania reakcji spalania etenu i etynu –porównuje budowę etenu i etynu –wyjaśnia, na czym polegają reakcje przyłączania i polimeryzacji –wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić węglowodory nasycone od węglowodórów nienasyconych, np. metan od etenu czy etynu –wyjaśnia, od czego zależą właściwości węglowodórów –podaje obserwacje do wykonywanych na lekcji doświadczeń	polimeryzacji etenu –opisuje rolę katalizatora w reakcji chemicznej –wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów (np. stanem skupienia, lotnością, palnością, gęstością, temperaturą topnienia i wrzenia) –wyjaśnia, co jest przyczyną większej reaktywności węglowodórów nienasyconych w porównaniu z węglowodorami nasyconymi –projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodórów nasyconych od węglowodórów nienasyconych –opisuje przeprowadzane doświadczenia chemiczne		
--	---	--	--	--

–podaje wzory sumaryczne i strukturalne etenu i etynu – opisuje najważniejsze właściwości etenu i etynu –definiuje pojęcia: <i>polimeryzacja, monomer i polimer</i> –opisuje wpływ węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych na wodę bromową (lub roztwór manganianu(VII) potasu)				
--	--	--	--	--

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

X. Pochodne węglowodorów

Dopuszczający [1]	Dostateczny [1 + 2]	Dobry [1 + 2 + 3]	Bardzo dobry [1 + 2 + 3 + 4]	Celujący [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
Uczeń: –dowodzi, że alkohole, kwasy karboksylowe, estry i aminokwasy są pochodnymi węglowodorów –opisuje budowę pochodnych węglowodorów (grupa	Uczeń: –zapisuje nazwy i wzory omawianych grup funkcyjnych –wyjaśnia, co to są alkohole polihydroksylowe – zapisuje wzory i podaje	Uczeń: –wyjaśnia, dlaczego etanol ma odczyn obojętny –wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwę systematyczną glicerolu –zapisuje równania reakcji	Uczeń: –proponuje doświadczenie chemiczne do podanego tematu z działu <i>Pochodne węglowodorów</i> –opisuje doświadczenia chemiczne (schemat,	Uczeń: –wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje na temat zastosowań glicerolu –wyszukuje informacje na temat zastosowań kwasów organicznych występujących

węglowodorowa + grupa funkcyjna) – wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład pochodnych węglowodorów – zalicza daną substancję organiczną do odpowiedniej grupy związków chemicznych – wyjaśnia, co to jest grupa funkcyjna – zaznacza grupy funkcyjne w alkoholach, kwasach karboksylowych, estrach, aminokwasach; podaje ich nazwy – zapisuje wzory ogólne alkoholi, kwasów karboksylowych i estrów – dzieli alkohole na monohydroksylowe i polihydroksylowe – zapisuje wzory sumaryczne i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce	nazwy alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych (zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce) – zapisuje wzory sumaryczny i półstrukturalny (grupowy) propano-1,2,3-triolu (glicerolu) – uzasadnia stwierdzenie, że alkohole i kwasy karboksylowe tworzą szeregi homologiczne – podaje odczyn roztworu alkoholu – zapisuje równania reakcji spalania etanolu – podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (kwas: mrówkowy, szczawiowy, cytrynowy) – tworzy nazwy prostych kwasów karboksylowych (do czterech atomów węgla w cząsteczce) i zapisuje ich wzory sumaryczne i strukturalne – podaje właściwości kwasów	spalania alkoholi – podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne alkoholi i kwasów karboksylowych – wyjaśnia, dlaczego niektóre wyższe kwasy karboksylowe nazywa się kwasami tłuszczowymi – porównuje właściwości kwasów organicznych i nieorganicznych – porównuje właściwości kwasów karboksylowych – dzieli kwasy karboksylowe – zapisuje równania reakcji chemicznych kwasów karboksylowych – podaje nazwy soli kwasów organicznych – podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) długolańcuchowych kwasów w monokarboksylowych (kwasów tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego) – określa miejsce występowania wiązania	obserwacje, wniosek) – przeprowadza doświadczenia chemiczne do działu <i>Pochodne węglowodorów</i> – zapisuje wzory podanych alkoholi i kwasów karboksylowych – zapisuje równania reakcji chemicznych alkoholi, kwasów karboksylowych o wyższym stopniu trudności (np. więcej niż cztery atomów węgla w cząsteczce) – wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi oraz kwasów karboksylowych – zapisuje równania reakcji otrzymywania estru o podanej nazwie lub podanym wzorze – planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie – przewiduje produkty reakcji chemicznej – identyfikuje poznane substancje	w przyrodzie – wyszukuje informacje o właściwościach estrów w aspekcie ich zastosowań
---	--	---	---	--

– wyjaśnia, co to są nazwy zwyczajowe i nazwy systematyczne – tworzy nazwy systematyczne alkoholimonohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce, podaje zwyczajowe (metanolu, etanolu) – rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do dwóch atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe (kwasu metanowego i kwasu etanowego) – zaznacza resztę kwasową we wzorze kwasu karboksylowego – opisuje najważniejsze właściwości metanolu, etanolu i glicerolu oraz kwasów octowego i mrówkowego – bada właściwości fizyczne	- metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) – bada wybrane właściwości fizyczne kwasu etanowego (octowego) – opisuje dysocjację elektrolityczną kwasów karboksylowych – bada odczyn wodnego roztworu kwasu etanowego (octowego) – zapisuje równania reakcji spalania i reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) – zapisuje równania reakcji kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) z metalami, tlenkami metali i wodorotlenkami – podaje nazwy soli pochodzących od kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) – podaje nazwy długłańcuchowych kwasów monokarboksylowych (przykłady)	- podwójnego w cząsteczce kwasu oleinowego – projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie kwasu oleinowego od kwasów palmitynowego lub stearynowego – zapisuje równania reakcji chemicznych prostych kwasów karboksylowych z alkoholami monohydroksylowymi – zapisuje równania reakcji otrzymywania podanych estrów – tworzy wzory estrów na podstawie nazw kwasów i alkoholi – tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów na podstawie nazw odpowiednich kwasów karboksylowych i alkoholi – zapisuje wzór poznanego aminokwasu – opisuje budowę oraz wybrane właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie kwasu	– omawia szczegółowo przebieg reakcji estryfikacji – omawia różnicę między reakcją estryfikacji a reakcją zobojętniania – zapisuje równania reakcji chemicznych w formach: cząsteczkowej, jonowej i skróconej jonowej – analizuje konsekwencje istnienia dwóch grup funkcyjnych w cząsteczce aminokwasu – zapisuje równanie kondensacji dwóch cząsteczek glicyny – opisuje mechanizm powstawania wiązania peptydowego	
--	---	--	---	--

glicerolu – zapisuje równanie reakcji spalania metanolu – dzieli kwasy karboksylowe na nasycone i nienasycone – wymienia najważniejsze kwasy tłuszczowe – opisuje najważniejsze właściwości długocuchowych kwasów karboksylowych (stearynowego i oleinowego) – definiuje pojęcie <i>mydła</i> – wymienia związki chemiczne, które są substratami reakcji estryfikacji – definiuje pojęcie <i>estry</i> – opisuje zagrożenia związane z alkoholami (metanol, etanol) – opisuje najważniejsze zastosowania metanolu i etanolu – wśród poznanych substancji wskazuje te, które mają szkodliwy wpływ na organizm – omawia budowę i właściwości aminokwasów (na przykładzie glicyny)	– zapisuje wzory sumaryczne kwasów: palmitynowego, stearynowego i oleinowego – wyjaśnia, jak można doświadczalnie udowodnić, że dany kwas karboksylowy jest kwasem nienasyconym – podaje przykłady estrów – wyjaśnia, na czym polega reakcja estryfikacji – tworzy nazwy estrów pochodzących od podanych nazw kwasów i alkoholi (proste przykłady) – opisuje sposób otrzymywania wskazanego estru (np. octanu etylu) – zapisuje równania reakcji otrzymywania estru (proste przykłady, np. octanu metylu) – wymienia właściwości fizyczne octanu etylu – opisuje negatywne skutki działania metanolu i etanolu na organizm – bada właściwości fizyczne omawianych związków – zapisuje obserwacje z wykonywanych doświadczeń chemicznych	aminooctowego(glicyny) – opisuje właściwości omawianych związków chemicznych – bada niektóre właściwości fizyczne i chemiczne omawianych związków – opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne		
---	---	--	--	--

- podaje przykłady występowania aminokwasów				
---	--	--	--	--

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

XI. Substancje o znaczeniu biologicznym

Dopuszczający [1]	Dostateczny [1 + 2]	Dobry [1 + 2 + 3]	Bardzo dobry [1 + 2 + 3 + 4]	Celujący [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
Uczeń: –wymienia pierwiastki chemiczne, których atomy wchodzi w skład cząsteczek: tłuszczów, cukrów i białek –definiuje białka jako związki chemiczne powstające z aminokwasów –definiuje pojęcia: <i>denaturacja, koagulacja, żel, zol</i> –wymienia czynniki powodujące denaturację białek –podaje reakcje charakterystyczne białek i skrobi –wyjaśnia, co to są związki wielkocząsteczkowe; wymienia ich przykłady	Uczeń: –opisuje wpływ oleju roślinnego na wodę bromową –wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić tłuszcze nienasycone od tłuszczów nasyconych –wymienia czynniki powodujące koagulację białek –bada właściwości fizyczne wybranych związków chemicznych (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy) –wykrywa obecność skrobi i białka w produktach spożywczych	Uczeń: –wyjaśnia, dlaczego olej roślinny odbarwia wodę bromową –definiuje białka jako związki chemiczne powstające w wyniku kondensacji aminokwasów –definiuje pojęcia: <i>peptydy, peptyzacja, wysalanie białek</i> –opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek –definiuje pojęcie <i>wiązanie peptydowe</i> –projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie tłuszczu nienasyconego od tłuszczu nasyconego –projektuje doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka za pomocą stężonego roztworu kwasu	Uczeń: –podaje wzór trystearynianu glicerolu –projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka –wyjaśnia, na czym polega wysalanie białek –planuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne weryfikujące postawioną hipotezę –identyfikuje poznane substancje –wymienia najważniejsze właściwości omawianych związków chemicznych	Uczeń: –wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie tłuszczów (jako estrów glicerolu i kwasów tłuszczowych), ich klasyfikacji pod względem pochodzenia, stanu skupienia i charakteru chemicznego oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu tłuszczów –wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i właściwościach fizycznych oraz znaczeniu i zastosowaniu białek –wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy), ich

		azotowego(V) –planuje doświadczenia chemiczne umożliwiające badanie właściwości omawianych związków chemicznych –opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne		klasyfikacji oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu cukrów
--	--	--	--	--

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Klasa VIII

Niedostateczny:

Uczeń nie opanował podstawowych treści programowych z zakresu wiedzy o społeczeństwie. Uczeń nie zdobył wiedzy i umiejętności przewidzianych na ocenę dopuszczającą.

Dopuszczający:

Uczeń:

- wymienia podstawowe cechy grup społecznych (np. grupy koleżeńskiej),
- wie, że człowiek jest istotą społeczną i potrafi to krótko uzasadnić,
- rozpoznaje potrzebę współpracy w grupie, choć nie potrafi jej szczegółowo opisać,
- wymienia podstawowe prawa ucznia i dziecka,
- wskazuje osoby lub instytucje, które można powiadomić w przypadku przemocy.
- znajduje podstawowe informacje o swoim regionie, ale nie potrafi ich szczegółowo przedstawić,
- rozumie różnicę między obywatelstwem a narodowością, ale nie potrafi wymienić wszystkich obowiązków obywatela,
- wymienia kilka cnot obywatelskich, ale nie potrafi podać przykładów ich urzeczywistnienia,
- potrafi wskazać kilka rodzajów środków masowego przekazu, ale nie zna ich funkcji,
- wymienia podstawowe cechy państwa, ale nie potrafi szczegółowo wyjaśnić zasady suwerenności narodu,
- wymienia cele działania jednej organizacji międzynarodowej, ale nie potrafi ich szczegółowo omówić.

Dostateczny:

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie potrzeb społecznych człowieka (np. kontaktu, przynależności),
- wymienia cechy grup społecznych i charakteryzuje grupę koleżeńską,
- rozpoznaje sytuacje wymagające decyzji grupowych i indywidualnych,
- podaje przykłady trudnych sytuacji społecznych, w których należy zachować się asertywnie,
- charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną i wymienia jej podstawowe funkcje,
- wymienia główne źródła dochodów gospodarstwa domowego,
- przedstawia funkcje szkoły i wymienia prawa ucznia,
- wymienia podstawowe prawa człowieka i dziecka oraz wskazuje różnice między prawami a wolnościami,
- znajduje podstawowe informacje o swoim regionie i je przedstawia.
- rozumie różnicę między obywatelstwem a narodowością, wymienia niektóre obowiązki obywatela,
- wymienia cnoty obywatelskie .
- potrafi wskazać kilka rodzajów środków masowego przekazu, próbuje omówić ich funkcje.
- wymienia podstawowe cechy państwa, stara się wyjaśnić zasadę suwerenności narodu,
- wymienia cele działania jednej organizacji międzynarodowej.

Dobry:

Uczeń:

- uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi korzyści,
- wyjaśnia, jak podejmować wspólne decyzje w grupie,
- uzasadnia potrzebę zachowania dystansu wobec nieaprobowanych zachowań innych,
- przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów i analizuje ich zalety oraz wady,
- analizuje wartości ważne dla swojej rodziny i przedstawia wpływ rodziny na dzieci,
- planuje budżet gospodarstwa domowego, uwzględniając dochody i wydatki,
- przedstawia działania samorządu uczniowskiego,
- analizuje przepisy Konwencji o prawach dziecka i podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka,
- wskazuje korzyści i zagrożenia związane z korzystaniem z Internetu.
- przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, w tym wydarzenia i postacie z jego dziejów,
- wyjaśnia różnicę między obywatelstwem a narodowością oraz wymienia kilka konstytucyjnych obowiązków obywatela,
- wymienia cnoty obywatelskie i podaje przykłady ich urzeczywistnienia w działaniach wybitnych Polek i Polaków,
- potrafi wskazać funkcje i rodzaje środków masowego przekazu oraz ich znaczenie dla wolności słowa,
- wyjaśnia zasady wyborów do Sejmu i Senatu oraz przedstawia zasady działania izb parlamentu,
- wymienia cele działania dwóch organizacji międzynarodowych i przedstawia ich znaczenie dla Polski.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- szczegółowo charakteryzuje różne typy grup społecznych (np. grupę koleżeńską i zadaniową),
- analizuje przyczyny konfliktów w grupie i proponuje sposoby ich rozwiązania,
- wyjaśnia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie,
- szczegółowo charakteryzuje funkcjonowanie gospodarstwa domowego,
- rozpoznaje przypadki naruszania praw uczniów i przedstawia sposoby ich dochodzenia,
- analizuje preambułę Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka,
- wyjaśnia rolę Rzecznika Praw Obywatelskich i podaje przykłady jego działań,
- rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak na nią reagować,
- szczegółowo opisuje zadania samorządu gminnego i sposób jego funkcjonowania.
- szczegółowo przedstawia informacje o swoim regionie, w tym lokalizację województwa i powiatów oraz tradycje i zwyczaje społeczności regionalnej,
- analizuje symbole Rzeczypospolitej Polskiej i wyjaśnia, jak postawa patriotyczna przejawia się w życiu codziennym,
- wymienia organy samorządu powiatowego i województwa, przedstawia ich zadania oraz sposób wyboru i odwołania,
- analizuje materiały z kampanii społecznych i potrafi wskazać ich cele oraz znaczenie opinii publicznej,
- wyjaśnia zasady pluralizmu politycznego i przedstawia cele działania partii politycznych w Polsce,
- przedstawia działalność Polski w organizacjach międzynarodowych oraz formułuje sądy na temat współczesnych problemów społecznych.

Celujący:

Uczeń:

- uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną, analizując znaczenie potrzeb społecznych na podstawie przykładów,
- szczegółowo przedstawia korzyści efektywnej współpracy w różnych grupach społecznych,
- proponuje konkretne rozwiązania trudnych sytuacji społecznych, w tym konfliktów,
- planuje budżet gospodarstwa domowego w sposób realistyczny i uwzględniający różne scenariusze,
- wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka na przykładach z życia codziennego,
- przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka,
- uzasadnia potrzebę przeciwdziałania braku tolerancji wobec mniejszości,
- szczegółowo opisuje organizację urzędu gminy oraz rolę jej organów wykonawczych i stanowiących,
- kompleksowo przedstawia informacje o swoim regionie, w tym szczegółowe analizy wydarzeń i postaci historycznych oraz ich wpływ na społeczność,
- dogłębnie wyjaśnia różnice między obywatelstwem a narodowością, analizując konstytucyjne obowiązki obywatela w kontekście współczesnych wyzwań,
- wykazuje głęboką znajomość cnot obywatelskich, ilustrując je przykładami z życia społecznego oraz działalności organizacji pozarządowych,
- analizuje różnorodne funkcje środków masowego przekazu, oceniając ich wpływ na społeczeństwo i wolność słowa,
- szczegółowo wyjaśnia zasady działania systemu demokratycznego w Polsce, w tym zasady funkcjonowania władzy wykonawczej i ustawodawczej,
- formułuje przemyślane sądy na temat działań organizacji międzynarodowych, proponując konkretne rozwiązania dla współczesnych problemów społecznych.

INFORMATYKA

Klasa IV

(wymagania edukacyjne w klasie IV z informatyki są zgodne z nową podstawą programową 2026)

Niedostateczny

Uczeń:

- Nie spełnia minimalnych wymagań w żadnym z obszarów.
- Nie podejmuje prób realizacji zadań z zakresu informatyki.
- Nie przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas pracy z komputerem.
- Nie podejmuje wyznaczonych zadań w grupie.

Dopuszczający

Uczeń:

- Z pomocą nauczyciela potrafi zrealizować proste zadania, np. sformatować tekst w dokumencie.
- Zna podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z sieci.
- Rozpoznaje podstawowe elementy budowy komputera i urządzeń cyfrowych.
- Potrafi otworzyć i zapisać plik w wyznaczonym folderze.
- Rozpoznaje zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania z komputera.
- Przestrzega podstawowych zasad netykiety.

- W grupie opracowuje zasady właściwego korzystania z technologii, przedstawia je w atrakcyjny sposób.

Dostateczny

Uczeń:

- Analizuje problem i z pomocą nauczyciela potrafi wyodrębnić kroki prowadzące do jego rozwiązania.
- Wie, po czym można poznać niebezpieczną wiadomość, wyjaśnia pojęcia *fake news* i *deepfejk*.
- Tworzy i edytuje proste dokumenty tekstowe, stosując podstawowe zasady formatowania.
- Tworzy proste rysunki w edytorze grafiki, używając podstawowych narzędzi.
- Tworzy prostą animację lub grę w wizualnym języku programowania, korzystając z gotowych elementów.
- Potrafi uporządkować pliki i foldery na swoim komputerze.
- Wyszukuje informacje w internecie z pomocą nauczyciela i selekcjonuje je w ograniczonym zakresie.
- Rozpoznaje najpopularniejsze formaty plików.
- Przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze.
- W grupie opracowuje zasady właściwego korzystania z technologii, przedstawia je w atrakcyjny sposób.

Dobry

Uczeń:

- Samodzielnie analizuje problem, wyodrębnia kroki prowadzące do jego rozwiązania i opracowuje prosty algorytm.
- Zna zasady tworzenia bezpiecznych haseł, na co należy zwrócić uwagę przy ustalaniu, czy informacja jest prawdziwa.
- Tworzy i formatuje dokumenty, wstawia do nich obrazy i obiekty WordArt.
- Tworzy ilustracje w edytorze grafiki, stosując różne narzędzia i przekształcenia obrazu.
- Buduje podstawowe skrypty w wizualnym języku programowania, korzystając z poleceń sekwencyjnych, warunkowych i iteracyjnych.
- Sprawdza działanie skryptów i poprawia ewentualne błędy.
- Porządkuje zasoby w komputerze, tworząc strukturę folderów.
- Wyszukuje informacje w internecie, selekcjonując materiały.
- Rozumie zasady współpracy w grupie i stosuje je w praktyce.
- Omawia zagrożenia związane z niewłaściwym korzystaniem z internetu i komputera.
- W grupie opracowuje zasady właściwego korzystania z technologii, przedstawia je w atrakcyjny sposób.

Bardzo dobry

Uczeń:

- Samodzielnie analizuje problem, formułuje algorytmy sterujące obiektem na ekranie i rozwiązuje zadanie.
- Rozpoznaje przykłady wiadomości wyłudzających dane i wie, jakie mogą być skutki działania szkodliwego programu.
- Tworzy i edytuje dokumenty tekstowe, stosując zaawansowane opcje formatowania, takie jak wstawianie tabel i stylów tekstu.

- Wykorzystuje zaawansowane narzędzia edytora grafiki do tworzenia złożonych rysunków z elementami tekstowymi.
- Buduje skomplikowane skrypty w wizualnym języku programowania, stosując zależności i zdarzenia między obiektami.
- Wyszukuje i selekcjonuje informacje w internecie, wykorzystując je do realizacji złożonych projektów.
- Przestrzega zasad netykiety oraz dba o podział obowiązków w pracy grupowej.
- W grupie opracowuje zasady właściwego korzystania z technologii, przedstawia je w atrakcyjny sposób.

Celujący

Uczeń:

- Tworzy zaawansowane dokumenty z elementami multimedialnymi i interaktywnymi, w pełni korzystając z możliwości edytora tekstu.
- Omawia przykłady niewłaściwego wykorzystania przez inne osoby udostępnionych zdjęć i filmów.
- Projektuje profesjonalne ilustracje w edytorze grafiki, wykorzystując wszystkie dostępne narzędzia i funkcje.
- Tworzy zaawansowane animacje i gry w wizualnym języku programowania, z uwzględnieniem interakcji użytkownika.
- Współpracuje w zespole, pełniąc rolę lidera lub eksperta w dziedzinie technologii.
- Prowadzi prezentacje, omawiając zrealizowane projekty i wyjaśniając ich techniczne aspekty.
- Samodzielnie wyszukiuje, selekcjonuje i krytycznie ocenia informacje znalezione w internecie.
- Przestrzega zasad praw autorskich, wykorzystując tylko materiały zgodne z licencją.
- Dzieli się swoją wiedzą i umiejętnościami z innymi, wspierając ich w pracy.

Klasa V

Niedostateczny:

Uczeń:

- Nie podejmuje prób realizacji zadań z zakresu informatyki.
- Nie rozumie podstawowych zagadnień związanych z programowaniem, obsługą komputera, czy zasadami pracy zespołowej.
- Nie przestrzega zasad bezpiecznego korzystania z komputera i Internetu.

Dopuszczający:

Uczeń:

- Z pomocą nauczyciela wykonuje proste zadania, takie jak wstawianie obrazu lub tworzenie listy punktowanej w dokumencie tekstowym.
- Tworzy proste dokumenty tekstowe, korzystając z podstawowych zasad formatowania.
- Potrafi otworzyć prezentację multimedialną i dodać nowe slajdy.
- Tworzy proste skrypty w wizualnym języku programowania, ale wymaga pomocy w ich debugowaniu.
- Rozpoznaje komunikaty komputera, ale nie zawsze poprawnie na nie reaguje.

- Przestrzega podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy komputerze.

Dostateczny:

Uczeń:

- Samodzielnie tworzy i formatuje proste dokumenty tekstowe (np. zmienia tło, dodaje obramowanie, wstawia tabelę i obrazy).
- Tworzy proste prezentacje multimedialne, wstawiając teksty, obrazy, dźwięki i przejścia między slajdami.
- Tworzy proste gry i animacje w wizualnym języku programowania, korzystając z podstawowych poleceń.
- Umieszcza w dokumentach listy numerowane, punktowane i proste kształty.
- Wyszukuje obrazy w Internecie i wykorzystuje je w swoich projektach.
- Zapisuje efekty swojej pracy w wyznaczonym miejscu i porządkuje podstawowe zasoby na komputerze.
- Uczestniczy w pracy grupowej, wykonując przydzielone zadania.
- Stosuje zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i przestrzega praw autorskich.

Dobry:

Uczeń:

- Samodzielnie analizuje problem, planuje kroki jego rozwiązania i formułuje algorytmy sterujące obiektem na ekranie.
- Tworzy dokumenty tekstowe z bardziej zaawansowanymi elementami, takimi jak listy wielopoziomowe, WordArt, czy tabele z rozbudowaną strukturą.
- Tworzy prezentacje multimedialne z wykorzystaniem animacji i efektów przejść.
- Tworzy gry i animacje, wykorzystując polecenia sekwencyjne, warunkowe i iteracyjne oraz poprawia błędy w skryptach.
- Organizuje pliki na komputerze, tworzy foldery i zapisuje projekty w odpowiednich formatach.
- Współpracuje z innymi podczas realizacji projektów, dbając o właściwy podział obowiązków.
- Potrafi omówić zasady działania skryptów i wyjaśnić swoje decyzje programistyczne.
- Przestrzega zasad bezpiecznego i higienicznego korzystania z komputera oraz zasad netykiety.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Opracowuje kompleksowe rozwiązania problemów, tworząc algorytmy i skrypty w wizualnym języku programowania, które uwzględniają interakcje i zdarzenia.
- Tworzy estetyczne dokumenty tekstowe, korzystając z pełnego zakresu narzędzi edytorskich, takich jak tła, obramowania, listy wielopoziomowe, kształty i tabele.
- Tworzy złożone prezentacje multimedialne z tekstami, obrazami, dźwiękami, filmami, animacjami i efektami przejść między slajdami.
- Przygotowuje skomplikowane animacje, samodzielnie tworzy tła i postacie oraz buduje rozbudowane gry w wizualnym języku programowania.
- Organizuje i porządkuje zasoby na komputerze, zapisując projekty w różnych formatach i strukturach folderów.
- Aktywnie uczestniczy w pracy grupowej, proponując innowacyjne rozwiązania.
- Selekcjonuje materiały z Internetu i przestrzega zasad praw autorskich.

Celujący:

Uczeń:

- Tworzy złożone algorytmy i skrypty, które rozwiązują złożone problemy, wykorzystując pełne możliwości wizualnego języka programowania.
- Opracowuje profesjonalne dokumenty tekstowe i prezentacje multimedialne, łącząc teksty, obrazy, dźwięki, filmy, animacje i efekty specjalne.
- Projektuje zaawansowane gry i animacje, uwzględniając skomplikowane interakcje między elementami oraz szczegółowe plany działania.
- Aktywnie wspiera innych członków grupy w pracy zespołowej, pełniąc rolę lidera lub eksperta.
- Tworzy własne materiały multimedialne (grafiki, dźwięki, animacje) i umieszcza je w swoich projektach.
- Wykazuje się biegłością w zarządzaniu zasobami na komputerze i przestrzeganiem zasad bezpieczeństwa.
- Dzieli się swoją wiedzą i umiejętnościami z innymi, wspierając ich w nauce i realizacji zadań.

Klasa VI

Niedostateczny:

Uczeń:

- Nie podejmuje prób wykonania podstawowych zadań informatycznych.
- Nie potrafi korzystać z chmury, arkusza kalkulacyjnego, programów graficznych ani narzędzi do współpracy online.
- Nie przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy komputerze oraz zasad netykiety.

Dopuszczający:

Uczeń:

- Z pomocą nauczyciela wykonuje podstawowe zadania, takie jak zakładanie folderów w chmurze czy wprowadzanie danych do arkusza kalkulacyjnego.
- Potrafi wysłać wiadomość e-mail, ale ma trudności z poprawnym korzystaniem z funkcji poczty elektronicznej.
- Tworzy bardzo proste projekty w programie Scratch (np. przesuwanie postaci).
- Potrafi wykonać proste zadania w programie GIMP, takie jak otwarcie obrazu i zastosowanie podstawowych narzędzi.
- Zapisuje efekty swojej pracy w wskazanym miejscu, choć wymaga wsparcia.
- Przestrzega podstawowych zasad bezpieczeństwa w Internecie i przy komputerze.

Dostateczny:

Uczeń:

- Samodzielnie zakłada foldery w chmurze, porządkuje pliki i udostępnia dokumenty innym użytkownikom.
- Tworzy i edytuje dokumenty w chmurze, korzystając z podstawowych funkcji formatowania.
- Wykorzystuje arkusz kalkulacyjny do podstawowych obliczeń (np. wprowadza dane, stosuje funkcje SUMA i ŚREDNIA).
- Tworzy proste wykresy w arkuszu kalkulacyjnym i zmienia ich wygląd.
- Buduje proste gry w programie Scratch, wykorzystując podstawowe skrypty do sterowania postacią.

- Tworzy i edytuje obrazy w programie GIMP, korzystając z narzędzi przybornika i podstawowych funkcji warstw.
- Potrafi wysłać wiadomość e-mail i korzystać z komunikatorów internetowych.
- Przestrzega zasad netykiety i podstawowych zasad współpracy w sieci.

Dobry:

Uczeń:

- Samodzielnie organizuje zasoby w chmurze, zakłada foldery, edytuje dokumenty i pracuje nad nimi wspólnie z innymi osobami.
- W arkuszu kalkulacyjnym wprowadza dane, sortuje je, wykorzystuje formatowanie warunkowe oraz automatyczne wypełnianie serii danych.
- Tworzy proste gry zręcznościowe w Scratchu, stosując zmienne, zdarzenia i podstawowe mechanizmy komunikacji między obiektami.
- Korzysta z zaawansowanych funkcji programu GIMP, takich jak praca na warstwach czy retusz zdjęć.
- Tworzy estetyczne wykresy w arkuszu kalkulacyjnym, dobierając odpowiedni typ wykresu do danych.
- Aktywnie współpracuje z innymi, edytując dokumenty w chmurze i korzystając z programów takich jak MS Teams.
- Przestrzega zasad bezpiecznej komunikacji internetowej i praw autorskich.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Sprawnie zarządza zasobami w chmurze, edytuje dokumenty i udostępnia je innym, współpracując w czasie rzeczywistym.
- W arkuszu kalkulacyjnym tworzy złożone tabele, stosuje formatowanie warunkowe, zaawansowane funkcje obliczeniowe oraz estetyczne wykresy dopasowane do danych.
- Tworzy bardziej złożone gry w Scratchu, stosując różne typy zmiennych, komunikaty i iteracje.
- W programie GIMP tworzy zaawansowane projekty graficzne, takie jak fotomontaże i szczegółowy retusz zdjęć.
- Korzysta z różnych narzędzi internetowych, takich jak poczta elektroniczna i komunikatory, w sposób zgodny z zasadami netykiety.
- Dbą o właściwy podział obowiązków podczas pracy zespołowej i aktywnie wspiera innych członków grupy.
- Udostępnia swoje projekty w serwisie Scratch, dzieląc się nimi z innymi oraz korzystając z pomysłów dostępnych w społeczności.

Celujący:

Uczeń:

- Tworzy złożone projekty, łącząc różne technologie, takie jak arkusze kalkulacyjne, Scratch i GIMP.
- Wykorzystuje zaawansowane funkcje chmury do organizacji i zarządzania pracą zespołową.
- Buduje złożone gry w Scratchu, wykorzystując zaawansowane mechanizmy programistyczne (np. komunikaty, zmienne i pętle) oraz dba o estetykę i funkcjonalność.
- W programie GIMP tworzy profesjonalne grafiki, uwzględniając zaawansowane efekty, kompozycje warstw i retusz.
- Aktywnie dzieli się swoją wiedzą z innymi, pełniąc rolę lidera zespołu lub mentora w projektach grupowych.

- Zna i stosuje zasady bezpieczeństwa w Internecie, współpracy online oraz prawa autorskie na poziomie eksperckim.
- Samodzielnie inicjuje projekty informatyczne i wykorzystuje swoją wiedzę do rozwiązywania rzeczywistych problemów.

Klasa VII

Niedostateczny:

Uczeń nie wykazuje zrozumienia podstawowych zagadnień z zakresu informatyki i nie podejmuje prób wykonania prostych zadań praktycznych, mimo pomocy nauczyciela. Nie przestrzega zasad bezpieczeństwa i etyki pracy z komputerem.

Dopuszczający:

Uczeń:

- Rozumie podstawowe pojęcia, takie jak formaty plików graficznych, podstawy języka HTML czy zasady pracy w edytorach tekstu i grafiki.
- Wykonuje najprostsze zadania praktyczne, takie jak otwarcie pliku w określonym formacie, wstawienie obrazu do dokumentu, czy wyszukiwanie informacji w Internecie.
- Przestrzega podstawowych zasad bezpieczeństwa pracy przy komputerze i w sieci.

Dostateczny:

Uczeń:

- Wykazuje zrozumienie i stosuje podstawowe wiadomości, takie jak: tworzenie prostych dokumentów i grafik, edycja tekstu, wstawianie tabel czy korzystanie z chmury obliczeniowej.
- Wykonuje proste zadania programistyczne w języku HTML, np. tworzenie strony z tekstem i obrazem.
- Potrafi samodzielnie korzystać z urządzeń peryferyjnych oraz podstawowych narzędzi informatycznych.
- Stosuje zasady netykiety i przestrzega podstawowych zasad etycznych w Internecie.

Dobry:

Uczeń:

- Wykonuje zadania praktyczne na poziomie średnio zaawansowanym, takie jak obróbka zdjęć i filmów, formatowanie dokumentów, dodawanie animacji do prezentacji.
- Tworzy poprawnie sformatowaną stronę internetową w języku HTML z podstawowymi elementami (obrazy, tabele, listy).
- Korzysta z różnorodnych narzędzi informatycznych i programów, poprawnie nazywając ich funkcje.
- Pracuje w grupie, aktywnie uczestnicząc w realizacji złożonych projektów.
- Krytycznie ocenia znalezione informacje w Internecie i stosuje je w pracy.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Wykonuje zaawansowane zadania praktyczne, takie jak montaż filmów, tworzenie złożonych prezentacji multimedialnych czy stron internetowych o bardziej rozbudowanej strukturze.
- Potrafi samodzielnie zaplanować i zrealizować projekt, stosując różnorodne narzędzia informatyczne.
- Rozumie i opisuje działanie narzędzi i formatów plików oraz prawidłowo stosuje je w praktyce.
- Aktywnie współpracuje z innymi, proponując kreatywne rozwiązania podczas pracy zespołowej.
- Bezbłędnie przestrzega zasad bezpieczeństwa, etyki i prawa w pracy z komputerem i w Internecie.

Celujący:

Uczeń:

- Wykazuje pełne zrozumienie materiału i stosuje zdobyte umiejętności w sposób twórczy i innowacyjny.
- Samodzielnie rozwiązuje problemy o wysokim stopniu trudności, np. projektuje złożone strony internetowe lub zaawansowane kompozycje multimedialne.
- Wykorzystuje narzędzia informatyczne do realizacji projektów wykraczających poza wymagania podstawy programowej.
- Prezentuje własne pomysły i projekty, wykorzystując technologie cyfrowe w nowatorski sposób.
- Pełni rolę lidera w pracy zespołowej, inspirując innych i skutecznie organizując pracę grupy.
- W pełni świadomie przestrzega zasad etycznych, prawnych i bezpieczeństwa w korzystaniu z technologii cyfrowych.
- Bierze udział w konkursach o tematyce informatycznej.

Klasa VIII

Niedostateczny:

Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych. Nie podejmuje prób rozwiązania problemów ani wykonania zadań praktycznych, nawet z pomocą nauczyciela. Nie przestrzega zasad bezpieczeństwa i etyki pracy z komputerem.

Dopuszczający:

Uczeń:

- Rozpoznaje podstawowe pojęcia, takie jak algorytm, iteracja czy arkusz kalkulacyjny.
- Wykonuje najprostsze czynności praktyczne, np. zapisanie pliku, wstawienie wykresu do dokumentu lub wyszukanie informacji w internecie.
- Potrafi wymienić zasady bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze oraz przestrzega podstawowych zasad netykiety.
- Współpracuje z innymi na poziomie podstawowym przy realizacji prostych zadań grupowych.

Dostateczny:

Uczeń:

- Wyjaśnia podstawowe pojęcia informatyczne, np. algorytm, pętla powtórzeniowa, funkcja JEŻELI.
- Rozwiązuje proste problemy algorytmiczne i programistyczne, np. stosując pętlę i sytuacje warunkowe w programie.

- Buduje proste formuły w arkuszu kalkulacyjnym, zmienia wygląd tabeli oraz sortuje i filtruje dane.
- Wykonuje podstawowe operacje na danych i urządzeniach, takie jak drukowanie, skanowanie, czy formatowanie komórek w arkuszu kalkulacyjnym.
- Potrafi określić podstawowe etapy pracy grupowej i aktywnie uczestniczy w realizacji prostych projektów.
- Przestrzega zasad etycznych i prawnych w pracy z komputerem oraz w Internecie.

Dobry:

Uczeń:

- Rozumie i tłumaczy pojęcia związane z algorytmiką, programowaniem oraz arkuszami kalkulacyjnymi, np. różnice między kompilatorem a interpreterem.
- Tworzy algorytmy do bardziej złożonych problemów, np. porządkowania elementów w zbiorze metodą wybierania.
- Stosuje różnorodne funkcje w arkuszu kalkulacyjnym, np. formuły wbudowane, adresowanie względne i bezwzględne, oraz tworzy wykresy odpowiednio dobrane do danych.
- Buduje procedury w programach z parametrami i bez parametrów, stosując pętle oraz zmienne.
- Prawidłowo korzysta z urządzeń peryferyjnych oraz oprogramowania, wskazując ich funkcje i zastosowanie.
- Aktywnie współpracuje z innymi przy realizacji projektów grupowych, proponując kreatywne rozwiązania.
- Krytycznie selekcjonuje informacje z Internetu i wykorzystuje je w pracy.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Tworzy algorytmy i programy do rozwiązywania zaawansowanych problemów, np. obliczania największego wspólnego dzielnika czy stosowania funkcji JEŻELI w arkuszu kalkulacyjnym.
- Wykorzystuje zaawansowane funkcje arkusza kalkulacyjnego, takie jak filtrowanie, formatowanie obramowań i tekstu, czy tworzenie połączonych obiektów w dokumentach.
- Stosuje procedury w programach i wykorzystuje różne podejścia algorytmiczne do optymalizacji rozwiązań.
- Wykazuje pełną samodzielność w pracy z urządzeniami peryferyjnymi i oprogramowaniem, wyjaśniając ich działanie i zastosowanie.
- Współpracuje z innymi w grupie, planując i realizując kompleksowe projekty.
- Przestrzega zasad etyki, bezpieczeństwa i prawa w pracy z komputerem i w Internecie na bardzo wysokim poziomie.

Celujący:

Uczeń:

- Twórczo wykorzystuje wiedzę i umiejętności do rozwiązywania skomplikowanych problemów programistycznych i algorytmicznych, np. porządkowania danych metodą połowienia lub zliczania.
- Tworzy zaawansowane projekty z wykorzystaniem arkuszy kalkulacyjnych, programowania i algorytmiki, wykraczające poza wymagania programowe.
- Samodzielnie planuje, realizuje i prezentuje rozbudowane projekty grupowe, pełniąc rolę lidera i wprowadzając innowacyjne rozwiązania.
- Wykorzystuje różnorodne narzędzia i funkcje programów, tłumacząc ich działanie w sposób szczegółowy i precyzyjny.

- Doskonale przestrzega zasad etycznych i prawnych oraz propaguje właściwe postawy podczas pracy z komputerem i w Internecie.

ZAJĘCIA PRAKTYCZNO-TECHNICZNE

Klasa IV

Niedostateczny:

Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych. Nie podejmuje prób rozwiązania problemów ani wykonania zadań praktycznych, nawet z pomocą nauczyciela.

Dopuszczający:

Uczeń:

- potrafi wymienić przynajmniej podstawowe zasady z regulaminu pracowni,
- wie, że na stanowisku pracy należy zachować porządek, ale wymaga przypomnienia o jego uprzątnięciu.
- rozpoznaje i nazywa tylko podstawowe narzędzia (np. młotek, nożyczki, linijkę) z pomocą nauczyciela,
- z trudnością przypisuje narzędzia do prostych czynności,
- zna podstawowe zasady BHP, ale wymaga częstych upomnień i nadzoru podczas pracy, by ich nie łamać,
- zna numery alarmowe (112, 999),
- potrafi rozpoznać podstawowe znaki (np. „wyjście ewakuacyjne”, „gaśnica”),
- wie, że w razie alarmu należy słuchać poleceń nauczyciela.
- podejmuje próbę stworzenia planu, ale jest on niekompletny nawet przy wsparciu nauczyciela,
- brakuje wyraźnego podziału na etapy, wykonuje pracę pod stałym nadzorem,
- projekt jest niedokończony lub wykonany niestarannie, jednak uczeń wykazuje chęć do pracy i zna podstawowe zasady BHP.

Wykonuje doświadczenia edukacyjne

(Planowanie etapów pracy zespołowej, organizacja stanowiska, dobór materiałów i narzędzi do wytworu, wykonanie, współpraca, prezentacja)

Samodzielnie lub z pomocą nauczyciela:

- rozpoznaje elementy drogi publicznej,
- wymienia typowe sytuacje na drodze mogące prowadzić do zagrożenia w ruchu drogowym,
- podaje kilka typowych sytuacji na drodze, w których wymagane jest zachowanie szczególnej ostrożności i zastosowanie zasady ograniczonego zaufania,
- wyjaśnia, jak powinni się zachować uczestnicy ruchu drogowego w stosunku do osoby niewidomej lub osoby z niepełnosprawnością, kiedy te osoby znajdują się w obrębie drogi,
- dzieli znaki pionowe ze względu na ich kształt i kolorystykę,
- rozpoznaje najczęściej występujące pojedyncze znaki drogowe pionowe,
- wymienia podstawowe znaki drogowe regulujące zasady pierwszeństwa przejazdu na skrzyżowaniach,
- wymienia kilka podstawowych sytuacji na drodze, kiedy pojazd włącza się do ruchu; opisuje, na czym polega ten manewr,
- wskazuje różnice pomiędzy manewrami wymijania, omijania i wyprzedzania,
- wymienia podstawowe zagrożenia w ruchu drogowym dla pieszego, rowerzysty oraz kierującego urządzeniem transportu osobistego (UTO) i urządzenie wspomagającym ruch (UWR),
- wymienia podstawowe prawa i obowiązki pieszego oraz zasady ruchu rowerów po drogach publicznych,
- omawia sposób zabezpieczenia miejsca wypadku drogowego i wskazuje, jakich środków użyć do tego celu,
- podaje europejski numer alarmowy i numery telefonów pogotowia ratunkowego, policji i straży pożarnej,

- omawia hierarchię ważności przepisów, znaków, sygnałów i poleceń wydawanych przez osoby kierujące ruchem,
- prawidłowo interpretuje wskazania sygnalizacji świetlnej,
- określa kolejność przejazdu na typowych skrzyżowaniach dróg równorzędnych i nierównorzędnych,
- wymienia pojedyncze elementy obowiązkowego wyposażenia roweru.

Dostateczny: otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- rozumie regulamin pracowni i potrafi wyjaśnić, dlaczego należy go przestrzegać,
- wymienia korzyści płynące z utrzymania porządku na stanowisku pracy (bezpieczeństwo i oszczędność czasu)
- samodzielnie rozpoznaje i nazywa typowe narzędzia ręczne stosowane na lekcjach,
- potrafi zastosować podział narzędzi ze względu na ich przeznaczenie (np. do cięcia, pomiaru, łączenia).
- przestrzega zasad BHP, choć zdarza mu się pracować w sposób chaotyczny.
- potrafi przyporządkować znaki do odpowiednich grup (ewakuacyjne, przeciwpożarowe, informacyjne),
- wie, jak brzmi sygnał alarmowy w szkole,
- potrafi wskazać na planie szkoły drogę ewakuacji z danej klasy.
- wykonuje pracę w sposób mało szczegółowy lub wymaga pomocy nauczyciela,
- pracuje chaotycznie, co wpływa na tempo pracy,
- praca jest ukończona, ale wykazuje braki w estetyce lub staranności.

Wykonuje doświadczenia edukacyjne

(Planowanie etapów pracy zespołowej, organizacja stanowiska, dobór materiałów i narzędzi do wytworu, wykonanie, współpraca, prezentacja).

- podaje podstawowe definicje kodeksu drogowego: droga, jezdnia, pas ruchu, chodnik, pobocze, rower,
- klasyfikuje podstawowe, typowe pojazdy poruszające się po drogach do odpowiedniej kategorii,
- wyjaśnia, na czym polegają szczególna ostrożność i zasada ograniczonego zaufania, i w jakich sytuacjach na drodze należy je stosować,
- wymienia podstawowe prawa i obowiązki pieszego oraz podstawowe zasady ruchu rowerów na drodze,
 - rozpoznaje najbardziej charakterystyczne znaki pionowe i poziome występujące na drodze, podaje ich interpretację,
- wyjaśnia, dlaczego najważniejsze znaki regulujące m.in. zasady pierwszeństwa mają inny kształt niż pozostałe znaki z danej kategorii,
- opisuje, jak powinni się zachować uczestnicy ruchu drogowego, widząc określone znaki regulujące zasady pierwszeństwa przejazdu na skrzyżowaniach („stop” i „ustąp pierwszeństwa”),
- wyjaśnia, czym jest włączanie się do ruchu i opisuje zasady wykonywania tego manewru,
- wyjaśnia, kiedy i w jaki sposób kierujący powinien sygnalizować zamiar zmiany kierunku jazdy lub pasa ruchu,
- wyjaśnia, jak bezpiecznie i zgodnie z przepisami wykonać manewr zawracania,
- wymienia podstawowe czynności (od momentu zauważenia zdarzenia), które można wykonać na miejscu wypadku drogowego,
- wyjaśnia, w jaki sposób sprawdzić stan przytomności poszkodowanego,
- wyjaśnia, jak poprawnie sformułować treść pełnego zgłoszenia wypadku, dzwoniąc na jeden z numerów alarmowych,
- potrafi określić kolejność przejazdu przez skrzyżowanie, na którym znajdują się m.in. pojazdy uprzywilejowane,
- potrafi określić kolejność przejazdu przez skrzyżowanie dróg równorzędnych i nierównorzędnych.

Dobry: otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

- samodzielnie i rzetelnie przygotowuje stanowisko pracy oraz sprzętą je po zakończeniu zajęć,
- potrafi podać konkretne przykłady bezpiecznej pracy indywidualnej i zespołowej (np. komunikacja w grupie, bezpieczne przekazywanie narzędzi),
- sprawnie posługuje się poprawnym nazewnictwem narzędzi i przyborów,

- potrafi samodzielnie pogrupować narzędzia w zależności od obrabianego materiału (papier, drewno, metal).
- pracuje bezpiecznie, dba o ład na stanowisku pracy i prawidłowo dobiera narzędzie do wykonywanej pracy,
- potrafi poprawnie wezwać pomoc przez telefon (powiedzieć, co się stało, podać adres i swoje dane),
- rozdziela kolory znaków bezpieczeństwa (zielone – ratunkowe, czerwone – poż., niebieskie – informacyjne),
- zna zasady bezpiecznego opuszczania budynku.
- wykonuje pracę, która zawiera większość niezbędnych informacji i opisów,
- plan jest zrozumiały, choć może wymagać drobnych korekt w trakcie realizacji.
- praca jest estetyczna i spełnia swoje zadanie, dopuszczalne są drobne niedociągnięcia wykończeniowe.

Wykonuje doświadczenia edukacyjne

(Planowanie etapów pracy zespołowej, organizacja stanowiska, dobór materiałów i narzędzi do wytworu, wykonanie, współpraca, prezentacja).

- opanował w dobrym stopniu wiadomości i umiejętności ujęte w podręczniku do techniki do kl. 4, tzn.:
- wymienia pojazdy inne niż rower, które powinny się poruszać drogą dla rowerów i poboczem,
- podaje przykłady urządzeń transportu osobistego i urządzeń wspierających ruch, którymi można się poruszać po drogach,
- wyjaśnia różnicę pomiędzy hulajnogą tradycyjną a elektryczną,
- rozpoznaje podstawowe znaki pionowe i poziome dotyczące ruchu pieszych, rowerów, UTO i UWR.
- wyjaśnia, jakie znaki poziome są łączone ze znakami pionowymi i jak powinien się zachować kierujący, widząc te znaki,
- wymienia zagrożenia i niebezpieczeństwa dla kierujących mogące wystąpić podczas wykonywania poszczególnych elementów manewrów wymijania, omijania i wyprzedzania,
- wyjaśnia różnicę w sposobie wykonywania skrętu w lewo na jezdni jedno i dwukierunkowej,
- wyjaśnia znaczenie elementów odblaskowych dla uczestników ruchu drogowego,
- wymienia zagrożenia, które mogą wystąpić na przejazdach dla rowerzystów; przedstawia sposoby zapobiegania im,
- wyjaśnia, jaką funkcję w organizacji ruchu spełniają polecenia i sygnały dawane przez osoby kierujące ruchem i w jaki sposób wpływają one na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- wyjaśnia, które z elementów wyposażenia obowiązkowego roweru wpływają na bezpieczeństwo kierującego, –uzasadnia, dlaczego podczas przechodzenia przez jezdnię, podczas jazdy rowerem lub innymi pojazdami nie należy korzystać z telefonu komórkowego lub innych urządzeń elektronicznych, np. słuchawek,
- wymienia dodatkowe elementy ubioru rowerzysty, jadącego hulajnogą elektryczną, UTO lub UWR, które mogą wpływać na bezpieczeństwo.

Bardzo dobry: otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

- wzorowo przestrzega regulaminu i zasad BHP, dbając o bezpieczeństwo swoje oraz kolegów,
- potrafi szczegółowo uzasadnić wpływ porządku na efektywność pracy, podając przykłady zagrożeń wynikających z braku porządku,
- wzorowo przestrzega regulaminu i zasad BHP, dbając o bezpieczeństwo swoje oraz kolegów,
- potrafi szczegółowo uzasadnić wpływ porządku na efektywność pracy, podając przykłady zagrożeń wynikających z braku porządku,
- bezbłędnie identyfikuje narzędzia, w tym te specjalistyczne,
- precyzyjnie określa przeznaczenie każdego narzędzia i uzasadnia swój wybór,
- dba o konserwację narzędzi po pracy i potrafi wskazać potencjalne zagrożenia wynikające z niewłaściwego użycia sprzętu.
- samodzielnie analizuje plan ewakuacji i potrafi wyznaczyć alternatywną drogę wyjścia,
- potrafi wyjaśnić znaczenie rzadziej spotykanych znaków bezpieczeństwa,
- aktywnie uczestniczy w próbnej ewakuacji, dając przykład innym uczniom.

Wykonuje doświadczenia edukacyjne

(Planowanie etapów pracy zespołowej, organizacja stanowiska, dobór materiałów i narzędzi do wytworu, wykonanie, współpraca, prezentacja).

- prawidłowo klasyfikuje uczestników ruchu drogowego oraz wymienia ich prawa i obowiązki,
- wskazuje różnicę pomiędzy urządzeniami transportu osobistego a urządzeniami wspomagającymi ruch,
- określa, którzy uczestnicy ruchu drogowego powinni się poruszać po wyznaczonych obszarach drogi,
- wyjaśnia, w jakiej sytuacji kierujący rowerem może poruszać się po chodniku,
- wymienia pojazdy inne niż rower, którymi można kierować, jeśli ma się kartę rowerową,
- przewiduje zagrożenia i ich skutki w zależności od obszaru i sytuacji na drodze, przedstawia sposoby zapobiegania im,
- wymienia nietypowe manewry i sytuacje na drodze, podczas których kierujący powinni zachować szczególną ostrożność i zasadę ograniczonego zaufania do innych uczestników ruchu drogowego,
- poprawnie interpretuje znaki pionowe i poziome, które dotyczą ruchu pieszych, rowerzystów, poruszających się hulajnogami elektrycznymi, UTO i UWR,
- analizuje przypadki związane z włączaniem się do ruchu różnych pojazdów w sytuacjach nietypowych,
- prawidłowo wykonuje podstawowe manewry w ruchu drogowym,
- wskazuje różnice i podobieństwa pomiędzy manewrami wyprzedzania i omijania,
- wyjaśnia, jak wyposażenie pieszego w odblaski wpływa na zwiększenie bezpieczeństwa na drodze,
- podaje wszystkie numery alarmowe służb ratunkowych i określa, w jakich przypadkach należy wezwać te służby,
- charakteryzuje zagrożenia, które towarzyszą rowerzystom poruszającym się po drogach,
- interpretuje postawy kierującego ruchem i wskazuje odpowiadające im kolory sygnalizacji świetlnej,
- omawia i wyjaśnia zasady pierwszeństwa przejazdu obowiązujące na różnego rodzaju skrzyżowaniach, w tym o ruchu okrężnym i skrzyżowaniach z sygnalizacją świetlną,
- omawia zasady pierwszeństwa na skrzyżowaniach, na których znajdują się pojazdy szynowe,
- wskazuje, jaki wpływ na środowisko ma rozwój najnowszych technologii stosowanych w pojazdach,
- prawidłowo interpretuje znaki bezpieczeństwa występujące m.in. na dworcach, lotniskach, nad wodą.

Celujący: otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- wykazuje się postawą proaktywną: samodzielnie zauważa i zgłasza potencjalne zagrożenia na stanowisku pracy,
- potrafi pełnić funkcję lidera w zespole, dbając o przestrzeganie zasad bezpiecznej pracy przez grupę.
- wykonuje zadania z najwyższą starannością, potrafi doradzić rówieśnikom w doborze narzędzi i jest wzorem bezpiecznej postawy w pracowni technicznej
- wykazuje się wiedzą wykraczającą poza program (np. potrafi opisać rodzaje gaśnic i ich przeznaczenie),
- wykonuje dodatkową pracę techniczną np. makietę,
- opracowuje kompletny, nowatorski projekt z uwzględnieniem szczegółów,
- rozpisuje plan perfekcyjnie, z przewidzeniem ewentualnych trudności i sposobów ich rozwiązania,
- wykazuje postawę mentora wobec innych.
- podczas wykonywania prac wytwórczych przestrzega regulaminu pracowni technicznej, zasad BHP,
- prawidłowo dobiera narzędzia do rodzaju wykonywanej pracy, bezpiecznie posługuje się narzędziami i dba o właściwą organizację stanowiska pracy,
- zna treści omawianych w podręczniku przepisów ruchu drogowego dotyczących pieszych, kierujących rowerami, UTO i UWR,
- wskazuje istniejące i proponuje nowe rozwiązania w infrastrukturze drogowej, np. wokół szkoły, na własnym osiedlu, które mogą prowadzić do poprawy bezpieczeństwa.

TECHNIKA

Klasa V

Niedostateczny:

Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych. Nie podejmuje prób rozwiązania problemów ani wykonania zadań praktycznych, nawet z pomocą nauczyciela.

Dopuszczający:

Uczeń:

- przestrzega regulaminu pracowni technicznej,
- wyjaśnia, jak zapobiegać wypadkom w szkole,
- zna drogę ewakuacyjną z pracowni i szkoły,
- potrafi prawidłowo zorganizować swoje stanowisko pracy,
- rozumie znaczenie ochrony środowiska,
- rozróżnia i prawidłowo nazywa podstawowe narzędzia do obróbki drewna,
- rozróżnia wytwory papiernicze,
- zna rośliny i zwierzęta, z których uzyskuje się włókna do produkcji materiałów włókienniczych,
- zna rodzaje tworzyw sztucznych,
- określa, w jaki sposób otrzymywane są metale,
- śledzi postęp techniczny,
- rozpoznaje poszczególne narzędzia kreślarskie i pomiarowe,
- wyjaśnia, do czego wykorzystuje się rysunek techniczny.

Dostateczny:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- wymienia zasady bezpiecznego używania narzędzi i urządzeń w pracowni technicznej,
- omawia zastosowanie różnych metali,
- bada właściwości metali,
- potrafi wymienić surowce wtórne, które można odzyskać w gospodarstwie domowym,
- rozumie konieczność produkcji materiałów drewnopochodnych,
- potrafi prawidłowo i bezpiecznie posługiwać się przyrządami pomiarowymi i podstawowymi narzędziami do obróbki drewna,
- potrafi odczytać znaczenie symbolów na metkach ubraniowych,
- wie, jakie jest znaczenie tworzyw sztucznych,
- wymienia technologię kompozytów i ich rodzaje,
- komunikuje się językiem technicznym,
- wyjaśnia, do czego wykorzystuje się rysunek techniczny,

- wykonuje proste rysunki z użyciem wskazanych narzędzi,
- wyjaśnia, do czego używa się pisma technicznego,
- uzupełnia i samodzielnie wykonuje proste szkice techniczne.

Dobry:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

- dba o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy,
- wymienia zastosowanie różnych metali,
- zna odpady szczególnie niebezpieczne dla środowiska i miejsca ich składowania,
- zna proces wytwarzania materiałów drewnopochodnych i związane z tym problemy z ochroną środowiska,
- umie nazwać poszczególne operacje technologiczne związane z obróbką drewna,
- prawidłowo dobiera i posługuje się podstawowymi narzędziami oraz przyrządami pomiarowymi,
- zna sposoby konserwacji odzieży,
- rozumie problemy ekologiczne związane ze składowaniem i utylizacją tworzyw sztucznych,
- zna nazwy i zalety podstawowych tworzyw sztucznych,
- określa zalety i wady materiałów kompozytowych,
- wymienia metody konserwacji kompozytów,
- prawidłowo posługuje się przyborami do kreślenia i pomiaru,
- podaje wysokość i szerokość znaków pisma technicznego,
- odwzorowuje pismem technicznym poszczególne litery i cyfry,
- stosuje pismo techniczne do zapisania określonych wyrazów,
- wyznacza osie symetrii narysowanych figur.

Bardzo dobry:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

- podaje nazwy narzędzi do obróbki metali,
- wykonuje pracę zgodnie z założeniami,
- zna zawody związane z lasem i obróbką drewna,
- prawidłowo dobiera narzędzia, przyrządy pomiarowe i przybory do poszczególnych operacji technologicznych,
- zna zalety i wady materiałów włókienniczych pochodzenia naturalnego i sztucznego,
- potrafi wymienić wady tworzyw sztucznych,
- potrafi wytłumaczyć zależność między produkcją tworzyw sztucznych, a zanieczyszczeniem środowiska,

- wyszukuje w Internecie informacje nt. współczesnych materiałów kompozytowych, ciekawostki oraz nowe wynalazki techniczne,
- klasyfikuje materiały kompozytowe,
- przedstawia zastosowanie poszczególnych linii i prawidłowo posługuje się nimi na rysunku,
- oblicza wielkość formatów rysunkowych w odniesieniu do formatu A4,
- wykonuje szkic techniczny przedmiotu z zachowaniem właściwej kolejności działań.

Celujący:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- czynnie uczestniczy w akcjach zbiórki baterii, opakowań aluminiowych, makulatury,
- potrafi rozpoznać i wymienić nazwy materiałów drewnopochodnych,
- potrafi rozróżnić, nazwać i wskazać zastosowanie podstawowych tworzyw sztucznych,
- rozpoznaje osiągnięcia techniczne, które przysłużyły się rozwojowi postępu technicznego,
- starannie wykreśla proste rysunki,
- dba o estetykę tekstów zapisanych pismem technicznym,
- sporządza rysunek w podanej podziałce,
- samodzielnie omawia i wykonuje kolejne etapy szkicowania.

Klasa VI

Niedostateczny:

Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych. Nie podejmuje prób rozwiązania problemów ani wykonania zadań praktycznych, nawet z pomocą nauczyciela.

Dopuszczający:

Uczeń:

- wyjaśnia, jak zapobiegać wypadkom w szkole
- przestrzega regulaminu pracowni technicznej
- rozpoznaje obiekty na planie osiedla
- określa, jakie obiekty i instytucje powinny znaleźć się na osiedlu
- wymienia rodzaje budynków mieszkalnych i je charakteryzuje
- wymienia instalacje znajdujące się w domu
- rozpoznaje rodzaje liczników
- określa funkcje urządzeń domowych
- omawia, jakie funkcje pełni pokój nastolatka
- dostosowuje wysokość biurka i krzesła do swojego wzrostu
- właściwie organizuje miejsce pracy
- wymienia kolejność działań (operacji technologicznych)

- posługuje się terminami: instalacja, elektrownia, tablica rozdzielcza, bezpieczniki
- posługuje się terminami: rzutowanie prostokątne, rzutnia, rzut główny, rzut boczny, rzut z góry
- rozróżnia poszczególne rzuty: główny, boczny i z góry
- posługuje się terminami: rzutowanie aksonometryczne, izometria, dimetria ukośna i prostokątna
- nazywa elementy zwymiarowanego rysunku technicznego
- identyfikuje elementy techniczne w otoczeniu.

Dostateczny:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- określa przebieg drogi ewakuacyjnej w szkole
- rozróżnia znaki bezpieczeństwa
- wymienia nazwy instalacji osiedlowych
- potrafi zaprojektować osiedle
- omawia funkcjonalność osiedla
- określa typ zabudowy przeważający w okolicy jego miejsca zamieszkania
- wymienia nazwy elementów konstrukcyjnych budynków mieszkalnych
- rysuje plan własnego pokoju
- prawidłowo posługuje się narzędziami do obróbki papieru
- współpracuje z grupą i podejmuje różne role w zespole
- właściwie dobiera narzędzia do obróbki papieru i tkanin
- określa funkcje instalacji występujących w budynku
- wymienia nazwy poszczególnych elementów instalacji
- prawidłowo odczytuje wskazania liczników
- sprawnie posługuje się podstawowymi narzędziami do obróbki ręcznej
- odczytuje ze zrozumieniem instrukcje obsługi wybranych sprzętów gospodarstwa domowego
- omawia budowę wybranych urządzeń AGD
- posługuje się terminem: sprzęt audio-wideo
- określa zastosowanie urządzeń audio-wideo w domu
- wykonuje rzutowanie prostych brył geometrycznych, posługując się układem osi ‘
- wymienia nazwy rodzajów rzutów aksonometrycznych
- zapisuje liczby wymiarowe zgodnie z zasadami
- prawidłowo stosuje linie, znaki i liczby wymiarowe
- prawidłowo organizuje stanowisko pracy
- charakteryzuje współczesne zagrożenia cywilizacji spowodowane postępem technicznym.

Dobry:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

- określa rozmieszczenie poszczególnych grup znaków bezpieczeństwa
- uzasadnia, dlaczego należy stosować się do regulaminu podczas przebywania w pracowni technicznej
- planuje działania prowadzące do udoskonalenia osiedla mieszkaniowego
- wskazuje wady i zalety poszczególnych rodzajów budynków mieszkalnych
- tłumaczy konieczność stosowania jednolitej zabudowy
- tworzy kosztorys wyposażenia pokoju nastolatka
- wykonuje pracę według przyjętych założeń
- dba o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy
- dokonuje montażu poszczególnych elementów w całość
- omawia rodzaje elektrowni i tłumaczy, co jest w nich źródłem zasilania
- nazywa elementy obwodów elektrycznych
- wskazuje miejsca w domu, w których znajdują się liczniki wchodzące w skład poszczególnych instalacji

- wymienia zagrożenia związane z nieodpowiednią eksploatacją sprzętu gospodarstwa domowego
- rozpoznaje oznaczenia umieszczane na artykułach gospodarstwa domowego, określające ich klasę energetyczną
- wymienia nazwy zawodów związanych z obróbką dźwięku i wyjaśnia, czym zajmują się wykonujące je osoby
- wyjaśnia, na czym polega rzutowanie prostokątne
- omawia kolejne etapy przedstawiania brył w rzutach aksonometrycznych
- odróżnia rzuty izometryczne od rzutów w dimetrii ukośnej
- rysuje i wymiaruje wskazany przedmiot
- rozpoznaje elementy elektroniczne (rezystory, diody, tranzystory, kondensatory, cewki)

Bardzo dobry:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

- określa, jakimi symbolami oznacza się poszczególne obiekty osiedlowe
- określa, czym zajmują się osoby pracujące w zawodach związanych z budową domu
- wymienia zasady funkcjonalnego urządzania pokoju
- wyróżnia w pokoju strefy do nauki, wypoczynku i zabawy
- szacuje czas kolejnych działań (operacji technologicznych)
- wykonuje prace z należytą starannością i dbałością
- posługuje się narzędziami z zachowaniem zasad bezpieczeństwa
- omawia zasady działania różnych instalacji w budynku mieszkalnym
- opisuje, jak podłączone są poszczególne instalacje w domu
- podaje praktyczne sposoby zmniejszenia zużycia prądu, gazu i wody
- odnajduje w instrukcji obsługi potrzebne informacje
- wyjaśnia zasady działania wskazanych urządzeń
- omawia etapy i zasady rzutowania
- przedstawia wskazane przedmioty w izometrii i dimetrii ukośnej
- kreśli rzuty aksonometryczne bryły
- omawia sposoby wymiarowania rysunku technicznego
- określa właściwości elementów elektronicznych
- ocenia swoje predyspozycje techniczne w kontekście wyboru przyszłego kierunku kształcenia
- dokonuje montażu poszczególnych części w całość
- zna różne przykłady zastosowania mechatroniki w życiu codziennym.

Celujący:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- podaje znaczenie elementów konstrukcyjnych budynków
- wykazuje się pomysłowością i starannością, projektując wnętrze pokoju swoich marzeń
- wykonuje pracę w sposób twórczy
- uzasadnia potrzebę pozyskiwania energii elektrycznej z naturalnych źródeł
- rozróżnia symbole poszczególnych elementów obwodów elektrycznych
- przedstawia reguły korzystania z karty gwarancyjnej
- wyjaśnia pojęcie klasy energetycznej sprzętu
- zachowuje odpowiednią kolejność działań podczas wykonywania rzutów prostokątnych
- starannie wykonuje rysunki
- określa, na czym polega rzutowanie aksonometryczne
- wskazuje różnicę pomiędzy rzutami izometrycznymi a dimetrycznymi
- wykonuje rysunki starannie i zgodnie z zasadami wymiarowania
- zna zasady segregowania i przetwarzania odpadów oraz materiałów elektrotechnicznych
- rozwija zainteresowania techniczne
- ocenia swoje predyspozycje techniczne w kontekście wyboru przyszłego kierunku kształcenia

- charakteryzuje współczesne zagrożenia cywilizacji spowodowane postępem technicznym.

MUZYKA

Klasa IV

(wymagania edukacyjne z muzyki w klasie IV są zgodne z nową podstawą programową 2026)

W ocenianiu z muzyki szczególne znaczenie ma aktywność ucznia, jego zaangażowanie, systematyczność, postępy, gotowość do podejmowania działań muzycznych oraz współpraca z innymi. Ocenie podlega przede wszystkim praktyczne wykorzystanie wiadomości i umiejętności.

Celujący

Uczeń:

- * spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą;
- * aktywnie i twórczo uczestniczy w zajęciach muzycznych;
- * samodzielnie podejmuje inicjatywy muzyczne i proponuje własne rozwiązania;
- * swobodnie interpretuje muzykę poprzez śpiew, grę na instrumentach, ruch, taniec i działania twórcze;
- * wykonuje utwory wokalne i instrumentalne solo lub zespołowo, wykazując się dużą muzykalnością i zaangażowaniem;
- * samodzielnie lub w grupie tworzy krótkie formy muzyczne, rytmiczne, ruchowe lub dźwiękowe;
- * potrafi uzasadnić swoje preferencje muzyczne i z szacunkiem odnosi się do odmiennych gustów muzycznych;
- * samodzielnie poszukuje informacji o muzyce, kompozytorach, wykonawcach lub tradycjach muzycznych i potrafi zaprezentować wyniki swojej pracy;
- * aktywnie uczestniczy w wydarzeniach muzycznych organizowanych w szkole lub środowisku lokalnym;
- * wykazuje szczególne zainteresowanie muzyką i rozwija swoje uzdolnienia poprzez dodatkową aktywność artystyczną, np. udział w chórze, zespole, konkursach, koncertach lub innych przedsięwzięciach muzycznych.

Bardzo dobry

Uczeń:

- * spełnia wymagania na ocenę dobrą;
- * aktywnie uczestniczy w śpiewie, grze na instrumentach, ćwiczeniach rytmicznych, ruchu przy muzyce i słuchaniu muzyki;
- * śpiewa piosenki i pieśni solo lub w zespole, zachowując prawidłową postawę, naturalną emisję głosu i właściwą artykulację;
- * poprawnie wykonuje hymn państwowy „Mazurek Dąbrowskiego”, zachowując należyłą postawę;
- * wykonuje wybrane pieśni patriotyczne i potrafi wskazać ich podstawowy kontekst;
- * gra proste melodie, rytmy lub akompaniamenty na dostępnych instrumentach melodycznych i niemelodycznych;
- * poprawnie rozpoznaje i stosuje podstawowe elementy muzyki: rytm, melodię, metrum, tempo i dynamikę;
- * odczytuje i wykorzystuje prostą notację muzyczną oraz inne sposoby zapisu muzyki;
- * potrafi kodować i dekodować proste rytmy lub melodie za pomocą symboli, znaków lub notacji muzycznej;
- * rozpoznaje wybrane instrumenty na podstawie ich brzmienia i potrafi pogrupować je według sposobu wydobywania dźwięku;
- * rozpoznaje podstawowe rodzaje wykonawców: solista, zespół, chór, orkiestra;
- * słucha muzyki w skupieniu i potrafi opisać jej nastrój, charakter oraz podstawowe elementy;
- * wypowiada się na temat słuchanej muzyki, wykorzystując poznane pojęcia muzyczne;
- * zna podstawowe informacje dotyczące polskiej tradycji muzycznej, polskich tańców narodowych i muzyki ludowej;
- * potrafi wykorzystać muzykę do wyrażania emocji i nastroju;
- * zna i stosuje podstawowe zasady higieny głosu oraz słuchu;

Dobry

Uczeń:

- * spełnia wymagania na ocenę dostateczną;
- * aktywnie uczestniczy w większości działań muzycznych podczas lekcji;
- * śpiewa poznane piosenki w grupie, starając się zachować prawidłową postawę i rytm;
- * z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje wybrane utwory lub ćwiczenia wokalne;
- * poprawnie wykonuje proste ćwiczenia rytmiczne oraz rytmy z wykorzystaniem gestodźwięków;
- * wykonuje proste akompaniamenty rytmiczne na instrumentach perkusyjnych;
- * rozpoznaje i stosuje podstawowe pojęcia: rytm, melodia, metrum, tempo, dynamika;
- * rozpoznaje dźwięki wysokie i niskie, szybkie i wolne oraz ciche i głośne;
- * rozpoznaje wybrane instrumenty muzyczne na podstawie ich brzmienia;
- * zna podstawowe sposoby wydobywania dźwięku z instrumentów;
- * zna podstawowe kroki lub elementy poloneza, kujawiaka i krakowiaka;
- * zna wybrane polskie tańce ludowe i narodowe;
- * odczytuje proste symbole i zapisy rytmiczne;
- * potrafi stworzyć prosty rytm lub krótką ilustrację dźwiękową;
- * rozpoznaje wykonanie muzyki przez solistę, chór i orkiestrę;
- * potrafi określić nastrój i charakter prostego utworu muzycznego;
- * zna podstawowe informacje o Fryderyku Chopinie i jego znaczeniu dla kultury polskiej;
- * rozpoznaje hymn Polski i zna zasady właściwego zachowania podczas jego wykonywania;
- * potrafi wymienić wybrane przykłady muzyki tradycyjnej, ludowej, klasycznej i popularnej;
- * współpracuje z innymi podczas zespołowych działań muzycznych;
- * korzysta z prostych narzędzi cyfrowych w działaniach muzycznych z pomocą nauczyciela.

Dostateczny

Uczeń:

- * spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą;
- * uczestniczy w śpiewie zespołowym i wykonuje poznane piosenki w stopniu umożliwiającym wspólne muzykowanie;
- * podejmuje próby śpiewania z zachowaniem podstawowych zasad prawidłowej postawy i emisji głosu;
- * wykonuje proste ćwiczenia rytmiczne, klaskanie, tupanie lub inne gestodźwięki;
- * odtwarza prosty rytm po nauczycielu;
- * potrafi zagrać prosty rytm na wybranym instrumencie perkusyjnym;
- * rozróżnia podstawowe cechy dźwięku: wysoki–niski, głośny–cichy, szybki–wolny;
- * zna i rozumie podstawowe pojęcia: rytm, melodia, tempo, dynamika, metrum;
- * rozpoznaje wybrane instrumenty muzyczne;
- * rozpoznaje muzykę wykonywaną przez solistę, chór lub orkiestrę;
- * potrafi określić nastrój prostego utworu muzycznego;
- * zna hymn Polski i podejmuje próbę jego poprawnego wykonania;
- * zna podstawowe informacje dotyczące poloneza, kujawiaka i krakowiaka;
- * podejmuje próby wykonywania prostych ruchów i kroków tanecznych do muzyki;
- * potrafi wykonać prostą ilustrację ruchową lub dźwiękową do słuchanej muzyki;
- * z pomocą nauczyciela odczytuje prosty zapis rytmiczny lub symboliczny;
- * uczestniczy w działaniach zespołowych i przestrzega ustalonych zasad współpracy;
- * zna podstawowe zasady higieny głosu i słuchu.

Dopuszczający

Uczeń:

- * z pomocą nauczyciela uczestniczy w podstawowych działaniach muzycznych;
- * podejmuje próby śpiewania poznanych piosenek w grupie;
- * z pomocą nauczyciela wykonuje hymn Polski;
- * wykonuje najprostsze ćwiczenia rytmiczne, np. klaskanie lub tupanie według wzoru;
- * podejmuje próby gry na prostym instrumencie perkusyjnym;
- * rozróżnia podstawowe przeciwieństwa w muzyce: wysoko–nisko, głośno–cicho, szybko–wolno;
- * z pomocą nauczyciela wyjaśnia podstawowe pojęcia: rytm, tempo, dynamika, melodia;

- * potrafi wymienić kilka znanych instrumentów muzycznych;
- * rozpoznaje podstawowe brzmienia wybranych instrumentów;
- * podejmuje próby poruszania się zgodnie z rytmem i charakterem muzyki;
- * rozpoznaje hymn Polski i zna podstawowe zasady zachowania podczas jego wykonywania;
- * z pomocą nauczyciela rozpoznaje wybrane polskie tańce narodowe;
- * podejmuje próby wykonania prostego zapisu rytmicznego za pomocą symboli, znaków lub gestów;
- * uczestniczy w pracy zespołowej na miarę swoich możliwości;
- * podejmuje próby wyrażania emocji i nastroju za pomocą śpiewu, ruchu, gry lub innych działań muzycznych;
- * z pomocą nauczyciela stosuje podstawowe zasady higieny głosu i słuchu.

Niedostateczny

Uczeń:

- * nie spełnia wymagań koniecznych do otrzymania oceny dopuszczającej;

Klasa V

Celujący:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą,
- bierze udział w festiwalach i konkursach wokalnych, tanecznych lub instrumentalnych,
- aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i regionu.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą:
- śpiewa piosenkę solo
- zapisuje na pięciolinii proste melodie z zastosowaniem różnych wartości ,
- samodzielnie odczytuje nazwy dźwięków z pięciolinii,
- określa nastrój oraz charakter słuchanych utworów,
- wyjaśnia znaczenie terminów: unisono, kanon, muzyka wielogłosowa,
- wymienia instrumenty strunowe oraz przedstawia ich podział na poszczególne grupy,
- podaje podstawowe fakty dotyczące młodości Chopina,
- omawia życie i twórczość J.S. Bacha.

Dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną,
- wykonuje prawidłowo ćwiczenia emisyjne, odtwarza układ ruchowy, porusza się w rytm muzyki,
- zna określenia tempa i dynamiki,
- rozróżnia rodzaje tempa i wskazuje na jego zmiany w utworze, określa tempo zaprezentowanych utworów,
- wyodrębnia grupy instrumentów strunowych,
- wymienia nazwy omawianych instrumentów,
- rozpoznaje przykłady formy ABA i ABA1

- prawidłowo posługuje się terminologią muzyczną.

Dostateczny:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:
- wykonuje rytmy za pomocą gestodźwięków,
- wskazuje w zapisie nutowym poznane symbole muzyczne,
- wykonuje ćwiczenia rytmiczne z odpowiednimi zmianami tempa, wyjaśnia znaczenie terminu tempo,
- rozpoznaje różne rodzaje muzyki,
- śpiewa piosenki w grupie,
- samodzielnie wykonuje łatwe ćwiczenia rytmiczne, ruchowe, wokalne.

Dopuszczający:

Uczeń:

- przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać proste ćwiczenia melodyczno-rytmiczne,
- z pomocą nauczyciela umie określić tempo utworu/piosenki (wolne, szybkie, umiarkowane)
- potrafi wymienić kilka instrumentów strunowych,
- umie zaśpiewać z akompaniamentem najprostsze wybrane piosenki,
- określa tematykę oraz charakter pieśni żołnierskich i legionowych,
- wymienia zwyczaje i tradycje bożonarodzeniowe i wielkanocne kultywowane w jego rodzinie oraz w regionie,
- określa nastrój słuchanych utworów.

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności nie są wystarczające do otrzymania oceny dopuszczającej.

Klasa VI

Celujący:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą,
- bierze udział w festiwalach i konkursach wokalnych, tanecznych lub instrumentalnych,
- aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i regionu,
- zdobywa dodatkową wiedzę, korzystając z różnych źródeł informacji.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:
- potrafi zaśpiewać z akompaniamentem oraz a cappella wybrane piosenki oraz pieśni patriotyczne

- potrafi wykonać ćwiczenia rytmiczne i rytmiczno-ruchowe bez pomyłek oraz pomocy nauczyciela,
- zna podstawowe zagadnienia oraz cechy charakterystyczne związane z muzyką barokową, klasyczną i romantyczną, potrafi wymienić kilku najważniejszych przedstawicieli danych epok,
- wymienia rodzaje chórów i zespołów wokalnych,
- wyjaśnia znaczenie terminów: solo, unisono, duet, burdon,
- podaje przykłady operetek, musicali oraz rewii,
- zna podstawowe fakty z życia Jana Sebastiana Bacha oraz Antonio Vivaldiego,
- wymienia rodzaje popularnych tańców oraz potrafi je opisać,
- posługuje się biegle poszczególnymi środkami wyrazu muzycznego,

Dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:
- potrafi poprawnie zaśpiewać z akompaniamentem pieśni jednogłosowe wraz z zastosowaniem dynamiki i artykulacji, z
- potrafi wykonać złożone ćwiczenia rytmiczne oraz rytmiczno-ruchowe,
- zna zapis nutowy z podstawowymi oznaczeniami tempa, dynamiki i artykulacji,
- wymienia podstawowe elementy dzieła muzycznego takie jak: rytm, melodia, harmonia, dynamika, tempa, barwa dźwięku, artykulacja,
- wyjaśnia znaczenie trubadurów i truwerów,
- przedstawia budowę ronda za pomocą liter,
- wymienia i opisuje najważniejsze elementy musicalu (śpiew, taniec, gra aktorska),
- potrafi wymienić kilka przykładów muzyki filmowej,
- wymienia instrumenty dęte oraz przyporządkowuje do odpowiednich grup.

Dostateczny:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:
- bez pomocy nauczyciela potrafi wymienić kilka instrumentów dętych,
- wymienia nazwy oznaczeń stosowanych w zapisie nutowym,
- potrafi wykonać proste ćwiczenia rytmiczno-ruchowe,
- wyjaśnia pojęcia: polifonia, etnografia, tabulatura,
- wymienia kilka elementów dzieła muzycznego,
- z pomocą nauczyciela charakteryzuje muzykę średniowieczną i renesansu,
- zna podział instrumentów dętych na grupy.

Dopuszczający:

Uczeń:

- wykonuje proste ćwiczenia rytmiczne przy pomocy nauczyciela,
- potrafi zaśpiewać z akompaniamentem najprostsze wybrane piosenki,

- z pomocą nauczyciela potrafi wyjaśnić pojęcia: triola, refren, operetka,
- z pomocą nauczyciela wymienia kilka instrumentów dętych.

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności nie są wystarczające do otrzymania oceny dopuszczającej.

Klasa VII

Celujący:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą,
- bierze udział w festiwalach i konkursach wokalnych, tanecznych lub instrumentalnych,
- aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i regionu,
- zdobywa dodatkową wiedzę, korzystając z różnych źródeł informacji.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:
- opanował podstawową wiedzę z historii muzyki dotyczącą epok od antyku do czasów współczesnych wraz z najważniejszymi przedstawicielami - kompozytorami,
- rozpoznaje podstawowe instrumenty muzyczne, potrafi przyporządkować każdy instrument do odpowiedniej grupy,
- Rozpoznaje formy muzyczne,
- rozpoznaje polskie tańce ludowe, potrafi opisać ich cechy szczególne i umie powtórzyć ich charakterystyczne rytmy,
- potrafi wymienić najwybitniejszych wirtuozów z różnych dziedzin muzycznych,
- zna budowę symfonii,
- potrafi odczytać głosem melodie zapisaną w kluczu wiolinowym,
- potrafi opisać biografie oraz twórczość Fryderyka Chopina i Stanisława Moniuszki,
- rozpoznaje gatunki muzyczne, zna ich charakterystyczne cechy oraz najwybitniejszych przedstawicieli muzycznych.

Dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą,
- potrafi z pomocą nauczyciela zaśpiewać poprawnie pod względem rytmicznym pieśni jednogłosowe,
- potrafi odczytać przy pomocy nut proste tematy melodyczno-rytmiczne, popełnia nieliczne błędy rytmiczne i melodyczne,
- rozpoznaje niektóre utwory z literatury muzycznej
- opanował podstawową wiedzę z historii muzyki,

- wymienia najważniejszych kompozytorów i przykładowe utwory z ich twórczości,
- zna najważniejsze terminy muzyczne i potrafi wyjaśnić ich znaczenie (wielogłos, staccato, muzyka kameralna),
- wymienia podstawowe formy muzyczne,
- rozpoznaje niektóre instrumenty muzyczne,
- rozpoznaje polskie tańce ludowe,
- wymienia klasyków wiedeńskich,
- zna formy muzyczne w twórczości Fryderyka Chopina,
- wymienia najważniejsze opery Stanisława Moniuszki.

Dostateczny:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą,
- potrafi z pomocą nauczyciela zaśpiewać kilka piosenek oraz pieśni patriotycznych, utrzymując tempo oraz odpowiedni rytm,
- opanował wiadomości z historii muzyki,
- rozpoznaje niektóre motywy muzyczne z twórczości słynnych kompozytorów,
- rozpoznaje brzmienia niektórych instrumentów muzycznych,
- rozpoznaje niektóre tańce ludowe,
- z pomocą nauczyciela wykonuje ćwiczenia rytmiczne
- wymienia kilka rodzajów muzyki rozrywkowej,
- samodzielnie wykonuje łatwe ćwiczenia rytmiczne,

Dopuszczający:

Uczeń:

- potrafi głosem powtórzyć kilka prostych wzorów melodycznych,
- opanował w ograniczonym zakresie wiedzę z historii muzyki,
- z pomocą nauczyciela wyjaśnia pojęcia: scat, beatbox, wokaliza, jodłowanie, śpiew biały, overtone,
- potrafi z pomocą nauczyciela wykonać ćwiczenia rytmiczne oraz rytmiczno-ruchowe o niewielkim stopniu trudności,
- z pomocą nauczyciela wymienia kilka rodzajów muzyki.

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności nie są wystarczające do otrzymania oceny dopuszczającej.

PLASTYKA

Klasa IV

(wymagania edukacyjne z plastyki w klasie IV są zgodne z nową podstawą programową 2026)

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z plastyki dla klasy 4 szkoły podstawowej zostały opracowane na podstawie obowiązującej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły

podstawowej, określonej w Rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. (Dz.U. 2026 poz. 378). Uwzględniają one cele kształcenia, wymagania szczegółowe oraz doświadczenia edukacyjne zawarte w podstawie programowej i odnoszą się do kluczowych obszarów aktywności plastycznej ucznia.

Role ucznia w edukacji plastycznej

W procesie edukacji plastycznej uczeń występuje w różnych rolach:

- jako twórca wypowiedzi plastycznych,
- jako odbiorca i interpretator dzieł sztuki,
- jako uczestnik kultury wizualnej,
- jako członek zespołu realizujący działania twórcze i projektowe/współpracujący w działaniach artystycznych i projektowych.

Założenia oceniania na lekcjach plastyki

Podczas oceniania nauczyciel bierze pod uwagę:

- udział ucznia w działaniach twórczych,
- proces twórczy, a nie wyłącznie efekt końcowy,
- stosowanie środków wyrazu plastycznego i technik,
- aktywność, zaangażowanie i systematyczność pracy,
- postępy ucznia oraz jego indywidualne możliwości rozwojowe,
- umiejętność współpracy,
- umiejętność wypowiadania się o pracach własnych oraz pracach innych uczniów.

Ocenianie uwzględnia indywidualne możliwości ucznia, jego postępy oraz stopień zaangażowania w podejmowane działania plastyczne.

Specyfika oceniania na lekcjach plastyki

Nie ocenia się predyspozycji plastycznych ucznia, w tym wrodzonych zdolności manualnych i uzdolnień plastycznych, lecz jego zaangażowanie, aktywność i postępy w procesie twórczym.

Podczas oceniania nauczyciel bierze pod uwagę przede wszystkim:

- aktywność ucznia podczas zajęć plastycznych,
- zaangażowanie w podejmowane działania twórcze,
- podejmowanie prób realizacji zadań plastycznych,
- proces twórczy i sposób rozwiązywania problemów plastycznych,

- systematyczność pracy oraz postępy w rozwijaniu umiejętności,
- umiejętność współpracy
- umiejętność wypowiadania się o pracach własnych oraz pracach innych uczniów.

Istotnym elementem oceniania jest rozwijanie pozytywnej motywacji ucznia do twórczej aktywności, budowanie poczucia sprawczości, pewności siebie oraz radości z tworzenia i kontaktu ze sztuką

Poziomy wymagań edukacyjnych

K – konieczny	ocena dopuszczająca (2)
P – podstawowy	ocena dostateczna (3)
R – rozszerzający	ocena dobra (4)
D – dopełniający	ocena bardzo dobra (5)
W – wykraczający	ocena celująca (6)

Rubryka porządkująca umiejętności plastyczne ucznia – klasa 4

W dokumencie zastosowano rubrykę porządkującą umiejętności plastyczne ucznia, która umożliwia przejrzyste obserwowanie rozwoju kompetencji plastycznych w różnych obszarach aktywności twórczej. Rubryka wspiera ocenianie procesu twórczego oraz stopniowego rozwoju umiejętności ucznia, zgodnie z założeniami podstawy programowej 2026.

Rubryka odnosi się do następujących obszarów działań plastycznych:

- tworzenie wypowiedzi plastycznej,
- stosowanie środków wyrazu plastycznego,
- techniki i materiały plastyczne,
- odbiór, opis i interpretacja dzieł sztuki,
- współpraca, aktywność i wypowiedź ucznia.

Poszczególne poziomy rubryki odpowiadają stopniom szkolnym i ukazują stopniowy rozwój umiejętności ucznia – od uczestnictwa w działaniach plastycznych, poprzez coraz większą samodzielność i świadomość wyborów twórczych, aż do twórczego i refleksyjnego wykorzystywania zdobytych umiejętności.

obszar aktywności plastycznej	poziom konieczny (2)	poziom podstawowy (3)	poziom rozszerzający (4)	poziom dopełniający (5)	poziom wykraczający (6)
tworzenie wypowiedzi plastycznej	uczestniczy w działaniach plastycznych	wykonuje proste prace plastyczne zgodnie z poleceniem	wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem i instrukcją	tworzy samodzielną i przemyślaną wypowiedź plastyczną	proponuje oryginalne rozwiązania i własne pomysły twórcze

stosowanie środków wyrazu plastycznego	używa wybranych środków wyrazu przy pomocy nauczyciela	stosuje podstawowe środki wyrazu w pracy plastycznej	świadomie stosuje środki wyrazu plastycznego	dobiera środki wyrazu adekwatnie do zamysłu pracy	eksperymentuje ze środkami wyrazu i twórczo je łączy
techniki i materiały plastyczne	posługuje się technikami plastycznymi, wykorzystując podstawowe narzędzia	stosuje techniki plastyczne	poprawnie posługuje się wybranymi technikami	samodzielnie dobiera techniki i materiały	wykorzystuje techniki i materiały w sposób twórczy i świadomy
odbiór, opis i interpretacja dzieła	ogląda dzieło sztuki	opisuje swoje wrażenia estetyczne	rozpoznaje elementy języka plastycznego w dziele	interpretuje dzieło, odwołując się do środków wyrazu	formułuje i uzasadnia własną opinię na temat dzieła
Współpraca, aktywność i wypowiedź ucznia	uczestniczy w działaniach zespołowych	współpracuje z innymi uczniami	wykonuje zadania w grupie i wypowiada się na ich temat	świadomie współtworzy działania plastyczne i je omawia	inicjuje działania zespołowe i aktywnie dzieli się refleksją

Ogólne kryteria oceniania plastyka

Ocenianie osiągnięć ucznia z plastyki uwzględnia jego udział w działaniach twórczych, proces twórczy, stopień samodzielności, aktywność, postępy oraz indywidualne możliwości rozwojowe. Ocena nie dotyczy predyspozycji plastycznych ani talentu, lecz wspiera rozwój, sprawczość i radość tworzenia.

Niedostateczny

Uczeń nie opanował wymaganych wiadomości i umiejętności. Nawet przy wsparciu nauczyciela nie wykonuje prostych prac plastycznych. Nie angażuje się w zajęciach lekcyjne. Nie podejmuje prób wykonania zadań.

Dopuszczający

Uczeń w minimalnym stopniu opanował wymagane wiadomości i umiejętności. Uczestniczy w zajęciach i przy wsparciu nauczyciela wykonuje proste zadania plastyczne.

Uczeń:

- uczestniczy w zajęciach plastycznych i podejmuje próby wykonania zadań;
- wykonuje działania plastyczne przy wsparciu nauczyciela;
- posługuje się podstawowymi narzędziami oraz materiałami;

- ogląda dzieła sztuki i biernie uczestniczy w działaniach zespołowych;
- wykazuje minimalną aktywność i zaangażowanie w proces twórczy.

Dostateczny

Uczeń opanował podstawowe wiadomości i umiejętności. Wykonuje prace plastyczne zgodnie z poleceniami i podejmuje próby samodzielnego działania.

Uczeń:

- wykonuje proste prace plastyczne zgodnie z poleceniem nauczyciela;
- stosuje podstawowe środki wyrazu plastycznego, takie jak linia, plama czy kolor;
- posługuje się wybranymi technikami plastycznymi;
- opisuje swoje wrażenia estetyczne związane z oglądanym dziełem lub własną pracą;
- współpracuje z innymi uczniami podczas działań zespołowych.

Dobry

Uczeń poprawnie realizuje zadania plastyczne, świadomie stosuje środki wyrazu i techniki oraz aktywnie uczestniczy w zajęciach.

Uczeń:

- wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem i instrukcją;
- świadomie stosuje środki wyrazu plastycznego;
- poprawnie posługuje się wybranymi technikami i materiałami;
- rozpoznaje elementy języka plastycznego w dziełach sztuki;
- aktywnie pracuje w grupie i wypowiada się na temat realizowanych działań.

Bardzo dobry

Uczeń samodzielnie i twórczo realizuje zadania, interpretuje dzieła sztuki i świadomie wykorzystuje poznane pojęcia plastyczne.

Uczeń:

- tworzy samodzielną i przemyślaną wypowiedź plastyczną;
- dobiera środki wyrazu plastycznego adekwatnie do zamysłu pracy;
- samodzielnie dobiera techniki i materiały;
- interpretuje dzieła sztuki, odwołując się do środków wyrazu plastycznego;
- świadomie współtworzy działania plastyczne oraz potrafi je omówić.

Celujący

Uczeń wykazuje szczególne zainteresowanie plastyką, inicjuje działania twórcze, eksperymentuje i proponuje własne, oryginalne rozwiązania artystyczne.

Uczeń:

- proponuje oryginalne rozwiązania i własne pomysły twórcze;
- eksperymentuje ze środkami wyrazu plastycznego i technikami;
- twórczo wykorzystuje poznane materiały i narzędzia;
- formułuje i uzasadnia własne opinie na temat dzieł sztuki;
- inicjuje działania zespołowe oraz aktywnie dzieli się refleksją na temat procesu twórczego.

Ocena z plastyki uwzględnia:

- proces twórczy ucznia,
- jego indywidualne możliwości i postępy,
- aktywność i zaangażowanie,
- umiejętność współpracy i wypowiedzi.

Klasa V

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności nie są wystarczające do otrzymania oceny dopuszczającej.

Dopuszczający:

Uczeń:

- wykonuje ćwiczenia plastyczne o niewielkim stopniu trudności,
- wymienia podstawowe narzędzia i techniki malarskie i rysunkowe,
- rozróżnia barwy ciepłe, zimne,
- prace plastyczne cechuje niski poziom estetyki, staranności.

Dostateczny:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- poprawnie wykonuje prace z zastosowaniem barw czystych i pochodnych,
- zna zasady tworzenia barw złamanych,
- potrafi wykonać prosty rysunek przy pomocy światłocienia.

Dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- potrafi wymienić pary barw dopełniających,
- zna zasady projektowania plakatu,
- wykonuje układy statyczne i dynamiczne,
- wykonuje prace plastyczne zgodne z tematem,
- wykonuje rysunek prostego przedmiotu z zastosowaniem światłocienia.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą a ponadto:
- zna pojęcia plastyczne: walor, kompozycja otwarta i zamknięta , asymetryczna,
- objaśnia co to jest światłocień i jego rolę w rysunku,
- różnicuje walor w kompozycjach plastycznych,
- potrafi scharakteryzować zjawisko powidoku,
- tworzy kompozycję z zastosowaniem barw złamanych,
- rozumie zjawisko względności barw,
- widzi różnicę między zabytkami egipskimi, greckimi a rzymskim.

Celujący:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- proponuje oryginalne rozwiązania plastyczne,
- w sposób twórczy interpretuje różne rodzaje kompozycji,
- wysoki poziom estetyki prac.

Klasa VI

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności nie są wystarczające do otrzymania oceny dopuszczającej.

Dopuszczający:

Uczeń:

- potrafi wymienić jeden z rodzaj perspektywy,
- przy pomocy nauczyciela tworzy prostą kompozycję abstrakcyjną,
- ma luki w podstawowych wiadomościach dotyczących barw,
- wykonane prace cechuje brak estetyki.

Dostateczny:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- zna niektóre rodzaje perspektywy,
- potrafi wykonać ćwiczenie plastyczne dotyczące kompozycji walorowej,
- posiada umiejętność wykonania prostej kompozycji graficznej.

Dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- zna podstawowe techniki graficzne,
- potrafi wykonać szkic martwej natury,
- potrafi wymienić kilka nazwisk sławnych malarzy,
- potrafi wymienić cechy stylu gotyckiego, barokowego i klasycznego,
- ilustruje prawdziwe i fantastyczne historie.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- zna i rozumie wszystkie rodzaje perspektywy,
- potrafi posługiwać się walorem,
- potrafi stworzyć kompozycję kontrastową,
- bardzo dobrze posługuje się środkami wyrazu artystycznego w wykonywanych pracach,
- zna pojęcie kompozycja abstrakcyjna,
- zwraca uwagę na estetykę swoich prac.

Celujący:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- potrafi rozwiązać problemy w sposób nietypowy i interesujący,
- cieszy się tworzeniem,
- wykonuje estetyczne, ciekawe prace
- wyraża nastrój i emocje w swoich dziełach

Klasa VII

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności nie są wystarczające do otrzymania oceny dopuszczającej.

Dopuszczający:

Uczeń:

- zna i rozumie podstawowe pojęcia dotyczące barwy, plamy barwnej, faktury, kompozycji,
- tworzy prostą kompozycję barwną na zadany temat, obrazującą własności barwy, różnice faktury, dążenie do uzyskania równowagi kompozycji,
- posługiwanie się techniką akwareli i kolażu w tworzonej pracy plastycznej,
- niski poziom estetyki, staranności prac plastycznych.

Dostateczny:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- zna i rozumie podstawowe zasady perspektywy zbieżnej, powietrznej oraz malarskiej,
- zna i rozumie pojęcie waloru oraz modelunku światłocieniowego,
- sprawnie operuje wybraną techniką plastyczną.

Dobry:

Uczeń;

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- wskazuje perspektywę zbieżną, powietrzną oraz malarską w wybranym przykładzie,
- zastosowanie niektórych elementów perspektywy oraz wybranego rodzaju kompozycji we własnej pracy malarskiej,
- potrafi wymienić cechy niektórych kierunków sztuki nowoczesnej.

Bardzo dobry:

Uczeń:

-spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:

-tworzy kompozycje ukazujące przestrzenność świata-nawiązanie do perspektywy malarskiej i zbieżnej, stosowanie światłocienia,

-tworzy proste, zróżnicowane kompozycje pejzażowe różnymi technikami,

-zna cechy impresjonizmu, fowizmu, ekspresjonizmu, kubizmu jako kierunku w sztuce,

-znajomość niektórych cech dzieł reprezentujących informel, rekonfigurację, tendencję zerową, op-art, pop-art.,

-wykonuje estetyczne prace plastyczne.

Celujący:

Uczeń:

-spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

-świadomie posługuje się środkami artystycznego wyrazu w podejmowanych pracach,

-z postawą twórczą, poszukującą, samodzielną, tworzy oryginalne dzieła plastyczne, w których wykorzystuje wiedzę o plastyce,

-twórczo i starannie realizuje ćwiczenia plastyczne, stosując narzędzia, materiały i techniki adekwatne do tematu.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

Przedmiot oceny

UWAGA!

Podstawą oceny jest wysiłek włożony przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć .

Ocenie podlegają:

- Zaangażowanie ucznia w zajęcia wychowania fizycznego
- Aktywność fizyczna - stosowanie wiedzy przedmiotowej w sytuacjach praktycznych.
- Samodyscyplina i przestrzeganie przepisów BHP.
- Poziom dla danego etapu edukacyjnego – osiągnięte wyniki
- Postęp w opanowaniu treści programowych
- Przygotowanie do zajęć, zaangażowanie w przebieg lekcji
- Stosunek do nauczyciela, partnera i przeciwnika- praca w zespołach.
- Udział w zawodach sportowych (różnego szczebla)
- Umiejętność prowadzenia samokontroli i samooceny
- Wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć, systematyczność udziału w zajęciach .

Narzędzia pomiaru:

1. Obserwacja ucznia podczas wykonywania ćwiczeń i zrozumienia przez ucznia poleceń nauczyciela.
2. Sprawdziany umiejętności.
3. Zasób wiedzy teoretycznej.
4. Umiejętność wykorzystania posiadanej wiedzy i umiejętności w życiu codziennym.

Ocenianie innych form aktywności ucznia:

1. Ocena postawy ucznia:
 - ✓ przygotowanie ucznia do zajęć,
 - ✓ zaangażowanie w przebieg lekcji,
 - ✓ zachowanie podczas zajęć
 - ✓ współpraca z innymi uczniami,
 - ✓ przestrzeganie zasad i regulaminów, zasady fair play; (samodyscyplina),
 - ✓ przekazywanie informacji z zakresu sportu.
2. Udział w nieobowiązkowych zajęciach sportowych, rekreacyjnych i turystycznych.
3. Ocenianie wiadomości z zakresu:
 - ✓ przepisów mini gier zespołowych
 - ✓ gier i zabaw ruchowych
 - ✓ sędziowania,
 - ✓ zasady asekuracji i samo asekuracji,
 - ✓ znajomość zasad bezpieczeństwa,
 - ✓ znajomości ćwiczeń związanych z utrzymaniem prawidłowej sylwetki,
 - ✓ diagnoza własnej sprawności .

Wymagania dla klasy IV

(sa zgodne z nową podstawą programową 2026)

W klasie IV szkoły podstawowej kontrolujemy i oceniamy następujące obszary aktywności fizycznej ucznia:

1. Wykonywanie ćwiczeń ogólnorozwojowych.
 - a. uczeń wykonuje co najmniej cztery wybrane ćwiczenia zwinnościowo- -akrobatyczne
 - b. uczeń wykonuje ćwiczenia wzmacniające mięśnie brzucha i poprawiające ruchomość kręgosłupa
 - c. uczeń dobiera i wykonuje co najmniej jedno ćwiczenie kształtujące zdolność motoryczną
 - d. uczeń wykonuje ćwiczenia wspomagające utrzymywanie prawidłowej postawy ciała
 - e. uczeń wykonuje co najmniej dwa ćwiczenia poprawiające równowagę i koordynację wzrokowo- -ruchową.
2. Gry zespołowe i rekreacyjne.

Uczeń potrafi wykonać oraz stosować w grach uproszczonych, mini-grach i zabawach podstawowe elementy techniczne charakterystyczne dla gier zespołowych, takich jak:

- a. koszykówka – przyjmowanie postawy koszykarskiej, kozłowanie, podania i rzuty do kosza,

- b. piłka nożna – prowadzenie piłki, podania i strzały do bramki,
 - c. siatkówka – przyjmowanie postawy siatkarskiej, odbicia piłki i gra w rzucankę siatkarską.
 - d. uczestniczy w dwóch grach zespołowych i mini-grach, innych niż wymienione w pkt 1, wybranych zgodnie z preferencjami uczniów, tradycją szkoły i środowiska lokalnego oraz warunkami organizacyjnymi szkoły
 - e. uczestniczy w wybranej zabawie lub grze ruchowej.
3. Lekkoatletyka.

Uczeń posiada wiedzę i umiejętności:

- a. uczeń wykonuje bieg i chód z zachowaniem poprawnej techniki;
 - b. uczeń uczestniczy - w grach i zabawach sztafetowych.
 - c. uczeń wykonuje pchnięcie i rzut lekkim przyborem z miejsca i wolnego biegu; uczestniczy w grach i zabawach rzutnych.
 - d. uczeń wykonuje bieg krótki ze startu wysokiego; uczestniczy w grach i zabawach szybkościowych.
 - e. uczeń wykonuje skok w dal z miejsca; uczestniczy w grach i zabawach skocznościowych.
 - f. uczeń wykonuje marszobiegi; uczestniczy w grach i zabawach wytrzymałościowych w sali i terenie.
4. Taniec.

Jak można wykorzystać własną ekspresję ruchową do stworzenia układu tanecznego przy muzyce?

- a. uczeń wykonuje dowolny układ taneczny przy muzyce w oparciu o własną ekspresję ruchową.
5. Relaksacja i odprężenie

W jaki sposób ćwiczenia oddechowe i rozciągające mogą wspierać regenerację organizmu i poprawiać samopoczucie po wysiłku fizycznym?

- a. wykonuje ćwiczenia oddechowe i rozciągające poprawiające samopoczucie oraz wspierające regenerację po wysiłku fizycznym.
6. Monitorowanie aktywności i sprawności fizycznej.

Czym charakteryzują się poszczególne zdolności motoryczne, jakie są cechy prawidłowej postawy ciała oraz dlaczego warto mierzyć i interpretować tętno przed i po wysiłku fizycznym?

- a. rozpoznaje zdolności motoryczne człowieka
 - b. wymienia cechy prawidłowej postawy ciała
 - c. mierzy tętno przed i po wysiłku przy użyciu narzędzi pomiarowych, a z pomocą nauczyciela interpretuje wyniki.
7. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej.

W jaki sposób znajomość zasad bezpieczeństwa oraz umiejętne korzystanie z dostępnych urządzeń i przyborów pomagają nam chronić siebie i innych w trakcie aktywności fizycznej (np. w sali gimnastycznej, na boisku, nad wodą i w górach)?

- a. omawia regulamin sali gimnastycznej i boiska szkolnego;
- b. opisuje zasady bezpiecznego poruszania się po boisku;
- c. wymienia osoby, do których należy zwrócić się o pomoc w sytuacji wystąpienia urazu ciała
- d. respektuje zasady bezpiecznego zachowania podczas zajęć ruchowych
- e. wybiera bezpieczne miejsce do zabaw i gier ruchowych.
- f. dobiera odpowiedni strój sportowy i obuwie dostosowane do rodzaju aktywności fizycznej oraz warunków atmosferycznych
- g. posługuje się przyborami zgodnie z ich przeznaczeniem
wykonuje elementy samoasekuracji umożliwiające bezpieczne upadanie
- h. omawia zasady bezpiecznego zachowania nad wodą i w górach w różnych porach roku, oraz zasady zachowania na terenach zielonych tak, aby kształtować postawy szacunku wobec środowiska naturalnego.

8. Kompetencje społeczne.

Jak aktywność fizyczna i sport pomagają budować relacje, rozwijać współpracę oraz kształtować szacunek, empatię i poczucie własnej wartości?

- a. rozumie znaczenie idei olimpizmu oraz wynikającej z niej zasady fair play
- b. uczestniczy w rywalizacji sportowej jako zawodnik, przestrzegając zasad fair play
- c. okazuje szacunek wobec przeciwnika, sędziego i współuczestników przez przestrzeganie zasad obowiązujących w grach i zabawach ruchowych;
- d. współdziała w grupie, wiedząc, że sukces drużyny zależy od zaangażowania wszystkich uczestników
- e. komunikuje się efektywnie w grupie i buduje relacje przez gry zespołowe i ćwiczenia w parach.
- f. pełni funkcję organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych;
- g. wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania;.
- h. wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych
- i. traktuje problem jako motywację do działania, a nie barierę nie do pokonania
- j. przez doświadczenia, takie jak wygrana czy przegrana, nazywa i rozumie emocje towarzyszące rywalizacji sportowej, co przekłada się na codzienne funkcjonowanie społeczne.
- k. współpracuje w grupie, szanując poglądy i wysiłki innych uczniów, wykazując asertywność i empatię
- l. motywuje innych uczniów do uczestniczenia w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych
- m. przeciwdziała wykluczeniu uczniów mniej sprawnych fizycznie i promuje wzajemne wsparcie
- n. rozwiązuje nieporozumienia w sposób bezkonfliktowy zarówno w trakcie rywalizacji, jak i sytuacjach pozasportowych
- o. wzmacnia poczucie własnej wartości
- p. buduje pozytywny obraz siebie przez współpracę i wsparcie grupy.

Cele oceniania:

- Uświadomienie uczniowi stopnia opanowania umiejętności ruchowych w różnych obszarach aktywności ruchowej objętych programem oraz ewentualnych braków w tym zakresie i sposobów poprawy własnej sprawności.
- Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za własne ciało i zdrowie.
- Dostarczenie rodzicom informacji o poziomie usprawnienia psychomotorycznego i funkcjonalnego. • Zwiększenie zainteresowania rodziców problemem sprawności i aktywności ruchowej dzieci.
- Wzmocnienie zainteresowania uczniów aktywnością ruchową

Uczeń w roku szkolnym powinien opanować umiejętności ruchowe:

- ✓ Przewrót w przód z przysiadu podpartego do przysiadu podpartego,
- ✓ Prowadzenie piłki prostym podbiciem prawą i lewą nogą,
- ✓ Uderzenie piłki na bramkę wewnętrzną częścią stopy,
- ✓ Kozłowanie piłki w marszu lub biegu po prostej ze zmianą ręki kozłującej,
- ✓ Podania oburącz sprzed klatki piersiowej w marszu,
- ✓ Odbicie sposobem górnym po własnym podrzucie,
- ✓ Uczeń zna podstawowe przepisy mini gier zespołowych.

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który:

- wklada możliwie największy wysiłek w realizację założonych celów,
- wykonuje wzorowo poszczególne elementy techniczne i umiejętności ruchowe,
- systematycznie doskonali swoją sprawność fizyczną i uzyskuje wysokie postępy w rozwoju sprawności i wydolności fizycznej,
- posiada bardzo duże wiadomości w zakresie wychowania fizycznego i umiejętnie wykorzystuje je w praktycznym działaniu.
- wykazuje bardzo dużą aktywność na rzecz sportu i rekreacji,
- wykazuje właściwą postawę sportową, zachowanie i zaangażowanie na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych.
- systematycznie uczestniczy w zajęciach.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

- wykonuje w pełni poprawnie, płynnie, swobodnie elementy techniczne i umiejętności ruchowe,
- systematycznie doskonali swoją sprawność fizyczną i uzyskuje duże postępy w rozwoju sprawności i wydolności,
- posiada duże wiadomości w zakresie wychowania fizycznego i umiejętnie wykorzystuje je w praktycznym działaniu,
- wykazuje dużą aktywność na rzecz sportu i rekreacji,

-wykazuje bardzo dobrą postawę, zachowanie i zaangażowanie na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych.

- systematycznie uczestniczy w zajęciach.

Dobry:

Uczeń:

- wykonuje prawidłowo z drobnymi niedociągnięciami elementy techniczne i umiejętności ruchowe,
- doskonali swoją sprawność fizyczną i uzyskuje postępy w rozwoju sprawności i wydolności,
- posiadane wiadomości w zakresie wychowania fizycznego, potrafi wykorzystać w praktyce przy pomocy nauczyciela,
- wykazuje dobrą aktywność na rzecz sportu i rekreacji,
- wykazuje dobrą postawę i zaangażowanie na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych,
- w większości systematycznie uczestniczy w zajęciach.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

Uczeń zdobył małą ilość kompetencji instrumentalnych, kierunkowych i aksjologicznych dla danego poziomu drugiego etapu kształcenia i wychowania. Uczeń wkłada niewielki wysiłek w realizację założonych celów.

- Uczeń wykonuje w miarę poprawnie lub z błędami elementy techniczne i umiejętności ruchowe.
- Uczeń wykazuje małe postępy w usprawnianiu.
- Uczeń przejawia pewne braki w wiadomościach z wychowania fizycznego.
- Uczeń wykazuje sporadyczną aktywność na rzecz sportu i rekreacji.
- Uczeń wykazuje mało zaangażowaną postawę, zarówno na zajęciach lekcyjnych jak i pozalekcyjnych, a zachowaniem swoim budzi większe zastrzeżenia.
- raczej systematycznie uczestniczy w zajęciach.

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, który:

Uczeń zdobył bardzo małą ilość kompetencji instrumentalnych, kierunkowych i aksjologicznych dla danego poziomu drugiego etapu kształcenia i wychowania. Uczeń sporadycznie wkłada wysiłek w realizację założonych celów.

- Uczeń wykonuje z dużymi błędami elementy techniczne i umiejętności ruchowe.
- Uczeń wykazuje bardzo małe postępy w usprawnianiu fizycznym.
- Uczeń posiada małe wiadomości w zakresie wychowania fizycznego.

- Uczeń wykazuje bardzo małą (znikomą) aktywność na rzecz sportu i rekreacji.
- Uczeń wykazuje się mało zaangażowaną postawą, ćwiczenia wykonuje niechętnie, nie jest pilny, wykazuje duże braki w kulturze osobistej, stosunku do przedmiotu, swym zachowaniem stwarza zagrożenie dla zdrowia innych, zarówno na zajęciach lekcyjnych, jak i pozalekcyjnych.
- raczej systematycznie uczestniczy w zajęciach.

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

Uczeń nie zdobył kompetencji instrumentalnych, kierunkowych i aksjologicznych dla danego poziomu drugiego etapu kształcenia i wychowania. Uczeń nie wkłada wysiłku w realizację założonych celów. Uczeń nie przystępuje do sprawdzianu sprawności ruchowej. Uczeń nie wykazuje żadnych postępów w usprawnianiu fizycznym. Uczeń charakteryzuje się niewiedzą w zakresie wychowania fizycznego. Uczeń nie wykazuje aktywności na rzecz sportu i rekreacji.

Wymagania dla klas V – VI szkoły podstawowej

W klasie V -VI szkoły podstawowej kontrolujemy i oceniamy następujące obszary aktywności fizycznej ucznia:

1. Ćwiczenia ogólnorozwojowe.
 - a. Uczeń wykonuje co najmniej cztery wybrane ćwiczenie zwinnościowo- -akrobatyczne;
 - b. Uczeń wykonuje statyczne i dynamiczne ćwiczenia wzmacniające mięśnie posturalne oraz ćwiczenia gibkościowe – indywidualne i z partnerem;
 - c. Uczeń wykonuje ćwiczenia rozwijające zdolności koordynacyjne indywidualnie i z partnerem;
 - d. Uczeń wykonuje ćwiczenia kształtujące nawyk prawidłowej postawy ciała w pozycji stojącej, siedzącej i leżącej.
 - e. Uczeń wskazuje grupy mięśniowe odpowiedzialne za prawidłową postawę ciała;
 - f. Uczeń omawia znaczenie rozgrzewki i opisuje jej zasady, a także przeprowadza jej część.
2. Gry zespołowe i rekreacyjne.
 - a. Uczeń omawia i stosuje przepisy wybranych gier sportowych i rekreacyjnych, w tym posługuje się nazewnictwem specyficznym dla poszczególnych gier zespołowych;
 - b. Uczeń potrafi w:
 - koszykówce – poruszać się po boisku, koźlować i podawać piłkę oraz rzucać do kosza,
 - piłce nożnej – poruszać się po boisku, prowadzić piłkę, podawać i strzelać do bramki,
 - siatkówce – przyjmować postawę siatkarską, odbijać piłkę, rozgrywać i wykonywać zagrywkę oraz uczestniczyć w rzucance siatkarskiej;
 - c. Uczeń uczestniczy w co najmniej dwóch grach zespołowych innych niż wymienione w pkt 2, wybranych zgodnie z preferencjami uczniów, tradycją szkoły i środowiska lokalnego oraz warunkami organizacyjnymi szkoły;
 - d. Uczeń uczestniczy w mini-grach oraz grach szkolnych i uproszczonych;
 - e. Uczeń organizuje w gronie rówieśników co najmniej jedną grę sportową lub rekreacyjną.
3. Lekkoatletyka
 - a. Uczeń uczestniczy w grach i zabawach szybkościowych, rozwijających czas reakcji i wybieg startowy.

- b. Uczeń wykonuje bieg krótki ze startu niskiego;
 - c. Uczeń wykonuje bieg przez przeszkody;
 - d. Uczeń wykonuje pchnięcie i rzut zamachowy piłką z miejsca i krótkiego rozbiegu;
 - e. Uczeń wybiera i pokonuje trasę marszobiegu lub biegu terenowego;
 - f. Uczeń wykonuje przekazanie pałeczki w miejscu i lekkim biegu;
 - g. Uczeń wykonuje skok w dal jednonóż z krótkiego rozbiegu.
4. Taniec
- a. Uczeń wykonuje proste kroki i figury tańców tradycyjnych i nowoczesnych.
5. Relaksacja i odprężenie
- a. Uczeń wykonuje ćwiczenia oddechowe i rozciągające o charakterze relaksacyjnym;
 - b. Uczeń omawia korzyści płynące z podejmowania aktywności fizycznej na świeżym powietrzu, ze szczególnym uwzględnieniem jej wpływu na redukcję stresu i poprawę samopoczucia.
6. Monitorowanie aktywności i sprawności fizycznej.
- a. Uczeń wykonuje testy sprawności fizycznej, pozwalające ocenić szybkość, wytrzymałość tlenową, siłę i gibkość, a z pomocą nauczyciela interpretuje wyniki.
7. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej.
- a. Uczeń przygotowuje się właściwie do wybranej formy aktywności fizycznej, uwzględniając miejsce jej realizacji, odpowiedni strój sportowy i rozgrzewkę;
 - b. Uczeń wyjaśnia, dlaczego należy przestrzegać ustalonych reguł w trakcie rywalizacji;
 - c. Uczeń omawia, jak postępować przy najczęstszych kontuzjach, związanych z podejmowaniem aktywności fizycznej;
 - d. Uczeń korzysta bezpiecznie ze sprzętu i urządzeń sportowych;
 - e. Uczeń wykonuje elementy samoasekuracji w różnych formach aktywności fizycznej, uwzględniając własne bezpieczeństwo;
 - f. Uczeń omawia i stosuje zasady bezpiecznego zachowania nad wodą, w górach i na terenach zielonych, w różnych porach roku, oraz wyjaśnia, jak jego postawa i działania mogą wpływać na bezpieczeństwo własne, innych oraz stan środowiska naturalnego.
8. Kompetencje społeczne
- a. Uczeń rozumie znaczenie idei olimpizmu oraz wynikającej z niej zasady fair play;
 - b. Uczeń uczestniczy w rywalizacji sportowej jako zawodnik, przestrzegając zasad fair play;
 - c. Uczeń okazuje szacunek wobec przeciwnika, sędziego i współuczestników gry przez przestrzeganie przepisów gier zespołowych poznanych podczas zajęć;
 - d. Uczeń współdziała w grupie, wiedząc, że sukces drużyny zależy od zaangażowania wszystkich uczestników;
 - e. Uczeń komunikuje się efektywnie w grupie i buduje relacje przez gry zespołowe i ćwiczenia w parach;
 - f. Uczeń pełni funkcję organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych;
 - g. Uczeń wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania;
 - h. Uczeń wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;
 - i. Uczeń traktuje problem jako motywację do działania, a nie barierę nie do pokonania;
 - j. Uczeń przez doświadczenia, takie jak wygrana czy przegrana, nazywa i rozumie emocje towarzyszące rywalizacji sportowej, co przekłada się na codzienne funkcjonowanie społeczne;
 - k. Uczeń współpracuje w grupie, szanując poglądy i wysiłki innych uczniów, wykazując asertywność i empatię;

- l. Uczeń motywuje innych uczniów do uczestniczenia w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych;
- m. Uczeń przeciwdziała wykluczeniu uczniów mniej sprawnych fizycznie i promuje wzajemne wsparcie;
- n. Uczeń rozwiązuje nieporozumienia w sposób bezkonfliktowy zarówno w trakcie rywalizacji, jak i sytuacjach pozasportowych;
- o. Uczeń wzmacnia poczucie własnej wartości;
- p. Uczeń buduje pozytywny obraz siebie przez współpracę i wsparcie grupy.

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który:

- systematycznie uczestniczy w zajęciach, osiągając wybitny poziom sprawności fizycznej ,
- ma wysoki, ponadprzeciętny stopień sprawności fizycznej, duże umiejętności techniczne w wybranej dyscyplinie sportu,
- znaczące osiągnięcia indywidualne lub zespołowe w międzyszkolnych zawodach sportowych,
- systematycznie jest przygotowany do zajęć,
- ma zaliczone wszystkie testy sprawnościowe na ocenę 5/6,
- wyróżnia się inicjatywą i aktywnością podczas lekcji, imprez sportowych, konkursów oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia,
- chętnie pomaga w przygotowaniu, przeprowadzeniu i sędziowaniu zawodów, konkursów sportowych na terenie szkoły,
- Uczeń opanował umiejętności ruchowe:
 - ✓ Przewrót w przód z przysiadu podpartego do przysiadu podpartego,
 - ✓ Podpór łukiem leżąc tyłem „mostek”,
 - ✓ Prowadzenie piłki prostym podbiciem prawą i lewą nogą,
 - ✓ Uderzenie piłki prostym podbiciem na bramkę po kilku krokach rozbiegu,
 - ✓ Kozłowanie piłki w biegu ze zmianą ręki kozłującej i kierunku poruszania się,
 - ✓ Rzut do kosza z dwutaktu (dwutakt z miejsca),
 - ✓ Odbicia piłki sposobem górnym oburącz w parach,
 - ✓ Zagrywka dolna z 3-4 m od siatki,
 - ✓ Uczeń zna podstawowe przepisy mini gier,
 - ✓ Uczeń wymienia podstawowe zasady korzystania ze sprzętu sportowego,
 - ✓ Uczeń zna zasady i metody hartowania organizmu,
 - ✓ Odbicia piłki sposobem górnym oburącz w parach,
 - ✓ Zagrywka dolna z 3-4 m od siatki,
 - ✓ Uczeń zna Test Coopera, potrafi go samodzielnie przeprowadzić oraz indywidualnie interpretuje własny wynik,
 - ✓ Uczeń zna podstawowe przepisy gier zespołowych.
 - ✓ Uczeń wykonał rzuty piłką palantową i lekarską odpowiednio do swojej kategorii wiekowej.
 - ✓ Bieg krótki ze startu niskiego
 - ✓ Marszobieg

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

- uczeń całkowicie opanował materiał programowy,
- aktywnie i systematycznie uczestniczy w zajęciach,
- systematycznie poprawia swoją sprawność motoryczną lub ma wysoka sprawność motoryczną i utrzymuje ją na stałym poziomie,
- systematycznie rozwija swoje umiejętności sportowe lub ma wysokie umiejętności i utrzymuje na stałym poziomie,
- posiada duży zasób wiadomości z zakresu kultury fizycznej,
- potrafi dokonać samooceny.

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

- utrzymuje sprawność motoryczną na stałym poziomie,
- mimo dużych możliwości nie wykazuje jeszcze osiągnięć rozwoju sprawności motorycznej i umiejętności sportowych,
- podejmuje próby oceny swojej sprawności,
- opanował w zasadzie materiał programowy,
- ćwiczenia wykonuje prawidłowo, nie dość dokładnie, z małymi błędami technicznymi,
- posiadane wiadomości z zakresu kultury fizycznej, potrafi wykorzystać w praktyce, przy pomocy nauczyciela,
- nie potrzebuje większych bodźców do pracy nad osobistym usprawnieniem, wykazuje stałe i dość dobre postępy w tym zakresie,
- opanował umiejętności ruchowe, wykonuje je z błędami i z pomocą nauczyciela,

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

- wykazuje spadek sprawności motorycznej,
- opanował materiał programowy na przeciętnym poziomie,
- ma braki w wymaganych umiejętnościach,
- dysponuje przeciętną sprawnością motoryczną,
- w stopniu dostatecznym opanował umiejętności ruchowe,
- ćwiczenia wykonuje niepewnie, w nieodpowiednim tempie, z większymi błędami technicznymi,
- w jego wiadomościach z zakresu kultury fizycznej są znaczne luki,
- nie potrafi określić poziomu swojej sprawności,

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, który:

- uczeń nie opanował materiału programowego i ma poważne braki,
- nie jest do ćwiczeń przygotowany,
- obniża się jego sprawność motoryczna,
- wykazuje podstawowe braki w zakresie wymaganych umiejętności ruchowych,
- nie potrafi określić poziomu swojej sprawności i możliwości jej rozwoju,

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń który:

- nie opanował materiału wynikającego z podstawy programowej,
- nie jest do ćwiczeń przygotowany,
- obniża się jego sprawność motoryczna,
- wykazuje podstawowe braki w zakresie wymaganych umiejętności ruchowych,
- nie potrafi określić poziomu swojej sprawności i możliwości jej rozwoju,

Wymagania dla klasy VII-VIII szkoły podstawowej

W klasie VII -VIII szkoły podstawowej kontrolujemy i oceniamy następujące obszary aktywności fizycznej ucznia:

1. Ćwiczenia ogólnorozwojowe
 - a. Uczeń wykonuje wybrane cztery ćwiczenia zwinnościowo-akrobatyczne;
 - b. Uczeń wykonuje elementy treningu funkcjonalnego, wzmacniającego gorset mięśniowy;
 - c. Uczeń wskazuje możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii do oceny dziennej aktywności fizycznej;
 - d. Uczeń przeprowadza rozgrzewkę dostosowaną do rodzaju aktywności;
 - e. Uczeń wykonuje ergonomiczne podnoszenie i przenoszenie przedmiotów o różnej wielkości i różnym ciężarze;
 - f. Uczeń omawia znaczenie aktywności fizycznej na świeżym powietrzu dla zdrowia fizycznego i psychicznego, regeneracji organizmu oraz ogólnego samopoczucia, a także wyjaśnia jej rolę w profilaktyce zdrowotnej.
2. Gry zespołowe i rekreacyjne
 - a. Uczeń wykonuje i stosuje elementy techniczne w koszykówce, piłce nożnej i siatkówce;
 - b. Uczeń przyjmuje pozycję w ataku i obronie, zgodnie z zasadami gier zespołowych, o których mowa w pkt 1;
 - c. Uczeń uczestniczy w co najmniej dwóch grach zespołowych innych niż wymienione w pkt 1, wybranych zgodnie z preferencjami uczniów, tradycją szkoły i środowiska lokalnego oraz warunkami organizacyjnymi szkoły;
 - d. Uczeń uczestniczy w grach szkolnych i uproszczonych, pełniąc funkcję zawodnika i sędziego;
 - e. Uczeń planuje szkolne rozgrywki według systemu pucharowego i „każdy z każdym”
3. Lekkoatletyka
 - a. Uczeń wykonuje ćwiczenia sprinterskie oraz bieg krótki ze startu niskiego, osiągając maksymalną prędkość;
 - b. Uczeń wykonuje ćwiczenia kształtujące prawidłowy rytm biegu i odpowiednią dynamikę biegu, na różnych dystansach;

- c. Uczeń wykonuje rzut zamachowy piłką z rozbiegu z zaznaczeniem kroku skrzyżnego i pozycji wyrzutnej;
 - d. Uczeń wykonuje przekazanie pałeczki w biegu sztafetowym;
 - e. Uczeń wybiera i pokonuje trasę marszobiegu lub biegu terenowego z elementami orientacji w terenie;
 - f. Uczeń wykonuje skok w dal z rozbiegu z odbicia ze strefy lub belki.
4. Taniec
- a. Uczeń opracowuje i wykonuje indywidualnie, w parze lub zespole dowolny układ tańca tradycyjnego lub nowoczesnego.
5. Relaksacja i odprężenie.
- a. stosuje techniki relaksacyjne i ćwiczenia wyciszające, takie jak rozciąganie i ćwiczenia oddechowe w celu regeneracji oraz zapewnienia dobrostanu psychicznego.
6. Monitorowanie aktywności i sprawności fizycznej.
- a. Uczeń wymienia testy sprawności fizycznej i wykorzystuje nowoczesne technologie sprawności fizycznej;
 - b. Uczeń korzysta z dostępnych urządzeń pomiarowych do sprawdzenia poziomu sprawności fizycznej (np. aplikacji mobilnych, opasek na rękę, sport testerów);
 - c. Uczeń mierzy własną dzienną aktywność fizyczną.
7. Sprawność fizyczna w służbach mundurowych i innych zawodach.
- a. Uczeń potrafi zaplanować trening przygotowujący do rekrutacji do służb mundurowych, rozwijający siłę, szybkość, wytrzymałość i koordynację ruchową, z uwzględnieniem właściwej rozgrzewki i regeneracji; wymienia inne zawody, w których wysoka sprawność fizyczna stanowi istotny warunek wykonania pracy.
 - b. Uczeń wykonuje próby sprawnościowe, stosowane w rekrutacji do służb mundurowych, mające na celu ocenę zdolności motorycznych (siły, szybkości, wytrzymałości i koordynacji ruchowej), a także interpretuje uzyskane wyniki w kontekście poprawy sprawności fizycznej.
8. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej
- a. Uczeń omawia sposoby zapobiegania najczęstszym urazom i wypadkom w czasie zajęć ruchowych;
 - b. Uczeń stosuje zasady samoasekuracji i asekuracji w aktywnościach fizycznych wymagających współpracy i odpowiedzialności za bezpieczeństwo innych;
 - c. Uczeń planuje aktywność fizyczną nad wodą, w górach i terenie zielonym, z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa i ochrony środowiska oraz promuje postawy odpowiedzialnego zachowania wśród rówieśników.
9. Kompetencje społeczne.
- a. Uczeń rozumie znaczenie idei olimpizmu oraz wynikającej z niej zasady fair play;
 - b. Uczeń uczestniczy w rywalizacji sportowej jako zawodnik, przestrzegając zasad fair play;
 - c. Uczeń okazuje szacunek wobec przeciwnika, sędziego i współuczestników gry przez przestrzeganie przepisów gier zespołowych obowiązujących w szkolnych rozgrywkach;
 - d. Uczeń współdziała w grupie, wiedząc, że sukces drużyny zależy od zaangażowania wszystkich uczestników;
 - e. Uczeń komunikuje się efektywnie w grupie i buduje relacje przez gry zespołowe i ćwiczenia w parach;
 - f. Uczeń pełni funkcję organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych;
 - g. Uczeń wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania;
 - h. Uczeń wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;

- i. Uczeń traktuje problem jako motywację do działania, a nie barierę nie do pokonania;
- j. Uczeń przez doświadczenia, takie jak wygrana czy przegrana, nazywa i rozumie emocje towarzyszące rywalizacji sportowej, co przekłada się na codzienne funkcjonowanie społeczne;
- k. Uczeń współpracuje w grupie, szanując poglądy i wysiłki innych uczniów, wykazując asertywność i empatię;
- l. Uczeń motywuje innych uczniów do uczestniczenia w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych;
- m. Uczeń przeciwdziała wykluczeniu uczniów mniej sprawnych fizycznie i promuje wzajemne wsparcie;
- n. Uczeń rozwiązuje nieporozumienia w sposób bezkonfliktowy zarówno w trakcie rywalizacji, jak i sytuacjach pozasportowych;
- o. Uczeń wzmacnia poczucie własnej wartości;
- p. Uczeń buduje pozytywny obraz siebie przez współpracę i wsparcie grupy.

Celujący:

Otrzymuje uczeń, który:

- systematycznie uczestniczy w zajęciach osiągając wybitny poziom sprawności fizycznej ,
- ma wysoki, ponadprzeciętny stopień sprawności fizycznej, duże umiejętności • techniczne w wybranej dyscyplinie sportu, znaczące osiągnięcia indywidualne lub zespołowe w międzyszkolnych zawodach sportowych,
- systematycznie jest przygotowany do zajęć,
- ma zaliczone wszystkie testy sprawnościowe na ocenę 5/6,
- jego kultura osobista jest godna naśladowania,
- wyróżnia się inicjatywą i aktywnością podczas lekcji, imprez sportowych, konkursów oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia,
- chętnie pomaga w przygotowaniu, przeprowadzeniu i sędziowaniu zawodów, konkursów sportowych na terenie szkoły,
- opanował umiejętności ruchowe:
 - ✓ Uczeń wykonuje biegi przedłużone: 800 m dziewczęta, 1000 m chłopcy
 - ✓ Przerzut bokiem
 - ✓ Piramida dwójkowa
 - ✓ Zwód pojedynczy przodem piłką i uderzenie na bramkę prostym podbiciem lub wewnętrzną częścią stopy
 - ✓ Prowadzenie piłki ze zmianą miejsca i kierunku poruszania się,
 - ✓ Zwód pojedynczy przodem piłką i rzut do kosza z dwutaktu po podaniu od współwiczającego,
 - ✓ Podania oburącz sprzed klatki piersiowej kozłem ze zmianą miejsca i kierunku poruszania się,
 - ✓ Wystawienie piłki oburącz sposobem oburącz górnym,
 - ✓ Zagrywka sposobem dolnym z 6 m od siatki.

Bardzo dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

- uczeń całkowicie opanował materiał programowy,
- aktywnie uczestniczy w zajęciach,
- systematycznie poprawia swoją sprawność motoryczną lub ma wysoka sprawność motoryczną i utrzymuje ją na stałym poziomie,
- systematycznie rozwija swoje umiejętności sportowe lub ma wysokie umiejętności i utrzymuje na stałym poziomie,
- posiada duży zasób wiadomości z zakresu kultury fizycznej,
- potrafi dokonać samooceny,
- opanował umiejętności ruchowe wymagane na ocenę celującą, lecz wykonuje je z małymi błędami.

Dobry:

Otrzymuje uczeń, który:

- utrzymuje sprawność motoryczną na stałym poziomie,
- mimo dużych możliwości nie wykazuje jeszcze osiągnięć rozwoju sprawności motorycznej i umiejętności sportowych,
- podejmuje próby oceny swojej sprawności,
- opanował w zasadzie materiał programowy,
- ćwiczenia wykonuje prawidłowo, nie dość dokładnie, z małymi błędami technicznymi,
- posiadane wiadomości z zakresu kultury fizycznej, potrafi wykorzystać w praktyce, przy pomocy nauczyciela,
- nie potrzebuje większych bodźców do pracy nad osobistym usprawnieniem, wykazuje stałe i dość dobre postępy w tym zakresie,
- opanował umiejętności ruchowe, wykonuje je z błędami i z pomocą nauczyciela.

Dostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

- wykazuje spadek sprawności motorycznej,
- opanował materiał programowy na przeciętnym poziomie,
- ma braki w wymaganych umiejętnościach,
- dysponuje przeciętną sprawnością motoryczną,
- nie opanował umiejętności ruchowych ćwiczenia wykonuje niepewnie, w nieodpowiednim tempie, z większymi błędami technicznymi,
- w jego wiadomościach z zakresu kultury fizycznej są znaczne luki,
- nie potrafi określić poziomu swojej sprawności.

Dopuszczający:

Otrzymuje uczeń, który:

- uczeń nie opanował materiału programowego i ma poważne braki,
- obniża się jego sprawność motoryczna,

- wykazuje podstawowe braki w zakresie wymaganych umiejętności ruchowych,
- nie potrafi określić poziomu swojej sprawności i możliwości jej rozwoju.

Niedostateczny:

Otrzymuje uczeń, który:

- uczeń nie opanował materiału programowego
- nie jest do ćwiczeń przygotowany,
- obniża się jego sprawność motoryczna,
- wykazuje podstawowe braki w zakresie wymaganych umiejętności ruchowych,
- nie potrafi określić poziomu swojej sprawności i możliwości jej rozwoju,

EDUKACJA DLA BEZPIECZEŃSTWA

Symbole cyfrowe	Otrzymuje uczeń, który :
Celujący	-zdobył wiedzę znacznie wykraczającą poza zakres materiału programowego, -odnosi sukcesy w zawodach i konkursach związanych z przedmiotem, -inicjuje merytoryczną dyskusję, -przedstawia własne koncepcje działań i przedsięwzięć, -systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności i dzieli się nimi z grupą, -wskazuje szanse i zagrożenia określonych rozwiązań, -wyraża własny stosunek do omawianych zagadnień, -broni własnych poglądów posługując się wiedzą poza programową, -umie pokierować grupą rówieśników.
Bardzo dobry	-zdobył pełen zakres wiedzy przewidziany programem nauczania, -sprawnie wykorzystuje wiedzę z różnych przedmiotów do rozwiązywania zadań z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa, -sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł informacji, -samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy postawione przez nauczyciela, -jest aktywny na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych, -bierze udział w konkursach i zawodach związanych z przedmiotem, -bezbłędnie wykonuje czynności ratownicze, koryguje błędy kolegów, -odpowiednio wykorzystuje sprzęt i środki ratownicze, -sprawnie wyszukuje w różnych źródłach informacje o sposobach alternatywnego działania, -umie pokierować grupą rówieśników.
Dobry	-opanował materiał programowy w stopniu zadowalającym, -samodzielnie korzysta ze wskazanych źródeł informacji, -poprawnie rozumie w kategoriach przyczynowo- skutkowych, -samodzielnie wykonuje typowe zadania o niewielkim stopniu złożoności, -podejmuje wybrane zadania dodatkowe, -jest aktywny w czasie lekcji, -poprawnie wykonuje czynności ratownicze, umie dobrać potrzebny sprzęt i wykorzystać niektóre środki ratownicze.

Dostateczny	-opanował podstawowe elementy programu pozwalające na podejmowanie w otoczeniu działań ratowniczych i zabezpieczających, -pod kierunkiem nauczyciela wykorzystuje podstawowe źródła informacji, -samodzielnie wykonuje proste zadania w trakcie zajęć, -przejawia przeciętną aktywność.
Dopuszczający	-wykazuje braki w wiedzy, nie uniemożliwiają one jednak dalszej edukacji i mogą zostać usunięte -przy pomocy nauczyciela wykonuje proste polecenia wykorzystując podstawowe umiejętności
Niedostateczny	-wykazuje rażące braki w wiedzy -nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności -nie prowadzi zeszytu przedmiotowego

RELIGIA

Klasa IV

Celujący:

Uczeń:

- Zna bardzo dobrze nauczanie Jezusa na temat bliskości z nim, przyjaźni, wdzięczności,
- Zna bardzo dobrze nauczanie Jezusa na temat przeproszenia i przebaczenia,
- Zna bardzo dobrze nauczanie Jezusa na temat modlitwy,
- Zna bardzo dobrze i potrafi określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna bardzo dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary, życiorysy świętych,
- Zna bardzo dobrze i interpretuje perykopy biblijne i cytaty,
- Włącza się chętnie w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Zna dobrze nauczanie Jezusa na temat bliskości z nim, przyjaźni, wdzięczności,
- Zna dobrze nauczanie Jezusa na temat przeproszenia i przebaczenia,
- Zna dobrze nauczanie Jezusa na temat modlitwy,
- Zna dobrze i potrafi określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary, życiorysy świętych,
- Zna dobrze i interpretuje perykopy biblijne i ważniejsze cytaty,
- Włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Dobry:

Uczeń:

- Zna nauczanie Jezusa na temat bliskości z nim, przyjaźni, wdzięczności,
- Zna dobrze nauczanie Jezusa na temat przeproszenia i przebaczenia,
- Zna nauczanie Jezusa na temat modlitwy,
- Zna potrafi z nielicznymi błędami określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Popołnia nieliczne błędy w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary, życiorysów świętych,
- Zna perykopy biblijne i niektóre cytaty,
- Czasami włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze sporadycznymi brakami notatek i ćwiczenia uzupełnione z niewielkimi brakami.

Dostateczny:

Uczeń:

- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczanie Jezusa na temat bliskości z nim, przyjaźni, wdzięczności,
- Wykazuje niewielkie braki w nauczanie Jezusa na temat przeproszenia i przebaczenia,
- Wykazuje niewielkie braki nauczanie Jezusa na temat modlitwy,
- Nie zawsze potrafi określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz nie zawsze zna pieśni religijne,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitwy, prawd wiary, życiorysów świętych,
- Nie zawsze zna perykopy biblijne,
- Rzadko włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowanie scenariuszy, inscenizacji, jasełek, montaży teatralnych i muzycznych związanych z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt, w którym są braki notatek i ćwiczenia nie zawsze uzupełnione.

Dopuszczający:

Uczeń:

- W niewielkim stopniu opanował nauczanie Jezusa na temat bliskości z nim, przyjaźni, wdzięczności,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Jezusa na temat przeproszenia i przebaczenia,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Jezusa na temat modlitwy,
- Sporadycznie zna potrafi określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Wykazuje duże braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary, życiorysów świętych,
- Sporadycznie zna perykopy biblijne,
- Bardzo rzadko włącza w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele,
- Posiada zeszyt i ćwiczenia, ale niekompletnie uzupełnione.

Niedostateczny:

- Uczeń nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Klasa V

Celujący:

Uczeń:

- Zna bardzo dobrze nauczanie Jezusa na temat prawdy i wpływu wiary na codzienność i postawy chrześcijanina,
- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, stworzenia świata, biblijnych postaci i historii patriarchów,
- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat sakramentów Chrztu i Eucharystii oraz dziejów Kościoła,
- Zna bardzo dobrze życiorysy świętych, przewodników ważnych dla Kościoła i Ojczyzny oraz miejsc z nimi związanych,
- Zna bardzo dobrze i potrafi określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna bardzo dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary,
- Zna bardzo dobrze i interpretuje perykopy biblijne i cytaty,
- Włącza się chętnie w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaż teatralny i muzyczny związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Zna dobrze nauczanie Jezusa na temat prawdy i wpływu wiary na codzienność i postawy chrześcijanina,
- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, stworzenia świata, biblijnych postaci i historii patriarchów,
- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat sakramentów Chrztu i Eucharystii oraz dziejów Kościoła,
- Zna dobrze życiorysy świętych, przewodników ważnych dla Kościoła i Ojczyzny oraz miejsca z nimi związane,
- Zna dobrze i potrafi określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary,
- Zna i dobrze interpretuje perykopy biblijne i ważniejsze cytaty,
- Włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaż teatralny i muzyczny związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Dobry:

Uczeń:

- Zna nauczanie Jezusa na temat prawdy i wpływu wiary na codzienność i postawy chrześcijanina,
- Zna nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, stworzenia świata, biblijnych postaci i historii patriarchów,
- Zna nauczanie Kościoła na temat sakramentów Chrztu i Eucharystii oraz dziejów Kościoła,

- Zna życiorysy świętych, przewodników ważnych dla Kościoła i Ojczyzny oraz miejsca z nimi związane,
- Zna i potrafi z nielicznymi błędami określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Popełnia nieliczne błędy w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary,
- Zna perykopy biblijne i niektóre cytaty,
- Czasami włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze sporadycznymi brakami notatek i ćwiczenia uzupełnione niewielkimi brakami. z

Dostateczny:

Uczeń:

- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Jezusa na temat prawdy i wpływu wiary na codzienność i postawy chrześcijanina,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat Pisma Świętego, stworzenia świata, biblijnych postaci i historii patriarchów,
- Wykazuje braki w znajomości życiorysów świętych, przewodników ważnych dla Kościoła i Ojczyzny oraz miejsc z nimi związanych,
- Wykazuje niewielkie braki w nauczaniu Kościoła na temat sakramentów Chrztu i Eucharystii oraz dziejów Kościoła,
- Nie zawsze potrafi określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz nie zawsze zna pieśni religijne,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitwy, prawdy wiary,
- Nie zawsze zna perykopy biblijne,
- Rzadko włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowanie scenariuszy, inscenizacji, jasełek, montaży teatralnych i muzycznych związanych z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt, w którym są braki notatek i ćwiczenia nie zawsze uzupełnione.

Dopuszczający:

Uczeń:

- W niewielkim stopniu opanował nauczanie Jezusa na temat prawdy i wpływu wiary na codzienność i postawy chrześcijanina,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, stworzenia świata, biblijnych postaci i historii patriarchów,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Kościoła na temat sakramentów Chrztu i Eucharystii oraz dziejów Kościoła, i
- W niewielkim stopniu zna życiorysy świętych, przewodników ważnych dla Kościoła i Ojczyzny oraz miejsc z nimi związanych,
- Sporadycznie zna i potrafi określić w czasie wydarzenia roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Wykazuje duże braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary,
- Sporadycznie zna perykopy biblijne,
- Bardzo rzadko włącza w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele,
- Posiada zeszyt i ćwiczenia, w niewielkim stopniu uzupełnione.

Niedostateczny:

- Uczeń nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Klasa VI

Celujący:

Uczeń:

- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat piękna wiary, godności i wartości życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci,
- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, historii królów i proroków starotestamentalnych, zna wszystkie sigle biblijne i potrafi je odszukać w Biblii.
- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat sakramentu Pokuty i Namaszczenia chorych, Miłosierdzia, dziejów Kościoła i sztuki sakralnej,
- Zna bardzo dobrze życiorysy świętych, przewodników w drodze do szczęścia oraz miejsc z nimi związanych,
- Zna bardzo dobrze i potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna bardzo dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary,
- Zna bardzo dobrze i interpretuje perykopy biblijne i cytaty
- Włącza się chętnie w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat piękna wiary, godności i wartości życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci,
- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, historii królów i proroków starotestamentalnych, zna bardzo dobrze sigle biblijne i potrafi je odszukać w Biblii,
- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat sakramentów Pokuty i Namaszczenia chorych, Miłosierdzia, dziejów Kościoła i sztuki sakralnej,
- Zna dobrze życiorysy świętych, przewodników w drodze do szczęścia oraz miejsca z nimi związane,
- Zna dobrze i potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary,
- Zna i dobrze interpretuje perykopy biblijne i ważniejsze cytaty,
- Włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Dobry:

Uczeń:

- Zna nauczanie Kościoła na temat piękna wiary, godności i wartości życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci,
- Zna nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, historii królów i proroków starotestamentalnych, zna sigle biblijne i potrafi je odszukać w Biblii,
- Zna nauczanie Kościoła na temat sakramentów Pokuty i Namaszczenia chorych, Miłosierdzia, dziejów Kościoła i sztuki sakralnej,
- Zna życiorysy świętych, przewodników w drodze do szczęścia oraz miejsca z nimi związane,
- Zna i potrafi z nielicznymi błędami określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Popełnia nieliczne błędy w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary,
- Zna perykopy biblijne i niektóre cytaty,
- Czasami włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze sporadycznymi brakami notatek i ćwiczenia uzupełnione z niewielkimi brakami.

Dostateczny:

Uczeń:

- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat piękna wiary, godności i wartości życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat Pisma Świętego, historii królów i proroków starotestamentalnych, nie zna wszystkich sigli biblijnych, ale te, które zna próbuje odszukać w Biblii,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat sakramentu Pokuty i Namaszczenia chorych, Miłosierdzia, dziejów Kościoła i sztuki sakralnej,
- Wykazuje braki w znajomości życiorysów świętych, przewodnik w drodze do szczęścia oraz miejsc z nimi związanych,
- Wykazuje niewielkie braki w nauczaniu Kościoła na temat sakramentów Chrztu i Eucharystii oraz dziejów Kościoła,
- Nie zawsze potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz nie zawsze zna pieśni religijne,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitwy, prawdy wiary,
- Nie zawsze zna perykopy biblijne,
- Rzadko włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowanie scenariuszy, inscenizacji, jasełek, montaży teatralnych i muzycznych związanych z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt, w którym są braki notatek i ćwiczenia nie zawsze uzupełnione.

Dopuszczający:

Uczeń:

- W niewielkim stopniu opanował nauczanie Kościoła na temat piękna wiary, godności i wartości życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, historii królów i proroków starotestamentalnych,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Kościoła na temat sakramentów Pokuty i Namaszczenia chorych, Miłosierdzia, dziejów Kościoła i sztuki sakralnej,
- W niewielkim stopniu zna życiorysy świętych, przewodników w drodze do szczęścia oraz miejsc z nimi związanych,

- Sporadycznie zna i potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Wykazuje duże braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary,
- Sporadycznie zna perykopy biblijne,
- Bardzo rzadko włącza w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele,
- Posiada zeszyt i ćwiczenia, w niewielkim stopniu uzupełnione.

Niedostateczny:

- Uczeń nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Klasa VII

Celujący:

Uczeń:

- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat dobra i jego znaczenia w życiu oraz zasad sumienia i norm moralnych,
- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, zbawczej historii Jezusa Chrystusa, jego cudów i przypowieści,
- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Małżeństwa i Kapłaństwa,
- Zna bardzo dobrze dzieje Kościoła, życiorysy świętych i błogosławionych męczenników, przewodników w drodze do szczęścia oraz ich zasług dla Kościoła i Ojczyzny,
- Zna bardzo dobrze i potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna bardzo dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary,
- Zna bardzo dobrze i interpretuje perykopy biblijne i cytaty,
- Włącza się chętnie w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat dobra i jego znaczenia w życiu oraz zasad sumienia i norm moralnych,
- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, zbawczej historii Jezusa Chrystusa, jego cudów i przypowieści,
- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Małżeństwa i Kapłaństwa,
- Zna dobrze życiorysy świętych i błogosławionych, męczenników i przewodników w drodze do szczęścia oraz ich zasług dla Kościoła i Ojczyzny,
- Zna dobrze i potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary,
- Zna i dobrze interpretuje perykopy biblijne i ważniejsze cytaty,
- Włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,

- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Dobry:

Uczeń:

- Zna nauczanie Jezusa na temat Kościoła na temat dobra i jego znaczenia w życiu oraz zasad sumienia i norm moralnych,
- Zna nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, zbawczej historii Jezusa Chrystusa, jego cudów i przypowieści,
- Zna nauczanie Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Małżeństwa i Kapłaństwa,
- Zna życiorysy świętych i błogosławionych, męczenników i przewodników w drodze do szczęścia oraz ich zasług dla Kościoła i Ojczyzny,
- Zna i potrafi z nielicznymi błędami określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Popełnia nieliczne błędy w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary,
- Zna perykopy biblijne i niektóre cytaty,
- Czasami włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaż teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze sporadycznymi brakami notatek i ćwiczenia uzupełnione z niewielkimi brakami.

Dostateczny:

Uczeń:

- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat dobra i jego znaczenia w życiu oraz zasad sumienia i norm moralnych,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat Pisma Świętego, zbawczej historii Jezusa Chrystusa, jego cudów i przypowieści,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Małżeństwa i Kapłaństwa,
- Wykazuje braki w znajomości życiorysy świętych i błogosławionych, męczenników i przewodników w drodze do szczęścia oraz ich zasług dla Kościoła i Ojczyzny,
- Wykazuje niewielkie braki w nauczaniu Kościoła na temat sakramentów Chrztu i Eucharystii oraz dziejów Kościoła,
- Nie zawsze potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz nie zawsze zna pieśni religijne,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitwy, prawdy wiary,
- Nie zawsze zna perykopy biblijne,
- Rzadko włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowanie scenariuszy, inscenizacji, jasełek, montaży teatralnych i muzycznych związanych z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt, w którym są braki notatek i ćwiczenia nie zawsze uzupełnione.

Dopuszczający:

Uczeń:

- W niewielkim stopniu opanował nauczanie Kościoła na temat dobra i jego znaczenia w życiu oraz zasad sumienia i norm moralnych,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego, zbawczej historii Jezusa Chrystusa, jego cudów i przypowieści,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Małżeństwa i Kapłaństwa.
- W niewielkim stopniu zna życiorysy świętych i błogosławionych, męczenników i przewodników w drodze do szczęścia oraz ich zasług dla Kościoła i Ojczyzny,
- Sporadycznie zna i potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Wykazuje duże braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary,
- Sporadycznie zna perykopy biblijne,
- Bardzo rzadko włącza w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele,
- Posiada zeszyt i ćwiczenia, w niewielkim stopniu uzupełnione.

Niedostateczny:

- Uczeń nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Klasa VIII

Celujący:

Uczeń:

- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat świętości, wiary i miłości oraz rozwoju duchowego w życiu chrześcijanina,
- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego i zasad jego lektury,
- Zna bardzo dobrze nauczanie Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Bierzmowania,
- Zna bardzo dobrze dzieje Kościoła w świecie, życiorysy świętych i błogosławionych,
- Zna bardzo dobrze i potrafi określić w czasie, ułożyć chronologicznie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna bardzo dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary,
- Zna bardzo dobrze i interpretuje perykopy biblijne i cytaty,
- Włącza się chętnie w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaż teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Bardzo dobry:

Uczeń:

- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat świętości, wiary i miłości oraz rozwoju duchowego w życiu chrześcijanina,
- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego i zasad jego lektury,
- Zna dobrze nauczanie Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Bierzmowania,
- Zna dobrze dzieje Kościoła w świecie, życiorysy świętych i błogosławionych,
- Zna dobrze i potrafi określić w czasie, ułożyć chronologicznie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Zna dobrze Mały Katechizm, modlitwy, prawdy wiary,
- Zna i dobrze interpretuje perykopy biblijne i ważniejsze cytaty,

- Włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze wszystkimi notatkami i ćwiczenia kompletnie uzupełnione.

Dobry:

Uczeń:

- Zna nauczanie Jezusa na temat Kościoła na temat świętości, wiary i miłości oraz rozwoju duchowego w życiu chrześcijanina,
- Zna nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego i zasad jego lektury,
- Zna nauczanie Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Bierzmowania,
- Zna dzieje Kościoła w świecie, życiorysy świętych i błogosławionych,
- Zna i potrafi z nielicznymi błędami określić w czasie, ułożyć chronologicznie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Popełnia nieliczne błędy w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary,
- Zna perykopy biblijne i niektóre cytaty,
- Czasami włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowuje scenariusze, inscenizacje, jasełka, montaże teatralne i muzyczne związane z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt ze sporadycznymi brakami notatek i ćwiczenia uzupełnione z niewielkimi brakami.

Dostateczny:

Uczeń:

- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat świętości, wiary i miłości oraz rozwoju duchowego w życiu chrześcijanina,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat Pisma Świętego i zasad jego lektury,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości nauczania Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Bierzmowania,
- Wykazuje braki w znajomości dziejów Kościoła w świecie, życiorysów świętych i błogosławionych,
- Nie zawsze potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz nie zawsze zna pieśni religijne,
- Wykazuje niewielkie braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitwy, prawdy wiary,
- Nie zawsze zna perykopy biblijne,
- Rzadko włącza się w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele, przygotowanie scenariuszy, inscenizacji, jasełek, montaży teatralnych i muzycznych związanych z wydarzeniami roku liturgicznego,
- Posiada zeszyt, w którym są braki notatek i ćwiczenia nie zawsze uzupełnione.

Dopuszczający:

Uczeń:

- W niewielkim stopniu opanował nauczanie Kościoła na temat świętości, wiary i miłości oraz rozwoju duchowego w życiu chrześcijanina,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Kościoła na temat Pisma Świętego i zasad jego lektury,
- W niewielkim stopniu zna nauczanie Kościoła na temat sakramentów a w szczególności Bierzmowania,
- W niewielkim stopniu zna dzieje Kościoła w świecie, życiorysy świętych i błogosławionych,
- Sporadycznie zna i potrafi określić w czasie wydarzenia zbawcze roku liturgicznego, święta i tradycje z nimi związane oraz pieśni religijne,
- Wykazuje duże braki w znajomości Małego Katechizmu, modlitw, prawdy wiary,
- Sporadycznie zna perykopy biblijne,
- Bardzo rzadko włącza w przygotowanie i prowadzenie nabożeństw w kościele,
- Posiada zeszyt i ćwiczenia, w niewielkim stopniu uzupełnione.

Niedostateczny:

- Uczeń nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

EDUKACJA ZDROWOTNA

Klasa IV

Niedostateczny:

Uczeń nie spełnia wymagań edukacyjnych określonych na ocenę dopuszczającą.

Dopuszczający:

Uczeń rozpoznaje podstawowe pojęcia związane ze zdrowiem, podaje przykłady zachowań sprzyjających zdrowiu i ryzykownych oraz zna zasady higieny, odżywiania, nawodnienia, aktywności fizycznej i snu. Nazywa podstawowe emocje, rozpoznaje stres, wie, do kogo zwrócić się po pomoc, a także rozpoznaje podstawowe formy przemocy i zagrożeń w sieci, znając zasady bezpieczeństwa i reagowania w nagłych sytuacjach.

Dostateczny:

Uczeń wyjaśnia zależności między stylem życia, środowiskiem, relacjami a zdrowiem, wskazuje znaczenie profilaktyki oraz opisuje zmiany okresu dojrzewania i sytuacje wymagające pomocy medycznej lub dorosłych. Potrafi odczytać proste informacje z etykiety produktu, opisuje proste sposoby radzenia sobie ze stresem, źródła wsparcia oraz zasady bezpiecznych relacji, reagowania na przemoc i bezpiecznego korzystania z Internetu.

Dobry:

Uczeń samodzielnie wyjaśnia wpływ codziennych wyborów na zdrowie i uzasadnia odpowiedzialność za własne zdrowie. Dobiera właściwe zachowania w codziennych sytuacjach, porównuje proste informacje zdrowotne/żywnościowe i stosuje konstruktywne sposoby radzenia sobie z emocjami, stresem i konfliktem. Analizuje typowe sytuacje przemocy, zagrożenia cyfrowego lub nagłego zagrożenia zdrowia, proponując bezpieczne działania.

Bardzo dobry:

Uczeń samodzielnie i poprawnie posługuje się wiedzą z zakresu zdrowia fizycznego, psychicznego, społecznego i środowiskowego. Łączy wiedzę o różnych wymiarach zdrowia, analizuje zachowania prozdrowotne i ryzykowne, przewiduje ich skutki oraz proponuje adekwatne działania profilaktyczne. Trafnie dobiera sposoby reagowania w sytuacjach stresu, konfliktu, przemocy, cyberzagrożeń czy

pierwszej pomocy, świadomie planuje własne zachowania zdrowotne oraz aktywnie realizuje i prezentuje zadania projektowe.

Celujący:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz samodzielnie integruje wiedzę z różnych obszarów edukacji zdrowotnej i wykorzystuje ją w nowych sytuacjach. Trafnie analizuje bardziej złożone problemy dotyczące zdrowia, relacji, bezpieczeństwa i środowiska, przewidując konsekwencje i uzasadniając proponowane rozwiązania. Formułuje własne, realistyczne propozycje działań prozdrowotnych, ocenia ich efekty oraz samodzielnie i odpowiedzialnie rozwija projekt, wyciągając i prezentując wnioski.

Klasa V

Niedostateczny:

Uczeń nie spełnia wymagań określonych na ocenę dopuszczającą.

Dopuszczający:

Uczeń rozpoznaje podstawowe zachowania wpływające na zdrowie, wskazuje proste sposoby dbania o zdrowie fizyczne i psychiczne, nazywa emocje oraz zna proste metody radzenia sobie ze stresem i miejsca poszukiwania pomocy. Rozpoznaje zasady bezpiecznych relacji, szacunku, granic i komunikacji, typowe zmiany okresu dojrzewania, zasady zdrowego żywienia, aktywności, snu oraz wybrane zagrożenia związane z używkami, przemocą i Internetem.

Dostateczny:

Uczeń wyjaśnia wpływ snu, ruchu, odżywiania i relacji na zdrowie oraz opisuje związek emocji z ciałem i myślami, stosując proste techniki samoregulacji. Rozróżnia rodzaje relacji, opisuje opieranie ich na szacunku i granicach, wyjaśnia zmiany dojrzewania, stosuje podstawowe zasady żywieniowe i aktywności oraz rozpoznaje sytuacje przemocy, autoagresji, presji rówieśniczej i cyberzagrożeń.

Dobry:

Uczeń analizuje wpływ codziennych wyborów na zdrowie i planuje realną zmianę prozdrowotną. Samodzielnie dobiera sposoby radzenia sobie ze stresem, lękiem czy złością, stosuje aktywne słuchanie oraz asertywne wyrażanie granic. Analizuje relacje pod kątem zachowań wspierających i szkodliwych, planuje zdrowy posiłek, uzasadnia znaczenie ruchu i regeneracji oraz stosuje asertywną odmowę w obliczu ryzyka (używków, przemoc, Internet).

Bardzo dobry:

Uczeń sprawnie operuje wiedzą z obszaru zdrowego stylu życia, zdrowia psychicznego, relacji, dojrzewania, używek i zdrowia środowiskowego. Samodzielnie analizuje sytuacje związane z presją rówieśniczą, trudnymi relacjami, przemocą czy cyberzagrożeniem, proponując bezpieczne działania. Uzasadnia znaczenie pozytywnego obrazu siebie i szacunku dla różnorodności, planuje działania służące dobrostanowi oraz aktywnie współtworzy i prezentuje projekty zespołowe.

Celujący: Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, integruje wiadomości z całego zakresu klasy V i stosuje je w nowych, złożonych sytuacjach. Trafnie ocenia decyzje dotyczące zdrowia, relacji,

cyberbezpieczeństwa i używek, tworzy realistyczny plan działania prozdrowotnego z uwzględnieniem własnych możliwości i warunków środowiskowych oraz samodzielnie rozwija i prezentuje projekt edukacyjny.

Klasa VI

Niedostateczny:

Uczeń nie spełnia wymagań określonych na ocenę dopuszczającą.

Dopuszczający:

Uczeń wyjaśnia w podstawowym zakresie pojęcie zdrowego stylu życia, wskazuje przykładowe rzetelne źródła informacji, zaznacza profilaktykę, badania, szczepienia, prawidłowej postawy i higieny. Rozpoznaje podstawowe zagrożenia w sieci, naruszenia granic i używki, zna prosty sposób asertywnej odmowy oraz wskazuje osoby i instytucje niosące pomoc.

Dostateczny:

Uczeń wyjaśnia zasady oceny rzetelności informacji o zdrowiu, znaczenie badań profilaktycznych, przesiewowych i szczepień. Opisuje związek stylu życia z masą ciała, zasady przechowywania żywności, zasady ochrony prywatności i granic (online i offline) oraz wpływ używek na zdrowie. Opisuje wpływ stresu, snu, relaksu i postawy ciała na organizm oraz rozumie podstawowe informacje o dojrzewaniu i cyklu miesięczkowym.

Dobry:

Uczeń samodzielnie ocenia rzetelność informacji zdrowotnej, analizuje czynniki ryzyka, dobiera działania profilaktyczne oraz stosuje zasady żywienia, nawadniania i higieny snu w typowych sytuacjach. Analizuje sytuacje cyberprzemocy, naruszania granic, presji rówieśniczej i używek, proponując bezpieczne działania i dobierając strategię radzenia sobie ze stresem.

Bardzo dobry:

Uczeń sprawnie posługuje się wiedzą dotyczącą profilaktyki, badań, szczepień, bezpieczeństwa cyfrowego, używek i zdrowia środowiskowego. Łączy informacje o profilaktyce i stylu życia z objawami chorobowymi, rozpoznaje mechanizmy ryzyka cyfrowego i używkowego, wyjaśnia odpowiedzialne gospodarowanie żywnością oraz znaczenie relacji rodzinnych, jak również współplanuje i prezentuje wnioski z projektów.

Celujący:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, krytycznie porównuje informacje zdrowotne i cyfrowe, oceniając ich wiarygodność. Formułuje uzasadnione propozycje działań profilaktycznych i proekologicznych dostosowane do konkretnych sytuacji oraz samodzielnie rozwija projekt, interpretując informacje i wskazując ich praktyczne zastosowanie.

Klasa VII

Niedostateczny:

Uczeń nie spełnia wymagań określonych na ocenę dopuszczającą.

Dopuszczający:

Uczeń rozpoznaje podstawowe zmiany okresu dojrzewania, zasady higieny i dbania o dobrostan psychiczny. Zna znaczenie aktywności, snu, odżywiania, profilaktyki chorób zakaźnych, jak również rozpoznaje podstawowe zagrożenia związane z nieprawidłowymi dietami, suplementami, używkami i dopingiem oraz wyjaśnia w podstawowym zakresie znaczenie godności, szacunku i ochrony środowiska.

Dostateczny:

Uczeń opisuje fizyczne, psychiczne i emocjonalne zmiany dojrzewania, rozumie indywidualne tempo rozwoju i wyjaśnia zależności między myślami, emocjami, ciałem i zachowaniem. Stosuje zasady pierwszej pomocy emocjonalnej, planuje podstawowe działania wspierające zdrowie, wyjaśnia ryzyka związane z dietami, suplementacją i dopingiem oraz opisuje znaczenie godności, dostępności, bioróżnorodności i szczepień.

Dobry :

Uczeń analizuje wpływ dojrzewania, obrazu ciała i samooceny na dobrostan, formułuje komunikaty wyrażające własne potrzeby i granice oraz rozpoznaje objawy psychosomatyczne. Planuje realne działania prozdrowotne, analizuje ryzyka diet, suplementów i dopingu, stosuje asertywność wobec presji rówieśniczej, rozpoznaje przykłady wykluczenia oraz wskazuje sposoby dbania o środowisko

Bardzo dobry:

Uczeń poprawnie i samodzielnie posługuje się wiedzą dotyczącą dojrzewania, zdrowia psychicznego, profilaktyki chorób, godności, różnorodności, dopingu i zdrowia środowiskowego. Analizuje wzajemny wpływ emocji i obrazu ciała na funkcjonowanie nastolatka, proponuje spójne rozwiązania prozdrowotne, ocenia ryzyka decyzji żywieniowych i używkowych, uzasadnia uniwersalny charakter godności oraz analizuje wpływ zmian klimatu i bioróżnorodności na zdrowie.

Celujący: Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, krytycznie ocenia informacje dotyczące zdrowia, szczepień czy środowiska, projektuje realistyczne działania promujące zdrowie i dostępność oraz samodzielnie rozwija projekt podsumowujący, prezentując wnioski w sposób przekonujący.

Klasa VIII

Niedostateczny:

Uczeń nie spełnia wymagań określonych na ocenę dopuszczającą.

Dopuszczający:

Uczeń wyjaśnia podstawowe znaczenie godności, szacunku i zdrowia jako wartości prospołecznej. Zna **znaczenie** aktywności, snu, odpoczynku i profilaktyki, rozpoznaje zasady bezpiecznych relacji, rozwiązywania konfliktów, ochrony danych i higieny cyfrowej oraz bezpieczeństwa w kontakcie z naturą.

Dostateczny:

Uczeń wyjaśnia znaczenie zdrowia publicznego, wolontariatu i działań proekologicznych, stosuje zasady dbania o postawę ciała i odpoczynek, opisuje zasady zapobiegania chorobom odzwierzęcym i potrzeby osób przewlekle chorych. Wyjaśnia rolę odpowiedzialności, zaufania i granic w relacjach, wskazuje sposoby rozwiązywania konfliktów oraz stosuje zasady ochrony danych i dbania o dobrostan.

Dobry:

Uczeń analizuje zachowania związane z godnością i zdrowiem publicznym, samodzielnie planuje aktywność i sen oraz dobiera ćwiczenia wspierające prawidłową postawę. Proponuje formy wsparcia dla osób przewlekle chorych, analizuje sytuacje relacyjne podkontem manipulacji, stosuje asertywność i mediację, a także analizuje własne zachowania cyfrowe i ryzyka udostępniania danych.

Bardzo dobry:

Uczeń w pełni i poprawnie posługuje się wiedzą z zakresu godności, zdrowia publicznego, profilaktyk i chorób cywilizacyjnych/odzwierzęcych, relacji, dobrostanu psychicznego, cyberbezpieczeństwa i środowiska. Łączy wiedzę prospołeczną i prozdrowotną, tworzy spójne plany wspierające zdrowie, analizuje złożone konflikty i zagrożenia cyfrowe z poszanowaniem granic, oraz wyjaśnia relację między bioróżnorodnością a zdrowiem publicznym.

Celujący:

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz samodzielnie integruje wiedzę z całego zakresu klasyVIII porozwiązywania nowych problemów.Trafnie ocenia konsekwencje decyzji dotyczących zdrowia, relacji i technologii, projektuje i realizuje działania promujące higienę cyfrową i postawę prospołeczną oraz korzysta z wiarygodnych źródeł (w tym opinii ekspertów), prezentując wnioski w dojrzały i rzeczowy sposób.